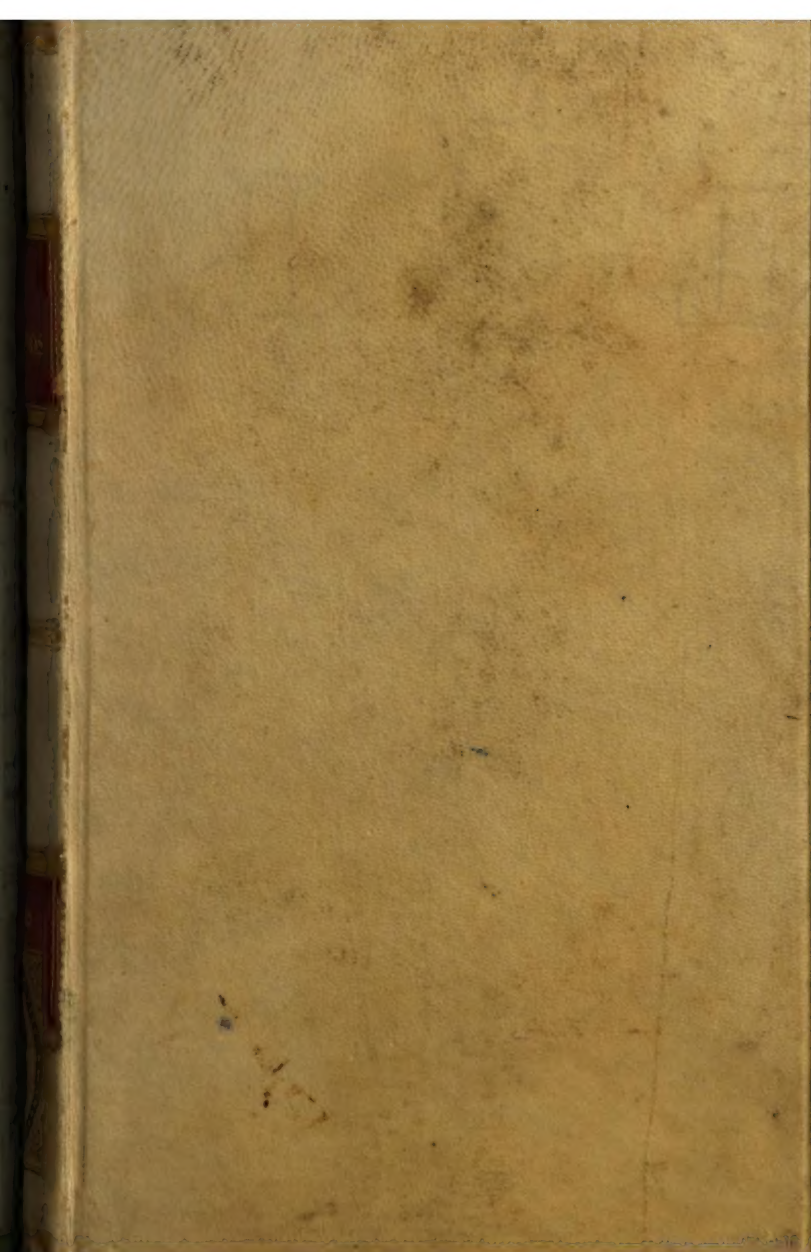
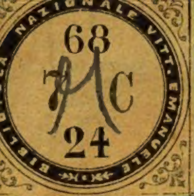
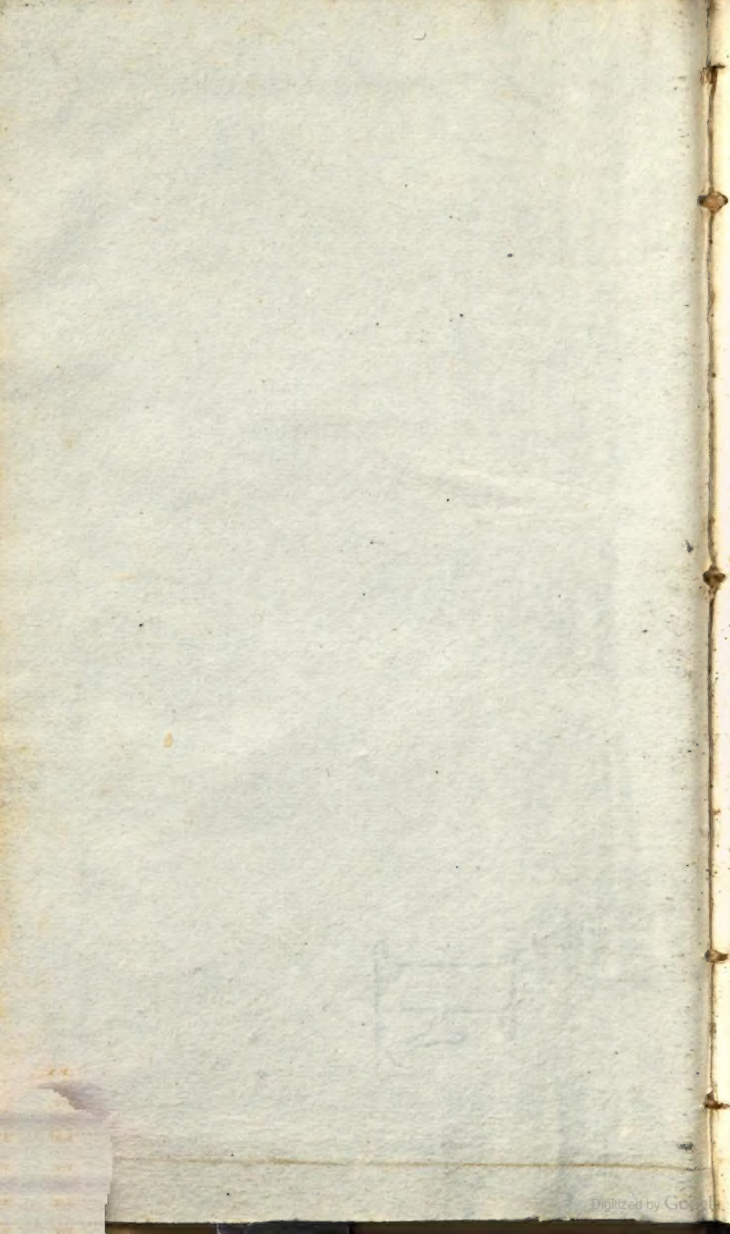



BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
7 C
24



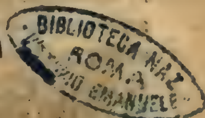
QVAE HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

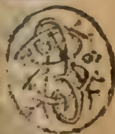
Annotationes in omnia Ouidij opera.

Index fabularum, & cæterorum, quæ insunt hoc libro secundum ordinem alphabeti.

OVIDII METAMORPHOSEON LIBRI. XV.







Quàm multa in his Ouidij libris ex antiquis exemplaribus correxerimus, neq; necessarium nobis uisum est nunc referre: & cuicunq; eos legere collibuerit, facillimum erit cognoscere. Quoniam tamē & pauca quædam (quamuis subtimide id, & parce admodum fecimus) nullo suffragante exemplari, uti nobis uisum est, immutauimus: & ueteres qdam libri, post hos impressos, ad manus nostras peruenerunt: in qbus multa, quæ nos prius subterfugerant, inuenimus: & illorum admonere lectorē uoluimus: nequis forte id suspicetur, abuti nos uelle ueterū librorū authoritate, et quæ nos emendauimus, ex illis credi emendata: et hæc addere, neqd, qđ in nobis esset, diligētiæ prætermissum esse uideatur: & utile, & necessarium propè existimauimus. Quæ ut cumulatius fierent, eas etiam lectiones, quæ ita quandoq; diuersæ reperiuntur, ut omnes tamen probari possint, subiunximus: uti liberum omnibus iudicium sit, quam uelint, sequi. Siquid uero in tam longo opere, aut præteritum à nobis est, aut ingenium nostrum subterfugit: doctiores id fortasse alij, modo animum intenderint, inuenient. uos ob labores, quos pro communi utilitate nulla gloria adducti suscepimus, debetis ignoscere.

A h laceras etiam puppes furiosa refeci:
rectius uetera exemplaria. At laceras etiā puppes.

Ex Briseide.

S i progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Fortasse rectius, qđ nonnulli, caper ne forte timebā.
A uxerunt blanda grandia dona prece.
Sic nos ex ueteri lectione castigauimus, sed & recte in nonnullis. blandæ grandia dona preces.

Ex Phædra.

S ed tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
multo uetus lectio melior. Si tamen ille prior. sequitur enim. At bene successit, digno quod adurimur igne.
N unc feror ut Bacchi furijs eleides actæ:
Sic in omnibus. Quin & Planudes, qui Epistolas has Heroidum in græcam linguam transfert: sic hoc carmen interpretatur. νῦν δὲ φέρομαι ὡς αὐταῖς τῦ βάκχυ μανίαις ἐλαυνόμεναι ἠλητ̈δες.
Quidam tamen ab Eleleo, eleleides malunt.
E nixa est utero crimen, onusq; suum.
Nos ita ex ueteri lectione correximus. sed & recta prior lectio. Enixa est utero crimē, onusq; suo. ut inferius in Canace. Et positum est uteri crimen onusq; mei.

I psa comes ueniam: nec me latebrosa mouebunt
Saxa. - Legitur &, salebrosa, quæ lectio fortasse uerior.

Quod mihi sit genitor, qui possidet æquora, Minos:
Recta profecto hæc & uetus lectio, sed & recte in nonnullis. Quid mihi si genitor, q possidet æquora, Minos? & reliqua per interrogationem.

Ex Oenone.

D epressa est humili cana pruina casa.
Quidam ex ueteribus, defensa. ego nusquam legi: & depressa cur legi non possit, nescio.

E t flesti, & nostros uidisti flentis ocellos.
nonnulli, & fortasse rectius. - & madidos uidisti flentis ocellos.

D um licet, obscœnam ponto demergite puppim.
In qbusdã, dij mergite puppim.

Ex Hypsipyle.

Quamlibet aduerso signetur epistola uento.
In quibusdam. Quolibet aduerso. ut alibi etiam. Qualibet admissas detinuere rates. Quin multis alijs in locis utitur hac locutione Ouidius. mihi utrunq; rectum uidetur.

V iuit ait: timidumq; mihi iurare coëgi.
In pluribus antiquis libris. Viuit ait: timidum qđ ait, iurare coëgi. Quod & Planudes agnoscit, & ego rectius iudico.

D euicto serpente, iterum si uiuat Iason
sic in nonnullis. sed & recte, Deuictus serpens.
I lla reluctantem cursu deducere lunam.
sic in omnibus. ego libēter curru legerim, nō cursu.
N on hæc Aesonides, sed filia Phasias Aetæ
Sic in ueteribus nonnullis exemplaribus. & profecto Phasis Aetæ nullo pacto legi potest, ut Aetæ prima corripiatur. neq; ulla est similitudo inter hoc & præustum uirgilianum, ac præacutum ouidianum. simplex est nomen Aetæ: composita illa. Ac simplicis quidem alicuius nominis primam syllabā diphthongo longam corripi neq; unquam uidi, neq; quomodo fieri possit, intelligo. in compositis ea ratione potest, qua diphthōgi in ultima syllaba sequēte uocali, ut. Insulæ ionio in magno. præ enim monosyllabam præpositionem finit diphthongus, & uocalis sequitur. Et id tamen est animaduertendum, quod apud alium neminem Aetam bissyllabū est inuenire, præterquam apud Ouidium, & id hoc tantum loco, quod affirmari possit (si tamen hoc modo legendum est hoc carmen) nam in Medea, quāuis in ueteribus nonnullis legatur. Excipit hospitio; iuuenes pater Aeta pelasgos. Non minus tamē est reperire. Iuuenes Aeeta pelasgos. in VII etiam metamorphoseon. Dissimilemq; animum subijt pater Aeta relictus. Subijt Aeeta relictus, in multis legitur. Ideo uel Ouidium hoc nomen ex trisyllabo in bisyllabum contraxisse dicendum est: uel fortasse Phasias Aeetæ legendum, ut arbutus horrida, ac mille alia. Quod & ex Planude quasi collige

potest: qui hoc ita interpretatur carmen. ὁ τοῦ τ' αἰ-
σονίδης, ἀλλ' ἡ φασιὰς αὐτοῦ θυγάτηρ,

Illa sibi à tanais, scythicæq; paludibus undæ,
uetus lectio, à tanai.

Me quoq; iam tales inter habere potes.
In ueteribus quibusdam libris, Me quoq; res tales. in alijs, Me quoq; quod tales. quodnam horum rectius sit, iudicent alij. Ego quoquo modo legatur, non satis quid sibi Ouidius uelit, percipio.

Quid referam? scelerata piam si uincit:–
Rectius, mea sententia, in qbusdam. Quid refert? scelerata piam si uincit.

Quod gemit Hypsipyle, lecti quoq; succuba nostri
uetus lectio, subnuba nostri.

Ex Didone.

Aut ego, quæ cœpi (neq; enim dedignor) amare,
Materiam curæ præbeat ille meæ.
In quibusdam, & mea quidem sententia, multo rectius. Aut, ego quē cœpi (neq; .n. dedignor) amare. ut id dicat, quod alibi Ouidius. Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.

Non ego sum tanti, quod non mediteris inique:
In quibusdam meditaris. utrunq; recte.

Occidit in terras coniux mactatus ad aras.
sic in omnibus. ego quid sibi illud in terras uelit, nescio. fortasse internas legendum. ante deos enim penates et aras domesticas occisus est Sichæus. ut Virgil. etiam. & sparsos fraterna cæde penates.

Mille procis placui, qui me coiere querentes.
Sic legendum, neq; ullo pacto in me coiere admittendum: ut sit querentes me praeposuisse.

Ex Hermione.

Alloquor Hermione nuper, fratremq; uirumq;,
Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet.
non inueniuntur hæc in antiqs exemplaribus carmina. sed oino, his ablatis, nescio qd desyderaretur.
Sed tu quid faceres? induit illa patrem.
Sic in omnibus. ego pater legendum puto: ut sit pater induit illa tibi arma. ut idem Ouidius, Induit arma tibi genitor, patriæq; tuusq;.
Et minus a' nobis diruta Troia fuit.
Sic in nonnullis. quidam, Ah non hoc nobis diruta Troia fuit. in alijs, Munus et hoc nobis diruta Troia dedit. quod & Planudes interpretatur: & fortasse est rectius. Sunt & qui legant. & munus hoc nobis diruta Troia fuit.
Per genus infelix oro, generisq; parentem.
Multo in quibusdã rectius. Per genus infelix iuro.

Ex Deianira.

Se tibi pax terræ, tibi se tota æquora debent:
Sic in ueteribus: atq; hoc loquendi modo septimo etiã metamorphoseon Ouidius utitur. Tibi se semper debebit Iason.
Vna recens crimen referetur adultera nobis:

Vetus hæc lectio, & superioribus carminibus congruens. ait enim, Nec referam partus Ormeni nympha tuos. Nec tibi crimen erunt teutrantia turba sorores.

Mœonias inter calathum tenuisse puellas.

Rectius uetus lectio. Inter ioniacas– breui prima syllaba, ut, Nec Latium norat, quam præbet Ionia diues.

Quiq; inter læuumq; latus, læuumq; lacertum
Prægraue compressa fauce pependit onus.

sic uetus lectio. Atq; in his uersibus Antei & Herculis lucta ita ab Ouidio describitur: ut sublatum læuo brachio Anteum Hercules sustineat, ne mater uires subministret, dextra autem manu fauces comprimens eũ necet. aliter id compressa fauce nullam ad rem accommodari poterit. Sunt tamen qui de nemeæo leone hic agi credant, ac dextrumq; lacertum legant.

Hæc tamen audieram: licuit non credere famæ.

In qbusdam, Hæc tantum audierã. utrũq; recte.

Semiuir occubuit ui lerniferoq; ueneno.

Melius fortasse in nonnullis, letiferoq; ueneno.

Et pater & patriæ frater adempte meæ.

In qbusdam, tuæ, non meæ, & fortasse elegantius.

Ex Ariadna.

Thesea prensuras semisopita manus:

Cum primo etiam amorum elegia XIIII Ouidius antepenultimam semisopitæ syllabã corripuerit eo uersu, Purpureo iacuit semisopita toro, nullo

pacto hoc inuertendum carmen.

Crudeles somni quid me tenuistis inertem?
Sic in omnibus. sed melius sit fortasse qui, non qd.
ut non interrogatio, sed exclamatio quædam sit,
ueluti & ea, quæ sequuntur.

Ex Canace.

Ah nimium uiuax admotis restitit infans
Artibus:- siquis superiores uersus consyderet,
uidebit At legendum esse, non Ah.

Mandatis perfruar ipsa patris.
Quidā ex ueteribus legunt, Mandatum prosequar
ipsa patris: quam lectionem & Planudes trāsfert.
Sed & prior recte.

Ex Medea.

Ut tibi Colchorum memini regina uacaui:
Sic in ueteribus exemplaribus, & recte mea sen-
tentia, ut scilicet hæc particula, ut, cum significet,
sequitur enim, Tunc quæ dispensant, & reliqua.
neq; uero nescimus, at, esse quandoq; inceptiuam par
ticulam: sed nullus nunc illi locus.

At semel in nostras quoniam noua puppis arenas
in quibusdā, Aut semel. quæ lectio fortasse rectior.

Munus in exilio, quodlibet esse tuli.
In quibusdam, Munus, in exilio quod licet esse,
tuli. quæ fortasse melior lectio.

Ut subito nostras hymen cantatus ad aures,

Sic & Catullus producta prima syllaba hymē pronūtiauit eo uersu. Hymen o hymenææ hymen ades o hymenææ. qđ imitatus græcos fecit. nam & Theocritus in Helenes epithalamio. ὑμὰν ὦ ὑμέναιε γάμῳ ἐπὶ τῷδε χαρείης. ego tamen libentius correpta legerem, sed nusquam aliter inueni: neq; quicquam ex me addere audeo. quidam legunt At subito nostras ut hymen cantatus ad aures.

Ex Laodamia.

Vltima mandato claudatur epistola paruo.
rectior fortasse uetus lectio, claudetur epistola puo.
Sit tibi cura mei: sit tibi cura tui.
Sic in omnibus. ego libenter legerem, Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Ex Hypermnestra.

Hypermnestra Lynceo non Lino legendum. hoc enim nomine fuit is, q è quinquaginta fratribus ab Hypmnestra Danai filia seruatus est: ac Danao postea successit: authore Pausania in corinthiacis.
Et subitus dextræ præpedit ossa tremor.
In quibusdā orsa legitur nō ossa, et recte fortasse.
Quæq; tibi dederam uina, soporis erant.
In quibusdam, dederant.
At tu, siqua piæ remanet tibi cura sororis,
Sic in ueteribus nonnullis. sed omnino rectius in quibusdam. At tu, siqua piæ Lynceu tibi cura so-

voris.

Ex Paride.

In mare nimirum ius habet orta mari.

Sic in ueteribus, sed & recte, nil mirum.

Nec tamen est mirum, si sicut oporteat, arcu

Ab hoc uersu centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exemplaribus. Quin et Planudes hanc epistolam transferens, hæc eadem non agnoscit. neque tamen dubium esse ulli potest, quin Ouidij ipsius sint. Sed fortasse credendum est, cum epistolam hanc composuisset, aut dempsisse illum hæc, ut nimiam luxuriam, & loquacitatem quasi quandam resecaret, quæ in his uersibus cernitur: aut addidisse potius uenustatis gratia (uenusta enim & elegantia sunt eorum multa) Luxuriam autem & abundantiam non solum hic poeta ut uitium nũquam fugit: sed & ut uirtutem semper appetiuit. Animaduertendum tamen est, si hæc relinquantur carmina, summouenda duo illa paulo inferius. Cũ Venus & Iuno Pallasq; in uallibus Idæ Corpora iudicio supposuere meo. permoleste enim sæpius idem diceretur.

Sponsor coniugij stat dea picta sui.

credo tui legendum

Nec tibi per usquam Phrygiam, nec solis ab ortu,

Rectius fortasse sit: Nec tibi par usquam Phrygiæ. Vt sit usquam Phrygiæ, ueluti usquam locorũ, usquam gentium.

A n quia uim nobis Neptunius intulit heros.
In nonnullis, attulit heros.
A t mihi sic iussum est.
Visum in omnibus, non iussum legitur. Sed nos, cũ his ex Paridis epistola uersibus respondeat Helena. Exit, & Idæi mando tibi dixit iturus Curam pro nobis hospitis uxor agas. Negligis absentis (testor) mandata mariti. Cura tibi non est hospitis ulla tui. Iussum legendum credidimus.
A ut ego deposito faciam fortasse pudore.
In quibusdam, timore, non pudore.

Ex Leandro.

P ace breui nobis opus est, dum transferor istuc.
In quibusdam, dum transfretor istuc. mihi transferor magis placet.

Ex Herone.

A n uigilant omnes, & timet ille suos.
In quibusdam patrẽ, nõ suos legitur. utrũq; recte.
A nnuit illa fore non nostra quod oscula curet:
In quibusdam, Annuit illa fere. & fortasse recte.
N e careant uera gaudia nostra fide.
In quibusdam, Nec careant. recte utrunq;.
A` tibi suspecto duxit Vlysse genus.
quidam legunt despecto, quasi scilicet nimis leue sit

ſuſpecto·mihi ſuſpecto placet· quod uerbum apud Ouidium inuiſum ſignificat, ut in Acontio etiam·
Hic fiat, ut iaceas: & ſis ſuſpecta Dianæ.

N eſcio quid pauidum frigore pectus habet·
Multo rectius legunt quidam· Neſcio quod pauidũ pectora frigus habet·

Ex Acontio·

M ille modi reſtant: cliuo ſudamus in uno·
In quibuſdam· Cliuo ſudamus in iſto·

I nde fit, ut quoties exiſtere perfida tentas:
In nonnullis, obſiſtere· in alijs, inſiſtere·

Q uiq; ſubeſt niueo lenis in ore rubor·
In quibuſdam, leuis·

A ſtringoq; manus: inſideoq; toro·
Legendum ex antiquis exẽplaribus· effingoq; manus· & paulo inferius· Ille manus iſtas aſtringit: & aſſidet ægræ· effingit & aſſidet ægræ· Eo uerbi ſignificatu, quo idem Ouidius quinto faſtorum utitur eo uerſu· Ille manus ægras manibus fingebat amicis· Et Virgilius æneidos octauo·
Mulcere alternos, & corpora fingere lingua

Q uis tibi permiſit noſtras decerpere meſſes?
In nonnullis, noſtras præcerpere meſſes·

Ex Cydippe

O mnia carmina, quæ ab eo ſunt uerſu· Quos uereor paucos ne uelit eſſe mihi, non leguntur in antiquis

ullis, quæ uiderim, exemplaribus. Neq; ea Planudes trãsfert. Atq; iõ nõ sunt fortasse ipsius Ouidij.

S ed melior iusto, quamq; mereris, ero.

legendum arbitror. quãq; mereris ego.

Ex Sapphus epistola.

F lendus amor meus est: elegi quoq; flebile carmen. non ideo hoc carmen immutauimus, quod elegia legi non possit. ultima illa syllaba non solum ob subsequentes consonantes lõga esse potest, sed & ob præcedentem ei diphthongum græcorum more: ut etiam alibi Ouidius. Venit odoratos elegia nexa capillos. et, Flebilis indignos elegia solue capillos. et, Blanda pharetratos elegia cantet amores. In his omnibus ultima hac ratione producitur: ut mihi recte illi fecisse uideatur, qui his in locis elegeia cum ei scripserunt. non tamen ut diuidatur, ac dicatur elegeïa. Sed quãuis elegia legi possit: uetus tamen hæc lectio, elegi quoq;, mihi longe uisa est elegantior.

N on facit ad lachrymas barbitos illa meas.

Sic in ueteribus. Sed & ulla recte.

N ec me Pyrrhiades, Methymniadesue puellæ.

Sic uetus lectio. & recte mea sententia Pyrrhæ prius et Methymnæ, quæ sunt Lesbi ciuitates, puellæ præponuntur: mox cætera Lesbiadum turba subiũgitur. Siquis in hoc quippiam reprehendit, is profecto ipsum Ouidium reprehendit.

V ilis Amythone, uilis mihi candida Cydno.

Rectior sit fortasse uetus lectio. Vilis Anactorie.

Quas non sine crimine amaui.

Sic uetus lectio, ac mea quidem sententia recte. & inferius. n. Lesbides, infamem quae me fecistis amatae: Et nemo nescit, quid de Sapphus in puellas amoribus dicatur.

Sum breuis: at nomen, quod terras impleat omnes, Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.

Longe diuersa ab ea, quae circunferebatur, lectione uetus haec lectio: Sed & longe mihi uisa est elegantior. ac fieri quidem potest, ut utroq; modo Ouidius scripserit: sed id si uerum est, hoc pacto castigauit: aut prima illa lectio subdititia. Vnum hoc mihi credant boni uiri, credant eruditis pluribus, quos à me nunc nominari non est necesse, qui uetustissimum id exemplar inter caetera castigatissimum, ex quo et alia plurima, & haec correxi, uiderunt: & mihi probatissimi huiusce rei testes sunt: nihil à me fictum esse, nihil additũ. quaecũq; immutauimus, praeter pauca quaedã, quae et lectorem monuimus ita nobis uideri castiganda: ex antiquis exemplaribus immutauimus, ita ut nihil industriae, aut ingenio meo, labori certe aliquantulum debeatur.

Crebraq; mobilitas, aptaq; uerba ioco.

In nonnullis, loco.

Tu quoq;, quae montes celebras Erycina Sicanos.

Sic uetus lectio: cum prius imites legeretur. Et profecto cum Venerem blãde roget Sappho, quasi obijcere eam immites Sicanos colere, ineptum quoddã esset. quam ob causam, uetus lectio magis placet, et eo magis q̃d ab Eryce Siciliae mõte est erycina dicta.

N on Arabum noster dona capillus olet.
Sic uetus lectio. neq; tamẽ minus elegãs: neq; minus ipsius Ouidij existimandum id, quod prius legebatur, carmen. Non arabo noster rore capillus olet.

N il de te mecum est, nisi tantum iniuria: nec te
Admoneat, quod tu munus amantis habes.
Sic in ueteribus: & recte mea sententia. quidam tamen admonuit malunt, neq; id non recte. ad hæc pignus in quibusdam, non munus.

Q uem supra ramos extendit aquatica lotos,
In nõnullis expendit. in alijs expandit. recte oĩa.

C onstitit ante oculos Naïas una meos.
Sic in ueteribus, & profecto recte. inferius enim Ibimus ó Nymphe. Quidam aliter legunt. mihi, cum sequatur, Constitit, & dixit. repetitum id constitit, & ouidianũ maxime, & pelegans uidetur.

N ec mora uersus amor fugit lentissima mersi
Pectora. Sic uetus lectio. & recte. quo. n. pacto prius legebantur hæc carmina, maxime inter se dissidebant.

G rata lyram posuit tibi Phœbe poëtica Sappho:
Sic in omnibus: ut non substantiuum sit, sed adiectiuum poëtica. quidam poëtria corrigunt, ut psaltria, & alia nonnulla.

N unc uellem facunda forem.
Fortasse rectius sit, forent.

S iue redis: puppiq; tuæ uotiua parantur
Munera. In nonnullis paramus. mihi parãtur placet.

Ex primo

Elegia I.

V t iam nulla tibi non ſit legiſſe uoluptas:
Siquis diligenter ſenſum carminis conſyderet: multo id fortaſſe rectius iudicabit, quod in nonnullis legitur. Vt non ulla tibi iam ſit legiſſe uoluptas.

Eleg. II.

A n ſubit? & tacita callidus arte nocet?
in quibuſdá, tecta callidus arte nocet? recte utrūq;.

Eleg. V.

A eſtus erat: mediamq; dies exegerat horam:
Legitur & excesſerat recte.

Eleg. VIII.

C um bene deiectis gremium ſpectabis ocellis.
fortaſſe ſpectaris rectius.

H as quoq; quas frontis rugas in uertice portas,
Nuſquam aliter: ego aliud quid deſydero.

N ec te decipiant ueteris quinquatria cerae.
Nihil hic ea dictio quinquatria ſignificat. fortaſſe, ut in quibuſdam, quinq; atria legendum. ut maxime nobilis ſignificetur is, cuius maiorum imagines uel quinq; compleant atria.

N ec nocuit ſimulatus amor: ſine credat amari:
In nonnullis, ſe credat amari.

E t ſibi pauca rogent, multos ſi pauca rogabunt:
Legitur etiá, multi ſi pauca rogabunt: quae fortaſſe uerior lectio.

Eleg. IX.

E rgo desidiam quicunq; uocabit amorem.
rectius in quibusdam, uocauit.

Eleg. XII.

V ulturis in ramis, & Strygis oua tulit.
In quibusdam, ora non oua.

Ex II Amorum Eleg. I.

Quid pro me Aiaces alter, & alter agent.
In quibusdam, Atrides non Aiaces. utrúq; recte.

Eleg. V.

H ic erat aut aliquis color ille simillimus horum.
Multo rectior uetus lectio. His erat aut alicui color ille simillimus horum.

I lla, nisi in lecto, nunquam potuere doceri.
Legendũ, ut in nonnullis, nusquam potuere doceri.

Eleg. VI.

O mnes quæ liquido libratis in aëre pennas.
In ueteribus, uibratis. Sed & recte libratis.

S eptima lux uenit non exhibitura sequentem.
Aderat in quibusdam legitur, non uenit.

C onuertit uolucres in sua uota pias.
Nonnulli, in sua uerba pias: & fortasse melius.

Eleg. VII.

S cilicet ancillam, quæ sit tibi fida, rogarem.
Legitur in nonnullis, quæ tam tibi fida: & fortasse rectius.

Eleg. VIII.

P onendis in mille modis perfecta capillis.

In quibusdam, præfecta, ut significet ancillá, quæ à capillis esset. Sed & perfecta fortasse rectius.

Eleg. IX.

L ædis: & in castris uulneror ipse tuis.
In quibusdam, meis.

V ix ullis præ me nota pharetra tua est.
In nonnullis. Vix illis præ me nota pharetra sua est. utrunq; recte.

S perando certe gaudia magna feram.
In antiquis, præmia non gaudia.

Eleg. X.

E rrat, ut à uentis discordibus acta phaselus.
In ueteribus, Errant, ut uentis.

E t medio late ponere membra toro.
Laxe uetus lectio, non late.

Eleg. XI.

P rima malas docuit mirantibus æquoris undas:
& uetus lectio restituetur, & sensus carminis erit rectior, si undis legas non undas.

Quod si concussas Triton exasperat undas
Exasperet ex ueteri lectione legendum.

Eleg. XIII.

I si parætonium, genitaliáq; arua Canopi.
Rectius in nonnullis, genialia.

Eleg. XIIII.

C olchida respersam puerorum sanguine culpant.
In quibusdam, natorum sanguine culpant.

Eleg. XVI.

V lmus amat uites, uitis non deserit ulmum.
Elegantius in nonnullis. Vlmus amat uitem.

Eleg. XVIII.

N os macer ignauæ Veneris cessamus in umbra:
In quibusdam, ignaua.
S ceptra tamen sumpsi, curáq; tragœdia nostra
In nonnullis, uersúq; tragœdia nostro.
Q uod licet, aut artes teneri profitemur amoris:
Partes in omnibus. nos artes legendum putauimus.

Ex III. Amorum. Eleg. I.

Q uam tu non poteris duro reserare cothurno:
Legendum ex ueteri lectione, poteras.

Eleg. II.

H oc satis est: alio cætera redde loco.
Rectior uetus lectio. hoc satis hic.

Eleg. V.

I nachus in media Bithynide pallidus isse,
Fortasse Melia legendum, ut sit Nymphæ nomen. fit enim & ab Apollonio secundo libro mentio cuiusdam Meliæ Nymphæ Bithynidis, quæ Neptuno Amycum peperit. ὅν ποτε νύμφη-
τίκτε ποσειδάωνι γενεθλίῳ εὐνηθεῖσα
βιθυνὶς μελίη.—
T yburis argei spumifer arua rigas.
Legitur & Pomifer, quod & Horatius.
Et præceps Anio, & Tyburti lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis. utrunq; recte.
S era tamen scindens inimico pollice crinem.
Rectius in nonnullis. Sæua tamen scindens.
D um loquor, increuit latis spatiosus in undis.

In quibusdam · latis spatiosius undis · & fortasse rectius ·

H uic ego næ demens narrabam fluminum amores ·
Quidam legunt, nunc demens · utrunq; recte ·

Eleg. VI.

A ut non formosa est, aut non bene culta puella,
Aut puto non uotis sæpe petita meis ·
Multo rectior uetus lectio · At non formosa est, at non bene culta puella: At puto non uotis sæpe petita meis ·

S ed iacui pigro crimen onusq; toro
In quibusdam, sic iacui · utrunq; recte ·

Q uid iuuat ad surdas si cantet Phineus aures ·
Sic in omnibus · Nos ex Homero phemius ·

A ut te traiectis ææa uenefica lanis
Sic in quibusdam · Et in magicis quidem sacris lanis utebantur, ut apud Theocritum στέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ · Sed & ranis in nonnullis scriptum est ut de rubetis intelligatur, quarum maximus in magicis usus ·

Eleg. VIII.

E t Linon in syluis idem pater edidit altis ·
Dicitur inuicta conticuisse lyra ·
Sic in omnibus · quidam tamen Et linon in syluis idem pater abditus altis Dicitur inuicta conticuisse lyra · quæ lectio sit fortasse rectior ·

A spice mæoniden ·
In quibusdam adijce mæoniden ·

Q uid nos sacra iuuant ·
In quibusdam · Quid nunc sacra, iuuant ·

Eleg. IX.

Hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.

Vetus lectio. ex alia parte trahebat amor.

Eleg. X.

Quando ego non fixus lateri spatiantis adhæsi?

In nonnullis, patienter adhæsi.

Eleg. XI.

Me lenone placet, duce me productus amator.

In nonnullis, perductus, & rectius fortasse.

Ex libro I. De arte amandi.

Phyllirides puerum cythara perfecit Achillem.
Sic nos legendum putauimus, ut sit pfecit, exacte erudiuit, ut, Ponendis in mille modis perfecta capillis.

Non ego Phœbe datas à te mihi mentiar artes:
rectius in quibusdam, mentior.

Andromeden Perseus nigris portarit ab indis:
Raptáq; sit phrygio graia puella uiro.
Nobis hæc elegantior uisa est lectio: cum in omnibus portauit ab indis: raptáq; sic, legeretur. neque tamen prior illa non recta.

Et potuit multas ipse decere pudor.
Rectius fortasse in nonnullis, timor, non pudor.

Parcior in nobis, nec tam furiosa libido est.
Sic in ueteribus, & recte, sed & fortior legi potest. ut in Herone, Fortius ingenium suspicor esse uiris. & in Metamorphoseon VII. Et iam fortis erat, pulsusq; resederat ardor.

Hanc matutinos pectens ancilla capillos,

In nonnullis, matutino.

Inde propinator nimium quoq; multa propinet:

Et sibi mandatis plura uidenda putet.

Recta sit fortasse hæc lectio. & congruus enim sane sensus elicitur, & ab omnibus hactenus probata est. mihi tamen nescio quo pacto id subblāditur magis, qđ in ueteribus propè omnibus libris legi.

Inde procurator nimium quoq; multa procurat,

Vt sibi mandatis plura uidēda putet. ut. s. id persequatur Ouidius: quod proximis carminibus cœperat: ac de ijs loquatur: qui sub amici nomine obrepentes, maritos fallunt: atq; illis absentibus procuratores relicti: quod persæpe inter amicos, ac familiares euenit: uxoris etiam curam habentes, plura curent, quàm illis mandatum sit. hoc sensu uerba illa procurare, & mandata, & uidere, maximè proprio significatu proferrentur.

Et quicquid dices facies'ue proteruius æquo,

Rectior fortasse uetus lectio. ut qcqd dicas faciasue.

Hac minus est una fraude pudenda fides.

In nōnullis, tuenda fides, & fortasse rectius.

Grataq; in iliacis mœnibus uxor erat.

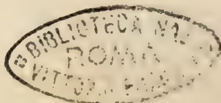
Sic in omnibus. ego graia legendum puto.

Ex secundo de arte amandi.

Qua licet inuentis aëra rumpe meis.

In nonnullis, quàm licet. utrunq; recte.

Dextra Lebynthos erat, syluisq; umbrosa Pachynne,



Nulla usquam insula Pachynne. Ideo Calymna, non Strabone solum, sed ipso etiam eodem Ouidio authore, legendum. qui octauo Metamorphoseon de eodem Icaro uerba faciens cum alijs nonnullis carminibus, quibus hic, utitur, tum hoc propè totum sumit. Dextra Lebynthos erat, fœcundáq; melle Calymna.

At pater infelix, non iam pater, Icare clamat
Ex VIII. Metamorphoseon. nec iam pater.

Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amicæ.
In nonnullis. Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti.

Artis erunt cautæ mollia iussa meæ.
In quibusdam, certe non cautæ.

Tu male iactato, tu bene iacta dato.
In nonnullis. tu male iacta dato.

Ipse tene distincta tuis umbracula uirgis.
In nonnullis. Ipse tene distenta suis umbracula uirgis. & fortasse rectius.

Ioniacis inter calathum tenuisse puellas
Legendum ex ueteribus, ut in epistolis. Inter Ioniacas.

Cynthius Admeti uaccas pauisse per æstus
In quibusdam, per herbas. in alijs pheræas. recte omnia.

Si tibi per tutum, placitumq; negabitur ire.
Placidum legendum ex ueteribus.

Sed tu, cuicunq; est retinendæ cura puellæ,
In quibusdam. Sed te.

In thalamos multis hæc uia fecit iter.

In antiqs,in tabulas multis, & fortasse rectius,ut loquatur de ijs,qui testamenta senum his captant artibus,quibus ipse puellas captari docet.

D um nouus errat amor,uires sibi colligit usu.

In nonnullis colligat.

In ferrum flammasq; ruit,positoq; decore.

Legitur & pudore.recte utrunq;.

S ed lateri nec parce tuo.

In quibusdam,ne parce tuo.

C andidus,alcathoë qui mittitur urbe pelasga:

Profecto nulla usq̃ urbs Alcathoë.Ideo recte fortasse q̃dã et hic,& alijs nonnullis in locis,ubi Alcathoë ut nomen urbis legitur:Alcathoi corrigunt: ac Megaram intelligunt. cuius authore Pausania, imperium Alcathous Pelopis filius post megareũ tenuit,ducta eius ob occisum Cytheronium leonẽ in matrimonium filia.Sed & è duabus,quæ Megaræ erant,arcibus,ab Alcathoo altera,eodẽ Pausania authore,Alcathoë dicta est.atq; hinc fortasse Ouidius totam Megaram Alcathoën dixerit.

A d propiora uocor quisquis sapienter amabit.

Rectius fortasse in nonnullis, patienter amabit.

P eccent:peccantes uerba dedisse putent.

Rectius in antiquis. peccant.

E ximia est uirtus præstare silentia rebus.

Nonnulli,exigua est uirtus.

Assidue domitas tempore fallit odor.

Assiduo nonnulli.

D ic agilem quæcunq; breuis.

Habilem in quibusdam.

N ec mirum populo si placet ipsa suo.
Multo rectius in ueteribus. si fauet ipsa suo. ac de fœminis intelligendum.

Q uære nouem cur isse uices dicatur.
Nonnulli uias non uices legunt, moti fortasse eo Ouidij uersu, Et per quod nouies sæpius isset iter.

S ed neq; ramosa numerabis in ilice frondes.
In quibusdam, glandes.

N am non conueniens omnibus unus erit
In nonnullis. omnibus omnis erit. utrunq; recte.

A rs faciem dissimulata iuuet.
In quibusdam, iuuat.

N ec coràm dentes perfricuisse probem.
Defricuisse in ueteribus, & rectius ut Cat. Dẽtem atq; rufam defricare gingiuam.

T u faciem cura, dum te dormire putemus.
Rectior fortasse uetus lectio. Tu quoq; cum coleris, nos te dormire putemus.

P allida purpureis tangat sua corpora uirgis.
In ueteribus, tingat.

E nnius emeruit Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni Scipio magne tibi.
A liter in omnibus. mihi tamen qui hos uersus ita castigarunt, recte admodum uisi sunt castigasse. atq; ideo eos secutus sum.

Q uid minus Andromede potuit sperare reuincta:
In ueteribus. Quid minus Andromedæ fuerat sperare reuinctæ. recte utrunq;.

O mnia tradantur: portas reserabimus hosti.
In nonnullis, tradentur.
S urgit, & oppositas agitato corpore frondes.
Vetus lectio, appositas.
H oc faciet positam te mihi terra leuem.
Rectius fortasse in nonnullis positæ.
S emper in obliquo fusa sit illa toro.
In ueteribus. Stet uir: in obliquo fusa sit illa toro. & fortasse rectius, siquis diligenter sensum carminis consyderet.

Ex Primo de Remedio amoris.

N unc stat in immensum uiribus aucta suis.
Multo rectius. acta, ut paulo inferius, Et mala radices altius arbor agit.
H æc ut ames faciunt: hæc ut fecere, tuentur.
In nonnullis. hæc quod fecere.
Q uò tulerat uires græcia tota suas
In ueteribus. transtulerat. mihi prior magis placet.
M e duce non tumulo prodire iubebitur umbra.
Rectius fortasse in nonnullis, uidebitur.
A uferimur cultu: gemmis, auróq; teguntur.
Omnia. in nonnullis, crimina non omnia.

Ex Secundo de Remedio amoris.

A ttrahat ille puer contentos fortius arcus:
Fortasse, at trahat rectius.
P asiphaës Minos in Prognide perdidit ignes.

In nonnullis, in Phtonide. utcunque legatur: ego nusquam de his Minois amoribus quicquam legi.

A mphilochi frater, ne Phagida semper amaret,
Callirhoe fecit, parte recepta tori.

A lcmæonem profecto intelligit: qui, cum occisa matre argo fugiens, Psophidem, tunc Phegiam à Phegeo dictam, uenisset: Alphesibœam Phegei filiam uxorem duxit: cui inter cætera & matris monile dono dedit. postea cum hinc etiam, quippe ubi illi in dies augesceret potius, quàm minueretur furor, aufugisset: consulto delphico oraculo, in eam regionem uenit, qua Achelous mare irrumpit. hic & consedit ille: & Callirhoën Acheloi filiam uxorē habuit: ex qua Amphoterium, & Acarnanem filios genuit. Cum uero muliebri quadam cupiditate mota Callirhoë, Eryphilis monile summopere sibi optaret: Phegiā ob id regressus Alcmæon, ab Phegei filijs Temeno, & Axione occisus est. Hæc propè et plura Pausanias in Arcadicis. De hac omni re & Ouidius IX Metamorphoseon meminit his uersibus.

Subductáq; suos manes tellure uidebit
Viuus adhuc uates: ultusq; parente parentem
Natus, erit facto pius, & sceleratus eodem:
Attonitusq; malis exul, mentisq;, domusq;,
Vultibus Eumenidū, matrisq; agitabitur umbris:
Donec eum coniux fatale poposcerit aurum:
Cognatumq; latus phegëius hauserit ensis.
Tum demum magno petet hoc Acheloia supplex
Ab Ioue Callirhoë, natis infantibus annos.

Addat: néue necem sinat esse ultoris inultam.
Iuppiter his motus, priuignæ dona, nurusq;
Præcipiet: facietq; uiros impubibus annis.
Hoc uero in loco uidetur non Phagida, sed à Phegeo Phegida legendum: quamuis rectius esset Phegeida: Sed magna in his poëtarum licentia.
V xorem fato credat obesse suo.
In ueteribus, adesse.
D estituit somnus, si modo somnus erat.
In nonnullis. Destituit somnum ut sit placidum somnum.
I bat ut ædonio referens trieterica Baccho.
In nonnullis, aonio & fortasse melius. nam longa est secunda syllaba in ædonio.
F orte aderat iuuenis: dominam lectica tenebat.
In ueteribus, forte aderam iuueni.
N ec compone comas, cum sis uenturus ad illam.
In nonnullis, quia sis.
N on ego dulichias furiali more sagittas,
Ego quid id dulichias sibi uelit, non intelligo: neq; aliam lectionem inueni.
P ræterita cautus ripheide nauita gaudet.
Sic in ueteribus quidam legunt Niseide.
E t poteras nupta lætus abesse tua.
Melior uetus lectio, lentus abesse tua.

Ex libello de medicamine faciei.

E t quo sit uobis cura tuenda modo.
In nonnullis, forma tuenda.

N anq; ubi puluereæ fuerint confusa farinæ.
In nonnullis. Iamq;, & fortasse rectius.

Ex Nuce.

N unc uterus uitio est, quæ uult formosa uideri.
Rectius fortasse in nonnullis. Nunc uterum uitiat: quod & II. amorum idẽ Ouidius Eleg. XIIII.
Scilicet ut careat rugarum crimine uenter,
Sternetur pugnæ tristis arena tuæ.
Quin tota elegia de hac re conqueritur:
I am tamen inuenio qui me iaculentur
In quibusdã rectius, inuenias qui me iaculentur.

Ex somnio.

I ngenium dominæ lene mouebat anus.
In nonnullis, læna utrunq; recte.

Ex Fastorum Primo.

L apsáq; sub terras, ortáq; signa canam.
in nonnullis, cano.
Q uos aluit campis herba phalisca suis.
In nonnullis, terra phalisca.
E t fœnum capiti supposuisse fuit.
in quibusdam, nec fœnum utrunq; recte.
N unc penna ueras, nunc datis ore, notas.
in nonnullis, uetitas.
I mpia per syluas uictor ad antra uenit.
Melius uetus lectio. ultor ad antra uenit. ut Virg. etiam. Nam maximus ultor
Tergemini nece Geryonis, spolijsq; superbus
Alades aderat.

P orrima placatur, Postuentáq;,
in nonnullis, Postuertáq;.

Ex secundo Fastorum.

R espice pacando siquid ab hoste uacat.
Rectius quod in nonnullis. pacando siquid ab orbe uacat.
T orrida cum mica
In nonnullis, Turbida.
P rimus ut est Iani mensis, & ante fuit.
in nonnullis, ita ante fuit.
T emplorum positor, templorum sancte repertor
Sic in ueterib. sed fortasse rectior prior lectio. sancte repostor.
H æc fuit illa dies, in qua ueientibus aruis
In aliquibus, armis non aruis. recte utrunq;.
Q uò ruitis generosa domus? male creditis hosti.
melius fortasse in nonnullis. male creditur hosti.
P an erat armenti, Pan illic numen aquarum.
Nonnulli equorum legunt.
A scendit, spondáq; sibi propiore recumbit
in nonnullis, resedit.
O ccursu præda recepta Remi est.
in nonnullis, Accursu.
I s iubet auferri paruos.
Rectius, quod in quibusdam, auferri pueros.
P ro quo nunc cernis sydera nomen habent.
In nonnullis. Pro quo, quæ cernis.
S ed procul è longa ueniebat Iulius alba.

Rectius nonnulli authore Liuio, sed Proculus lõge.
Quæ deus in campo perspiciat ipse suo
Prospiciat in quibusdam.

Ex Tertio Fastorum.

P alladis exemplo ponendæ tempora sume
Cuspidis. in quibusdam, cassidis.
S æpe domum ueniunt.
In ueteribus, sæpe domum redeunt.
C redor, & ut credar, pignora multa dabo.
In nonnullis, pignora certa dabo.
M artia ter senos proles adoleuerat annos,
ter senis annis nonnulli.
R omani numen utrunq; soli.
uterq; in quibusdam.
I uppiter huc ueniet ualida perductus ab arte.
in nonnullis, nostra perductus ab arte.
A ddidit hic hominis, sumes ait ille capillos.
in nonnullis, summos ait ille capillos.
C oniugis: assueui semper amare uirum.
In nonnullis. Coniugis assuetæ semper amare uirum.

Ex Fastorum quarto.

Mota Cytheræa est: leuiter mea tempora myrto.
Melior fortasse prior lectio. Mota cytheræa leuiter, ut sit myrto cytheræa.
V enerunt cultus, mundáq; cura solo.
Nonnulli, sui, non solo legunt, & fortasse rectius.

Da dea quam sciter: doctas cybeleïa neptes

Scite in omnibus. nos sciter legendum putaui-mus.

F allit: & in nympha Sangaride desinit esse,

Secunda Sangarij fluuij syllaba breuis est: neq; hic in Sangaride uideo quomodo produci possit. in ueteribus libris legitur Sagaritide, quæ lectio mihi uidetur rectior. Video enim Sangarium & alibi ab Ouidio Sagarim dictũ quarto . ſ. de Põto. eleg. X.

Huc lycus, huc sagaris, peniusq; hipãisq; cratesq;

T ertia lux (memini) ludis erit.

in nonnullis, erat.

P erpetuam pacem, pacificumq; ducem.

in nonnullis, perpetuumq; ducem.

I amq; leontinos, anisenaq; flumina cursu.

In nonnullis rectius, amasenaq; flumina. Amasenus enim Siciliæ fluuius, ut idem Ouidius XV. Metam. testatur his uersibus,

Nec non sicanias uoluens Amasenus arenas,

Nunc fluit: interdum suppressis fontibus aret.

H æc modo uerrebat stantem tibicine uillam:

Vetus hæc, & uera lectio. tibicines autẽ dictæ sunt rectæ in ædificijs trabes, quibus tecta sustinentur, quo uocabulo & Iuuenalis satyra III. utitur eo uersu. Nos urbem colimus tenui tibicine fultam,

V re mares oleas

In nonnullis, Vre maris rorem.

A dde dapes in utranq; suas.

In nonnullis, in utrunq;. Sed rectius fortasse, quod in alijs, mulctramq;.

T unc iuuenes nondum facti fleuere quirites.
Rectius in quibusdam, iuuenem.
V rbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset.)
Rectius in nõnullis, qs tunc hoc ulli credere posset?
T ota sitit tellus
Tosta in quibusdam, non tota

Ex quinto Fastorum.

E t præstat sine ui sceptra tenenda Ioui.
tenere, in quibusdam.
D e quorum per me sanguine surgit honor.
Vulnere in nonnullis, non sanguine.
E t stygiæ nomen testificabor aquæ.
In nonnullis, numen.
V indice seruabat nullo sua publica uulgus
Nonnulli pabula legunt, non publica.
P lebis ad ædiles perducta licentia talis.
nonnulli delata malunt.
E xcipit hospitio iuuenem Phyllirius heros.
Recte in quibusdam, Phylireïus. secunda enim Phylires syllaba nullo pacto produci potest. prima quidem quamuis natura breuis sit, tamẽ producitur duplicato l, ut Phyllirides Chiron. idem fit in phylacæ. recte enim dicitur, Conueniunt matres Phylaceides, & l duplicato, Phyllacides.
A bstulerint celeres improba uerba noti.
in quibusdam, perfida uerba noti.

V irgaq; ianalis de spina sumitur alba.
Ponitur alba, in nonnullis.
I psa uolubilitas libratum sustinet orbem.
hic uersus, & sequentes quinq; in nullis uetustis exemplaribus reperiuntur.
O nimium faciles, ó toto pectore captæ
Captas in nonnullis. utrunq; recte.
D onec eum positis occuluere togis.
In quibusdam, donec eam.
A rs mihi non tanti est: ualens mea tibia dixi.
In nonnullis, ars optima dixi.
T ertia nox ueniet, qua tu dodona Thyene
dodoni, ut in quibusdam, rectius. ait autem Higinius Pherecydem Atheniensem Hyadas dixisse Liberi nutrices fuisse, & antea dodonidas nymphas appellatas: atque ipse nomina earum ponit: inter quas est & Thyene.

Ex Primo Tristium.

Elegia Prima.

H ei mihi quod domino non licet ire tuo.
In nonnullis, quo domino. utrunq; recte.
D ij facerent posses non meus esse liber.
quidam legunt, possem nunc meus esse liber, & fortasse rectius.
V t satis in media sit tibi plebe legi.

In nonnullis, & satis.

Eleg. III.

Hanc ego suspiciens, & adhuc capitolia cernens,
In quibusdam, & ab hac capitolia.
Sic doluit Priamus, tum cum in contraria uersus
Vltores habuit proditionis equus.
Rectior sit fortasse ea lectio, & superioribus carminibus congruentior, quae à nonnullis substituitur.
Sic doluit Metius, tum cum in contraria uersos
Vltores habuit proditionis equos.
Sed nusquam inuenitur. atque ideo ego ausus non sum immutare, & tamen recte ij fortasse sentiant: qui eam probant.

Eleg. VII.

Aut mala nostra minus,
in nonnullis. At mala.

Eleg. X.

Barbara pars leua est auidae substructa rapinae.
Rectius in nonnullis, auidaeq; instructa rapinae.

Ex secundo Tristium.

Paruaq; fortunae sunt tibi uerba meae.
Rectius uetus lectio. Sunt ibi uerba meae.
Solus ad ingressus missus septemplicis Istri.
in nonnullis, egressus.
Quodq; minus prodest, poena est lucrosa poëtae.
In nonnullis, Quoq; minus prodest.
Quodq; licet mimis, scena licere dedit.

Quod'q; libet, in nonnullis.

Ex III. Tristium. Elegia Prima.

C ingit & augustas arbor opacat comas?
fores non comas ex ueteribus legendum.
M e miserum, uereor'q; locum, uereor'q; potentem,
In nonnullis, parentem, & fortasse melius.

Eleg. II.

E t poenæ tellus est mihi facta meæ.
Legendum ex ueteribus, tacta meæ.

Eleg. III.

E t subit affectu nunc mihi quicquid abest.
Legendum ex ueteribus, affecto nunc mihi.

Eleg. IIII.

N on foret eumenides orbus,
Eumedes, non eumenides legendum, qui Dolonis pater fuit, ut apud Homerum in Iliados κ legitur.
ἦν δέ τις ἐν τρώεσσι δόλων εὐμήδεος υἱός.

Eleg. V.

V t cecidi, cuncti'q; meam fugere ruinam,
In nõnullis, Vt cecidi, cuncti'q; metu fugere ruinæ.
E t singultantis oscula mista sonis:
Rectius quod in nonnullis. Et singultatis.
Q uæ ducis Aemathij fuerit clementia, pharos
Præclari'q; docent funeris exequiæ.
Et prima breui est pharos: nec quid sibi hic uelit scio. rectius in nonnullis Porrus. ac de Alexandro Macedone intelligendum. Qui & deuicto Porro nõ pepercit solum: sed & regnum restituit: & defun

cto Dario, praeclarissimas exequias celebrauit.

P eccatumq; oculos est habuisse meos.
Meum in nonnullis rectius.

Eleg. XIIII.

S uscipis exceptis ecquid mea carmina solis
Colligis in nonnullis.

Ex IIII. Tristium. Elegia Prima.

C orq; uetustate meum tanquam noua uulnera norit.
Rectius in quibusdam, sentit.

Elegia secunda.

A uribus hic fructus praecipiendus erit.
Percipiendus in nonnullis rectius.

Ex V. Tristium. Elegia II.

S ic ad pacta tibi sydera tardus eas.
In quibusdam, parta. utrunq; recte.

Eleg. III.

F er bone Liber opem: sic altera degrauet ulmum
Sic in pluribus, & recte. sunt tamen qui malint, sic altam degrauet ulmum. quod & in nonnullis legitur.

Eleg. VI.

N on adeo totis fatis urgemur iniquis,
Toti fortasse legendum.

E lige nostrorum minimum, minimumq; laborum.
In nonnullis minimum de parte laborum, & fortasse rectius.

Eleg. IX.

N unc quoq; quamuis est iam iussa quiescere, quin te

Legendum ex ueteribus. Nūc quoq; se, quamuis est iussa quiescere,

Eleg. XI.

T éq; uelint sine se comprecor esse deum.

Multo rectius uetus lectio, esse diu.

Ex Primo de Ponto.

Elegia tertia.

I ra uiri mitis non me misisset in istam

In nonnullis, dei mitis.

Elegia V.

Quæ tulit Aesoniden firma carina fuit.

In nonnullis, sacra carina fuit.

N ec mihi Typhis erat rector: nec Amyntore natus

Quas fugerem docuit, quas sequererq; uias.

In quibusdam, nec Agenore natus: & recte: ut Phineus scilicet intelligatur: qui, cum uates esset, omnia argonautas, quæ illis agenda essent, docuit. fuit autem Phineus Apollonio Rhodio, & Valerio Flacco authoribus Agenoris filius. quāuis alij (ut Apollonij Interpres ait) ex Phenice Agenoris filio, & Cassiepia genitos dicant, Cilicem, Phinea, & Doriclum.

Elegia VI.

V t sub iudicium singula uerba uocem.

In nonnullis, Et sub iudicium.

Eleg. VII.

Quam finit officium, militiæq; labor.

fortasse legendum. Cum sinit.

Ex II de Ponto. Eleg. I.

A rmáq; cum telis in strue iuncta suis.

in strue mista suis, in nonnullis.

T ot'q; tulisse duces captiuos addita collis

Captiuis in nonnullis rectius.

P ertulit huc idem nobis Germanicæ rumor.

Hic idem, in nonnullis rectius.

O ppida sub titulo nominis esse tui.

In nonnullis, isse tui, & rectius.

Eleg. V.

T u tamen hic structos inter fera prælia uersus,

Scriptos in nonnullis.

C ætera materia debilitante iacent.

Rectius in nonnullis, debilitata.

Eleg. VIII.

E xit, & auxilium non leue uultus habet.

Cum in omnibus uulnus, nos uultus putauimus legendum.

Eleg. IX.

E t quid præterea peccarim,

Ecquid in nonnullis.

Eleg. X.

T rinacris est oculis te duce uisa meis.

In nonnullis, Trinacria est oculis.

Ex III. de Ponto. Eleg. II.

S acrifici genus est.
In nonnullis. hoc sacri genus est.
C ætera pars concors, & sine lite fuit.
multo rectius par concors. ut apud Ciceronem in libro de amicitia, uix tria, aut quatuor nominãtur paria amicorum. Cætera autem, eo modo dictum, quo apud Virgilium, cætera graius.

Eleg. III.

E t ueniet uotis mollior aura tuis.
hora in quibusdam.

Eleg. IIII.

I rrita uotorum non sunt præsagia uatum.
Verorum ex ueteribus legendum.
B arbara iam capti poscunt insignia reges.
In nonnullis, ponant insignia. Sed & in quibusdam, capiti non capti.

Eleg. VI.

T urpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,
Cognitus non proximus in nonnullis.

Eleg. IX.

S cribentem iuuat ipse labor: minuitq; dolorem.
In nonnullis, ipse furor: minuitq; laborem.

Ex IIII. de Ponto. Elegia prima.

V iderit ad summum dixi.
Ad summam, in nonnullis.

Eleg. IX.

C æsar: & est oculis subdita terra tuis.

Legendum ex ueteribus, ut est oculis.

P eruenniunt istuc & carmina forsitan illa.

Perueniant in nonnullis.

Eleg. X.

Quemq; refers imitere uirum: uetat iste profecto.

Rectius, ille, in nonnullis.

S ed præstandus amor res non onerosa uolenti:

Operosa, in nonnullis.

H æc tibi qui præstas.

In nonnullis, perstas,

Eleg. XII.

E t potes in uersum Tuticani more uenire.

In nonnullis, Nec potes in uersum.

Eleg. XV.

M eq; tuum libra norit & æra magis.

in nonnullis, minus.

Ex libello in Ibim.

Quam licet, & misero debitus hostis ero.

in nonnullis. quod licet & misero. in alijs, quod licet hei misero.

Quam uetus accensa separat ira pyra.

In ueterib. quem uetus.

A ltera tartareis sectos dabit unguibus artus.

Anguibus non unguibus in ueteribus.

E t ne longa suæ præsagia diceret horæ,

Rectius in ueteribus, suo præsagia diceret ore.

Quiq; ab equo præceps alienis decidit aruis.
Nonulli ex Homero legunt, in aleis decidit aruis. mihi & prior uidetur recta.

Tessimaniq; patri, Callignesq; uiro.
Quidam, Tisameniq; patri, Callirhoësq; uiro. ac de Alcmæone intelligunt.

Vtq; ferox Phalaris lingua prius ense resecta,
Ore resecta, in ueteribus.

Vt satus Hippomoo,
Quidam, Hipponoo.

Et puer harpagidæ,
Vt puer in nonnullis.

Vtq; Milo robur deducere fissile tentet.
Diducere legendum.

Ex epistola ad Liuiam.

Erumpunt, iterumq; grauant, gemitumq; sinusq;
Gremiumq;, sinusq;, ex ueteribus legendum.

Tādem ubi per lachrymas licuit, sed flebilis orsa est.
in ueteribus rectius. Sic flebilis orsa est.

Inter quæq; ruit ponere certus erat.
Rectior uetus lectio inter quæq; ruens.

Et Drusum prunæ, quod licuitq; dedit.
Legendum, ut in ueteribus, & Drusum patriæ.

Consuluit fractis mœrentem fascibus urbem.
Legendum ex ueteribus. Consul init fractis.

Certat onus luctu generosa subire iuuentus.
Legendum, onus lecti.

Quid petijt uult ille, tibi ut sua facta placerent.
Legendum, quod petijt, tulit ille.

A st pedes exequias reddit, equesq; duci.
Legendum. Et pedes.
I pse pater flauis Tyberinus adhorruit undis
Inhorruit ex ueteribus legendum.
S ustulit è medio nubibus amne caput.
Sustulit & medio, puto legendum.
S ustentabat aquas, cursúsq; inhibebat equorum.
In nonnullis, aquarum.
I rrita nec flammas amne morare tuo.
Irrite nec flammas in ueteribus.
S trictáq; pendenti pumice saxa subit.
Structáq; pendenti, legendum ex ueteribus.
N ec sua præ templi nomina fronte leget.
Pro templi, ex ueteribus legendum.
S æpe Nero in lachrymas summissa uoce loquetur.
Legendum, Sæpe Nero illachrymans.
I nuenit in tota mœror in urbe locum.
Legendum. Inuenit tota.
Q uod solum domito uictor ab hoste tulit.
Solus in ueteribus.
I lla rapit iuuenes: sustulit illa senes.
in ueteribus. sustinet illa senes.
N ata quod es alte:
in ueteribus. Nata quod ex alto.
S emuneces oculos sustinuere tibi.
tui legendum puto.
S anctáq; & immensi Cæsaris icta manus.
Domus, in ueteribus non manus.
E t merui lachrymas, eliciuíq; deo.
Emerui, in ueteribus.

D icta Iouis pars uoce probant, stimulosq́; frementi
Adijciunt. In quibusdam, furenti.

C æruleum Tritona uocat, conchaq́; sonanti
in nonnullis, sonaci.

F erre modo posses? quo consolante dolores?
in quibusdam. doleres.

I nuentum medicina meum est: opifexq́; per orbem
Dicor. Multo rectior uetus lectio. opiferq́; per orbem. quo uocabulo idẽ Ouid. et XV. Meta. utitur.
Cum deus in somnis opifer consistere uisus.

A pidanusq́; senex, lenisq́; amphrysus, & Aeas.
in ueteribus omnibus, Eridanusq́; senex. & profecto non solus est eius nominis in Italia fluuius. Sed et Eridani cuiusdam Atticæ fluuij Ilissum influentis meminit Pausanias. mihi tamen qui Apidanus castigarunt recte uidentur castigasse. Cum enim dicat Ouid. Conueniunt illuc popularia flumina primum: et Thessalus sit fluuius Peneus: Thessaliæ sunt profecto flumina nominanda: non uel ignobiles Atticæ riuuli conquirendi. Apidanus autem accepto ad Pharsalon Enipeo in Peneũ illabitur. Vt Strabo.

V ngulaq́; in quinos dilapsa absumitur ungues.
in nonnullis, diducta absumitur ungues.

Ex secundo Meta.

E t modo quos illi fatum contingere non est.
in nonnullis, fas tum contingere non est. mihi fatum magis placet.

Rectius nonnulli authore Liuio, sed Proculus lōge.
Quæ deus in campo perspiciat ipse suo
Prospiciat in quibusdam.

Ex Tertio Fastorum.

P alladis exemplo ponendæ tempora sume
Cuspidis. in quibusdam, cassidis.
S æpe domum ueniunt.
In ueteribus, sæpe domum redeunt.
C redor, & ut credar, pignora multa dabo.
In nonnullis, pignora certa dabo.
M artia ter senos proles adoleuerat annos,
ter senis annis nonnulli.
R omani numen utrunq; soli.
uterq; in quibusdam.
I uppiter huc ueniet ualida perductus ab arte.
in nonnullis, nostra perductus ab arte.
A ddidit hic hominis, sumes ait ille capillos.
in nonnullis, summos ait ille capillos.
C oniugis: assueui semper amare uirum.
In nonnullis. Coniugis assuetæ semper amare uirum.

Ex Fastorum quarto.

Mota Cytheræa est: leuiter mea tempora myrto.
Melior fortasse prior lectio. Mota cytheræa leuiter, ut sit myrto cytheræa.
V enerunt cultus, mundáq; cura solo.
Nonnulli, sui, non solo legunt, & fortasse rectius.

Da dea quam sciter: doctas cybeleia neptes

Scite in omnibus. nos sciter legendum putauimus.

Fallit: & in nympha Sangaride desinit esse,

Secunda Sangarij fluuij syllaba breuis est: neq; hic in Sangaride uideo quomodo produci possit. in ueteribus libris legitur Sagaritide, quae lectio mihi uidetur rectior. Video enim Sangarium & alibi ab Ouidio Sagarim dictū quarto. de Pōto. eleg. X.

Huc lycus, huc sagaris, peniusq; hipanisq; cratesq;.

Tertia lux (memini) ludis erit.

in nonnullis, erat.

Perpetuam pacem, pacificumq; ducem.

in nonnullis, perpetuumq; ducem.

Iamq; leontinos, anisenaq; flumina cursu

In nonnullis rectius, amasenaq; flumina. Amasenus enim Siciliae fluuius, ut idem Ouidius XV. Metam. testatur his uersibus,

Nec non sicanias uoluens Amasenus arenas,
Nunc fluit: interdum suppressis fontibus aret.

Haec modo uerrebat stantem tibicine uillam:

Vetus haec, & uera lectio. tibicines autē dictae sunt rectae in aedificijs trabes, quibus tecta sustinentur. quo uocabulo & Iuuenalis satyra III. utitur eo uersu. Nos urbem colimus tenui tibicine fultam.

Vre mares oleas

In nonnullis, Vre maris rorem.

Adde dapes in utranq; suas.

In nonnullis, in utrunq;. Sed rectius fortasse, quod in alijs, mulctramq;.

T unc iuuenes nondum facti fleuere quirites.

Rectius in quibusdam, iuuenem.

V rbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset.)

Rectius in nonullis, qs tunc hoc ulli credere posset?

T ota sitit tellus

Tosta in quibusdam, non tota

Ex quinto Fastorum.

E t præstat sine ui sceptra tenenda Ioui.

tenere in quibusdam.

D e quorum per me sanguine surgit honor.

Vulnere in nonnullis, non sanguine.

E t stygiæ nomen testificabor aquæ.

In nonnullis, numen.

V indice seruabat nullo sua publica uulgus

Nonnulli pabula legunt, non publica.

P lebis ad ædiles perducta licentia talis.

nonnulli delata malunt.

E xcipit hospitio iuuenem Phyllirius heros.

Recte in quibusdam, Phylireïus. secunda enim Phylires syllaba nullo pacto produci potest. prima quidem quamuis natura breuis sit, tamẽ producitur duplicato l, ut Phyllirides Chiron. idem fit in phylaca. recte enim dicitur, Conueniunt matres Phylaceides, & l duplicato, Phyllacides.

A bstulerint celeres improba uerba noti.

in quibusdam, perfida uerba noti.

V irgáq; ianalis de spina sumitur alba.
Ponitur alba, in nonnullis.
I psa uolubilitas libratum sustinet orbem.
hic uersus, & sequentes quinq; in nullis uetustis exemplaribus reperiuntur.
O nimium faciles, ó toto pectore captæ
Captas in nonnullis. utrunq; recte.
D onec eum positis occuluere togis.
In quibusdam, donec eam.
A rs mihi non tanti est: ualens mea tibia dixi.
In nonnullis, ars optima dixi.
T ertia nox ueniet, qua tu dodona Thyene
dodoni, ut in quibusdam, rectius. ait autem Higinius Pherecydem Atheniensem Hyadas dixisse Liberi nutrices fuisse, & antea dodonidas nymphas appellatas: atque ipse nomina earum ponit: inter quas est & Thyene.

Ex Primo Tristium.

Elegia Prima.

H ei mihi quod domino non licet ire tuo.
In nonnullis, quo domino. utrunq; recte.
D ij facerent posses non meus esse liber.
quidam legunt, possem nunc meus esse liber, & fortasse rectius.
V t satis in media sit tibi plebe legi.

In nonnullis, & satis.

Eleg. III.

Hanc ego suspiciens, & adhuc capitolia cernens,
In quibusdam, & ab hac capitolia.

Sic doluit Priamus, tum cum in contraria uersus
Vltores habuit proditionis equus.

Rectior sit fortasse ea lectio, & superioribus carminibus congruentior, quæ à nonnullis substituitur.

Sic doluit Metius, tum cum in contraria uersos
Vltores habuit proditionis equos.

Sed nusquam inuenitur. atque ideo ego ausus non sum immutare, & tamen recte ij fortasse sentiant: qui eam probant.

Eleg. VII.

Aut mala nostra minus,
in nonnullis. At mala.

Eleg. X.

Barbara pars leua est auidæ substructa rapinæ.
Rectius in nonnullis, auidæq; instructa rapinæ.

Ex secundo Tristium.

Paruáq; fortunæ sunt tibi uerba meæ.
Rectius uetus lectio. Sunt ibi uerba meæ.

Solus ad ingressus missus septemplicis Istri.
in nonnullis, egressus.

Quodq; minus prodest, pœna est lucrosa poëtæ.
In nonnullis, Quoq; minus prodest.

Quodq; licet mimis, scæna licere dedit.

Quodq; libet, in nonnullis.

Ex III. Tristium. Elegia Prima.

Cingit & augustas arbor opaca comas?
fores non comas ex ueteribus legendum.
Me miserum, uereorq; locum, uereorq; potentem,
In nonnullis, parentem, & fortasse melius.

Eleg. II.

Et pœnæ tellus est mihi facta meæ.
Legendum ex ueteribus, tacta meæ.

Eleg. III.

Et subit affectu nunc mihi quicquid abest.
Legendum ex ueteribus, affecto nunc mihi.

Eleg. IIII.

Non foret eumenides orbus,
Eumedes, non eumenides legendum, qui Dolonis pater fuit, ut apud Homerum in Iliados κ legitur.
ἠν δέτις ἐν τρώεσσι δόλων εὐμήδεος υἱός.

Eleg. V.

Vt cecidi, cunctiq; meam fugere ruinam,
In nõnullis, Vt cecidi, cunctiq; metu fugere ruinæ.
Et singultantis oscula mista sonis:
Rectius quod in nonnullis. Et singultatis.
Quæ ducis Aemathij fuerit clementia, pharos
Præclariq; docent funeris exequiæ.
Et prima breui est pharos: nec quid sibi hic uelit scio. rectius in nonnullis Porrus. ac de Alexandro Macedone intelligendum. Qui & deuicto Porro nõ pepercat solum: sed & regnum restituit: & defun

cto Dario, praeclarissimas exequias celebrauit.
P eccatumq; oculos est habuisse meos.
Meum in nonnullis rectius.

Eleg. XIIII.

S uscipis exceptis ecquid mea carmina solis
Colligis in nonnullis.

Ex IIII. Tristium. Elegia Prima.

C orq; uetustate meum tanquam noua uulnera norit.
Rectius in quibusdam, sentit.

Elegia secunda.

A uribus hic fructus praecipiendus erit.
Percipiendus in nonnullis rectius.

Ex V. Tristium. Elegia II.

S ic ad pacta tibi sydera tardus eas.
In quibusdam, parta. utrunq; recte.

Eleg. III.

F er bone Liber opem: sic altera degrauet ulmum
Sic in pluribus, & recte. sunt tamen qui malint, sic altam degrauet ulmum. quod & in nonnullis legitur.

Eleg. VI.

N on adeo totis fatis urgemur iniquis,
Toti fortasse legendum.
E lige nostrorum minimum, minimumq; laborum.
In nonnullis minimum de parte laborum, & fortasse rectius.

Eleg. IX.

N unc quoq; quamuis est iam iussa quiescere, quin te

Legendum ex ueteribus. Nūc quoq; se, quamuis est iussa quiescere,

Eleg. XI.

T éq; uelint sine se comprecor esse deum.

Multo rectius uetus lectio, esse diui.

Ex Primo de Ponto.

Elegia tertia.

I ra uiri mitis non me misisset in istam

In nonnullis, dei mitis.

Elegia V.

Q uæ tulit Aesoniden firma carina fuit.

In nonnullis, sacra carina fuit.

N ec mihi Typhis erat rector: nec Amyntore natus

Q uas fugerem docuit, quas sequererq; uias.

In quibusdam, nec Agenore natus: & recte: ut Phineus scilicet intelligatur: qui, cum uates esset, omnia argonautas, quæ illis agenda essent, docuit. fuit autem Phineus Apollonio Rhodio, & Valerio Flacco authoribus Agenoris filius. quāuis alij (ut Apollonij Interpres ait) ex Phenice Agenoris filio, & Cassiepia genitos dicant, Cilicem, Phinea, & Doriclum.

Elegia VI.

V t sub iudicium singula uerba uocem.

In nonnullis, Et sub iudicium.

Eleg. VII.

Quam finit officium, militiaéq; labor.
fortasse legendum. Cum finit.

Ex II de Ponto. Eleg. I.

Armáq; cum telis in strue iuncta suis.
in strue mista suis, in nonnullis.
Totq; tulisse duces captiuos addita collis
Captiuis in nonnullis rectius.
Pertulit huc idem nobis Germanice rumor.
Hic idem, in nonnullis rectius.
Oppida sub titulo nominis esse tui.
In nonnullis, isse tui, & rectius.

Eleg. V.

Tu tamen hic structos inter fera prælia uersus,
Scriptos in nonnullis.
Cætera materia debilitante iacent.
Rectius in nonnullis, debilitata.

Eleg. VIII.

Exit, & auxilium non leue uultus habet.
Cum in omnibus uulnus, nos uultus putauimus legendum.

Eleg. IX.

Et quid præterea peccarim,
Ecquid in nonnullis.

Eleg. X.

Trinacris est oculis te duce uisa meis.
In nonnullis, Trinacria est oculis.

Ex III. de Ponto. Eleg. II.

S acrifici genus est.
In nonnullis. hoc sacri genus est.
C ætera pars concors, & sine lite fuit.
multo rectius par concors. ut apud Ciceronem in libro de amicitia, uix tria, aut quatuor nominãtur paria amicorum. Cætera autem, eo modo dictum, quo apud Virgilium, cætera graius.

Eleg. III.

E t ueniet uotis mollior aura tuis.
hora in quibusdam.

Eleg. IIII.

I rrita uotorum non sunt præsagia uatum.
V erorum ex ueteribus legendum.
B arbara iam capti poscunt insignia reges.
In nonnullis, ponant insignia. Sed & in quibusdam, capiti non capti.

Eleg. VI.

T urpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,
Cognitus non proximus in nonnullis.

Eleg. IX.

S cribentem iuuat ipse labor: minuitq; dolorem.
In nonnullis, ipse furor: minuitq; laborem.

Ex IIII. de Ponto. Elegia prima.

V iderit ad summum dixi.
Ad summam, in nonnullis.

Eleg. IX.

Cæsar: & est oculis subdita terra tuis.

Legendum ex ueteribus, ut est oculis.

Perueniunt istuc & carmina forsitan illa.

Perueniant in nonnullis.

Eleg. X.

Quemq; refers imitere uirum: uetat iste profecto.

Rectius, ille, in nonnullis.

Sed præstandus amor res non onerosa uolenti:

Operosa, in nonnullis.

Hæc tibi qui præstas.

In nonnullis, perstas,

Eleg. XII.

Et potes in uersum Tuticani more uenire.

In nonnullis, Nec potes in uersum.

Eleg. XV.

Meq; tuum libra norit & æra magis.

in nonnullis, minus.

Ex libello in Ibim.

Quam licet, & misero debitus hostis ero.

in nonnullis. quod licet & misero. in alijs, quod licet hei. misero.

Quam uetus accensa separat ira pyra.

In ueterib. quem uetus.

Altera tartareis sectos dabit unguibus artus.

Anguibus non unguibus in ueteribus.

Et ne longa suæ præsagia diceret horæ,

Rectius in ueteribus, suo præsagia diceret ore.

Quiq; ab equo præceps alienis decidit aruis.
Nõnulli ex Homero legunt, in aleis decidit aruis. mihi & prior uidetur recta.

Tessimaniq; patri, Calligonesq; uiro.
Quidam, Tisameniq; patri, Callirhoësq; uiro. ac de Alcmæone intelligunt.

Vtq; ferox Phalaris lingua prius ense resecta,
Ore resecta, in ueteribus.

Vt satus Hippomoo,
Quidam, Hipponoo.

Et puer harpagidæ,
Vt puer in nonnullis.

Vtq; Milo robur deducere fissile tentet.
Diducere legendum.

Ex epistola ad Liuiam.

Erumpunt, iterumq; grauant, gemitumq; sinusq;
Gremiumq;, sinusq;, ex ueteribus legendum.

Tãdem ubi per lachrymas licuit, sed flebilis orsa est.
in ueteribus rectius. Sic flebilis orsa est.

Inter quæq; ruit ponere certus erat.
Rectior uetus lectio inter quæq; ruens.

Et Drusum prunæ, quod licuitq; dedit.
Legendum, ut in ueteribus, & Drusum patriæ.

Consuluit fractis mœrentem fascibus urbem.
Legendum ex ueteribus. Consul init fractis.

Certat onus luctu generosa subire iuuentus.
Legendum, onus lecti.

Quid petijt uult ille, tibi ut sua facta placerent.
Legendum, quod petijt, tulit ille.

A st pedes exequias reddit, equesq; duci.
Legendum. Et pedes.
I pse pater flauis Tyberinus adhorruit undis
Inhorruit ex ueteribus legendum.
S ustulit è medio nubibus amne caput.
Sustulit & medio, puto legendum.
S ustentabat aquas, cursusq; inhibebat equorum.
In nonnullis, aquarum.
I rrita nec flammas amne morare tuo.
Irrite nec flammas in ueteribus.
S tructaq; pendenti pumice saxa subit.
Structaq; pendenti, legendum ex ueteribus.
N ec sua præ templi nomina fronte leget.
Pro templi, ex ueteribus legendum.
S æpe Nero in lachrymas summissa uoce loquetur.
Legendum, Sæpe Nero illachrymans.
I nuenit in tota mœror in urbe locum.
Legendum. Inuenit tota.
Quod solum domito uictor ab hoste tulit.
Solus in ueteribus.
I lla rapit iuuenes: sustulit illa senes.
in ueteribus. sustinet illa senes.
N ata quod es alte:
in ueteribus. Nata quod ex alto.
S emineces oculos sustinuere tibi.
tui legendum puto.
S anctaq; & immensi Cæsaris icta manus.
Domus, in ueteribus non manus.
E t merui lachrymas, eliciuiq; deo.
Emerui, in ueteribus.

D icta Iouis pars uoce probant, stimulosq; frementi
Adijciunt. In quibusdam, furenti.

C aeruleum Tritona uocat, conchaq; sonanti
in nonnullis, sonaci.

F erre modo posses? quo consolante dolores?
in quibusdam doleres.

I nuentum medicina meum est: opifexq; per orbem
Dicor. Multo rectior uetus lectio opiferq; per orbem. quo uocabulo idē Ouid. et XV. Meta. utitur. Cum deus in somnis opifer consistere uisus.

A pidanusq; senex, lenisq; amphrysus, & Aeas.
in ueteribus omnibus, Eridanusq; senex. & profecto non solus est eius nominis in Italia fluuius. Sed et Eridani cuiusdam Atticae fluuij Ilissum influentis meminit Pausanias. mihi tamen qui Apidanus castigarunt recte uidentur castigasse. Cum enim dicat Ouid. Conueniunt illuc popularia flumina primum: et Thessalus sit fluuius Peneus: Thessaliae sunt profecto flumina nominanda: non uel ignobiles Atticae riuuli conquirendi. Apidanus autem accepto ad Pharsalon Enipeo in Peneū illabitur. Vt Strabo.

V ngulaq; in quinos dilapsa absumitur ungues.
in nonnullis, diducta absumitur ungues.

Ex secundo Meta.

E t modo quos illi fatum contingere non est.
in nonnullis, fas tum contingere non est. mihi fatum magis placet.

Quæ postquam summo tetigere iacentia tergo.
recta lectio. Sed & recte nonnulli legunt. Sensere iacentia tergo.

Combustaq; nubila fumant.
in ueteribus, ambustaq; nubila fumant.

Consternuntur equi:
Multo in antiquis quibusdam rectius. Consternantur equi.

Corpora dant tumulo: signant quoq; carmine factũ.
Legitur in nonnullis saxum non factum. in alijs fatum. omnia recte.

Qualis cum deficit orbe
in nonnullis orbi, & fortasse rectius.

Arcuit omnipotens.
Arguit in omnibus. nos arcuit legendũ duximus.

Seruandum dederat, sic inconfessa quid esset.
Sic in ueteribus. Sed rectius fortasse nonnulli. Sed enim inconfessa. legitur etiam. Sed non confessa.

Quam quondam nympha Chariclo
Fluminis in rapidi ripis enixa uocauit
Ocyrhoën. in ueteribus Charicto. Sed profecto Chariclo Chironis uxor fuit, authore Pindaro atq; alijs: ideo nos Chariclo castigauimus.

Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
Texit: onusq; fuit baculus syluestris oliuæ:
Alterius dispar è septem fistula cannis.
Sic in pluribus antiquis exemplaribus. ac si hoc modo legitur: ob id, quod alterius dixit, intelligendum est: unius manus onus fuisse baculum: alterius fistulam. Sed & in ueteribus quibusdã. Onus

dextræ baculus syluestris oliuæ: quæ si probetur lectio: uerbum fuit subintelligendum est, quod sæpius à poëtis prætermittitur. Nõnulli malũt legere. Alternis dispar ẽ septem fistula cannis: ut id dicat Ouidius. Nunc baculum solitum ferre Apollinem, nunc fistulam.

–Sub illis

M ontibus inquit eunt (& erant sub montibus illis) Sic in nonnullis. mihi prior lectio magis placet. Montibus inquit erant: ut scilicet sequens parenthesis (& erant sub montibus illis) sit uerbi repetitione uenustior.

Ex tertio Metamorphoseon

V rna dedit sonitum: longo caput extulit antro In nonnullis, longum.

T egmen direpta leonis-
Pellis erat: rectius in nonnullis, direpta leoni.

E xilij felix. Sic in ueteribus nonnullis & recte. Sed & exilio felix non minus recte.

E t substricta gerens sicyonius ilia ladon. Lagon in nonnullis, quod & Planudes.

Q ua tamen usque potest
Rectius fortasse in ueteribus, quo tamen usq; potest.

D umq; dolet, summa, uestemq; reduxit ab ora: Cum summo ab ore in omnibus, nos ita legendum credidimus.

Q uis furor anguigenæ proles mauortia uestras Attollit mentes? Pentheus ait.

multo in nonnullis rectius. Attonuit mentes.

Hac Tyron, ac profugos posuisti sede penates:
Sic legendum ex uetustissimis exemplaribus, cum prior lectio Ac tyro, hac profugos, repugnante syllaba claudicaret. imitatus est autem Virgilij carmen ex primo Aene.
Ilium in Italiam portans, uictosq; penates,
qn alibi Ouid. Ilio in tyriã trãsfer felicius urbẽ.

Dextera Naxos erat.
In nonnullis fortasse rectius. Dextra Naxos erat.

Vixq; animum firmat deus, excute dicens
Corde metum: Chiamq; tene.
In nonnullis. Diamq; tene, & fortasse rectius. Naxos enim, quò iusserat Bacchus cursum nautas dirigere, Dia etiam authore Stephano, est dicta. Planudes tamen Chiam.

Non habet infelix, quæ matri brachia tendat.
Neq; in ueteribus libris inuenitur id carmen, quod ante hoc interponunt nonnulli: & si maxime inueniretur, expungendum esset, ita subsultat, ita nullius est sensus.

Ex quarto Metamorphoseon.

At non Alcithoë mineias.
Arsinoë apud Planudem, non Alcathoë legitur.

Hæc placet: hæc quoniam uulgaris fabula nó est.
In nonnullis, Hoc placet.

Scinditur & tenui stridente foramine longas
Eiaculatur aquas. Nonnulli, & tenuis stridente foramine longe. sed & prior recta.

Nec loquar, ut quondam naturæ iure nouato.
in nõnullis,

in nonnullis, nec loquor.

S æpe cytoriaco deducat pectine crines.
In omnibus, cytheriaco. Sed profecto cytoriaco legendum.

D esinis? aut fugio, tecumq́; ait ista relinquo?
Nonnulli legunt, Desine: uel fugio. mihi prior lectio magis placet.

N il poterit Iuno nisi multos flere dolores?
Rectius in ueteribus. nisi inultos flere dolores?

E t obstantes reiecat ab ore colubros.
Rectius in nonnullis, colubras.

I nspirantq́; graues animos:
In nonnullis, animas.

S puma fui: gratumq́; manet mihi nomen ab illa.
Rectius in quibusdam, graiumq́; manet.

C onstitit hesperio regis Atlantis in orbe:
In quibusdam rectius. regnis Atlantis in orbe.

Q uaq́; patent nunc terga cauis super obsita conchis
In quibusdam, quaq́; patet.

Ex quinto Meta.

N ec coniugalia festa
et sexto etiã Ouidius coniugalia secũda productã. Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura. & XI. Nec coniugale solutum est Fœdus in alitibus. & fortasse coniugialia sit legendum. Sed uetera omnia exemplaria, coniugalia.

E t æ syenites genitus Methione Phorbas,
in ueteribus, Suenites. Nos id u pro y. ueterum mo-

re positum credimus. quin syenites & Planudes.
Syenites autem à Syene urbe ductum est: cuius
incolas Syenites dici ait & Stephanus.

Inde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Polydegmona Planudes, non Polydæmona.

Amphycus albenti uelatus tempora uitta
Rectius fortasse, Alphytus.

Tu quoq; iapetide non hos adhibendus ad usus,
Lampetide Planudes.

Sed retinente manu moriens, è poste pependit.
in quibusdam. Sed retinente manû. utrûq; recte.

Bactreus Alcioneus,
Barceus Planudes. mihi bactreus placet.

Regisq; Thoastes,
Armiger, Choristes Planudes, non Thoastes.

Intrat: & immeriti uindex, ultorq; parentis
quidam immeritæ parentis legunt.

Inde caua circundata nube Seriphon
Deserit à dextra Cythno, Gyaroq; relictis.
In omnibus Cypro legitur. Sed tam longe à Seripho, & Cycladibus omnibus Cypros, ut nullum omnino in hoc uersu locum habeat. Ideo nos Cythno legendum putauimus: quæ una est Cycladû Seripho propinqua. authore Strabone, Stephano, & reliquis. Sed & Planudes hunc Ouidij locum ita interpretatur. Ἐνταῦθεν δὲ κοίλη νεφέλη περι-χεθεῖσα τὴν σέριφον καταλέλοιπε, τήν τε κύθνον καὶ γύαρον δεξιὰς ἀφεῖσα, ὅθεν συντομωτάτη ὁδὸς ἔδοξεν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἰούσῃ, τάς τε θήβας καὶ τὴν παρθενικὸν ἑλικῶνα ζητεῖ.

F usca repurgato fugiebant nubila cœlo.
In quibusdam fortasse rectius, fusa repurgato.
D epositoq; metu uidet hunc Erycina uagantem
Monte suo residens, natumq; amplexa uolucrem,
Multo rectius, quod & in nonnullis legitur: & è Planude etiam colligitur,
Deposuitq; metum. uidet hunc Erycina uagantem
Monte suo residens, natumq; amplexa uolucrem,
I psumq; regit qui numina terræ.
Fortasse rectius, id quod nonnulli legunt, ipsumq; regit qui numina ponti.
S olis ab occasu, solis quærebat ad ortus
In nonnullis, solis ad occasus.
M irantem, flentemq;, & tangere monstra pauentem
Parantem in quibusdam, non pauentem.
F ertilitas terræ latum uulgata per orbem.
In nonnullis, totum uulgata per orbem.
E x Acheronte suo furuis peperisse sub antris.
In nonnullis. syluis peperisse sub atris.
T erritaq; insisto propioris margine fontis.
Ripæ in quibusdam non fontis, & rectius.
S ed certe, sonituq; pedum terrebat:
In quibusdam, sonitusq; pedum terrebat. in alijs, sonituq; pedum terrebar. omnia recte.
P langere dumq; uolunt:
In quibusdã fortasse rectius. dumq; uolũt plãgi.

Ex VI. Metamorphoseon.

E xiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.

Sic in nonnullis, & recte legitur. dicitur enim in fabulis, cum certaret cũ Pallade Neptunus de Athẽnarum nomine, percusso à Neptuno scopulo mare subito extitisse. Sed et equum à Neptuno eo pacto editum illo in certamine non minus est reperire. ideo prior etiam lectio recta. Exiluisse ferum. ferum autem equum dici satis sit nobis Virgilij authoritas

In latus, inq; feri curuam compagibus aluum

E xul erat mundi.

In quibusdam, mundo.

Q uodq; licet tacito uenerantur murmure numen

Latonæ. turba quantum distabat ab orba,

Indignata Dea est.

Vti id fortasse sit rectius, quod in quibusdam. Latonæ turbæ. ut sit turbæ uenerantur: sic ex ijs, quæ sequuntur, proculdubio sensus qui placeat, elici nullus potest. Legitur in nonnullis, quæ quantum distat. in alijs, quæ quàm distabat. ego quoquo modo legatur, aliud quid desydero. est & exemplaria inuenire, in quibus hoc insertum sit carmen.

Tantum animosa sui furijs agitata doloris

Indignata Dea est. hoc uero ut rude, et minime Ouidio dignum est, ita audacter excludi debet.

T erga premunt: auro grauidis moderantur habenis.

Quidam legunt, grauidisq; auro moderantur habenis. Sed multo mea sententia rectius in ueteribus nõnullis legitur, auroq; graues moderãtur habenas.

V idi præsens, stagnumq;, locumq;.

In quibusdam, lacumq;.

I lla suam uocat hanc, cui quondam regia coniux
Orbem interdixit. in nonnullis, regia Iuno. Sed & regia coniux non minus recte. id quod sequitur in nonnullis fortasse rectius. orbe interdixit.

Q uam uix erratica Delos
Orantem accepit.
Rectius in quibusdam. Errantem accepit. ut superius. Tu terris erras, ego dixit in undis.

S ydereo siccata sitim collegit ab æstu:
In quibusdam, concepit.

C oncolor huic humerus nascendi tempore dextro
Corporeusq; fuit. Multo rectius in quibusdam, hic humerus.

H inc placido dantur sua corpora somno.
nonnulli, tradunt.

A ttonitumq; trahens intra sua mœnia ducit.
Alij, limina.

A bstulerant, ferro rapiam.
Fortasse rectius sit, abstulerunt. ut apud Virg. Steteruntq; comæ. &, Miscueruntq; herbas, & non innoxia uerba.

S ceptra loci, rerumq; capit moderamen Erechtheus.
In quibusdam, regniq; capit.

O rithyam adamans fuluis complectitur alis.
In ueteribus propè omnibus, rectius. Orithyam amans fuluis amplectitur alis.

EX VII. Metamorphoseon

Magna sequar: titulum seruatæ pubis achiuæ,

Sic in nonnullis. Sed & puppis achiuæ, quod in quibusdam, legi recte potest.

D iriguere metu minyæ: subit ille: nec ignes
Sensit anhelatos.

Sic in ueteribus. præterquam quod non ignes sed illos, aut ullos, sensit anhelatos, aut anhelatus, aut anhelantes. Varia enim sunt in hoc exemplaria. sed nos ignes legendum putauimus, ut & alibi Ouidius.

Isset anhelatos non præmeditatus in ignes.

D issimilemq; animum subijt pater Aeta relictus.
In nonnullis, subijt Aeeta relictus.

N on annis renouare tuis
In quibusdam, reuocare.

N uda pedem, nudos humeris infusa capillos:
quidam, nudis humeris.

-Nullo cum murmure serpens
Sopitæ similis nullo cum murmure serpit:
Immotæq; silent frondes:-

Nullus, si hoc pacto legantur, est horum carminũ sensus. atq; ideo recta sint fortasse nonnulla exemplaria: in quibus medio excluso carmine, Nullo cum murmure sepes, Immotæq; silent frondes: legitur. Sed & recte legi potest, Nullo cum murmure serpens, ut sit q̃es serpens nullo cũ murmure. Sequẽtia uero carmina, ut in ueteribus q̃busdam,

Sopitis similes nullo cum murmure sepes,
Immotæq; silent frondes:

Quæ lectio et è Planude colligitur.

C ustodemq; rudem somno sopistis:

Quidam, rudem somni.

Multa quoq; Apidani placuerunt gramina ripis:
& hic Eridani in omnibus. Sed ego iisdem rationibus, quæ superius primo libro adduxi, permotus, quod scilicet hic etiam Thessaliæ loca & flumina ab Ouidio percenseantur: inter quæ non magis sit attico, quàm gallico Eridano locus: eos, qui Apidani castigarunt: secutus sum. Idq; eo libẽtius feci, quod Planudes etiam, qui in primo, ubi idem error, cũ cæteris errauerat: hic meliora uidetur secutus exemplaria. Sic enim hoc carmen interpretatur. πολλαὶ δ᾽αὐτῇ κἀν ταῖς ὄχθαις τοῦ ἀπιδανοῦ ἤρεσαν.

Ante quaterdenos hunc se reminiscitur annos
Cum in omnibus, nunc se reminiscitur, nos hunc se legendum credidimus. quam lectionem & Planudes secutus est. q̃d uero sequebatur carmen, q̃d in pluribus id antiquis exemplaribus non inuenitur, et superfluere uidetur: expungendũ duximus.

Ille cruore fluens subito tamen alleuat artus:
Cubito non subito ex ueteribus legendum.

-Et stricto toties iratus amore.
Spreto in nonnullis.

Florentemq; cythnon, syron, planamq; seriphon,
In omnibus, florentemq; tyron, cypron planamq; seriphon. Nos neutrũ probamus. Cypron & Tyron, quæ longissime absunt à cycladibus, legi nullo pacto potest. uti tamen Cypron è Cythno deprauatum, ut alio etiam in loco superius diximus: propè affirmauerim: ita non ausim Cythnon prima correpta loco Tyri ponere, et Syron, ubi Cyprõ

ſubſtituere. ac mea quidem ſententia Cythnon planamq; Seriphon, recte legatur. quid uero Tyri loco ſit reponendum, quærant alij.

D ucite: & omnis eat. rerum ſtatus iſte mearum.
In pluribus, dicite, non ducite. Quin & melius fortaſſe diuidatur carmen quo pacto Planudes. Dicite: & omnis eat rerum ſtatus iſte mearum.

I n partem leti citius uenit, atq; ſalutis.
Aliter in quibuſdam, & fortaſſe rectius,
Vtq; ſalutis,
Spes abijt: finemq; uident in funere morbi:
Indulgent animis.

I ſſe ſub amplexus Aſopidos Aeginæ:
Sic nos legendum putauimus, atq; id ex ueteribus quibuſdam collegimus. ut diuidatur. ſ. diphthongus, ut apud Virg. Neptuno aëgeo.

E t rami totidem, totidemq; animalia ramis
Rectius in quibuſdam, & ramos totidem.

C eſſit & exitio multis, pecoriq; ſibiq;
Ruricolæ pauere feram.
Sic in ueteribus multis. ſed fortaſſe rectius ſit quod in quibuſdam. Ceſſit & exitio multis, pecorumq; ſuumq;. ut ſit multis pecorum, & ſuum. quam lectionem & Planudes agnoſcit, ſic hoc carmen interpretatus, καὶ πολλοῖς ἐς ὄλεθρον προβάτων καὶ χοίρων γέγονεν. quod uero ſequitur, Ruricolæ pauere feram. In nonnullis, Rurigenæ. Planudes Indigenæ. qui ſic interpretatur, ἔδεισαν δὲ καὶ οἱ ἰθαγενεῖς τὸ θήριον. quod fortaſſe ſit rectius. ſequitur enim, uicina iuuentus.

G eneris falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
In nonnullis, uerus non uerum: mihi uerum magis placet.

S tant'q; uelut uallum, uelut altæ hastilia setæ.
Legitur in nonnullis & alterum eiusdem sententiæ carmen.
Et setæ rigidis similes hastilibus horrent.
Atq; utrunq; mea sententia Ouidij est. cum tamen alterū repudiandū sit: proximum hemistichió, riget horrida ceruix. i causa fuit, ut hoc excluderemus.

T yndaridæ gemini præstantes cæstibus alter
In nonnullis. spectatus cæstibus alter.

N emoris'q; decus Tegeæa lycæi.
Quod post hoc sequebatur carmen,
Venit Atalanta Schenei pulcherrima uirgo.
tum quia in ueteribus non inuenitur, tum quod as syllabis claudicat, et rude ac nihili est. reiiciendum duximus.

V t excussis elisus nubibus ignis.
In quibusdam, elisi ignes.

E micat ex oculis: spirat quoq; pectore flammas.
In quibusdam, flamma.

O rithyæ magni rostro femur hausit adunco.
Orichiæ in nonnullis. Planudes Orityæ.

A' Syluis syluas, & ab aruis arua reuulsi:
Reuelli in quibusdam, & recte.

M edio circundata muro.

Quidam modico legunt non medio.

N ec refert dominos illic famulos ne requiras
Famulosue in quibusdam.

Quæ caua sunt flauentibus illita ceris.
In nonnullis, qua caua sunt.

V ultumq; uirilem
Induit, & uultus pisces capientibus aptos.
Legendum ex ueteribus, cultus non uultus.

Ex. IX. Meta.

N escia quem maneat tanti uictoria regni.
In nonnullis belli non regni.

H unc tamen ablati domuit iactura decoris:
In nonnullis hunc tantum. & fortasse rectius.

H is elisa iacet moles nemeæa lacertis:
Quod post hoc legebatur carmen,
His Cacus horrēdum tyberino in littore monstrū
Quod & syllaba repugnat: & in plurimis antiquis exemplaribus non inuenitur: ideo nos repudiandum arbitrati sumus. Sunt tamen qui malint retinere: sed corrigant. Quidam. His iacet horrendum. quidam, Cacus & horrendum.

I ugulata pellice testor?
fortasse sit rectius tester. Superius enim memorem. Sed & testor recte.

L otos in hanc nymphe fugiens obscœna priapi,
Lotis fortasse legendum sit. Lotis enim non Lotos dicta Nympha illa, quæ in lotum uersa est

H ei mihi, quæ male sum quos tu sortita parentes

Rectius in ueteribus. Et mihi, non hei mihi.

Quoq; Chimæra iugo medijs in partibus ignem
Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat.

Male qui hircum non ignem. fortasse ingens legēdum. ut sit ingens pectus, atq; id dicat Ouidius, quod Lucretius eo uersu.

Prima Leo, postrema Draco, media ipsa Chimæra.

Sanctaq; Bubastis, uarijsq; coloribus Apis,

In nonnullis. uariusq; coloribus Apis.

Spes est, quæ capiat, spes est, quæ pascat amorem.

In nonnullis, amantem.

Ex. X. Meta.

Ipse suos gemitus folijs inscripsit: & ai ai
Flos habet inscriptum, funestaq; littera ducta est.

In ueteribus multis & ya: quam lectionem sunt q probent: ego non uideo cur probare debeam: cum nullo pacto Aiacis nomen his literis describi possit: quod in eodem flore factum et hic paulo superius ostendit Ouidius, cum inquit.

Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros
Addat in hunc florē: folioq; legatur eodem.

& XII.

Littera communis medijs, pueroq;, uiroq;
Inscripta est folijs: hæc nominis: illa querelæ.

Querelæ dicūt qdā ya esse posse. nominis nō uideo, quo esse possit, cum Aiacis tamen nomen designandum sit. Ideo illi mihi recte sentire uidentur, qui & ai ai legunt. ai enim & querelæ est, & Aiacis nomen innuit. Quin Planudes sic interpretatur.

καὶ αἶ αἶ τὸ ἄνθος ἔχει δὴ γεγραμμένον. & tamen fortasse sit rectius ai nõ repetere, sed diphthõgum diuidere, quod sæpius à poëtis fit: & latinorum morem sequi, apud quos aï est bisyllabum, qđ et in ipso hoc Aiacis nomine licet cognoscere.

Et officium commisso spondet amori,
nonnulli, at officium.

Ex XI. Metamorphoseon.

Quæ postquam rapuere feræ: cornuq; minaci
Diuulsere boues.-
In nonnullis, cornuq; minaces, utrunq; recte.

Carmine uocali clarus, cytharáq; Phylammon.
Huius Philammonis fit ab Apollonij interprete mentio: q ait Pherecydẽ dixisse nõ Orphea cum argonautis, sed Philammonem nauigasse. hunc uero ait Suidas fuisse Thamyræ Thracis patrem.

-Gestumq; manus Ceycis habebat.
Planudes. sceptrumq; manus Ceycis habebat.

Ingemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
Fortasse legendum sit. Ingemit Halcyone lachrymans: mouet atq; lacertos.

Fertur Alixirhoë
Alixothoë Planudes.

Prospicit Hesperien patria cebrenida ripa,
Eperien in omnibus. quin & Planudes, ἠπερίην.

Ex XII. Metamorphoseon.

Quem nastum nasthor ipso

in nonnullis ipse.

Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta supremũ.
in quibusdam. Quæ mihi tunc primum fuerat conspecta uolucris. Sed et prior recta. ait enim inferius, sed auis nunc unica Cæneu.

Cum tamen ille ferox,
In nonnullis. Cur tamen in alijs. Et tamen.

Non ea Tydides non audet Oileus Aiax
Si Oileus legatur, sumẽdum est pro Oileius. qdam malunt Oileos, ut intelligatur filius.

Ex XIII. Metamorphoseon.

Iste tulit pretium.
In quibusdam, ipse.

(Heu pars una ducum)
Sic in omnibus. Sed fortasse sit rectius. Et pars una ducum.

Velaturq;, aliturq; auibus:
In quibusdam, Venaturq;, aliturq;.

Tantum ego te supero:
In nonnullis, Tanto ego te supero.

Quo dij crudeles, nisi uti noua funera cernam,
In quibusdam, nisi quo noua funera.

Expellitq; genis oculos:
In nonnullis. Expilatq; genis. utrunq; recte.

Terq; rogum lustrant: & consonus exit in auras
Ter plangor:
In nonnullis, tum consonus exit in auras.

Ferre diu nequiere luem:

Sic in quibusdam, ut uirgiliano utatur uerbo, q de eadem pestilentia arboribusq;, satisq; lues, & letifer annus. in nonnullis tamen Ioue non luem.

P rætereunt uecti:

In quibusdam, præter erant uecti.

H actenus acta tibi possum memoranda referre,

Legitur & miranda.

Ex XIIII. Meta.

N auifragumq; fretum,

In uetustis, Naüfragumq; fretum. ut tamen quadri syllabum sit, ueluti & id uirgilianum. et naüfragum scyllacæum.

-A cheloidumq; relinquit

Sirenum scopulos, -

Profecto penultima Acheloidũ syllaba breuis est. ideo fortasse Acheloiadum sit legendum.

-Nec adhuc spectasse tot annos

Quinquẽnem poterat graia quater edere pugna.

In nonnullis, graiam pugnam. Sed licet aperte quid sibi hic Ouidius uelit, intelligatur: confusus tamen uerborum ordo, & sibi non quadrans, aliquid facit, ut desyderemus.

-Clarus subit Alba Latino:

In omnibus. Clarus subit ecce Latino. Sed profecto Alba latino successit. ideo nos Alba non ecce legendum putauimus.

I amq; palatinæ summam Proca gentis habebat.

Quamuis in omnibus. Iamq; Palatinus sum-

mæ loci gentis habebat. quia tamen nusquam le
gitur Palatinum Albæ regnasse: qui hoc carmen,
ita castigarunt: recte mihi sensisse uisi sunt.

N on tamen ante mihi curam excessisse memento:
In quibusdam, Non tamen ante tui.

D ignam animam pœna congestis exuit armis.
In nonnullis, edidit.

(Nam memoro: memoriq́; animo pia uerba notaui)
In quibusdam. tua uerba.

Ex XV. Metamorphoseon.

P alantesq́; homines passim rationis egentes,
In nonnullis. ac rationis egentes. in alijs, ac ratione carentes. mihi, ac, uidetur superfluere.

– Alioq́; renascitur orbe.
In quibusdam, ore.

A rmigerumq́; Iouis, cythereidasq́; columbas,
Fortasse cythereiadas rectius, ne claudicet penultima.



IMPRESSORVM ERRATA SIC CORRIGITO.

Ex primo uolumine.

Sine Menœtiaden *pagina*	1
toruusq; Procrustes,	4
Inter achæiadas	6
prosocer esse uelit.	6
Iouis insula Crete:	11
male quæritur herbis	15
Sed filia Phasias Aetæ	15
Dido Aenæe. Epi. VII.	16
Hermione Oresti. Epi. VIII.	20
matre parante nouos.	21
Deianira Herculi. Epi. IX.	22
Prægraue compressa fauce	23
Dat uultum populo sublimis:ut Hercule uicto	24
Ariadna Theseo. Epi. X.	24
magnas expellere phocas:	26
pater Aeta pelasgos:	30
Dixerat Aeetes:	30
& hymen clamant:hymenæe frequentant:	32
Hypermnestra Lynceo. Epi. XIIII.	36.
Mittit Hypermnestra	36
Quod manus extimuit iugulo demittere ferrum:	36
Sæuus Hypermnestra	37
Exul Hypermnestra	38
Nomine cœpunt aqlonis Erechthida Thraces:	44
Vt tamen optarem	46

Ex secundo Volumine.

Ex tertio uolumine.

Romæchiumq; legit, 200
Solis quoq; tristis imago 202

Ex mensibus

Feralia·Deæ mutæ 18
C·IIII·Quirino 21
D· III·
E·pr·Herculi musarum
XXX·

INDEX fabularum & aliorũ quorundam apud Ouidium secundum ordinem Alphabeti per Aldum Manutium Romanum.

A.

Cannæ

E

F

G

I

N

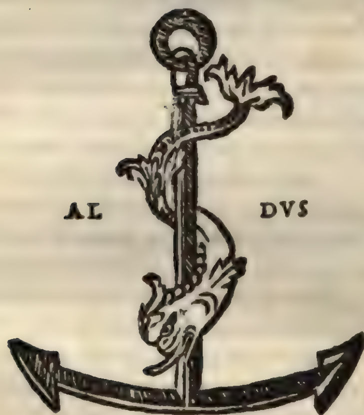
O

P

R

Z

OVIDII METAMOR-
PHOSEON LI-
BRI XV.



P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON LIBER PRIMVS.

I N noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora. dij cœptis (nam uos mutastis & illas)
A spirate meis: primaq; ab origine mundi
A d mea perpetuum deducite tempora carmen.
A nte mare, & terras, &, quod tegit omnia, cœlũ,
V nus erat toto naturæ uultus in orbe: Chaos
Q uem dixere chaos: rudis, indigestaq; moles,
N ec quicquam, nisi pondus iners, congestaq; eodem
N on bene iunctarum discordia semina rerum.
N ullus adhuc mundo præbebat lumina Titan:
N ec noua crescendo reparabat cornua Phœbe:
N ec circunfuso pendebat in aëre tellus
P onderibus librata suis: nec brachia longo
M argine terrarum porrexerat Amphitrite.
Q uaq; erat & tellus, illic & pontus, & aër:
S ic erat instabilis tellus, innabilis unda,
L ucis egens aër: nulli sua forma manebat:
O bstabatq; alijs aliud: quia corpore in uno
F rigida pugnabant calidis, humentia siccis,
M ollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
H anc deus, & melior litem natura, diremit. Elementorum Diui
N am cœlo terras, & terris abscidit undas:
E t liquidum spisso secreuit ab aëre cœlum.
Q uæ postquam euoluit: cæcoq; exemit aceruo:
D issociata locis concordi pace ligauit.

Ignis Locus
I gnea conuexi uis, & sine pondere cœli
E micuit: summaq; locum sibi legit in arce.
Aeris Locus P roximus est aër illi leuitate, locoq;.
Terre Locus D ensior his tellus elementaq; grandia traxit,
Aque Locus E t pressa est grauitate sui: circunfluus humor
V ltima possedit: solidumq; coërcuit orbem.
S ic ubi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
C ongeriem secuit: sectamq; in membra redegit: [illegible]
Terre et Aque Descriptio P rincipio terram, ne non æqualis ab omni
P arte foret: magni speciem glomerauit in orbis.
T um freta diffudit: rapidisq; tumescere uentis
I ussit: & ambitæ circundare littora terræ.
A ddidit & fontes, & stagna immensa, lacusq;:
F luminaq; obliquis cinxit decliuia ripis.
Q uæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa:
I n mare perueniunt partim: campoq; recepta
L iberioris aquæ, pro ripis littora pulsant.
I ussit & extendi campos, subsidere ualles,
F ronde tegi syluas, lapidosos surgere montes.
V tq; duæ dextra cœlum, totidemq; sinistra
P arte secant Zonæ, quinta est ardentior illis:
S ic onus inclusum numero distinxit eodem
C ura dei: totidemq; plagæ tellure premuntur.
Q uarum quæ media est, non est habitabilis æstu:
N ix tegit alta duas: totidem inter utranque locauit:
T emperiemq; dedit, mista cum frigore flamma.
Aeris Descriptio I mminet his aër: qui quanto est pondere terræ,
P ondere aquæ leuior: tanto est onerosior igne.
I llic et nebulas, illic consistere nubes
I ussit, et humanas motura tonitrua mentes,

Et cum fulminibus facientes frigora uentos.
His quoq; non passim mundi fabricator habendum
Aëra permisit: uix nunc obsistitur illis,
Cum sua quisq; regat diuerso flamina tractu:
Quin lanient mundum: tanta est discordia fratrũ.
Eurus ad auroram, Nabathæaq; regna recessit,
Persidaq;, & radijs iuga subdita matutinis.
Vesper, & occiduo quæ littora sole tepescunt:
Proxima sunt Zephyro: Scythiam, septemq; triones
Horrifer inuasit Boreas: contraria tellus
Nubibus assiduis, pluuioq; madescit ab austro.
¶ Hæc super imposuit liquidum, et grauitate carentē
Aethera, nec quicquam terrenæ fecis habentem.
¶ Vix ita limitibus discreuerat omnia certis:
Cum, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,
Sydera cœperunt toto efferuescere cœlo.
Neu regio foret ulla suis animalibus orba:
Astra tenent cœleste solum, formæq; deorum:
Cesserunt nitidis habitandæ piscibus undæ:
Terra feras cepit: uolucres agitabilis aër.
Sanctius his animal, mentisq; capacius altæ
Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset:
Natus homo est: siue hunc diuino semine fecit
Ille opifex rerum mundi melioris origo:
Siue recens tellus, seductaq; nuper ab alto
Aethere cognati retinebat semina cœli.
Quam satus Iapeto mistam fluuialibus undis
Finxit in effigiem moderantum cuncta deorum:
Pronaq; cum spectent animalia cætera terram:
Os homini sublime dedit: cœlumq; uidere

I ussit: & erectos ad sydera tollere uultus.
S ic modo, quæ fuerat rudis, & sine imagine, tellus
I nduit ignotas hominum conuersa figuras.
A urea prima sata est ætas: quæ uindice nullo
S ponte sua sine lege fidem, rectumq́; colebat:
P œna, metusq; aberant: nec uerba minantia fixo
A ere ligabantur: nec supplex turba timebat
I udicis ora sui: sed erant sine iudice tuti.
N on dum cæsa suis, peregrinum ut uiseret orbem,
M ontibus, in liquidas pinus descenderat undas:
N ullaq́; mortales, præter sua, littora norant.
N on dum præcipites cingebant oppida fossæ:
N on tuba directi, non æris cornua flexi,
N on galeæ, non ensis erat: sine militis usu
M ollia securæ peragebant otia gentes.
I psa quoq; immunis, rastroq́; intacta, nec ullis
S aucia uomeribus per se dabat omnia tellus.
C ontentiq́; cibis nullo cogente creatis,
A rbuteos fœtus, montanaq́; fraga legebant,
C ornaq́;, & in duris hærentia mora rubetis,
E t, quæ deciderant patula Iouis arbore, glandes.
V er erat æternum: placidiq́; tepentibus auris
M ulcebant Zephyri natos sine semine flores.
M ox etiam fruges tellus inarata ferebat:
N ec renouatus ager grauidis canebat aristis.
F lumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant:
F lauaq́; de uiridi stillabant ilice mella.
P ostquam Saturno tenebrosa in tartara misso,
S ub Ioue mundus erat: subijtq́; argentea proles
A uro deterior, fuluo pretiosior ære:

I uppiter antiqui contraxit tempora ueris:
P er'q; hyemes,æstus'q;,& inæquales autumnos;
E t breue uer, spatijs exegit quattuor annum.
T um primum siccus aër feruoribus ustus
C anduit:& uentis glacies astricta pependit.
T um primum subiere domos:domus antra fuerũt,
E t densi frutices,& iunctæ cortice uirgæ.
S emina tum primum longis cerealia sulcis
O bruta sunt:pressi'q; iugo gemuere iuuenci.
T ertia post illam successit ahenea proles
S æuior ingenijs,& ad horrida promptior arma,
N on scelerata tamen.de duro est ultima ferro.
P rotinus irrupit uenæ peioris in æuum
O mne nefas:fugêre pudor,uerum'q;,fidesq;:
I n quorum subiere locum,fraudes'q;,doli q;,
I nsidiæ'q;,& uis,& amor sceleratus habendi.
V ela dabat uentis,nec adhuc bene nouerat illos,
N auitæ:quæ'q; diu steterant in montibus altis,
F luctibus ignotis insultauere carinæ.
C ommunem'q; prius,ceu lumina solis,& auræ,
C autus humum longo signauit limite mensor.
N ec tantum segetes,alimenta'q; debita diues
P oscebatur humus:sed itum est in uiscera terræ:
Q uas'q; recondiderat,stygijs'q; admouerat umbris,
E ffodiuntur opes,irritamenta malorum.
I am'q; nocens ferrum,ferro'q; nocentius aurum
P rodierat:prodit bellum:quod pugnat utroq;:
S anguinea'q; manu crepitantia concutit arma.
V iuitur ex rapto:non hospes ab hospite tutus:
N on socer à genero:fratrum quoq; gratia rara est

I mminet exitio uir coniugis: illa mariti:
L urida terribiles miscent aconita nouercæ:
F ilius ante diem patrios inquirit in annos:
V icta iacet pietas: & uirgo, cæde madentes
V ltima cœlestum terras Astræa reliquit.
N e'ue foret terris securior arduus æther:
A ffectasse ferunt regnum cœleste Gigantes:
A ltaq; congestos struxisse ad sydera montes.
T um pater omnipotens misso perfregit olympum
F ulmine: & excussit subiectum pelion oßæ.
O bruta mole sua cum corpora dira iacerent:
P erfusam multo natorum sanguine terram
I mmaduisse ferunt: calidumq; animasse cruorem:
E t, ne nulla suæ stirpis monimenta manerent:
I n faciem uertisse hominum. sed & illa propago
C ontemptrix superum, sæuæq; auidissima cædis,
E t uiolenta fuit: scires è sanguine natos.
Q uæ pater ut summa uidit Saturnius arce:
I ngemit: & facto non dum uulgata recenti
F æda Lycaoniæ referens conuiuia mensæ,
I ngentes animo & dignas Ioue concipit iras:
C onciliumq; uocat. tenuit mora nulla uocatos.
E st uia sublimis cœlo manifesta sereno,
L actea nomen habet, candore notabilis ipso.
H ac iter est superis ad magni tecta tonantis
R egalemq; domum: dextra, læuaq; deorum
A tria nobilium ualuis celebrantur apertis:
P lebs habitat diuersa locis: à fronte potentes
C ælicolæ, clariq; suos posuere penates.
H ic locus est: quem, si uerbis audacia detur:

H aud timeam magni dixisse palatia cœli.
E rgo, ubi marmoreo superi sedere recessu:
C elsior ipse loco, sceptroq; innixus eburno
T errificam capitis concussit terq;, quaterq;
C æsariem: cum qua terram, mare, sydera mouit.
T alibus inde modis ora indignantia soluit.
N on ego pro mundi regno magis anxius illa
T empestate fui: qua centum quisq; parabat
I nijcere anguipedum captiuo brachia cœlo.
N am, quanquã ferus hostis erat: tamen illud ab uno
C orpore, & ex una pendebat origine bellum.
N unc mihi, qua totum nereus circunsonat orbem:
P erdendum est mortale genus: per flumina iuro
I nfera, sub terras stygio labentia luco.
C uncta prius tentanda: sed immedicabile uulnus
E nse recidendum est: ne pars syncera trahatur.
S unt mihi semidei, sunt rustica numina Nymphæ,
F auniq;, Satyriq;, & monticolæ Syluani:
Q uos quoniam cœli non dum dignamur honore:
Q uas dedimus, certe terras habitare sinamus.
A n satis o superi tutos fore creditis illos?
C um mihi, qui fulmen, qui uos, habeoq;, regoq;:
S truxerit insidias notus feritate Lycaon?
C onfremuere omnes: studijsq; ardentibus ausum
T alia deposcunt. Sic, cum manus impia sæuit
S anguine cæsareo romanum extinguere nomen:
A ttonitum tanto subitæ terrore ruinæ
H umanum genus est: totusq; perhorruit orbis.
N ec tibi grata minus pietas Auguste tuorum:
Q uàm fuit illa Ioui. qui postquam uoce, manuq;

M urmura compressit: tenuere silentia cuncti.
S ubstitit ut clamor pressus grauitate regentis:
I uppiter hoc iterum sermone silentia rupit.
I lle quidem pœnas (curam hanc dimittite) soluit.
Q uod tamen admissum, quæ sit uindicta, docebo.
C ontigerat nostras infamia temporis aures:
Q uam cupiens falsam, summo delabor olympo:
E t deus humana lustro sub imagine terras.
L onga mora est, quantum noxæ sit ubiq; repertum.
E numerare: minor fuit ipsa infamia uero.
M ænala transieram latebris horrenda ferarum,
E t cum Cylleno gelidi pineta Lycæi:
A rcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni
I ngredior: traherent cum sera crepuscula noctem.
S igna dedi uenisse deum: uulgus'q; precari
C œperat: irridet primo pia uota Lycaon:
M ox ait, experiar deus hic discrimine aperto,
A n sit mortalis: nec erit dubitabile uerum.
N octe grauem somno, nec opina perdere morte
M e parat: hæc illi placet experientia ueri.
N ec contentus eo missi de gente molossa
O bsidis unius iugulum mucrone resoluit:
A tq; ita semineces partim feruentibus artus
M ollit aquis: partim subiecto torruit igni.
Q uos simul imposuit mensis: ego uindice flamma
I n dominum dignos'q; euerti tecta penates.
T erritus ipse fugit: nactus'q; silentia ruris
E xululat: frustra'q; loqui conatur: ab ipso
C olligit os rabiem: solitæ'q; cupidine cædis
V titur in pecudes: et nunc quoq; sanguine gaudet.

In uillos abeunt uestes: in crura lacerti:
Fit lupus: & ueteris seruat uestigia formæ.
Canicies eadem est: eadem uiolentia uultus:
Idem oculi lucent: eadem feritatis imago est.
Occidit una domus: sed non domus una perire
Digna fuit: qua terra patet, fera regnat erinnys.
In facinus iurasse putes: dent ocyus omnes,
Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.
Dicta Iouis pars uoce probant: stimulosq; frementi
Addijciunt: alij partes assensibus implent.
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus: & quæ sit terræ mortalibus orbæ
Forma futura rogant: quis sit laturus in aras
Thura: feris ne paret populandas tradere terras.
Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
Rex superum trepidare uetat: sobolemq; priori
Dissimilem populo promittit origine mira.
Iamq; erat in totas sparsurus fulmina terras:
Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas: totusq; ardesceret axis.
Esse quoq; in fatis reminiscitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaq; regia cœli
Ardeat: & mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata cyclopum:
Pœna placet diuersa: genus mortale sub undis
Perdere: & ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus æolijs aquilonem claudit in antris:
Et quæcunq; fugant inductas flamina nubes:
Emittitq; notum. madidis notus euolat alis
Terribilem picea tectus caligine uultum.

B arba grauis nimbis: canis fluit unda capillis:
F ronte sedent nebulæ: rorant pennæq; sinusq;.
V tq; manu late pendentia nubila pressit:
F it fragor: & densi funduntur ab æthere nimbi.
N untia iunonis uarios induta colores
C oncipit Iris aquas: alimentaq; nubibus affert.
S ternuntur segetes: & deplorata colonis
V ota iacent: longiq; perit labor irritus anni.
N ec cœlo contenta suo est Iouis ira: sed illum
C æruleus frater iuuat auxiliaribus undis.
C onuocat hic amnes: qui postquam tecta tyranni
I ntrauere sui: non est hortamine longo
N unc ait utendum: uires effundite uestras:
S ic opus est: aperite domos: ac mole remota
F luminibus uestris totas immittite habenas.
I usserat: hi redeunt: ac fontibus ora relaxant:
E t defrenato uoluuntur in æquora cursu.
I pse tridente suo terram percussit: at illa
I ntremuit: motuq; uias patefecit aquarum.
E xpatiata ruunt per apertos flumina campos:
C umq; satis arbusta simul, pecudesq;, uirosq;,
T ectaq;, cumq; suis rapiunt penetralia sacris.
S iqua domus mansit, potuitq; resistere tanto
I ndeiecta malo: culmen tamen altior huius
V nda tegit: pressæq; latent sub gurgite turres.
I amq; mare, et tellus nullum discrimen habebant:
O mnia pontus erat: deerant quoq; littora ponto.
O ccupat hic collem: cymba sedet alter adunca:
E t ducit remos illic, ubi nuper ararat:
I lle super segetes, aut mersæ culmina uillæ

Nauigat: hic summa piscem deprendit in ulmo.
Figitur in uiridi, si sors tulit, anchora prato:
Aut subiecta tegunt curuae uineta carinae:
Et modo qua graciles gramen carpsere capellae:
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocae. uituli marini
Mirantur sub aqua lucos, urbesq́; , domosq;
Nereides: syluasq́; tenent delphines: & altis Nymphae Marinae
Incursant ramis: agitataq́; robora pulsant.
Nat lupus inter oues: fuluos uehit unda leones:
Vnda uehit tigres: nec uires fulminis apro,
Crura nec ablato prosunt uelocia ceruo.
Quaesitisq́; diu terris ubi sistere possit,
In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti:
Pulsabantq́; noui montana cacumina fluctus.
Maxima pars unda rapitur: quibus unda pepercit,
Illos longa domant inopi ieiunia uictu.
Separat Aonios Actaeis Phocis ab aruis
Terra ferax, dum terra fuit: sed tempore in illo
Pars maris, & latus subitarum campus aquarum.
Mons ibi uerticibus petit arduus astra duobus
Nomine Parnasus: superatq́; cacumine nubes.
Hic ubi Deucalion (nam caetera texerat aequor)
Cum consorte tori parua rate uectus adhaesit:
Corycidas nymphas, & numina montis adorat,
Fatidicamq́; Themin: quae tunc oracla tenebat.
Non illo melior quisquam, nec amantior aequi
Vir fuit: aut illa reuerentior ulla deorum.
Iuppiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
Et superesse uirum de tot modo millibus unum,

Et superesse uidet de tot modo millibus unam,
Innocuos ambos, cultores numinis ambos:
Nubila disiecit nimbisq; aquilone remotis,
Et cœlo terras ostendit, & æthera terris.
Nec maris ira manet: positoq; tricuspide telo
Mulcet aquas rector pelagi: supraq; profundum
Extantem, atque humeros innato murice tectum
Cæruleum Tritona uocat: conchaq; sonanti
Inspirare iubet: fluctusq;, & flumina signo
Iam reuocare dato. caua buccina sumitur illi,
Tortilis in latum quæ turbine crescit ab imo:
Buccina, quæ medio concepit ubi aëra ponto:
Littora uoce replet sub utroque iacentia phœbo.
Tum quoque ut ora dei madida rorantia barba
Contigit: & cecinit iussos inflata receßus:
Omnibus audita est telluris, & æquoris undis:
Et quibus est undis audita, coërcuit omnes.
Iam mare littus habet: plenos capit alueus amnes:
Flumina subsidunt: colles exire uidentur:
Surgit humus: crescunt loca decrescentibus undis:
Postq; diem longam nudata cacumina syluæ
Ostendunt: limumq; tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat: quẽ postquam uidit inanem,
Et desolatas agere alta silentia terras,
Deucalion lachrymis ita Pyrrham affatur obortis.
O soror, o coniux, o fœmina sola superstes,
Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
Deinde torus iunxit: nunc ipsa pericula iungunt:
Terrarum, quascunque uident occasus, & ortus:
Nos duo turba sumus: possedit cætera pontus.

H æc quoq; adhuc uitæ non est fiducia nostræ
C erta satis: terrent etiam nunc nubila mentem.
Q uid tibi, si sine me fatis erepta fuisses:
N unc animi miseranda foret? quo sola timorem
F erre modo posses? quo consolante dolores?
N anq; ego (crede mihi) si te quoq; pontus haberet:
T e sequerer coniux: & me quoq; pontus haberet.
O utinam possem populos reparare paternis
A rtibus: atq; animas formatæ infundere terræ.
N unc genus in nobis restat mortale duobus:
S ic uisum est superis: hominumq; exẽpla manemus.
D ixerat: & flebant: placuit cœleste precari
N umen: & auxilium per sacras quærere sortes.
N ulla mora est: adeunt pariter Cephisidas undas,
E t non dum liquidas, sed iam uada nota secantes.
I nde ubi libatos irrorauere liquores
V estibus, & capiti: flectunt uestigia sanctæ
A d delubra deæ: quorum fastigia turpi
P allebant musco: stabantq; sine ignibus aræ.
V t templi tetigere gradus: procumbit uterq;
P ronus humi: gelidoq; pauens dedit oscula saxo.
A tq; ita, si precibus, dixerunt, numina iustis
V icta remollescunt: si flectitur ira deorum:
D ic Themi, qua generis damnum reparabile nostri
A rte sit: & mersis fer opem mitissima rebus.
M ota dea est: sortemq; dedit, discedite templo:
E t uelate caput: cinctasq; resoluite uestes:
O ssaq; post tergum magnæ iactate parentis.
O bstupuere diu: rupitq; silentia uoce
P yrrha prior: iussisq; deæ parêre recusat:

D et'q; sibi ueniam pauido rogat ore: pauetq;
L ædere iactatis maternas ossibus umbras.
I nterea repetunt cæcis obscura latebris
V erba datæ sortis secum: inter se'q; uolutant.
I nde Promethides placidis Epimethida dictis
M ulcet: & aut fallax, ait, est solertia nobis:
A ut pia sunt, nullum'q; nefas oracula suadent.
M agna parens terra est: lapides in corpore terræ,
O ssa reor dici: iacere hos post terga iubemur.
C oniugis augurio quanquam titania mota est:
S pes tamen in dubio est: adeo cœlestibus ambo
D iffidunt monitis: sed quid tentare nocebat?
D iscedunt: uelant'q; caput: tunicas'q; recingunt:
E t iussos lapides sua post uestigia mittunt.
Saxa (quis hoc credat, nisi sit pro teste uetustas?)
P onere duriciem cœpere, suumq; rigorem:
M olliri'q; mora: mollita'q; ducere formam.
M ox, ubi creuerunt, natura'q; mitior illis
C ontigit: ut quædam, sic non manifesta uideri
F orma potest hominis: sed uti de marmore cœpta,
N on exacta satis, rudibus'q; simillima signis.
Q uæ tamen ex illis aliquo pars humida succo,
E t terrena fuit: uersa est in corporis usum:
Q uod solidum est, flecti'q; nequit: mutatur in ossa:
Q uæ modo uena fuit: sub eodem nomine mansit:
I n'q; breui spatio superorum numine saxa
M issa uiri manibus faciem traxere uirorum:
E t de fœmineo reparata est fœmina iactu.
I nde genus durum sumus, experiens'q; laborum:
E t documenta damus, qua simus origine nati.

Cætera

C ætera diuersis tellus animalia formis
S ponte sua peperit: postquam uetus humor ab igne
P ercaluit solis: cœnumq́; , udæq́; paludes
I ntumuere æstu: fœcundáq; semina rerum
V iuaci nutrita solo, ceu matris in aluo
C reuerunt: faciemq́; aliquam cæpere morando.
S ic ubi deseruit madidos septenfluus agros
N ilus: & antiquo sua flumina reddidit alueo:
A etherioq́; recens exarsit sydere limus:
P lurima cultores uersis animalia glebis
I nueniunt: & in his quædã modo nata, sub ipsum
N ascendi spatium quædam imperfecta, suisq;
T runca uident humeris: & eodem in corpore sæpe
A ltera pars uiuit: rudis est pars altera tellus.
Q uippe, ubi temperiem sumpsere humorq́; , calorq́;:
C oncipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
C umq́; sit ignis aquæ pugnax: uapor humidus oẽs
R es creat: & discors concordia fœtibus apta est.
E rgo, ubi diluuio tellus lutulenta recenti
S olibus ætheriis, altoq́; recanduit æstu:
E didit innumeras species: partimq́; figuras
R ettulit antiquas: partim noua monstra creauit.
I lla quidem nollet: sed te quoq; maxime Python
T um genuit: populisq́; nouis incognite serpens
T error eras: tantum spatij de monte tenebas.
H unc deus arcitenens, & nunquam talibus armis
A nte, nisi in damis, capreisq́; fugacibus usus,
M ille grauem telis exhausta pene pharetra
P erdidit effuso per uulnera nigra ueneno.
N e'ue operis famam posset delere uetustas:

Instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
Hic iuuenum quicunq; manu, pedibusúe, rotáue
Vicerat: esculeæ capiebat frondis honorem.
Non dum Laurus erat: longoq́; decentia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.
Primus amor Phœbi Daphne Peneïa: quem non
Sors ignara dedit: sed sæua cupidinis ira.
Delius hunc nuper uicto serpente superbus
Viderat adducto flectentem cornua neruo:
Quidq́; tibi lasciue puer cum fortibus armis?
Dixerat: ista decent humeros gestamina nostros:
Qui dare certa feræ, dare uulnera possumus hosti:
Qui modo pestifero tot iugera uentre prementem
Strauimus innumeris tumidum Pythona sagittis.
Tu face nescio quos esto contentus amores
Irritare tua: nec laudes assere nostras.
Filius huic Veneris, figat tuus omnia phœbe:
Te meus arcus, ait. quantoq́; animalia cedunt
Cuncta deo: tanto minor est tua gloria nostra.
Dixit: & eliso percussis aëre pennis
Impiger umbrosa parnasi constitit arce:
Deq́; sagittifera prompsit duo tela pharetra
Diuersorum operum: fugat hoc, facit illud amorē:
Quod facit, auratum est: & cuspide fulget acuta:
Quod fugat, obtusum est: et hēt sub arūdine plūbū.
Hoc deus in nympha Peneïde fixit: at illo
Læsit apollineas traiecta per ossa medullas.
Protinus alter amat: fugit altera nomen amantis,
Syluarum latebris, captiuarumq́; ferarum

Exuuijs gaudens, innuptæq; æmula Pœbes.
Vitta cöërcebat positos sine lege capillos.
Multi illam petiere: illa auersata petentes
Impatiens, expersq; uiri nemora auia lustrat:
Nec quid hymen, qd amor, quid sint cõnubia, curat.
Sæpe pater dixt, generum mihi filia debes:
Sæpe pater dixit, debes mihi nata nepotes.
Illa uelut crimen tedas exosa iugales,
Pulchra uerecundo suffundens ora rubore,
Inq; patris blandis hærens ceruice lacertis,
Da mihi perpetua genitor carissime, dixit,
Virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianæ.
Ille quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas
Esse uetat: uotoq; tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat: uisæq; cupit connubia Daphnes:
Quodq; cupit, sperat: suaq; illum oracula fallunt.
Vtq; leues stipulæ demptis adolentur aristis:
Vt facibus sepes ardent: quas forte uiator
Vel nimis admouit: uel iam sub luce reliquit:
Sic deus in flammas abijt: sic pectore toto
Vritur: & sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos:
Et quid si comantur ait? uidet igne micantes
Syderibus similes oculos: uidet oscula: quæ non
Est uidisse satis: laudat digitosq;, manusq;,
Brachiaq;, & nudos media plus parte lacertos.
Siqua latent, meliora putat: fugit ocyor aura
Illa leui: neq; ad hæc reuocantis uerba resistit.
Nympha precor peneia mane: non insequor hostis:
Nympha mane: sic agna lupum, sic cerua leonem,

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ,
Hostes quæq; suos: amor est mihi causa sequendi.
Me miserum, ne prona cadas: indigna'ue lædi
Crura notent sentes: & sim tibi causa doloris.
Aspera, quà properas, loca sunt: moderantius, oro,
Curre: fugamq; inhibe: moderantius insequar ipse.
Cui placeas, inquire tamen: non incola montis,
Non ego sum pastor: non hic armenta, gregesq;
Horridus obseruo: nescis temeraria: nescis
Quem fugias: ideo'q; fugis. mihi delphica tellus,
Et claros, & tenedos, pataræa'q; regia seruit.
Iuppiter est genitor: per me quod eritq;, fuitq;,
Est'q; patet: per me concordant carmina neruis.
Certa quidem nostra est: nostra tamen una sagitta
Certior: in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
Inuentum medicina meum est: opifex'q; per orbem
Dicor: & herbarum subiecta potentia nobis.
Heimihi, quod nullis amor est sanabilis herbis:
Nec prosunt domino, quæ prosunt omnibus, artes.
Plura locuturum rapido Peneia cursu
Fugit: cum'q; ipso uerba imperfecta reliquit.
Tunc quoq; uisa decens: nudabant corpora uenti:
Obuia'q; aduersas uibrabant flamina uestes:
Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.
Aucta fuga forma est: sed enim non sustinet ultra
Perdere blandicias iuuenis deus: ut'q; monebat
Ipse amor, admisso sequitur uestigia passu.
Vt canis in uacuo leporem cum gallicus aruo
Vidit: & hic prædam pedibus petit: ille salutem.
Alter inhæsuro similis iam iam'q; tenere

Sperat: & extento stringit uestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit comprensus: & ipsis
Morsibus eripitur: tangentiaq; ora relinquit.
Sic deus, & uirgo est: hic spe celer: illa timore.
Qui tamen insequitur pennis adiutus amoris,
Ocyor est: requiemq; negat: tergoq; fugacis
Imminet: & crinem sparsum ceruicibus afflat.
Viribus absumptis expalluit illa: atq;
Victa labore fugæ, spectans Peneïdas undas,
Fer pater inquit, opem: si flumina numen habetis.
Qua nimium placui, tellus aut hisce: uel istam,
Quæ facit, ut lædar, mutando perde figuram.
Vix prece finita, torpor grauis occupat artus:
Mollia cinguntur tenui præcordia libro:
In frondem crines: in ramos brachia crescunt:
Pes modo tam uelox pigris radicibus hæret:
Ora cacumen habent: remanet nitor unus in illa.
Hanc quoq; Phœbus amat: positaq; in stipite dextra
Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus:
Complexusq; suis ramos ut membra lacertis,
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
Cui deus, at quoniam coniux mea non potes esse:
Arbor eris certe dixit mea: semper habebunt
Te coma, te citharæ, te nostræ laure pharetræ.
Tu ducibus lætis aderis: cum læta triumphum
Vox canet: et longas uisent capitolia pompas.
Postibus augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis: mediamq; tuebere quercum.
Utq; meum intonsis caput est iuuenile capillis:
Tu quoq; perpetuos semper gere frondis honores.

Finierat Pæan: factis modo laurea ramis
Annuit: ut'q; caput uisa est agitasse cacumen.
Est nemus hæmoniæ, prærupta quod undiq; claudit
Sylua: uocant tempe: per quæ Peneus ab imo
Effusus Pindo spumosis uoluitur undis:
Deiectu'q; graui tenues agitantia fumos
Nubila conducit: summis'q; aspergine syluis
Influit: & sonitu plus quàm uicina fatigat.
Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni
Amnis: in his residens facto de cautibus antro
Vndis iura dabat, nymphis'q; colentibus undas.
Conueniunt illuc popularia flumina primum
Nescia gratentur, consolentur'ne parentem.
Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus,
Apidanusq; senex, lenis'q; Amphrysus, & Aeas:
Mox'q; amnes alij, qui, quà tulit impetus illos,
In mare deducunt fessas erroribus undas.
Inachus unus abest: imo'q; reconditus antro
Fletibus auget aquas: natam'q; miserrimus Io
Luget ut amissam: nescit uita'ne fruatur:
An sit apud manes: sed quam non inuenit usquam:
Esse putat nusquam: atq; animo peiora ueretur.
Viderat à patrio redeuntem Iuppiter illam
Flumine: & o uirgo Ioue digna, tuoq; beatum
Nescio quem factura toro, pete dixerat umbras,
Aut horũ, aut horũ nemorũ (et mõstrauerat ãbas)
Dum calet, & medio sol est altissimus orbe.
Quod si sola times latebras intrare ferarum:
Præside tuta deo nemorum secreta subibis:
Nec de plebe deo: sed qui cælestia magna

S ceptra manu teneo: sed qui uaga fulmina mitto.
N e fuge me: fugiebat enim. iam pascua Lernæ,
C onsitaq; arboribus Lyræa reliquerat arua:
C um deus inducta latas caligine terras
O cculuit: tenuitq; fugam: rapuitq; pudorem.
I nterea medios Iuno despexit in agros:
E t noctis faciem nebulas fecisse uolucres
S ub nitido mirata die, nec fluminis illas
E sse, nec humenti sensit tellure remitti:
A tq; suus coniux ubi sit circunspicit: ut quæ
D eprensi toties bene nosset furta mariti.
Q uem postquam cœlo non repperit: aut ego fallor:
A ut ego lædor, ait: delapsaq; ab æthere summo
C onstitit in terris: nebulasq; recedere iussit.
C oniugis aduentum præsenserat: inq; nitentem
I nachidos uultus mutauerat ille iuuencam.
B os quoq; formosa est. speciem Saturnia uaccæ,
Q uanquam inuita, probat: necnon et cuius, et unde,
Q uo'ue sit armento, ueri quasi nescia quærit.
I uppiter è terra genitam mentitur: ut author
D esinat inquiri: petit hanc Saturnia munus.
Q uid faciat? crudele suos addicere amores:
N on dare, suspectum: pudor est, qui suadeat, illinc:
H inc dissuadet amor. uictus pudor esset amore.
S ed leue si munus sociæ generisq;, toriq;
V acca negaretur: poterat non uacca uideri.
P ellice donata non protinus exuit omnem
D iua metum: timuitq; Iouem: & fuit anxia furtis:
D onec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.
C entum luminibus cinctum caput Argus habebat:

Inde suis uicibus capiebant bina quietem:
Caetera seruabant: atq; in statione manebant.
Constiterat quocunq; loco: spectabat ad Io:
Ante oculos Io, quamuis auersus, habebat.
Luce sinit pasci: cum sol tellure sub alta est:
Claudit: & indigno circundat uincula collo.
Frondibus arboreis, & amara pascitur herba:
Proq; toro, terrae non semper gramen habenti
Incubat infelix: limosaq; flumina potat.
Illa etiam supplex Argo cum brachia uellet
Tendere: non habuit quae brachia tenderet Argo.
Et conata queri, mugitus edidit ore:
Pertimuitq; sonos: propriaq; exterrita uoce est.
Venit & ad ripas, ubi ludere saepe solebat:
Inachidas ripas: nouaq; ut conspexit in unda
Cornua: pertimuit: seseq; exterrita fugit.
Naiades ignorant, ignorat & Inachus ipse,
Quae sit: at illa patrem sequitur: sequiturq; sorores:
Et patitur tangi: seq; admirantibus offert.
Decerptas senior porrexerat Inachus herbas:
Illa manus lambit: patrijsq; dat oscula palmis:
Nec retinet lachrymas: et si modo uerba sequantur,
Oret opem: nomenq; suum, casusq; loquatur.
Littera pro uerbis, quam pes in puluere duxit:
Corporis indicium mutati triste peregit.
Me miserum, exclamat pater Inachus: inq; gemētis
Cornibus, & niueae pendens ceruice iuuencae
Me miserum, ingeminat: tu ne es quaesita per omnes
Nata mihi terras? tu non inuenta, reperta es.
Luctus eras leuior. reticcs: nec mutua nostris

D icta refers: alto tantum suspiria ducis
P ectore: quodq́; unum potes, ad mea uerba remugis.
A t tibi ego ignarus thalamos, tedasq́; parabam:
S pesq́; fuit generi mihi prima: secunda nepotum.
D e grege nunc tibi uir, et de grege natus habēdus:
N ec finire licet tantos mihi morte dolores:
S ed nocet esse deum: præclusaq́; ianua leti
A eternum nostros luctus extendit in æuum.
T alia mœrentem stellatus summouet Argus:
E reptamq́; patri diuersa in pascua natam
A bstrahit: ipse procul montis sublime cacumen
O ccupat: unde sedens partes speculatur in omnes.
N ec superum rector mala tanta Phoronidos ultra
F erre potest: natumq́; uocat: quem lucida partu
P leïas enixa est: letoq́; det, imperat, Argum.
P arua mora est, alas pedibus, uirgamq́; potenti
S omniferam sumpsisse manu, tegimenq́; capillis.
H æc ubi disposuit: patria Ioue natus ab arce
D esilit in terras: illic tegimenq́; remouit:
E t posuit pennas: tantummodo uirga retenta est.
H ac agit, ut pastor per deuia rura capellas
D um uenit, adductas: & structis cantat auenis.
V oce nouæ captus custos Iunonius artis,
Q uisquis es, hoc poteris mecum considere saxo
A rgus ait: neq; enim pecori fœcundior ullo
H erba loco est: aptamq́; uides pastoribus umbram.
S edit Atlantiades: & euntem multa loquendo
D etinuit sermone diem: iunctisq́; canendo
V incere arundinibus seruantia lumina tentat.
I lle tamen pugnat molles euincere somnos:

E t quamuis sopor est oculorum parte receptus:
P arte tamen uigilat: quærit quoq; (nanq; reperta
F istula nuper erat) qua sit ratione reperta.
T um deus, Arcadiæ gelidis in montibus inquit,
I nter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas
N aias una fuit: nymphæ Syringa uocabant.
N on semel & Satyros eluserat illa sequentes:
E t quoscunq; deos, umbrosáq; sylua, feraxq;
R us habet: Ortygiam studijs, ipsámq; colebat
V irginitate deam: ritu quoq; cincta Dianæ
F alleret, & credi posset Latonia: si non
C orneus huic arcus, si non foret aureus illi.
S ic quoq; fallebat. redeuntem colle Lycæo
P an uidet hanc: pinúq; caput præcinctus acuta
T alia uerba refert. restabat uerba referre:
E t precibus spretis fugisse per auia nympham:
D onec arenosi placidum Ladonis ad amnem
V enerat: hic illam cursum impedientibus undis
V t se mutarent, liquidas orasse sorores:
P anáq;, cum prensam sibi iam Syringa putaret:
C orpore pro nymphæ calamos tenuisse palustres:
D umq; ibi suspirat, motos in arundine uentos
E ffecisse sonum tenuem, similémq; querenti:
A rte noua, uocísq; deum dulcedine captum
H oc mihi colloquium tecum dixisse manebit:
A tq; ita disparibus calamis compagine ceræ
I nter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
T alia dicturus, uidit Cyllenius omnes
S uccubuisse oculos: adopertáq; lumina somno.

Supprimit extemplo uocem: firmatq́; soporem
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora, falcato nutantem uulnerat ense,
Qua collo est confine caput: saxoq́; cruentum
Deijcit: & maculat præruptam sanguine rupem.
Arge iaces: quodq́; in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est: centumq́; oculos nox occupat una.
Excipit hos: uolucrisq́; suæ Saturnia pennis
Collocat: & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit: nec tempora distulit iræ:
Horriferamq́; oculis, animoq́; obiecit Erinnym,
Pellicis argolicæ: stimulosq́; in pectore cæcos
Condidit: & profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenso restabas Nile labori.
Quem simulac tetigit: positisq́; in margine ripæ
Procubuit genibus: resupinoq́; ardua collo,
Quos potuit, solos tollens ad sydera uultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctisono mugitu
Cum Ioue uisa queri est: finemq́; orare malorum.
Coniugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat: inq́; futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hæc erit: & stygias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea est: uultus capit illa priores:
Fitq́;, quod ante fuit: fugiunt de corpore setæ:
Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis:
Contrahitur rictus: redeunt humeriq́;, manusq́;:
Vngulaq́; in quinos dilapsa absumitur ungues:
De boue nil superest, formæ nisi candor, in illa:
Officioq́; pedum nymphe contenta duorum

E rigitur: metuitq́; loqui, ne more iuuencæ
M ugiat: & timide uerba intermissa retentat.
N unc dea niligena colitur celeberrima turba:
H unc Epaphus magni genitus de semine tandem
C reditur esse Iouis: perq́; urbes iuncta parenti
T empla tenet. fuit huic animis æqualis, & annis
S ole satus Phaëton: quē quondam magna loquētē
N ec sibi cedentem phœboq́; parente superbum
N on tulit Inachides: matriq́; ait omnia demens
C redis: & es tumidus genitoris imagine falsi.
E rubuit Phaëthon: iramq́; pudore repressit:
E t tulit ad Clymenen Epaphi conuitia matrem.
Q uoq́; magis doleas genitrix, ait, en ego liber
I lle ferox, tacui: pudet hæc opprobria nobis
E t dici potuisse: & non potuisse refelli.
A t tu si modo sum cælesti stirpe creatus:
E de notam tanti generis: meq́; assere cœlo.
D ixit: & implicuit materno brachia collo:
P erq́; suum, Meropisq́; caput, tedasq́; sororum
T raderet orauit ueri sibi signa parentis.
A mbiguum est Clymene precibus Phaëthōtis, an ira
M ota magis dicti sibi criminis, utraq; cœlo
B rachia porrexit: spectansq́; ad lumina solis,
P er iubar hoc inquit radijs insigne coruscis
N ate tibi iuro, quod nos auditq;, uidetq;:
H oc te, quem spectas: hoc te, qui temperat orbem:
S ole satum: si ficta loquor: neget ipse uidendum
S e mihi: sitq́; oculis lux ista nouissima nostris.
N ec longus patrios labor est tibi nosse penates.
V nde oritur terræ domus est contermina nostræ:

S i modo fert animus: gradere: & scitabere ab ipso.
E micat extemplo lætus post talia matris
D icta suæ Phaëthon: & concipit æthera mente.
A ethiopasq; suos, positosq; sub ignibus Indos
S ydereis transit: patriosq; adit impiger ortus.

P. OVI. NASO. METAMOR-
PHOSEON LIB. II.

R Egia solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasq; imitante pyropo:
C uius ebur nitidum fastigia summa tegebat:
A rgenti bifores radiabant limine ualuæ.
M ateriam superabat opus. nam Mulciber illic
A equora cælarat medias cingentia terras,
T errarumq; orbem, cœlumq;, quod imminet orbi.
C æruleos habet unda deos, Tritona canorum,
P roteaq; ambiguum, balenarumq; prementem
A egæona suis immania terga lacertis,
D oridaq;, & natas: quarum pars nare uidetur:
P ars in mole sedens uirides siccare capillos:
P isce uehi quædam. facies non omnibus una,
N on diuersa tamen, qualem decet esse sororum.
T erra uiros, urbesq; gerit, syluasq;, ferasq;,
F luminaq;, & nymphas, et cætera numina ruris.
H æc super imposita est cœli fulgentis imago,
S ignaq; sex foribus dextris, totidemq; sinistris.
Q uo simul accliuo Climeneïa limite proles

V enit: et intrauit dubitati tecta parentis
P rotinus ad patrios sua fert uestigia uultus:
C onsistit'q; procul(neq; enim propiora ferebat
L umina) purpurea uelatus ueste sedebat
I n solio Phœbus claris lucente smaragdis.
A' dextra, læua'q; dies, et mensis, & annus,
S æcula'q;, & positæ spatijs æqualibus horæ:
V er'q; nouum stabat cinctum florente corona:
S tabat nuda æstas: & spicea serta gerebat:
S tabat & autumnus calcatis sordidus uuis:
E t glacialis hyems canos hirsuta capillos.
I nde loco medius rerum nouitate pauentem
S ol oculis iuuenem, quibus aspicit omnia, uidit.
Q uæ'q; uiæ tibi causa? quid hac ait arce petisti
P rogenies Phaëthon haud inficianda parenti?
I lle refert: o lux immensi publica mundi
P hœbe pater, si das usum mihi nominis huius:
N ec falsa Clymene culpam sub imagine celat:
P ignora da genitor: per quæ tua uera propago
C redar: & hunc animis errorem detrahe nostris.
D ixerat: at genitor circum caput omne micantes
D eposuit radios: propius'q; accedere iussit:
A mplexu'q; dato, nec tu meus esse negari
D ignus es: & Clymene ueros ait edidit ortus.
Q uo'q; minus dubites, quod uis pete munus: et illud
M e tribuente feres: promissis testis adesto
D is iuranda palus oculis incognita nostris.
V ix bene desierat: currus petit ille paternos:
I n'q; diem alipedum ius, & moderamen equorum.
P œnituit iurasse patrem: qui ter'q;, quater'q;

Concutiens illustre caput, temeraria dixit
Vox mea facta tua est: utinam promissa liceret
Non dare: confiteor, solum hoc tibi nate negarem.
Dissuadere licet: non est tua tuta uoluntas:
Magna petis Phaëthon, & quæ nec uiribus istis
Munera conueniunt, nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis: non est mortale, quod optas.
Plus etiam, quàm quod superis contingere possit,
Nescius affectas. placeat sibi quisq; licebit:
Non tamen ignifero quisquam consistere in axe
Me ualet excepto. uasti quoq; rector olympi,
Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra:
Non aget hos currus: & quid Ioue maius habetur?
Ardua prima uia est: & qua uix mane recentes
Enituntur equi: media est altissima cœlo:
Vnde mare, & terras ipsi mihi sæpe uidere
Sit timor: & pauida trepidet formidine pectus.
Vltima prona uia est: & eget moderamine certo.
Tunc etiam, quæ me subiectis excipit undis,
Ne ferar in præceps, Tethys solet ipsa uereri.
Adde, quod assidua rapitur uertigine cælum:
Syderaq; alta trahit: celeriq; uolumine torquet.
Nitor in aduersum: nec me, qui cætera, uincat
Impetus: & rapido contrarius euehor orbi.
Finge datos currus: quid ages? poterisne rotatis
Obuius ire polis, ne te citus auferat axis?
Forsitan & lucos illic, urbesq; deorum
Concipias animo, delubraq; ditia donis
Esse: per insidias iter est, formasq; ferarum.
Vtq; uiam teneas: nulloq; errore traharis.

Per tamen aduersi gradieris cornua tauri,
Hæmoniosq́; arcus, uiolentiq́; ora leonis,
Sæuáq; circuitu curuantem brachia longo
Scorpion, atq; aliter curuantem brachia cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore, et naribus efflāt,
Impromptu regere est: uix me patiuntur, ubi acres
Incaluere animi: ceruixq́; repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris author,
Nate caue: dum resq́; sinit, tua corrige uota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis: do pignora certa, timendo:
Et patrio pater esse metu probor: aspice uultus
Ecce meos: utinamq́; oculos in pectore posses
Inserere: & patrias intus deprendere curas.
Deniq; quicquid habet diues circunspice mundus:
Deq́; tot, ac tantis cœli, terræq́;, marisq;,
Posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum: quod uero nomine pœna
Non honor est: pœnā Phaëthon pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandus ignare lacertis?
Ne dubita: dabitur (stygias iurauimus undas)
Quodcunq; optaris: sed tu sapientius opta.
Finierat monitus: dictis tamen ille repugnat:
Propositumq́; premit: flagratq́; cupidine currus.
Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem, uulcania munera, currus.
Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo.
Per iuga chrysolithi, positæq́; ex ordine gemmæ
Clara

Clara repercusso reddebant lumina Phœbo.
Dumq; ea magnanimus Phaëthon miratur: opusq;
Perspicit: ecce uigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas aurora fores, & plena rosarum
Atria: diffugiunt stellæ: quarum agmina cogit
Lucifer: & cœli statione nouissimus exit.
Tum pater, ut terras, mundumq; rubescere uidit:
Cornuaq; extremæ uelut euanescere lunæ:
Iungere equos Titan uelocibus imperat horis:
Iussa deæ celeres peragunt: ignemq; uomentes
Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis
Quadrupedes ducunt: adduntq; sonantia frena.
Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit: & rapidæ fecit patientia flammæ:
Imposuitq; comæ radios: præsagaq; luctus
Pectore sollicito repetẽs suspiria, dixit.
Si potes his saltem monitis parêre parentis:
Parce puer stimulis: & fortius utere loris.
Sponte sua properant: labor est inhibere uolantes.
Nec tibi directos placeat uia quinq; per arcus.
Sectus in obliquum est lato curuamine limes:
Zonarumq; trium contentus fine, polumq;
Effugit australem, iunctamq; aquilonibus arcton.
Hac sit iter: manifesta rotæ uestigia cernes.
Vtq; ferant æquos & cœlum, & terra calores,
Nec preme, nec summum molire per æthera currũ.
Altius egressus cœlestia tecta cremabis:
Inferius, terras: medio tutissimus ibis.
Neu te dexterior tortum declinet ad anguem:
Neue sinisterior pressam rota ducat ad aram:

I nter utrunq; tene. fortunæ cætera mando:
Quæ iuuet, & melius, quàm tu tibi, consulat opto.
D um loquor, hesperio positas in littore metas
H umida nox tetigit: non est mora libera nobis:
P oscimur: & fulget tenebris aurora fugatis.
C orripe lora manu: uel, si mutabile pectus
E st tibi: consilijs, non curribus utere nostris:
D um potes: & solidis etiam nunc sedibus astas.
D umq; male optatos non dum premis inscius axes:
Quæ tutus spectes, sine me dare lumina terris.
O ccupat ille leuem iuuenili corpore currum:
S tatq; super: manibusq; datas contingere habenas
G audet: & inuito grates agit inde parenti.
I nterea uolucres Pyroeis, Eous & Aethon
S olis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras
F lammiferis implent: pedibusq; repagula pulsant.
Quæ postquam Tethys fatorum ignara nepotis,
R eppulit: & facta est immensi copia cœli:
C orripuere uiam: pedibusq; per aëra motis
O bstantes scindunt nebulas: pennisq; leuati
P rætereunt ortos isdem de partibus euros.
S ed leue pondus erat: nec quod cognoscere possent
S olis equi: solitaq; iugum grauitate carebat.
V tq; labant curuæ iusto sine pondere naues:
P erq; mare instabiles nimia leuitate feruntur:
S ic onere insueto uacuos dat in aëre saltus:
S uccutiturq; alte: similisq; est currus inani.
Quod simulac sensere: ruunt, tritumq; relinquunt
Quadriiuges spatiũ: nec, quo prius, ordine currunt.
I pse pauet: nec qua commissas flectat habenas:

Nec ſcit, qua ſit iter: nec, ſi ſciat, imperet illis.
Tum primum radijs gelidi caluere triones:
Et uetito fruſtra tentarunt æquore tingi.
Quæq; polo poſita eſt glaciali proxima ſerpens,
Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli,
Incaluit: ſumpſitq; nouas feruoribus iras.
Te quoq; turbatum memorant fugiſſe Boote:
Quamuis tardus eras: & te tua plauſtra tenebant.
Vt uero ſummo deſpexit ab æthere terras
Infelix Phaëthon, penitus, penitusq; iacentes:
Palluit: & ſubito genua, intremuere timore:
Suntq; oculis tenebræ per tantum lumen obortæ:
Et iam mallet equos nunquam tetigiſſe paternos:
Iam cognoſſe genus piget: & ualuiſſe rogando:
Iam Meropis dici cupiens, ita fertur, ut acta
Præcipiti pinus borea: cui uicta remiſit
Frena ſuus rector: quam dis, uotisq; reliquit.
Quid faciat? multum cœli poſt terga relictum:
Ante oculos plus eſt: animo metitur utrunq;:
Et modo, quos illi fatum contingere non eſt:
Proſpicit occaſus: interdum reſpicit ortus:
Quidq; agat ignarus, ſtupet: & nec frena remittit:
Nec retinere ualet: nec nomina nouit equorum.
Sparſa quoq; in uario paſſim miracula cœlo,
Vaſtarumq; uidet trepidus ſimulacra ferarum.
Eſt locus, in geminos ubi brachia concauat arcus
Scorpius: & cauda, flexisq; utrinq; lacertis
Porrigit in ſpatium ſignorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri madidum ſudore ueneni
Vulnera curuata minitantem cuſpide uidit:

M entis inops, gelida formidine, lora remisit.
Quæ postquam summo tetigere iacentia tergo:
E xpatiantur equi: nulloq; inhibente per auras
I gnotæ regionis eunt: quaq; impetus egit,
H ac sine lege ruunt: altoq; sub æthere fixis
I ncursant stellis: rapiuntq; per auia currum:
E t modo summa petunt: modo per decliue, uiasq;
P ræcipites, spatio terræ propiore feruntur:
I nferiusq; suis fraternos currere luna
A dmiratur equos: ambustaq; nubila fumant.
C orripitur flammis ut quæq; altissima tellus:
F issaq; agit rimas: & succis aret ademptis.
P abula canescunt: cum frondibus uritur arbor:
M ateriamq; suo præbet seges arida damno.
P arua queror: magnæ pereunt cũ mœnibus urbes:
C umq; suis totas populis incendia gentes
I n cinerem uertunt: syluæ cum montibus ardent:
A rdet Athos, Taurusq; Cilix, & Tmolus, et Oete,
E t tum sicca, prius celeberrima fontibus Ide,
V irgineusq; Helicon, et non dũ Oeagrius Aemus:
A rdet in immensum geminatis ignibus Aetna,
P arnasusq; biceps, et Eryx, et Cynthus, et Othrys,
E t tandem niuibus Rhodope caritura, Mimasq;,
D indymaq;, et Mycale, natusq; ad sacra Cithæron:
N ec prosunt Scythiæ sua frigora: Caucasus ardet,
O ssaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus,
A ëriæq; alpes, & nubifer Appenninus.
T um uero Phaëthon cunctis è partibus orbem
A spicat accensum: nec tantos sustinet æstus:
F eruentesq; auras uelut è fornace profunda

Ore trahit: currusq; suos candescere sentit.
Et neq; iam cineres, eiectatamq; fauillam
Ferre potest: calidoq; inuoluitur undiq; fumo.
Quoq; eat, aut ubi sit, picea caligne tectus
Nescit: & arbitrio uolucrum raptatur equorum.
Sanguine tum credunt in corpora summa uocato
Aethiopum populos nigrumtraxisse colorem.
Tum facta est Libye raptis humoribus aestu
Arida: tum nymphae passis, fontesq;, lacusq;
Defleuere comis: quaerit Boeotia Dircen,
Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.
Nec sortita loco distantes flumina ripas
Tuta manent: medijs Tanais fumauit in undis,
Peneusq; senex, Teuthranthaeusq; Caycus,
Et celer Ismenos cum phocaico Erimantho,
Arsurusq; iterum Xanthus, flauusq; Lycormas,
Quiq; recuruatis ludit Maeander in undis,
Mygdoniusq; Melas, & taenarius Eurotas.
Arsit & Euphrates babylonius: arsit Orontes,
Thermodoonq; citus, Gangesq;, et Phasis, et Ister.
Aestuat Alpheus: ripae sperchiades ardent:
Quodq; suo Tagus amne uehit, fluit ignibus aurum.
Et quae maeonias celebrabant carmine ripas
Flumineae uolucres medio caluere Caystro.
Nilus in extremum fugit perterritus orbem:
Occuluitq; caput: quod adhuc latet: hostia septem
Puluerulenta uacant: septem sine flumine ualles.
Fors eadem ismarios Hebrum cum Strymone siccat,
Hesperiosq; amnes Rhenum, Rhodanumq; Paduq;,
Cuiq; fuit rerum promissa potentia, Tybrim.

D issilit omne solum: penetratq; in tartara rimis
L umen: & infernum terret cum coniuge regem.
E t mare contrahitur: siccæq; est campus arenæ,
Q uod modo pontus erat: quosq; altũ texerat æquor,
E xistunt montes: & sparsas cycladas augent.
I ma petunt pisces: nec se super æquora curui
T ollere consuetas audent delphines in auras.
C orpora phocarum summo resupina profundo
E xanimata iacent: ipsum quoq; Nerea fama est,
D oridaq;, & natas tepidis latuisse sub undis.
T er Neptunus aquis cum toruo brachia uultu
E xerere ausus erat: ter non tulit aëris ignes.
A lma tamen Tellus, ut erat circundata ponto,
I nter aquas pelagi, contractosq; undiq; fontes,
Q ui se condiderant in opacæ uiscera matris:
S ustulit omniferos collo tenus arida uultus:
O pposuitq; manum fronti: magnoq; tremore
O mnia concutiens, paulum subsedit: & infra
Q uàm solet esse, fuit: sacraq; ita uoce locuta est.
S i placet hoc, meruiq;, quid o tua fulmina cessant
S umme deûm? liceat perituræ uiribus ignis,
I gne perire tuo: cladem q; authore leuare.
V ix equidem fauces hæc ipsa in uerba resoluo:
(P resserat ora uapor) tostos en aspice crines:
I nq; oculis fumum: uolitant super ora fauillæ.
H osne mihi fructus? hunc fertilitatis honorem,
O fficijq; refers? quod adunci uulnera aratri,
R astrorumq; fero: totoq; exerceor anno?
Q uod pecori frondes, alimentaq; mitia fruges
H umano generi, uobis quoq; thura ministro?

S ed tamen exitium fac me meruisse: quid undæ?
Q uid meruit frater? cur illi tradita sorte
A equora decrescunt? et ab æthere longius absunt?
Q uod si nec fratris, nec te mea gratia tangit:
A t cœli miserere tui: circumspice: utrinq;
F umat uterq; polus: quos, si uiolauerit ignis,
A tria uestra ruent: Atlas en ipse laborat:
V ixq; suis humeris candentem sustinet axem.
S i freta, si terræ pereunt, si regia cœli:
I n chaos antiquum confundimur. eripe flammis
S iquid adhuc superest: & rerum consule summæ.
D ixerat hæc tellus: neq; enim tolerare uaporem
V lterius potuit, nec dicere plura: suumq;
R ettulit os in se: propioraq; manibus antra.
A t pater omnipotens superos testatus, & ipsum,
Q ui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato
I nteritura graui, summam petit arduus arcem:
V nde solet nubes latis inducere terris:
V nde mouet tonitrus, uibrataq; fulmina iactat.
S ed neq; quas posset terris inducere nubes
T unc habuit: nec quos cœlo demitteret imbres.
I ntonat: & dextra libratum fulmen ab aure
M isit in aurigam: pariterq; animaq;, rotisq;
E xpulit: & sæuis compescuit ignibus ignes.
C onsternuntur equi: & saltu in contraria uerso
C olla iugo eripiunt, abruptaq; lora relinquunt.
I llic frena iacent, illic temone reuulsus
A xis: in hac radij fractarum parte rotarum:
S parsaq; sunt late laceri uestigia currus.
A t Phaëthon rutilos flamma populante capillos,

V oluitur in præceps: longóq; per aëra tractu
F ertur: ut interdum de cœlo stella sereno,
E t si non cecidit, potuit cecidisse uideri.
Q uem procul à patria diuerso maximus orbe
E xcipit Eridanus: fumantiáq; abluit ora.
N aiades hesperiæ trifida fumantia flamma
C orpora dant tumulo: signant quoq; carmine factũ.
H ic situs est Phaëthon currus auriga paterni:
Q uem si non tenuit: magnis tamen excidit ausis.
A t pater obductos luctu miserabilis ægro
C ondiderat uultus: & (si modo credimus) unum
I sse diem sine sole ferunt: incendia lumen
P ræbebant: aliquisq; malo fuit usus in illo.
A t Clymene postquam dixit quæcunq; fuerunt
I n tantis dicenda malis: lugubris, & amens,
E t laniata sinus totum percensuit orbem:
E xanimes artus primo, mox ossa requirens.
R epperit ossa tamen peregrina condita ripa:
I ncubuitq; loco: nomenq; in marmore lectum
P erfudit lachrymis: & aperto pectore fouit.
N ec minus Heliades lugent: & inania morti
M unera dant lachrymas: & cæsæ pectora palmis
N on auditurum miseras Phaëthonta querelas
N octe, dieq; uocant: asternunturq; sepulchro.
L una quater iunctis implerat cornibus orbem:
I llæ more suo (nam morem fecerat usus)
P langorem dederant: è queis Phaëthusa sororum
M axima, cum uellet terræ procumbere: questa est
D iriguisse pedes: ad quam conata uenire
C andida Lampetie, subita radice retenta est.

T ertia cum crinem manibus laniare pararet:
A uellit frondes: hæc stipite crura teneri:
I lla dolet fieri longos sua brachia ramos.
D umq́; ea mirantur: complectitur inguina cortex:
P erq́; gradus uterũ, pectusq́;, humerosq́;, manusq́;
A mbit: & extabant tantum ora uocantia matrem.
Q uid faciat mater? nisi quò trahit impetus illam,
H uc eat, atq; illuc? &, dum licet, oscula iungat?
N on satis est: truncis auellere corpora tentat:
E t teneros manibus ramos abrumpit: at inde
S anguineæ manant tanquam de uulnere guttæ.
P arce precor mater, quæcunq; est saucia, clamat:
P arce precor: nostrum laceratur in arbore corpus:
I amq́; uale: cortex in uerba nouissima uenit.
I nde fluunt lachrymæ: stillataq́; sole rigescunt
D e ramis electra nouis: quæ lucidus amnis
E xcipit: & nuribus mittit gestanda latinis.
A ffuit huic monstro proles Stheneleïa Cygnus,
Q ui tibi materno quamuis à sanguine iunctus,
M ente tamen Phaëthon propior fuit: ille relicto,
(N am Ligurũ populos, & magnas rexerat urbes)
I mperio, ripas uirides, amnemq́; querelis
E ridanum impleuerat, syluamq́; sororibus auctam:
C um uox est tenuata uiro: canæq́; capillos
D issimulant plumæ: collumq́; à pectore longe
P orrigitur: digitosq́; ligat iunctura rubentes:
P enna latus uelat: tenet os sine acumine rostrum:
F it noua Cygnus auis: nec se cœloq́;, Iouiq;
C redit, ut iniuste missi memor ignis ab illo.
S tagna petit, patulosq́; lacus: ignemq́; perosus,

Q uæ colat, elegit, contraria flumina flammis.
S qualidus interea genitor Phaëthontis, et expers
I pse sui decoris, qualis cum deficit orbe
E sse solet, lucemq; odit, seq; ipse, diemq;:
D atq; animum in luctus: & luctibus adijcit irã:
O fficiumq; negat mundo. satis inquit ab æui
S ors mea principijs fuit irrequieta: pigetq;
A ctorum sine fine mihi, sine honore laborum.
Q uilibet alter agat portantes lumina currus.
S i nemo est, omnesq; dei non posse fatentur:
I pse agat: ut saltem nostras dum tentat habenas:
O rbatura patres aliquando fulmina ponat.
T unc sciet ignipedum uires expertus equorum,
N on meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
T alia dicentem circunstant omnia Solem
N umina: ne'ue uelit tenebras inducere rebus,
S upplice uoce rogant: missos quoq; Iuppiter ignes
E xcusat: precibusq; minas regaliter addit.
C olligit amentes, & adhuc terrore pauentes
P hœbus equos: stimuloq; dolens, & uerbere sæuit.
S æuit enim: natumq; obiectat, & imputat illis.
At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
C ircuit: & nequid labefactum uiribus ignis
C orruat, explorat: quæ postquam firma, suiq;
R oboris esse uidet: terras, hominumq; labores
P erspicit: Arcadiæ tamen est impensior illi
C ura suæ: fontesq;, & non dum audentia labi
F lumina restituit: dat terræ gramina, frondes
A rboribus: læsasq; iubet reuirescere syluas.
D um redit, itq; frequens, in uirgine Nonacrina

Hæsit: & accepti caluere sub ossibus ignes.
Non erat huius opus lanam mollire trahendo,
Nec possit uariare comas: ubi fibula uestem,
Vitta coërcuerat neglectos alba capillos:
Et modo leue manu iaculum, modo sumpserat arcū:
Miles erat Phœbes: nec Mænalon attigit ulla
Gratior hac Triuiæ. Sed nulla potentia longa est.
Vlterius medio spatium sol altus habebat:
Cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat ætas,
Exuit hic humero pharetram: lentosq; retendit
Arcus: inq; solo, quod texerat herba, iacebat:
Et pictam posita pharetram ceruice premebat.
Iuppiter ut uidit fessam, & custode uacantem:
Hoc coniux furtum certe mea nesciet, inquit:
Aut si rescierit, sunt o sunt iurgia tanti?
Protinus induitur faciem, cultumq; Dianæ:
Atq; ait: o comitum uirgo pars una mearum
In quibus es uenata iugis? de cæspite uirgo
Se leuat: & salue numen me iudice dixit,
Audiat ipse licet, maius Ioue ridet: & audit:
Et sibi præferri se gaudet: & oscula iungit
Nec moderata satis, nec sic à uirgine danda.
Qua uenata foret sylua narrare parantem
Impedit amplexu: nec se sine crimine prodit.
Illa quidem contra, quantum modo fœmina posset,
(Aspiceres utinam Saturnia mitior esses)
Illa quidem pugnat: sed quæ superare puella?
Quis'ue Iouem poterat? superum petit æthera uictor
Iuppiter: huic odio nemus est, & conscia sylua.
Vnde pedem referens, penè est oblita pharetram

Tollere, cum telis & quem suspenderat arcum.
En sue suo comitata choro Dictynna per altum
Mænalon ingrediens, & cæde superba ferarum,
Aspicit hanc: uisamq; uocat: clamata refugit:
Et timuit primo ne Iuppiter esset in illa.
Sed postquam pariter nymphas incedere uidit:
Sensit abesse dolos: numerumq; accessit ad harum.
Heu quàm difficile est crimen non prodere uultu.
Vix oculos attollit humo: nec, ut ante solebat,
Iuncta deæ lateri, nec toto est agmine prima:
Sed silet: & læsi dat signa rubore pudoris.
Et, nisi quod uirgo est, poterat sentire Diana
Mille notis culpam: nymphæ sensisse feruntur.
Orbe resurgebant lunaria cornua nono:
Cum dea uenatu fraternis languida flammis,
Nacta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
Ibat, & attritas uersabat riuus arenas:
Vt loca laudauit: summas pede contigit undas.
His quoq; laudatis, procul est, ait, arbiter omnis:
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit: cunctæ uelamina ponunt,
Vna moras quærit: dubitanti uestis adempta est.
Qua posita, nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitæ, manibusq; uterum celare uolenti
I procul hinc dixit, nec sacros pollue fontes
Cynthia. deq; suo iussit secedere cœtu.
Senserat hoc olim magni matrona tonantis:
Distuleratq; graues in idonea tempora pœnas.
Causa moræ nulla ē: & iam puer Arcas (id ipsum
Indoluit Iuno) fuerat de pellice natus.

Q uo simul obuertit sæuam cum lumine mentem:
S cilicet hoc etiam restabat adultera, dixit,
V t fœcunda fores: fieretq; iniuria partu
N ota: Iouisq; mei testatum dedecus esset.
H aud impune feres: adimam tibi nanq; figuram:
Q ua tibi, quaq; places nostro importuna marito.
D ixit: & aduersa prensis à fronte capillis
S trauit humi pronam. tendebat brachia supplex:
B rachia cœperunt nigris horrescere uillis:
C uruariq; manus: & aduncos crescere in ungues:
O fficioq; pedum fungi: laudataq; quondam
O ra Ioui lato fieri deformia rictu.
N ève preces animos, & uerba precantia flectant:
P osse loqui eripitur: uox iracunda, minaxq;,
P lenaq; terroris rauco de gutture fertur:
M ens antiqua tamen facta quoq; mansit in ursa:
A ssiduoq; suos gemitu testata dolores,
Q ualescunq; manus ad cœlum, & sydera tollit:
I ngratumq; Iouem nequeat cum dicere, sentit.
A h quoties sola non ausa quiescere sylua,
A nte domum, quondamq; suis errauit in agris.
A h quoties per saxa canum latratibus acta est:
V enatrixq; metu uenantum territa fugit.
S æpe feris latuit uisis, oblita quid esset:
V rsaq; conspectos in montibus horruit ursos:
P ertimuitq; lupos: quamuis pater esset in illis.
E cce Lycaoniæ proles ignara parentis
A rcas adest ter quinq; ferens natalibus annos.
D umq; feras sequitur: dum saltus eligit aptos:
N exilibusq; plagis syluas Erymanthidas ambit:

I ncidit in matrem: quae restitit Arcade uiso:
E t cognoscenti similis fuit: ille refugit:
I mmotosq; oculos in se sine fine tenentem
N escius extimuit: propiusq; accedere fugit.
V ulnifico fuerat fixurus pectora telo:
A rcuit omnipotens: pariterq;, ipsosq;, nefasq;
S ustulit: & celeri raptos per inania uento
I mposuit coelo: uicinaq; sydera fecit.
I ntumuit Iuno, postquam inter sydera pellex
F ulsit: & ad canam descendit in aequora Tethym,
O ceanumq; senem: quorum reuerentia mouit
S aepe deos: causamq; uiae scitantibus infit.
Q uaeritis aetherijs quare regna deorum
S edibus hic adsim: pro me tenet altera coelum.
M entior obscurum nisi cum nox fecerit orbem:
N uper honoratas summo mea uulnera coelo
V ideritis stellas illic, ubi circulus axem
V ltimus extremum, spatioq; breuissimus ambit.
E st uero cur quis Iunonem laedere nolit?
O ffensamq; tremat? quae prosum sola nocendo?
O ego quantum egi: quàm uasta potentia nostra est.
E sse hominem uetui: facta est dea: sic ego poenas
S ontibus impono: sic est mea magna potestas.
V endicet antiquam faciem: uultusq; ferinos
D etrahat: argolica quod in ante Phoronide fecit.
C ur non & pulsa ducat Iunone? meoq;
C ollocat in thalamo? socerumq; Lycaona sumit?
A t uos, si laesae tangit contemptus alumnae:
G urgite caeruleo septem prohibete triones:
S yderaq; in coelum stupri mercede recepta

Pellite: ne puro tingatur in æquore pellex.
Di maris annuerant: habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum pauonibus æthera pictis:
Tam nuper pictis cæso pauonibus Argo:
Quàm tu nuper eras, cum candidus ante fuisses:
Corue loquax subito nigrantes uersus in alas.
Nam fuit hæc quondam niueis argentea pennis
Ales: ut æquaret totas sine labe columbas:
Nec seruaturis uigili capitolia uoce
Cederet anseribus: nec amanti flumina cycno.
Lingua fuit damno: lingua faciente loquaci,
Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
Pulchrior in tota, quàm larißæa Coronis
Non fuit Hæmonia: placuit tibi Delphice certe
Vel dum casta fuit, uel inobseruata: sed ales
Sensit adulterium Phœbeïus: ut'q; latentem
Detegeret culpam non exorabilis index
Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
Consequitur pennis, sciteturut omnia, cornix:
Audita'q; uiæ causa, non utile carpis
Inquit iter: ne sperne meæ præsagia linguæ.
Quid fuerim, quid sim'q;, uide: meritum'q; require:
Inuenies nocuisse fidem. nam tempore quodam
Pallas Erichthonium prolem sine matre creatam
Clauserat actæo texta de uimine cista:
Virginibus'q; tribus gemino de Cecrope natis,
Seruandum dederat sic inconfessa quid esset:
Et legem dederat, sua ne secreta uiderent.
Abdita fronde leui densa speculabar ab ulmo,
Quid facerent: commissa duæ sine fraude tuentur.

Pandrosos, atq; Herse: timidas uocat una sorores
Aglauros: nodosq; manu diducit: & intus
Infantemq; uident: apporectumq; draconem.
Acta deae refero: pro quo mihi gratia talis
Redditur: ut dicar tutela pulsa Mineruae:
Et ponar post noctis auem. mea poena uolucres
Admonuisse potest, me uoce pericula quaerant.
At puto non ultro, nec quicquam tale rogantem
Me petiit: ipsa licet hoc à Pallade quaeras:
Quamuis irata est: non hoc irata negabit.
Nam me phocaica clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit: fueramq; ego regia uirgo:
Diuitibusq; procis (ne me contemne) petebar.
Forma mihi nocuit. nam cum per littora lentis
Passibus, ut soleo, summa spatiarer arena:
Vidit, & incaluit pelagi deus: utq; precando
Tempora cum blandis absumpsit inania uerbis:
Vim parat, & sequitur: fugio, densumq; relinquo
Litus: & in molli necquicquam lassor arena:
Inde deos, hominesq; uoco: nec contigit ullum
Vox mea mortalem: mota est pro uirgine uirgo:
Auxiliumq; tulit tendebam brachia caelo:
Brachia coeperunt leuibus nigrescere pennis.
Reiicere ex humeris uestem molibar: atilla
Pluma erat inq; cutem radices fixerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis:
Sed neq; iam palmas, nec pectora nuda gerebam.
Currebam: nec, ut ante, pedes retinebat arena:
Sed summa tollebar humo: mox acta per auras
Euehor: & data sum comes inculpata Mineruae.

Quid

Q uid tamen hoc prodest, si diro facta uolucris
C rimine Nyctimene nostro successit honori?
A n, quæ per totam res est notissima Lesbon:
N on audita tibi est? patrium temerasse cubile
N yctimenen? auis illa quidem: sed conscia culpæ
C onspectum, lucem'q; fugit: tenebris'q; pudorem
C ælat: & à cunctis expellitur æthere toto.
T alia dicenti tibi, ait, reuocamina coruus
S int precor ista malo: nos uanum spernimus omen.
N ec cœptum dimittit iter: domino'q; iacentem
C um iuuene hæmonio uidisse Coronida narrat.
L aurea delapsa est audito crimine amantis:
E t pariter, uultus'q; deo, plectrum'q;, colorq;
E xcidit: ut'q; animus tumida feruebat ab ira,
A rma assueta capit: flexum'q; à cornibus arcum
T endit: & illa suo toties cum pectore iuncta
I ndeuitato traiecit pectora telo.
I cta dedit gemitum: tracto'q; à uulnere ferro
C andida puniceo perfudit membra cruore:
E t dixit, potui pœnas tibi Phœbe dedisse:
S ed peperisse prius: duo nunc moriemur in una.
H actenus: & pariter uitam cum sanguine fudit.
C orpus inane animæ frigus letale secutum est.
P œnitet heu sero pœnæ crudelis amantem:
S e'q;, quod audierit, quod sic exarserit, odit:
O dit auem: per quam crimen, causam'q; dolendi
S cire coactus erat: necnon arcum'q;, manumq;
O dit, cum'q; manu temeraria tela, sagittas:
C ollapsam'q; fouet: sera'q; ope uincere fata
N ititur: & medicas exercet inaniter artes.

Quæ postquam frustra tentata, rogumq; parari
V idit, & arsuros supremis ignibus artus:
Tum uero gemitus (neq; enim cœlestia tingi
O ra licet lachrymis) alto de corde petitos
E didit: haud aliter, quàm cum spactante iuuenca
L actentis uituli dextra libratus ab aure
T empora discussit claro caua malleus ictu.
V t tamen ingratos in pectora fudit odores:
E t dedit amplexus: iniustáq; iusta peregit:
N on tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
S emina: sed natum flammis, uteróq; parentis
E ripuit: geminíq; tulit Chironis in antrum:
S perantemq; sibi non falsæ præmia linguæ,
I nter aues albas uetuit consistere coruum.
S emifer interea diuinæ stirpis alumno
L ætus erat: mistóq; oneri gaudebat honore.
E cce uenit rutilis humeros protecta capillis
F ilia Centauri: quam quondam nympha Chariclo
F luminis in rapidi ripis enixa, uocauit
O cyroën. non hæc artes contenta paternas
E didicisse fuit: fatorum arcana canebat.
E rgo, ubi uaticinos concepit mente furores:
I ncaluitq; deo, quem clausum pectore habebat:
A spicit infantem: totíq; salutifer orbi
C resce puer dixit: tibi se mortalia sæpe
C orpora debebunt: animas tibi reddere ademptas
F as erit: idq; semel dis indignantibus ausus
P osse dare hoc iterum flamma prohibebere auita:
E q; deo corpus fies exangue: deusq;,
Qui modo corpus eras: et bis tua fata nouabis.

T u quoq; care pater nunc immortalis, & æuis
O mnibus ut maneas, nascendi lege creatus,
P osse mori cupies tum, cum cruciabere diræ
S anguine serpentis per saucia membra recepto:
T e'q; ex æterno patientem numina mortis
E fficient: tripliceśq; deæ tua fila resoluent.
R estabat fatis aliquid: suspirat ab imis
P ectoribus: lachrymæq; genis labuntur obortæ.
A tq; ita, præuertunt, inquit, mea fata: uetorq;
P lura loqui: uocisq; meæ præcluditur usus.
N on fuerant artes tanti: quæ numinis iram
C ontraxere mihi: mallem nescisse futura.
I am mihi subduci facies humana uidetur:
I am cibus herba placet: iam latis currere campis
I mpetus est: in equam, cognataq; pectora uertor.
T ota tamen quare? pater est mihi nempe biformis.
T alia dicenti pars est extrema querelæ
I ntellecta parum: confusaq; uerba fuerunt.
M ox nec uerba quidem, nec quæ sonus ille uidetur,
S ed simulantis equam: paruoq; in tempore certos
E didit hinnitus: & brachia mouit in herbas.
T um digiti coëunt: & quinos alligat ungues
P erpetuo cornu leuis ungula: crescit & oris,
E t colli spatium: longæ pars maxima pallæ
C auda fit: utq; uagi crines per colla iacebant,
I n dextras abiere iubas: pariterq; nouata est
E t uox, & facies: nomen quoq; monstra dederunt.
F lebat, opemq; tuam frustra Philyreïus heros
D elphice poscebat: nam nec rescindere magni
I ussa Iouis poteras: nec, si rescindere posses,

T unc aderas: Elim, Messeniáq; arua colebas.
I llud erat tempus, quo te pastoria pellis
T exit: onusq; fuit baculus syluestris oliuæ,
A lterius, dispar è septem fistula cannis.
D umq; amor est curæ: dum te tua fistula mulcet:
I ncustoditæ pylios memorantur in agros
P rocessisse boues: uidet has atlantide Maia
N atus: & arte sua syluis occultat abactas.
S enserat hoc furtum nemo: nisi natus in illo
R ure senex: Battum uicinia tota uocabat.
D iuitis hic saltus, herbosáq; pascua Nelei,
N obiliumq; greges custos seruabat equarum.
H unc timuit: blandáq; manu seduxit: & illi
Q uisquis es hospes, ait, si forte armenta requiret
H æc aliquis: uidisse nega: neu gratia facto
N ulla rependatur: nitidam cape præmia uaccam:
E t dedit: accepta, uoces has reddidit hospes.
T utus eas: lapis iste prius tua furta loquetur:
E t lapidem ostendit. simulat Ioue natus abire:
M ox redit: & uersa pariter cum uoce figura,
R ustice uidisti siquas hoc limite, dixit,
I re boues: fer opem: furtóq; silentia deme.
I uncta suo pariter dabitur tibi fœmina tauro.
A t senior, postquam est merces geminata: sub illis
M ontibus inquit eunt: & erant sub montibus illis.
R isit Atlantiades: & me mihi perfide prodis?
M e mihi prodis, ait? periuráq; pectora uertit
I n durum silicem: qui nunc quoq; dicitur index:
I nq; nihil merito uetus est infamia saxo.
H inc se sustulerat paribus Caducifer alis:

Munychiosq́; uolans agros, gratamq́; Mineruæ
Despectabat humum: cultiq́; arbusta lycæi.
Illa forte die castæ de more puellæ
Vertice supposito festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris.
Inde reuertentes deus aspicit ales: iterq́;
Non agit in rectum: sed in orbem curuat eundem.
Vt uolucris uisis rapidissima miluius extis,
Dum timet: & densi circunstant sacra ministri:
Flectitur in gyrum: nec longius audet abire:
Spemq́; suam motis auidus circumuolat alis.
Sic super actæas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursus: & easdem circinat auras.
Quanto splendidior, quàm cætera sydera fulget
Lucifer: & quanto, quàm lucifer aurea phœbe:
Tanto uirginibus præstantior omnibus Herse
Ibat: eratq́; decus pompæ, comitumq́; suarum.
Obstupuit forma Ioue natus: & æthere pendens
Non secus exarsit: quàm cum balearica plumbum
Funda iacit: uolat illud: & incandescit eundo:
Et quos non habuit, sub nubibus inuenit ignes.
Vertit iter: cœloq́; petit diuersa relicto:
Nec se dissimulat: tanta est fiducia formæ.
Quæ quanquam iusta est: cura tamen adiuuat illã:
Permulcetq́; comas: chlamydemq́; ut pendeat apte
Collocat: ut limbus, totumq́; appareat aurum:
Vt teres in dextra, qua somnos ducit, & arcet,
Virga sit: ut tersis niteant talaria plantis.
Pars secreta domus ebore & testudine cultos
Tres habuit thalamos: quorũ tu Pandrose dextrum,

A glauros læuum, medium possederat Herse.
Quæ tenuit læuum, uenientem prima notauit
Mercurium: nomen'q; dei scitarier ausa est:
Et causam aduentus: cui sic respondit Atlantis,
Pleïones'q; nepos. ego sum, qui iussa per auras
Verba patris porto: pater est mihi Iuppiter ipse.
Nec fingam causas: tu tantum fida sorori
Esse uelis: prolis'q; meæ matertera dici:
Herse causa uiæ: faueas, oramus amanti.
Aspicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper
Viderat Aglauros flauæ secreta Mineruæ.
Pro'q; ministerio magni sibi ponderis aurum
Postulat: interea tectis excedere cogit.
Vertit ad hanc torui dea bellica luminis orbes:
Et tanto penitus traxit suspiria motu:
Vt pariter pectus, positam'q; in pectore forti
Aegida concuteret: subit hanc arcana profana
Detexisse manu tum, cum sine matre creatam
Lemniacam stirpem contra data fœdera uidit:
Ingratam'q; deo fore iam, ingratam'q; sorori:
Et ditem sumpto, quod auara poposcerat, auro.
Protinus inuidiæ nigro squalentia tabo
Tecta petit. domus est imis in uallibus huius
Abdita, sole carens, non ulli peruia uento,
Tristis, & ignaui plenissima frigoris, & quæ
Igne uacet semper, caligine semper abundet.
Huc ubi peruenit bello metuenda uirago:
Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis
Fas habet) & postes extrema cuspide pulsat.
Concussæ patuere fores: uidet intus edentem

V ipereas carnes uitiorum alimenta ſuorum
I nuidiam: uiſáq; oculos auertit: at illa
S urgit humo pigre: ſemeſarumq́; reliquit
C orpora ſerpentum: paſſúq; incedit inerti.
V tq́; deam uidit, formáq;, armiſq́; decoram:
I ngemuit: uultumq́; deæ ad ſuſpiria duxit.
P allor in ore ſedet: macies in corpore toto:
N uſquam recta acies: liuent rubigine dentes:
P ectora felle uirent: lingua eſt ſuffuſa ueneno:
R iſus abeſt: niſi quem uiſi mouere dolores:
N ec fruitur ſomno uigilantibus excita curis:
S ed uidet ingratos, intabeſcítq; uidendo,
S ucceſſus hominum: carpítq;, & carpitur unà:
S uppliciumq́; ſuum eſt. quamuis tamen oderat illã:
T alibus affata eſt breuiter Tritonia dictis.
I nfice tabe tua natarum Cecropis unam:
S ic opus eſt: Aglauros ea eſt. haud plura locuta
F ugit: & impreſſa tellurem reppulit haſta.
I lla deam obliquo fugientem lumine cernens
M urmura parua dedit: ſucceſſurumq́; Mineruæ
I ndoluit: baculumq́; capit, quem ſpinea totum
V incula cingebant: adopertáq; nubibus atris
Q uacunq; ingreditur, florentia proterit arua:
E xuritq́; herbas: & ſumma papauera carpit:
A fflatúq; ſuo populos, urbeſq́;, domoſq;
P olluit: & tandem tritonida conſpicit arcem
I ngenijſq́;, opibuſq́;, & feſta pace uirentem:
V ixq́; tenet lachrymas: qa nil lachrymabile cernit:
S ed poſtquam thalamos intrauit Cecrope natæ:
I uſſa facit: pectuſq́; manu ferrugine tincta

Tangit: & hamatis præcordia sentibus implet:
Inspiratq; nocens uirus: piceumq; per ossa
Dissipat, & medio spargit pulmone uenenum.
Neue mali causæ spatium per latius errent:
Germanam ante oculos, fortunatumq; sororis
Coniugium, pulchraq; deûm sub imagine ponit:
Cunctaq; magna facit. quibus irritata dolore
Cecropis occulto mordetur: & anxia nocte,
Anxia luce gemit: lentaq; miserrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole:
Felicisq; bonis aliter non uritur Herses:
Quàm cum spinosis ignis supponitur herbis:
Quæ neq; dant flammas: leniq; tepore cremantur.
Sæpe mori uoluit, ne quicquam tale uideret:
Sæpe uelut crimen rigido narrare parenti.
Deniq; in aduerso uenientem limine sedit
Exclusura deum: cui blandimenta, precesq;,
Verbaq; iactanti mitissima, desine, dixit:
Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
Stemus ait pacto uelox Cyllenius isto:
Cœlestiq; fores uirga patefecit: at illi
Surgere conanti partes, quascunq; sedendo
Flectimus, ignaua nequeunt grauitate moueri.
Illa quidem pugnat recto se attollere trunco:
Sed genuum iunctura riget: frigusq; per ungues
Labitur: & pallent amisso sanguine uenæ.
Vtq; malum late solet immedicabile cancer
Serpere: & illæsas uitiatis addere partes:
Sic letalis hyems paulatim in pectora uenit:
Vitalesq; uias, & respiramina clausit.

Nec conata loqui est: nec, si conata fuisset,
Vocis habebat iter: saxum iam colla tenebat:
Oráq; duruerant: signúmq; exangue sedebat.
Nec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
Has ubi uerborum pœnas, mentísq; profanæ
Cepit Atlantiades: dictas à Pallade terras
Linquit: & ingreditur iactatis æthera pennis.
Seuocat hunc genitor: nec causam fassus amoris
Fide minister ait iussorum nate meorum
Pelle moram: solitóq; celer delabere cursu:
Quæq; tuam matrem tellus à parte sinistra
Suspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete: quodq; procul montano gramine pasci
Armentum regale uides: ad littora uerte.
Dixit: & expulsi iandudum monte iuuenci
Littora iussa petunt: ubi magni filia regis
Ludere uirginibus Tyriis comitata solebat.
Non bene conueniunt, nec in una sede morantur
Maiestas, & amor. sceptri grauitate relicta
Ille pater, rectórq; deûm, cui dextra trisulcis
Ignibus armata est: qui nutu concutit orbem:
Induitur faciem tauri: mixtúsq; iuuencis
Mugit: & in teneris formosus obambulat herbis.
Quippe color niuis est: quam nec uestigia duri
Calcauere pedis: nec soluit aquaticus auster.
Colla toris extant: armis palearia pendent:
Cornua parua quidem, sed quæ contendere posses
Facta manu, puráq; magis perlucida gemma:
Nullæ in fronte minæ: nec formidabile lumen:
Pacem uultus habet. miratur Agenore nata

Quod tam formosus, quod prælia nulla minetur.
S ed quamuis mitem, metuit contingere primo:
M ox adit: & flores ad candida porrigit ora.
G audet amans: & dum ueniat sperata uoluptas:
O scula dat manibus (uix iam, uix cætera differt)
E t nunc alludit: uiridiq; exultat in herba:
N unc latus in fuluis niueum deponit arenis:
P aulatimq; metu dempto, modo pectora præbet
V irginea plaudenda manu: modo cornua sertis
I mpedienda nouis: ausa est quoq; regia uirgo,
N escia quem premeret, tergo considere tauri.
T um deus à terra, sicoq; à littore sensim
F alsa pedum primis uestigia ponit in undis:
I nde abit ulterius: mediiq; per æquora ponti
F ert prædam: pauet hæc: littusq; ablata relictum
R espicit: & dextra cornu tenet: altera dorso
I mposita est: tremulæ sinuantur flamine uestes.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. III.

Amq; deus posita fallacis imagine tauri,
Se confessus erat: dictæaq; rura tenebat:
C um pater ignarus raptam perquirere Cadmo
I mperat: & pœnam, si non inuenerit, addit
E xilium, facto pius, & sceleratus eodem.
O rbe pererrato (quis enim deprendere posset
F urta Iouis?) profugus, patriamq;, iramq; parētis

Vidit Agenorides: phœbiq́; oracula supplex
Consulit: & quæ sit tellus habitanda, requirit.
Bos tibi phœbus ait solis occurret in aruis
Nullum passa iugum, curuiq́; immunis aratri.
Hac duce carpe uias: & qua requieuerit herba,
Mœnia fac condas: Bœotiaq́; illa uocato.
Vix bene castalio Cadmus descenderat antro:
Incustoditam lente uidet ire iuuencam,
Nullum seruitij signum ceruice gerentem:
Subsequitur: pressoq́; legit uestigia gressu:
Autoremq́; uiæ phœbum taciturnus adorat.
Iam uada Cephisi, Panopesq́; euaserat arua:
Bos stetit: & tollens speciosam cornibus altis
Ad cælum frontem, mugitibus impulit auras.
Atq; ita respiciens comites sua terga sequentes
Procubuit: teneraq́; latus submisit in herba.
Cadmus agit grates: peregrinæq́; oscula terræ
Figit: & ignotos montes, agrosq́; salutat.
Sacra Ioui facturus erat: iubet ire ministros:
Et petere è uiuis libandas fontibus undas.
Sylua uetus stabat nulla uiolata securi:
Et specus in medio uirgis, ac uimine densus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum
Vberibus fœcundus aquis: ubi conditus antro
Martius anguis erat cristis præsignis, & auro.
Igne micant oculi: corpus tumet omne ueneno:
Tresq́; micant linguæ: triplici stant ordine dentes.
Quem postquam tyria lucum de gente profecti
Infausto tetigere gradu: demissaq́; in undas
Vrna dedit sonitum: longo caput extulit antro,

Cæruleus serpens: horrendaq́; sibila misit.
Effluxere undæ manibus: sanguisq́; reliquit
Corpus: & attonitos subitus tremor occupat artus.
Ille uolubilibus squamosos nexibus orbes
Torquet: & immenso saltu sinuatur in arcus:
Ac media plus parte leues erectus in auras
Despicit omne nemus: tantoq́; est corpore: quanto
Si totum spectes, geminas qui separat arctos.
Nec mora phœnicas, siue illi tela parabant,
Siue fugam: siue ipse timor prohibebat utrunq;:
Occupat hos morsu, longis complexibus illos:
Hos necat afflatu, funesta hos tabe ueneni.
Fecerat exiguas iam sol altissimus umbras:
Quæ mora sit socijs miratur Agenore natus:
Vestigatq́; uiros: tegimen direpta leonis
Pellis erat: telum splendenti lancea ferro,
Et iaculum, teloq́; animus præstantior omni.
Vt nemus intrauit: letataq́; corpora uidit:
Victoremq́; supra spatiosi corporis hostem,
Tristia sanguinea lambentem uulnera lingua:
Aut ultor uestræ fidissima corpora mortis,
Aut comes inquit ero: dixit: dextraq́; molarem
Sustulit: & magnum magno conamine misit.
Illius impulsu cum turribus ardua celsis
Mœnia mota forent: serpens sine uulnere mansit:
Loricæq́; modo squamis defensus, & atræ
Duritia pellis, ualidos cute reppulit ictus.
At non duritia iaculum quoq; uicit eadem:
Quod medio lentæ spinæ curuamine fixum
Constitit: & totum descendit in ilia ferrum.

I lle dolore ferox caput in sua terga retorsit:
V ulneraq́; aspexit: fixumq́; hastile momordit.
I dq́; ubi ui multa partem labefecit in omnem:
V ix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæsit.
T um uero postquam solitas accessit ad iras
C ausa recens: plenis tumuerunt guttura uenis:
S pumaq́; pestiferos circunfluit albida rictus:
T erraq́; rasa sonat squamis: quiq́; halitus exit
O re niger stygio uitiatas inficit auras.
I pse modo immensum spiris facientibus orbem
C ingitur: interdum longa trabe rectior astat:
I mpete nunc uasto, ceu concitus imbribus amnis
F ertur: & obstantes perturbat pectore syluas.
C edit Agenorides paulum: spolioq́; leonis
S ustinet incursus: instantiaq́; ora retardat
C uspide prætenta: furit ille: & inania duro
V ulnera dat ferro: figitq́; in acumine dentes.
I amq́; ueneni fero sanguis manare palato
C œperat: & uirides aspergine tinxerat herbas:
S ed leue uulnus erat: quia se retrahebat ab ictu:
L æsaq́; colla dabat retro: plagamq́; sedere
C edendo arcebat: nec longius ire sinebat.
D onec Agenorides coniectum in guttura ferrum
V sq; sequens pressit: dum retro quercus eunti
O bstitit: & fixa est pariter cum robore ceruix.
P ondere serpentis curuata est arbor: & imæ
P arte flagellari gemuit sua robora caudæ.
D um spatium uictor uicti consyderat hostis:
V ox subito audita est: neq; erat cognoscere promptū
V nde: sed audita est: quid Agenore nate peremptum

Serpentem spectas? & tu spectabere serpens.
Ille diu pauidus pariter cum mente colorem
Perdiderat: gelidóq; comæ terrore rigebant.
Ecce uiri fautrix superas delapsa per auras
Pallas adest: motæq; iubet supponere terræ
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret: &, ut presso sulcum patefecit aratro:
Spargit humi iussos mortalia semina dentes.
Inde (fide maius) glebæ cœpere moueri:
Primáq; de sulcis acies apparuit hastæ:
Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
Mox humeri, pectúsq;, oneratáq; brachia telis
Existunt: crescítq; seges clypeata uirorum.
Sic ubi tolluntur festis aulæa theatris:
Surgere signa solent: primúmq; ostendere uultus:
Cætera paulatim: placidóq; educta tenore
Tota patent: imóq; pedes in margine ponunt.
Territus hoste nouo Cadmus capere arma parabat:
Ne cape de populo, quem terra creauerat, unus
Exclamat: nec te ciuilibus insere bellis.
Atq; ita terrigenis rigido de fratribus unum
Comminus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
Hic quoq;, qui leto dederat, non longius illo
Viuit: & expirat, modo quas acceperat, auras.
Exemplóq; pari furit omnis turba: suoq;
Marte cadunt subiti per mutua uulnera fratres.
Iamq; breuis uitæ spatium sortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebat pectore matrem,
Quinq; superstitibus: quorum fuit unus Echion.
Is sua iecit humi monitu Tritonidis arma:

udys . | chthonius . pelorem . . . . ingremere

F raternǽq; fidem pacis petijtq́;, deditq;.
H os operis comites habuit sidonius hospes.
C um posuit iussam phœbeis sortibus urbem.
I am stabant Thebæ: poteras iam Cadme uideri
E xilij felix: soceri tibi Marsq́;, Venusq;
C ontigerant: huc adde genus de coniuge tanta,
T ot natos, natasq́;, & pignora cara nepotes:
H os quoq; iam iuuenes. Sed scilicet ultima semper
E xpectanda dies homini est: diciq; beatus
A nte obitum nemo, supremaq́; funera debet.
P rima nepos inter res tot tibi Cadme secundas,
C ausa fuit luctus: alienaq́; cornua fronti
A ddita: uosq́; canes satiati sanguine herili.
A t bene si quæras, fortunæ crimen in illo,
N on scelus inuenies: quod enim scelus error habebat?
M ons erat infectus uariarum cæde ferarum:
I amq; dies medius rerum contraxerat umbras:
E t sol ex æquo meta distabat utraq;:
C um iuuenis placido per deuia lustra uagantes
P articipes operum compellat Hyantius ore.
L ina madent comites, ferrumq́; cruore ferarum:
F ortunæq; dies habuit satis: altera lucem
C um croceis inuecta rotis aurora reducet:
P ropositum repetemus opus: nunc phœbus utraq;
D istat idem terra: finditq́; uaporibus arua.
S istite opus præsens: nodosaq́; tollite lina.
I ussa uiri faciunt: intermittuntq́; laborem.
V allis erat piceis, & acuta densa cupressu
N omine Gargaphie, succinctæ sacra Dianæ:
C uius in extremo est antrum nemorale recessu

Semele
Agaue
Autonoe
Ino
Polidorus

Arte laboratum nulla: simulauerat artem
Ingenio natura suo: nam pumice uiuo,
Et leuibus tofis natiuum duxerat arcum.
Fons sonat à dextra tenui perlucidus unda
Margine gramineo patulos succinctus hiatus.
Hic dea syluarum uenatu fessa solebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo postquam subijt: nympharum tradidit uni
Armigeræ iaculum, pharetramq́;, arcusq́; retentos.
Altera depositæ subiecit brachia pallæ:
Vincla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
Ismenis Crocale sparsos per colla capillos
Colligit in nodum: quamuis erat ipsa solutis.
Excipiunt laticem Nipheq́; Hyaleq́;, Rhanisq́;,
Et Psecas & Phiale: fundumq́; capacibus urnis.
Dumq́; ibi perluitur solita Titania lympha:
Ecce nepos Cadmi dilata parte laborum
Per nemus ignotum non certis passibus errans
Peruenit in lucum: sic illum fata ferebant.
Qui simul intrauit rorantia fontibus antra:
Sicut erant uiso nudæ sua pectora nymphæ
Percussere uiro: subitisq́; ululatibus omne
Impleuere nemus: circunfusæq́; Dianam
Corporibus texere suis: tamen altior illis
Ipsa dea est: colloq́; tenus supereminet omnes.
Qui color infectis aduersi solis ab ictu
Nubibus esse solet, aut purpureæ auroræ:
Is fuit in uultu uisæ sine ueste Dianæ.
Quæ quanq̃ comitum turba est stipata suarum:
In latus obliquum tamen astitit: oraq́; retro
Flexit,

F lexit: &, ut uellet promptas habuisse sagittas:
Q uas habuit, sic hausit aquas: uultumq; uirilem
P erfudit: spargensq; comas ultricibus undis,
A ddidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ.
N unc tibi me posito uisam uelamine narres
S i poteris narrare, licet: nec plura minata
D at sparso capiti uiuacis cornua cerui:
D at spatium collo: summasq; acuminat aures:
C um pedibusq; manus, cum longis brachia mutat
C ruribus: & uelat maculoso uellere corpus.
A dditus & pauor est: fugit Autonoëius heros:
E t se tam celerem cursu miratur in ipso.
V t uero uultus, & cornua uidit in unda:
M e miserum dicturus erat: uox nulla secuta est:
I ngemuit: uox illa fuit: lachrymæq; per ora
N on sua fluxerunt: mens tantum pristina mansit.
Q uid faciat? repetatne domum, & regalia tecta?
A n lateat syluis? timor hoc, pudor impedit illud.
D um dubitat: uidere canes: primusq; Melampus,
I chnobatesq; sagax latratu signa dederunt,
G nosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
I nde ruunt alij rapida uelocius aura
P amphagus, & Dorceus, et Oribasus Arcades oēs,
N ebrophonosq; ualēs, & trux cū Lælape Therō,
E t pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
H ylæusq; ferox nuper percussus ab apro,
D eq; lupo concepta Nape, pecudesq; secuta
P œmenis, & natis comitata Harpyia duobus,
E t substricta gerens sicyonius ilia Ladon,
E t Dromas, et Canache, Sticteq;, et Tigris, et Alce.

e

E t niueis Leucon, & uillis Asbolus atris,
P rævalidusq; Lacon, & cursu fortis Aëllo,
E t Thous, & Cyprio uolox cum fratre Lycisca,
E t nigram medio frontem distinctus ab albo
H arpalos, & Melaneus, hirsutaq; corpore Lachne,
E t patre dictæo sed matre laconide nati
L abros, & Agriodos, & acutæ uocis Hylactor,
Q uosq; referre mora est: ea turba cupidine prædæ
P er rupes, scopulosq;, adituq; carentia saxa,
Q uaq; est difficilis, quaq; est uia nulla, sequuntur.
I lle fugit, per quæ fuerat loca sæpe secutus:
H eu famulos fugit ipse suos: clamare libebat
A ctæon ego sum: dominum cognoscite uestrum:
V erba animo desunt. resonat latratibus æther.
P rima Melanchætes in tergo uulnera fecit:
P roxima Theridamas: Oresitrophus hæsit in armo:
T ardius exierant: sed per compendia montis
P ræcipitata uia est. dominum retinentibus illis
C ætera turba coit: confertq; in corpore dentes.
I am loca uulneribus desunt: gemit ille: sonumq;
E t si non hominis, quem non tamen edere possit
C eruus, habet: mœstisq; replet iuga nota querelis:
E t genibus pronis supplex similisq; roganti
C ircunfert tacitos, tanquam sua brachia, uultus.
A t comites rapidum solitis hortatibus agmen
I gnari instigant: oculisq; Actæona quærunt:
E t uelut absentem certatim Actæona clamant:
A d nomen caput ille refert: & abesse queruntur:
N ec capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
V ellet abesse quidem: sed adest: uelletq; uidere,

Non etiam sentire canum fera facta suorum.
Vndiq; circunstant: mersis'q; in corpore rostris
Dilacerant falsi dominum sub imagine cerui.
Nec, nisi finita per plurima uulnera uita,
Ira pharetratæ fertur satiata Dianæ.
Rumor in ambiguo est: alijs uiolentior æquo
Visa dea est: alij laudant: dignam'q; seuera
Virginitate uocant: pars inuenit utraq; causas.
Sola Iouis coniux non tam culpet'ne, probet'ne
Eloquitur: quàm clade domus ab Agenore ductæ
Gaudet: & à tyria collectum pellice transfert
In generis socios odium. subit ecce priori
Causa recens: grauidam'q; dolet de semine magni
Esse Iouis Semelen: tum linguam ad iurgia soluit.
Profeci quid enim toties per iurgia dixit?
Ipsa petenda mihi est: ipsam, si maxima Iuno
Rite uocor: perdam: si me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet: si sum regina, Iouis q;
Et soror, & coniux, certe soror: at puto furto est
Contenta: & thalami breuis est iniuria nostri.
Concipit: id deerat: manifesta'q; crimina pleno
Fert utero: & mater, quod uix mihi contigit uni,
De Ioue uult fieri: tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo: nec sim Saturnia: si non
Ab Ioue mersa suo stygias penetrabit ad undas.
Surgit ab his solio: fulua'q; recondita nube
Limen adit Semeles: nec nubes ante remouit,
Quàm simulauit anum: posuit'q; ad tempora canos:
Sulcauit'q; cutem rugis: & curua trementi
Membra tulit passu: uocem quoq; fecit anilem:

Ipsáq; erat Beroë Semeles epidauria nutrix.
Ergo ubi captato sermone, diuq; loquendo
Ad nomen uenêre Iouis: suspirat: & opto,
Iuppiter, ut sit, ait: metuo tamen omnia: multi
Nomine diuorum thalamos iniere pudicos.
Nec tamen esse Iouem satis est: det pignus amoris:
Si modo uerus is est: quantusq́;, & qualis ab alta
Iunone excipitur: tantus, talisq́; rogato
Det tibi complexus: suaq; ante insignia sumat.
Talibus ignaram Iuno cadmeida dictis
Formarat. rogat illa Iouem sine nomine munus.
Cui deus elige ait: nullam patiere repulsam:
Quoq́; magis credas: stygij quoq; conscia sunto
Numina torrentis: timor, & deus ille deorum est.
Læta malo, nimiumq́; potens, perituráq; amantis
Obsequio Semele, qualem Saturnia dixit,
Te solet amplecti, ueneris cum fœdus initis:
Da mihi te talem. uoluit deus ora loquentis
Opprimere: exierat iá uox properata sub auras.
Ingemuit: neq; enim non hæc optasse, nec ille
Non iurasse potest: ergo mœstissimus altum
Aethera conscendit: uultumq́; sequentia traxit
Nubila: queis nimbos, immistáq; fulgura uentis
Addidit, & tonitrus, & ineuitabile fulmen.
Qua tamen usq; potest uires sibi demere tentat:
Nec quo centimanum deiecerat igne Typhoea,
Nunc armatur eo: nimium feritatis in illo est.
Est aliud leuius fulmen: cui dextra cyclopum
Sæuitiæ, flammæq́; minus, minus addidit iræ.
Tela secunda uocant superi. capit illa: domumq;

Intrat agenoream. corpus mortale tumultus
Non tulit ætherios: donisq; iugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genetricis ab aluo
Eripitur: patrioq; tener (si credere dignum est)
Insuitur femori: maternaq; tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat: inde datum nymphæ nyseides antris
Occuluere suis: lactisq; alimenta dedere.
Dumq; ea per terras fatali lege geruntur:
Tutaq; bis geniti sunt incunabula Bacchi:
Forte Iouem memorant diffusum nectare curas
Seposuisse graues: uacuaq; agitasse remissos
Cum Iunone iocos, & maior uestra profecto est,
Quàm quæ contingit maribus, dixisse, uoluptas.
Illa negat. placuit quæ sit sententia docti
Quærere Tiresiæ. uenus huic erat utraq; nota.
Nam duo magnorum uiridi coëuntia sylua
Corpora serpentum baculi uiolauerat ictu:
Deq; uiro factus (mirabile) fœmina septem
Egerat autumnos: octauo rursus eosdem
Vidit: & est uestræ si tanta potentia plagæ
Dixit, ut authoris sortem in contraria mutet:
Nunc quoq; uos feriam percussis anguibus iisdem
Forma prior rediit: genitiuaq; uenit imago.
Arbiter hic igitur sumptus de lite iocosa
Dicta Iouis firmat. grauius saturnia iusto,
Nec pro materia fertur doluisse: suiq;
Iudicis æterna damnauit lumina nocte.
At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam
Facta dei fecisse deo) pro lumine adempto

Tangit: & hamatis præcordia sentibus implet:
Inspiratq; nocens uirus: piceumq; per ossa
Dissipat, & medio spargit pulmone uenenum.
Néue mali causæ spatium per latius errent:
Germanam ante oculos, fortunatumq; sororis
Coniugium, pulchraq; deûm sub imagine ponit:
Cunctaq; magna facit. quibus irritata dolore
Cecropis occulto mordetur: & anxia nocte,
Anxia luce gemit: lentaq; miserrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole:
Felicisq; bonis aliter non uritur Herses:
Quàm cum spinosis ignis supponitur herbis:
Quæ neq; dant flammas: leniq; tepore cremantur.
Sæpe mori uoluit, ne quicquam tale uideret:
Sæpe uelut crimen rigido narrare parenti.
Deniq; in aduerso uenientem limine sedit
Exclusura deum: cui blandimenta, precesq;,
Verbaq; iactanti mitissima, desine, dixit:
Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
Stemus ait pacto uelox Cyllenius isto:
Cælestiq; fores uirga patefecit: at illi
Surgere conanti partes, quascunq; sedendo
Flectimus, ignaua nequeunt grauitate moueri.
Illa quidem pugnat recto se attollere trunco:
Sed genuum iunctura riget: frigusq; per ungues
Labitur: & pallent amisso sanguine uenæ.
Vtq; malum late solet immedicabile cancer
Serpere: & illæsas uitiatis addere partes:
Sic letalis hyems paulatim in pectora uenit:
Vitalesq; uias, & respiramina clausit.

Nec conata loqui est: nec, si conata fuisset,
Vocis habebat iter: saxum iam colla tenebat:
Oraq; duruerant: signumq; exangue sedebat.
Nec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
Has ubi uerborum pœnas, mentisq; profanæ
Cepit Atlantiades: dictas à Pallade terras
Linquit: & ingreditur iactatis æthera pennis.
Seuocat hunc genitor: nec causam fassus amoris
Fide minister ait iussorum nate meorum
Pelle moram: solitoq; celer delabere cursu:
Quæq; tuam matrem tellus à parte sinistra
Suspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete: quodq; procul montano gramine pasci
Armentum regale uides: ad littora uerte.
Dixit: & expulsi iandudum monte iuuenci
Littora iussa petunt: ubi magni filia regis
Ludere uirginibus Tyriis comitata solebat.
Non bene conueniunt, nec in una sede morantur
Maiestas, & amor. sceptri grauitate relicta
Ille pater, rectorq; deûm, cui dextra trisulcis
Ignibus armata est: qui nutu concutit orbem:
Induitur faciem tauri: mixtusq; iuuencis
Mugit: & in teneris formosus obambulat herbis.
Quippe color niuis est: quam nec uestigia duri
Calcauere pedis: nec soluit aquaticus auster.
Colla toris extant: armis palearia pendent:
Cornua parua quidem, sed quæ contendere posses
Facta manu, puraq; magis perlucida gemma:
Nullæ in fronte minæ: nec formidabile lumen:
Pacem uultus habet. miratur Agenore nata

Quod tam formosus, quod prælia nulla minetur.
Sed quamuis mitem, metuit contingere primo:
Mox adit: & flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans: & dum ueniat sperata uoluptas:
Oscula dat manibus (uix iam, uix cætera differt)
Et nunc alludit: uiridiq; exultat in herba:
Nunc latus in fuluis niueum deponit arenis:
Paulatimq; metu dempto, modo pectora præbet
Virginea plaudenda manu: modo cornua sertis
Impedienda nouis: ausa est quoq; regia uirgo,
Nescia quem premeret, tergo considere tauri.
Tum deus à terra, sicco'q; à littore sensim
Falsa pedum primis uestigia ponit in undis:
Inde abit ulterius: medijq; per æquora ponti
Fert prædam: pauet hæc: littusq; ablata relictum
Respicit: & dextra cornu tenet: altera dorso
Imposita est: tremulæ sinuantur flamine uestes.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. III.

Iamq; deus posita fallacis imagine tauri,
Se confessus erat: dictæaq; rura tenebat:
Cum pater ignarus raptam perquirere Cadmo
Imperat: & pœnam, si non inuenerit, addit
Exilium, facto pius, & sceleratus eodem.
Orbe pererrato (quis enim deprendere posset
Furta Iouis?) profugus, patriamq;, iramq; parētis

Vitat Agenorides: phoebiq́; oracula supplex
Consulit: & quae sit tellus habitanda, requirit.
Bos tibi phoebus ait solis occurret in aruis
Nullum passa iugum, curuiq́; immunis aratri.
Hac duce carpe uias: & qua requieuerit herba,
Moenia fac condas: Boeotiaq́; illa uocato.
Vix bene castalio Cadmus descenderat antro:
Incustoditam lente uidet ire iuuencam,
Nullum seruitij signum ceruice gerentem:
Subsequitur: pressoq́; legit uestigia gressu:
Authoremq́; uiae phoebum taciturnus adorat.
Iam uada Cephisi, Panopesq́; euaserat arua:
Bos stetit: & tollens speciosam cornibus altis
Ad coelum frontem, mugitibus impulit auras.
Atq; ita respiciens comites sua terga sequentes
Procubuit: teneraq́; latus submisit in herba.
Cadmus agit grates: peregrinaeq́; oscula terrae
Figit: & ignotos montes, agrosq́; salutat.
Sacra Ioui facturus erat: iubet ire ministros:
Et petere è uiuis libandas fontibus undas.
Sylua uetus stabat nulla uiolata securi:
Et specus in medio uirgis, ac uimine densus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum
Vberibus foecundus aquis: ubi conditus antro
Martius anguis erat cristis praesignis, & auro.
Igne micant oculi: corpus tumet omne ueneno:
Tresq́; micant linguae: triplici stant ordine dentes.
Quem postquam tyria lucum de gente profecti
Infausto tetigere gradu: demissaq́; in undas
Vrna dedit sonitum: longo caput extulit antro,

C æruleus serpens: horrendaq́; sibila misit.
E ffluxere undæ manibus: sanguisq́; reliquit
C orpus: & attonitos subitus tremor occupat artus.
I lle uolubilibus squamosos nexibus orbes
T orquet: & immenso saltu sinuatur in arcus:
A c media plus parte leues erectus in auras
D espicit omne nemus: tantoq́; est corpore: quanto
S i totum spectes, geminas qui separat arctos.
N ec mora phœnicas, siue illi tela parabant,
S iue fugam: siue ipse timor prohibebat utrunq;:
O ccupat hos morsu, longis complexibus illos:
H os necat afflatu, funesta hos tabe ueneni.
F ecerat exiguas iam sol altissimus umbras:
Q uæ mora sit socijs miratur Agenore natus:
V estigatq́; uiros: tegimen direpta leonis
P ellis erat: telum splendenti lancea ferro,
E t iaculum, teloq́; animus præstantior omni.
V t nemus intrauit: letataq́; corpora uidit:
V ictoremq́; supra spatiosi corporis hostem,
T ristia sanguinea lambentem uulnera lingua:
A ut ultor uestræ fidissima corpora mortis,
A ut comes inquit ero: dixit: dextraq́; molarem
S ustulit: & magnum magno conamine misit.
I llius impulsu cum turribus ardua celsis
M œnia mota forent: serpens sine uulnere mansit:
L oricæq; modo squamis defensus, & atræ
D uritia pellis, ualidos cute reppulit ictus.
A t non duritia iaculum quoq; uicit eadem:
Q uod medio lentæ spinæ curuamine fixum
C onstitit: & totum descendit in ilia ferrum.

Ille dolore ferox caput in sua terga retorsit:
Vulneraq; aspexit: fixumq; hastile momordit.
Idq; ubi ui multa partem labefecit in omnem:
Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæsit.
Tum uero postquam solitas accessit ad iras
Causa recens: plenis tumuerunt guttura uenis:
Spumaq; pestiferos circunfluit albida rictus:
Terraq; rasa sonat squamis: quiq; halitus exit
Ore niger stygio uitiatas inficit auras.
Ipse modo immensum spiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longa trabe rectior astat:
Impete nunc uasto, ceu concitus imbribus amnis
Fertur: & obstantes perturbat pectore syluas.
Cedit Agenorides paulum: spolioq; leonis
Sustinet incursus: instantiaq; ora retardat
Cuspide prætenta: furit ille: & inania duro
Vulnera dat ferro: figitq; in acumine dentes.
Iamq; uenenifero sanguis manare palato
Cœperat: & uirides aspergine tinxerat herbas:
Sed leue uulnus erat: quia se retrahebat ab ictu:
Læsaq; colla dabat retro: plagamq; sedere
Cedendo arcebat: nec longius ire sinebat.
Donec Agenorides coniectum in guttura ferrum
Vsq; sequens pressit: dum retro quercus eunti
Obstitit: & fixa est pariter cum robore ceruix.
Pondere serpentis curuata est arbor: & imæ
Parte flagellari gemuit sua robora caudæ.
Dum spatium uictor uicti consyderat hostis:
Vox subito audita est: neq; erat cognoscere promptũ
Vnde: sed audita est: quid Agenore nate peremptum

Serpentem spectas? & tu spectabere serpens.
Ille diu pauidus pariter cum mente colorem
Perdiderat: gelidoq́; comæ terrore rigebant.
Ecce uiri fautrix superas delapsa per auras
Pallas adest: motæq́; iubet supponere terræ
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret: &, ut presso sulcum patefecit aratro:
Spargit humi iussos mortalia semina dentes.
Inde (fide maius) glebæ cœpere moueri:
Primaq́; de sulcis acies apparuit hastæ:
Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
Mox humeri, pectusq́;, onerataq́; brachia telis
Existunt: crescitq́; seges clypeata uirorum.
Sic ubi tolluntur festis aulæa theatris:
Surgere signa solent: primumq́; ostendere uultus:
Cætera paulatim: placidoq́; educta tenore
Tota patent: imoq́; pedes in margine ponunt.
Territus hoste nouo Cadmus capere arma parabat:
Ne cape de populo, quem terra creauerat, unus
Exclamat: nec te ciuilibus insere bellis.
Atq; ita terrigenis rigido de fratribus unum
Comminus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
Hic quoq;, qui leto dederat, non longius illo
Viuit: & expirat, modo quas acceperat, auras.
Exemploq́; pari furit omnis turba: suoq;
Marte cadunt subiti per mutua uulnera fratres.
Iamq́; breuis uitæ spatium sortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebat pectore matrem,
Quinq; superstitibus: quorum fuit unus Echion.
Is sua iecit humi monitu Tritonidis arma:

udeu.
chthoniu.
pelorem
hyperenore
echyone.

F raternæq; fidem pacis petijtq;, deditq;.
H os operis comites habuit sidonius hospes.
C um posuit iussam phœbeis sortibus urbem.
I am stabant Thebæ: poteras iam Cadme uideri
E xilij felix: soceri tibi Marsq;, Venusq;
C ontigerant: huc adde genus de coniuge tanta,
T ot natos, natasq;, & pignora cara nepotes:
H os quoq; iam iuuenes. Sed scilicet ultima semper
E xpectanda dies homini est: dicíq; beatus
A nte obitum nemo, supremaq; funera debet.
P rima nepos inter res tot tibi Cadme secundas,
C ausa fuit luctus: alienaq; cornua fronti
A ddita: uosq; canes satiati sanguine herili.
A t bene si quæras, fortunæ crimen in illo,
N on scelus inuenies: quod enim scelus error habebat?
M ons erat infectus uariarum cæde ferarum:
I amq; dies medius rerum contraxerat umbras:
E t sol ex æquo meta distabat utraq;:
C um iuuenis placido per deuia lustra uagantes
P articipes operum compellat Hyantius ore.
L ina madent comites, ferrumq; cruore ferarum:
F ortunæq; dies habuit satis: altera lucem
C um croceis inuecta rotis aurora reducet:
P ropositum repetemus opus: nunc phœbus utraq;
D istat idem terra: finditq; uaporibus arua.
S istite opus præsens: nodosaq; tollite lina.
I ussa uiri faciunt: intermittuntq; laborem.
V allis erat piceis, & acuta densa cupressu
N omine Gargaphie, succinctæ sacra Dianæ:
C uius in extremo est antrum nemorale recessu

Semele
Agaue
Autonoe
Ino

Arte laboratum nulla: simulauerat artem
Ingenio natura suo: nam pumice uiuo,
Et leuibus tofis natiuum duxerat arcum.
Fons sonat à dextra tenui perlucidus unda.
Margine gramineo patulos succinctus hiatus.
Hic dea syluarum uenatu fessa solebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo postquam subijt: nympharum tradidit uni
Armigeræ iaculum, pharetramq́;, arcusq́; retentos.
Altera depositæ subiecit brachia pallæ:
Vincla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
Ismenis Crocale sparsos per colla capillos
Colligit in nodum: quamuis erat ipsa solutis.
Excipiunt laticem Nipheq́; Hyaleq́;, Rhanisq́;,
Et Psecas & Phiale: funduntq́; capacibus urnis.
Dumq́; ibi perluitur solita Titania lympha:
Ecce nepos Cadmi dilata parte laborum
Per nemus ignotum non certis passibus errans
Peruenit in lucum: sic illum fata ferebant.
Qui simul intrauit rorantia fontibus antra:
Sicut erant uiso nudæ sua pectora nymphæ
Percussere uiro: subitisq́; ululatibus omne
Impleuere nemus: circunfusæq́; Dianam
Corporibus texere suis: tamen altior illis
Ipsa dea est: colloq́; tenus supereminet omnes.
Qui color infectis aduersi solis ab ictu
Nubibus esse solet, aut purpureæ auroræ:
Is fuit in uultu uisæ sine ueste Dianæ.
Quæ quanq̃ comitum turba est stipata suarum:
In latus obliquum tamen astitit: oraq́; retro

Flexit,

F lexit: & ,ut uellet promptas habuisse sagittas:
Q uas habuit, sic hausit aquas: uultumq; uirilem
P erfudit: spargensq; comas ultricibus undis,
A ddidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ.
N unc tibi me posito uisam uelamine narres
S i poteris narrare, licet: nec plura minata
D at sparso capiti uiuacis cornua cerui:
D at spatium collo: summasq; cacuminat aures:
C um pedibusq; manus, cum longis brachia mutat
C ruribus: & uelat maculoso uellere corpus.
A dditus & pauor est: fugit Autonoëius heros:
E t se tam celerem cursu miratur in ipso.
V t uero uultus, & cornua uidit in unda:
M e miserum dicturus erat: uox nulla secuta est:
I ngemuit: uox illa fuit: lachrymæq; per ora
N on sua fluxerunt: mens tantum pristina mansit.
Q uid faciat? repetatne domum, & regalia tecta?
A n lateat syluis? timor hoc, pudor impedit illud.
D um dubitat: uidere canes: primusq; Melampus,
I chnobatesq; sagax latratu signa dederunt,
G nosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
I nde ruunt alij rapida uelocius aura
P amphagus, & Dorceus, et Oribasus Arcades oēs,
N ebrophonosq; ualēs, & trux cū Lælape Therō,
E t pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
H ylæusq; ferox nuper percussus ab apro,
D eq; lupo concepta Nape, pecudesq; secuta
P œmenis, & natis comitata Harpyia duobus,
E t substricta gerens Sicyonius ilia Ladon,
E t Dromas, et Canache, Sticteq;, et Tigris, et Alce.

Et niueis Leucon, & uillis Asbolus atris,
Praeualidusq; Lacon, & cursu fortis Aëllo,
Et Thous, & Cyprio uolox cum fratre Lycisca,
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos, & Melaneus, hirsutaq; corpore Lachne,
Et patre dictaeo sed matre laconide nati
Labros, & Agriodos, & acutae uocis Hylactor,
Quosq; referre mora est: ea turba cupidine praedae
Per rupes, scopulosq;, adituq; carentia saxa,
Quaq; est difficilis, quaq; est uia nulla, sequuntur.
Ille fugit, per quae fuerat loca saepe secutus:
Heu famulos fugit ipse suos: clamare libebat
Actaeon ego sum: dominum cognoscite uestrum:
Verba animo desunt. resonat latratibus aether.
Prima Melanchaetes in tergo uulnera fecit:
Proxima Theridamas: Oresitrophus haesit in armo:
Tardius exierant: sed per compendia montis
Praecipitata uia est. dominum retinentibus illis
Caetera turba coit: confertq; in corpore dentes.
Iam loca uulneribus desunt: gemit ille: sonumq;
Et si non hominis, quem non tamen edere possit
Ceruus, habet: maestisq; replet iuga nota querelis:
Et genibus pronis supplex similisq; roganti
Circunfert tacitos, tanquam sua brachia, uultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant: oculisq; Actaeona quaerunt:
Et uelut absentem certatim Actaeona clamant:
Ad nomen caput ille refert: & abesse queruntur:
Nec capere oblatae segnem spectacula praedae.
Vellet abesse quidem: sed adest: uelletq; uidere,

Non etiam sentire canum fera facta suorum.
Vndiq; circunstant: mersis'q; in corpore rostris
Dilacerant falsi dominum sub imagine cerui.
Nec, nisi finita per plurima uulnera uita,
Ira pharetratæ fertur satiata Dianæ.
Rumor in ambiguo est: alijs uiolentior æquo
Visa dea est: alij laudant: dignam'q; seuera
Virginitate uocant: pars inuenit utraq; causas.
Sola Iouis coniux non tam culpet'ne, probet'ne
Eloquitur: quàm clade domus ab Agenore ductæ
Gaudet: & à tyria collectum pellice transfert
In generis socios odium. subit ecce priori
Causa recens: grauidam'q; dolet de semine magni
Esse Iouis semelen: tum linguam ad iurgia soluit.
Profeci quid enim toties per iurgia dixit?
Ipsa petenda mihi est: ipsam, si maxima Iuno
Rite uocor: perdam: si me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet: si sum regina, Iouisq;
Et soror, & coniux, certe soror: at puto furto est
Contenta: & thalami breuis est iniuria nostri.
Concipit: id deerat: manifesta'q; crimina pleno
Fert utero: & mater, quod uix mihi contigit uni,
De Ioue uult fieri: tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo: nec sim Saturnia: si non
Ab Ioue mersa suo stygias penetrabit ad undas.
Surgit ab his solio: fulua'q; recondita nube
Limen adit Semeles: nec nubes ante remouit,
Quàm simulauit anum: posuit'q; ad tempora canos:
Sulcauit'q; cutem rugis: & curua trementi
Membra tulit passu: uocem quoq; fecit anilem:

I psáq; erat Beroë Semeles epidauria nutrix.
E rgo ubi captato sermone, diuq; loquendo
A d nomen uenêre Iouis: suspirat: & opto,
I uppiter, ut sit, ait: metuo tamen omnia: multi
N omine diuorum thalamos iniere pudicos.
N ec tamen esse Iouem satis est: det pignus amoris:
S i modo uerus is est: quantusq́;, & qualis ab alta
I unone excipitur: tantus, talisq́; rogato
D et tibi complexus: suaq; ante insignia sumat.
T alibus ignaram Iuno cadmeida dictis
F ormarat. rogat illa Iouem sine nomine munus.
C ui deus elige ait: nullam patiere repulsam:
Q uóq; magis credas: stygij quoq; conscia sunto
N umina torrentis: timor, & deus ille deorum est.
L æta malo, nimiumq́; potens, perituraq́; amantis
O bsequio Semele, qualem Saturnia dixit,
T e solet amplecti, ueneris cum fœdus initis:
D a mihi te talem. uoluit deus ora loquentis
O pprimere: exierat iá uox properata sub auras.
I ngemuit: neq; enim non hæc optasse, nec ille
N on iurasse potest: ergo mœstissimus altum
A ethera conscendit: uultumq́; sequentia traxit
N ubila: queis nimbos, immistaq́; fulgura uentis
A ddidit, & tonitrus, & ineuitabile fulmen.
Q ua tamen usq; potest uires sibi demere tentat:
N ec quo centimanum deiecerat igne Typhoea,
N unc armatur eo: nimium feritatis in illo est.
E st aliud leuius fulmen: cui dextra cyclopum
S æuitiæ, flammæq́; minus, minus addidit iræ.
T ela secunda uocant superi. capit illa: domumq;

Intrat agenoream. corpus mortale tumultus
Non tulit ætherios: donisq; iugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur: patrioq; tener (si credere dignum est)
Insuitur femori: maternaq; tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat: inde datum nymphæ nyseides antris
Occuluere suis: lactisq; alimenta dedere.
Dumq; ea per terras fatali lege geruntur:
Tutaq; bis geniti sunt incunabula Bacchi:
Forte Iouem memorant diffusum nectare curas
Seposuisse graues: uacuaq; agitasse remissos
Cum Iunone iocos, & maior uestra profecto est,
Quàm quæ contingit maribus, dixisse, uoluptas.
Illa negat. placuit quæ sit sententia docti
Quærere Tiresiæ uenus huic erat utraq; nota.
Nam duo magnorum uiridi cöeuntia sylua
Corpora serpentum baculi uiolauerat ictu:
Deq; uiro factus (mirabile) fœmina septem
Egerat autumnos: octauo rursus eosdem
Vidit: & est uestræ si tanta potentia plagæ
Dixit, ut authoris sortem in contraria mutet:
Nunc quoq; uos feriam percussis anguibus ijsdem
Forma prior rediјt: genitiuaq; uenit imago.
Arbiter hic igitur sumptus de lite iocosa
Dicta Iouis firmat. grauius saturnia iusto,
Nec pro materia fertur doluisse: suiq;
Iudicis æterna damnauit lumina nocte.
At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam
Facta dei fecisse deo) pro lumine adempto

S cire futura dedit: pœnamq́; leuauit honore.
I lle per Aonias fama celeberrimus urbes
I rreprehensa dabat populo responsa petenti.
P rima fide uocisq́; ratæ tentamina sumpsit
C ærula Liriope: quam quondam flumine curuo
I mplicuit: clausæq́; suis Cephisus in undis
V im tulit. enixa est utero pulcherrima pleno
I nfantem nymphe iam tunc qui posset amari:
N arcissumq́; uocat: de quo consultus, an esset
T empora maturæ uisurus longa senectæ,
F atidicus uates, si se non nouerit, inquit.
V ana diu uisa est uox auguris: exitus illam
R esq́; probat, letiq́; genus, nouitasq́; furoris.
N anque ter ad quinos unum Cephisius annos
A ddiderat: poteratq́; puer, iuuenisq́; uideri.
M ulti illum iuuenes, multæ cupiere puellæ:
S ed fuit in tenera tam dura superbia forma:
N ulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ.
A spicit hunc trepidos agitantem in retia ceruos
V ocalis nymphe: quæ nec reticere loquenti
N ec prior ipsa loqui didicit resonabilis Echo.
C orpus adhuc Echo, non uox erat: & tamen usum
G arrula non aliũ, quàm nunc habet, oris habebat.
R eddere de multis ut uerba nouissima posset:
F ecerat hoc Iuno: quia cum deprendere posset
S ub Ioue sæpe suo nymphas in monte iacentes:
I lla deam longo prudens sermone tenebat:
D um fugerent nymphæ. postquam Saturnia sensit:
H uius ait linguæ: qua sum delusa, potestas
P arua tibi dabitur, uocisq́; breuissimus usus:

R eq; minas firmat. tamen hæc in fine loquendi
I ngeminat uoces: auditaq; uerba reportat.
E rgo ubi Narcissum per deuia rura uagantem
V idit: & incaluit: sequitur uestigia furtim:
Q uoq; magis sequitur, flamma propiore calescit.
N on aliter, quàm cum summis circumlita tedis
A dmotas rapiunt uiuacia sulfura flammas.
O quoties uoluit blandis accedere dictis:
E t molles adhibere preces: natura repugnat:
N ec sinit incipiat: sed quod sinit, illa parata est
E xpectare sonos: ad quos sua uerba remittat.
F orte puer comitum seductus ab agmine fido
D ixerat ecquis adest? & adest responderat Echo:
H ic stupet: utq; aciem partes dimisit in omnes:
V oce ueni magna clamat: uocat illa uocantem.
R espicit: & rursus nullo ueniente, quid inquit
M e fugis? & totidem quot dixit uerba recepit.
P erstat: & alternæ deceptus imagine uocis,
H uc coëamus ait? nulliq; libentius unquam
R esponsura sono, coëamus rettulit Echo:
E t uerbis fauet ipsa suis: egressaq; sylua
I bat: ut iniiceret sperato brachia collo.
I lle fugit: fugiensq; manus complexibus aufert.
A nte ait, emoriar, quàm sit tibi copia nostri.
R ettulit illa nihil: nisi sit tibi copia nostri.
S preta latet syluis: pudibundaq; frondibus ora
P rotegit: & solis ex illo uiuit in antris.
S ed tamen hæret amor: crescitq; dolore repulsæ:
E t tenuant uigiles corpus miserabile curæ:

Adducitq; cutem macies: & in aëra succus
Corporis ois abit: uox tantum, atq; ossa supersunt.
Vox manet: ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
Inde latet syluis: nulloq; in monte uidetur:
Omnibus auditur: sonus est, qui uiuit in illa.
Sic hanc, sic alias undis, aut montibus ortas
Luserat hic nymphas: sic coetus ante uiriles.
Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens,
Sic amet ipse licet, sic non potiatur amato,
Dixerat. assensit precibus Rhamnusia iustis.
Fons erat illimis nitidis argenteus undis:
Quem neq; pastores, neq; pastæ in monte capellæ
Contigerant, aliud'ue pecus: quem nulla uolucris,
Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.
Gramen erat circa, quod proximus humor alebat:
Syluáq; sole locum passura tepescere nullo.
Hic puer, & studio uenandi lassus, & æstu
Procubuit faciemq; loci, fontemq; secutus:
Dumq; sitim sedare cupit: sitis altera creuit:
Dumq; bibit: uisæ correptus imagine formæ
Spē sine corpore amat: corpus putat esse, qđ ũbra ē.
Astupet ipse sibi: uultuq; immotus eodem
Hæret: ut è pario formatum marmore signum.
Spectat humi positus geminum sua lumina sydus,
Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
Impubesq; genas, & eburnea colla, decusq;
Oris, & in niueo mistum candore ruborem:
Cunctáq; miratur: quibus est mirabilis ipse.
Se cupit imprudens: & qui probat, ipse probatur:
Dumq; petit, petitur: pariterq; accendit, & ardet.

Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti:
In medijs quoties uisum captantia collum
Brachia mersit aquis: nec se deprendit in illis.
Quid uideat, nescit: sed quod uidet, uritur illo:
Atq; oculos idem, qui decipit, incitat error.
Credule quid frustra simulachra fugacia captas?
Quod petis est nusquam: qđ amas, auertere, pdes.
Ista repercussæ, quam cernis, imaginis umbra est:
Nil habet ista sui: tecum ueni'q;, manetq;:
Tecum discedet: si tu discedere possis.
Non illum cereris, non illum cura quietis
Abstrahere inde potest: sed opaca fusus in herba
Spectat inexpleto mendacem lumine formam:
Per'q; oculos perit ipse suos: paulum'q; leuatus
Ad circunstantes tendens sua brachia syluas,
Ecquis Io syluæ crudelius inquit amauit?
(Scitis enim: & multis latebra opportuna fuistis)
Ecquem, cum uestræ tot agantur sæcula uitæ:
Qui sic tabuerit longo meministis in æuo?
Et placet: & uideo: sed quod uideo'q;, placetq;,
Non tamen inuenio: tantus tenet error amantem.
Quo'q; magis doleam: nec nos mare separat ingens,
Nec uia, nec montes, nec clausis mœnia portis:
Exigua prohibemur aqua. cupit ipse teneri:
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis:
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi: minimũ est, quod amãtibus obstat.
Quisquis es huc exi: quid me puer unice fallis?
Quo'ue petitus abis? certe nec forma, nec ætas
Est mea, quã fugias: et amarũt me quoq; nymphæ.

S pem mihi nescio quam uultu promittis amico:
C umq́; ego porrexi tibi brachia: porrigis ultro:
C um risi: arrides: lachrymas quoq; sæpe notaui
M e lachrymante tuas: nutu quoq; signa remittis:
E t quantum motu formosi suspicor oris.
V erba refers aures non peruenientia nostras.
I ste ego sum: sensi: nec me mea fallit imago:
V ror amore mei: flammas moueoq́;, feroq;.
Q uid faciam? roger, an ne rogem? qd deinde rogabo?
Q uod cupio, mecum est: inopem me copia fecit.
O utinam à nostro secedere corpore possem:
V otum in amante nouū est: uellē, qđ amamus abesset.
I amq́; dolor uires adimit: nec tempora uitæ
L onga meæ superant: primoq́; extinguor in æuo.
N ec mihi mors grauis est posituro morte dolores.
H ic qui diligitur, uellem diuturnior esset.
N unc duo concordes anima moriemur in una.
D ixit: & ad faciem redijt male sanus eandem:
E t lachrymis turbauit aquas: obscuraq́; moto
R eddita forma lacu est: quam cum uidisset abire:
Q uò refugis? remane: nec me crudelis amantem
D esere, clamauit: liceat quod tangere non est,
A spicere: & misero præbere alimenta furori.
D umq́; dolet: summa uestemq́; reduxit ab ora:
N udaq́; marmoreis percussit pectora palmis:
P ectora traxerunt tenuem percussa ruborem,
N on aliter, quàm poma solent: quæ candida parte,
P arte rubent: aut ut uarijs solet uua racemis
D ucere purpureum non dum matura colorem.
Q uæ simul aspexit liquefacta rursus in unda:

Non tulit ulterius: sed ut intabescere flauæ
Igne leui ceræ, matutinæq; pruinæ
Sole tepente solent: sic attenuatus amore
Liquitur: & tecto paulatim carpitur igni.
Et neq; iam color est misto candore rubori:
Nec uigor, & uires, & quæ modo uisa placebant:
Nec corpus remanet, quondã quod amauerat Echo:
Quæ tamen ut uidit: quamuis irata, memorq;:
Indoluit: quotiesq; puer miserabils heheu
Dixerat: hæc resonis iterabat uocibus heheu.
Cumq; suos manibus percusserat ille lacertos:
Hæc quoq; reddebat sonitum plangoris eundem.
Vltima uox solitam fuit hæc spectantis in undam.
Heu frustra dilecte puer: totidemq; remisit
Verba locus: dictoq; uale, uale inquit et Echo.
Ille caput uiridi fessum summisit in herba,
Lumina mors clausit domini mirantia formam.
Tum quoq; se, postquam est inferna sede receptus:
In stygia spectabat aqua. planxere sorores
Naiades: & sectos fratri imposuere capillos:
Planxerunt Dryades: plagentibus assonat Echo.
Iamq; rogum, quassasq; faces, pheretrũq; parabãt:
Nusquam corpus erat: croceum pro corpore florem
Inueniunt folijs medium cingentibus albis.
Cognita res meritam uatis per athcidas urbes
Attulerat famam: nomenq; erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus
Contemptor superum Pentheus: præsagaq; ridet
Verba senis: tenebrasq;, & cladem lucis ademptæ
Obijcit. ille mouens albentia tempora canis

Quàm felix esses, si tu quoq; luminis huius
Orbus ait, fieres: nec bacchica sacra uideres.
Nanq; dies aderit: quam non procul auguror esse:
Qua nouus huc ueniet proles Semeleïa Liber.
Quem nisi templorum fueris dignatus honore:
Mille lacer spargêre locis: & sanguine syluas
Fœdabis, matremq́; tuam, matrisq́; sorores:
Eueniet: neq; enim dignabere numen honore:
Meq́; sub his tenebris nimium uidisse quereris.
Talia dicentem proturbat Echione natus
Dicta fides sequitur: responsáq; uatis aguntur.
Liber adest: festisq́; fremunt ululatibus agri:
Turba ruit: mistæq́; uiris matresq́;, nurusq;,
Vulgusq́;, procerèsq́; ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenæ proles mauortia uestras
Attollit mentes? Pentheus ait: æra'ne tantum
Aere repulsa ualent? & adunco tibia cornu?
Et magicæ fraudes? ut quos non bellicus ensis,
Non tuba terruerit, non strictis agmina telis:
Fœmineæ uoces, & mota insania uino,
Obscœniq; greges, & inania tympana uincant?
Vos'ne senes mirer? qui longa per æquora uecti
Hac tyron ac profugos posuistis sede penates:
Nunc sinitis sine marte capi. uos'ne acrior ætas
O iuuenes, propiorq́; meæ? quos arma tenere,
Non thyrsos: galeaq́; tegi, non fronde, decebat.
Este precor memores, qua sitis stirpe creati:
Illiusq́; animos, qui multos perdidit unus:
Sumite serpentis: pro fontibus ille, lacuq;
Interijt: at uos pro fama uincite uestra.

Ille dedit leto fortes: uos pellite molles:
Et patrium retinete decus. si fata uetabant
Stare diu Thebas: utinam tormenta, uiriq;
Mœnia diruerent: ferrumq;, ignisq; sonarent.
Essemus miseri sine crimine: sorsq; querenda,
Non cælanda foret: lachrymæq; pudore carerent.
At nunc à puero Thebæ capientur inermi:
Quem neq; bella iuuant, nec tela, nec usus equorũ:
Sed madidi myrrha crines, mollesq; coronæ,
Purpuráq;, & pictis intextum uestibus aurum.
Quem quidem ego actutum (modo uos absistite) cogã
Assumptumq; patrem, commentaq; sacra fateri.
An satis Acrisio est animi contemnere uanum
Numen? & argolicas uenienti claudere portas?
Penthea terrebit cum totis aduena thebis?
Ite citi (famulis hoc imperat) ite: ducemq;
Attrahite huc uinctum: iussis mora segnis abesto.
Hunc auus, hũc Athamas, hũc cætera turba suorũ
Corripiunt dictis: frustráq; inhibere laborant.
Acrior admonitu est: irritaturq; retenta,
Et crescit rabies: moderaminaq; ipsa nocebant.
Sic ego torrentem, qua nil obstabat eunti,
Lenius, & modico strepitu decurrere uidi:
At quacunq; trabes, obstructáq; saxa tenebant:
Spumeus, & feruens, & ab obice sæuior ibat.
Ecce cruentati redeunt: & Bacchus ubi esset
Quærenti domino, Bacchum uidisse negarunt:
Hunc dixere tamen comitem, famulumq; sacrorum
Cepimus: & tradunt manibus post terga reuinctis
Sacra dei quondam tyrrhena gente secutum.

Aspicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos
Fecerat: & quanquam pœnæ uix tempora differt:
O periture, tuaq; alijs documenta dature
Morte ait, ede tuum nomen, nomenq́; parentum,
Et patriam, morisq́; noui cur sacra frequentes.
Ille metu uacuus, nomen mihi dixit Acœtes,
Patria Mæonia est, humili de plebe parentes.
Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci,
Lanigerosq́; greges, non ulla armenta reliquit:
Pauper & ipse fuit: linoq́; solebat, & hamis
Decipere, & calamo salientes ducere pisces:
Ars illi sua census erat: cum traderet artem:
Accipe quas habeo studij successor, & hæres
Dixit opes: moriensq́; mihi nihil ille reliquit,
Præter aquas: unũ hoc possum appellare paternũ.
Mox ego, ne scopulis hærerem semper in ijsdem:
Addidici regimen dextra moderante carinæ
Flectere: & Oleniæ sydus pluuiale capellæ,
Taygetenq́;, Hyadasq́; oculis, Arctonq́; notaui,
Ventorumq́; domos, & portus puppibus aptos.
Forte petens Delon chiæ telluris ad oras
Applicor: & dextris adducor littora remis:
Doq́; leues saltus: udæq́; immittor arenæ.
Nox ubi consumpta est: aurora rubescere primo
Cœperat exurgo: laticesq́; inferre recentes
Admoneo: monstroq́; uiam, quæ ducat ad undas.
Ipse quid aura mihi tumulo promittat ab alto
Prospicio: comitesq́; uoco: repetoq́; carinam.
Adsumus en inquit sociorum primus Opheltes:
Vtq́; putat prædam deserto nactus in agro

V irginea puerum ducit per littora forma.
I lle mero, somnoq́; grauis titubare uidetur:
V ixq́; sequi: specto cultum, faciemq́;, gradumq́;:
N il ibi, quod credi posset mortale, uidebam.
E t sensi: & dixi socijs, quod numen in isto
C orpore sit dubito: sed corpore numen in isto est.
Q uisquis es ò faueas: nostrisq́; laboribus adsis:
H is quoq; des ueniam. pro nobis mitte precari
D ictys ait: quo non alius conscendere summas
O cyor antemnas: prehensoq́; rudente relabi.
H oc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus,
H oc probat Alcamedon, et qui requiemq́;, modumq́;
V oce dabat remis animorum hortator Epopeus.
H oc omnes alij. prædæ tam cæca cupido est.
N on tamen hanc sacro uiolari pondere pinum
P erpetiar dixi: pars hic mihi maxima iuris:
I nq́; aditu absisto. furit audacissimus omni
D e numero Lycabas: qui thusca pulsus ab urbe
E xilium dira pœnam pro cæde luebat.
I s mihi, dum resto, iuuenili guttura pugno
R upit: & excussum misisset in æquora: si non
H æsissem, quamuis amens, in fune retentus.
I mpia turba probat factum. tum deniq; Bacchus
(B acchus enim fuerat) ueluti clamore solutus
S it sopor: atq; mero redeant in pectora sensus:
Q uid facitis? quis clamor ait? qua dicite nautæ
H uc ope perueni? quò me deferre paratis?
P one metum Proreus: et quos contingere portus
E deuelis, dixit: terra si stere petita.
N axon ait liber cursus aduertite uestros:

I lla mihi domus est:uobis erit hospita tellus.
P er mare fallaces,perq; omnia numina iurant:
S ic fore:meq; iubent pictæ dare uela carinæ.
D extera Naxos erat:dextra mihi lintea danti,
Q uid facis o demens? quis te furor inquit Opheltes?
P ro se quisq; timet:læuam pete maxima nutu
P ars mihi significat:pars quid uelit,aure susurrat.
O bstupui:capiatq; alius moderamina dixi:
M eq; ministerio scelerisq;,artisq; remoui.
I ncrepor à cunctis:totumq; immurmurat agmen:
E quibus Ethalion te scilicet omnis in uno
N ostra salus posita est,ait:& subit ipse:meumq;
E xplet opus:naxoq; petit diuersa relicta.
T um deus illudens,tanquam modo deniq; fraudem
S enserit:è puppi pontum prospectat aduncæ:
E t flenti similis,non hæc mihi littora nautæ
P romisistis ait:non hæc mihi terra rogata est:
Q uo merui pœnam facto? quæ gloria uestra est?
S i puerum iuuenes? si multi fallitis unum?
I andudum flebã:lachrymas manus impia nostras
R idet:& impellit properantibus æquora remis.
P er tibi nunc ipsum(neq; enim præsentior illo
E st deus)adiuro tam me tibi uera referre,
Q uàm ueri maiora fide.stetit æquore puppis
H aud aliter:quàm si siccum nauale teneret.
I lli admirantes remorum in uerbere perstant:
V elaq; deducunt:geminaq; ope currere tentant.
I mpediunt ederæ remos:nexuq; recuruo
S erpunt:& grauidis distinguunt uela corymbis.
I pse racemiferis frontem circundatus uuis

Pampineis

Pampineis agitat uelatam frondibus hastam.
Quem circa tigres, simulachraq́; inania lyncum,
Pictarumq́; iacent fera corpora pantherarum.
Exiliere uiri: siue hoc insania fecit:
Siue timor: primusq́; Medon nigrescere pinnis,
Corporeq́;, & presso spinæ curuamine flecti
Incipit. huic Lycabas in quæ miracula dixit
Verteris? & lati rictus, & panda loquenti,
Naris erat: squamamq́; cutis durata trahebat.
At Libys, obstantes dum uult obuertere remos:
In spatium resilire manus breue uidit: & illas
Iam non esse manus: iam pinnas posse uocari.
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes,
Brachia non habuit: truncoq́; repandus in undas
Corpore desiluit: falcata nouissima cauda est:
Qualia dimidiæ sinuantur cornua lunæ.
Vndiq; dant saltus: multaq́; aspergine rorant:
Emerguntq́; iterum: redeuntq́; sub æquora rursus:
Inq; chori ludunt speciem: lasciuaq́; iactant
Corpora: & acceptum patulis mare naribus efflant.
De modo uiginti (tot enim ratis illa ferebat)
Restabam solus, pauidus, gelidusq́;, trementi
Corpore: uixq́; animum firmat deus, excute dicens
Corde metum: Chiamq́; tene. delatus in illam
Accessi sacris: baccheaq́; sacra frequento.
Præbuimus longis Pentheus ambagibus aures
Inquit: ut ira mora uires absumere posset.
Præcipitem famuli rapite hunc: cruciataq́; duris
Corpora tormentis stygiæ dimittite morti.
Protinus abstractus solidis tyrrhenus Acœtes

Clauditur in tectis: & dum crudelia iussæ
Instrumenta necis, ferrumq́;, ignesq́; parantur:
Sponte sua patuisse fores, lapsasq́; lacertis
Sponte sua fama est, nullo soluente cathenas.
Perstat Echionides: nec iam iubet ire: sed ipse
Vadit, ubi electus facienda ad sacra Cithæron
Cantibus, & clara bacchantum uoce sonabat.
Vt fremit acer equus, cum bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen: pugnæq́; assumit amorem.
Penthea sic ictus longis ululatibus æther
Mouit: & audito clamore recanduit ira.
Monte ferè medio est cingentibus ultima syluis
Purus ab arboribus spectabilis undiq; campus.
Hic oculis illum cernentem sacra profanis
Prima uidet: prima est insano concita cursu:
Prima suum misso uiolauit Penthea thyrso
Mater: & o geminæ clamauit adeste sorores:
Ille aper, in nostris errat qui maximus agris:
Ille mihi feriendus aper. ruit omnis in unum
Turba furens: cunctæ coëunt: trepidūq́; sequuntur.
Iam trepidum, iam uerba minus uiolenta loquētē,
Iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.
Saucius ille tamen fer opem matertera dixit
Autonoë: moueant animos Actæonis umbræ.
Illa quis Actæon nescit: dextramq́; precantis
Abstulit: Inoo lacerata est altera raptu.
Non habet infelix, quæ matri brachia tendat:
Trunca sed ostendens deiectis uulnera membris,
Aspice mater ait. uisis ululauit Agaue:
Collaq́; iactauit: crinemq́; per aëra mouit:

A uulsumq́; caput digitis complexa cruentis
C lamat, Io comites opus hoc uictoria nostra est.
N on citius frondes autumni frigore tactas,
I amq́; male hærentes alta rapit arbore uentus:
Quá sunt membra uiri manibus direpta nefandis.
T alibus exemplis monitæ noua sacra frequentant.
T huráq; dant, sanctasq́; colunt Ismenides aras.

P. OVI. NASO. METAMOR-PHOSEON LIB. IIII.

T non Alcathoë Mineïas orgia censet
A ccipienda dei: sed adhuc temeraria Bacchum
Progeniē negat eē Iouis: sociasq́; sorores
I mpietatis habet. festum celebrare sacerdos
I mmunesq́; operum famulas, dominasq́; suorum,
P ectora pelle tegi, crinales soluere uittas,
S erta comis, manibus frondentes sumere thyrsos,
I usserat: & sæuam læsi fore numinis iram
V aticinatus erat. parent matresq́;, nurusq́;:
T elasq́;, calathosq́;, infestaq́; pensa reponunt:
Thuraq́; dant: Bacchūq́; uocant, Bromiūq́;, Lyæūq́;,
I gnigenamq́;, satumq́; iterum, solumq́; bimatrem.
A dditur his Nyseusq́;, indetonsusq́; Thyoneus,
E t cum Lenæo genialis consitor uuæ,
N yctelíusq́;, Eleleusq́; parens, & Iacchus, et Euan:
E t quæ præterea per graias plurima gentes
N omina liber habes. tibi enim īconsumpta iuuēta ē:
T u puer æternus, tu formosissimus alto.

Conspiceris cælo: tibi, cum sine cornibus astas,
Virgineum caput est: oriens tibi uictus, adusq;
Decolor extremo qua cingitur India gange.
Penthea tu uenerande, bipenniferumq; Lycurgum
Sacrilegos mactas: tyrrhenaq; mittis in æquor
Corpora: tu bijugum pictis insignia frenis
Colla premis lyncum: bacchæ, satyriq; sequuntur,
Quiq; senex ferula titubantes ebrius artus
Sustinet: & pando non fortiter hæret asello.
Quacunq; ingrederis clamor iuuenilis, & unà
Fœmineæ uoces, impulsaq; tympana palmis,
Concauaq; æra sonant, longoq; foramine buxus.
Placatus, mitisq; rogant Ismenides adsis:
Iussaq; sacra colunt. solæ Mineides intus
Intempestiua turbantes festa minerua,
Aut ducunt lanas: aut stamina pollice uersant:
Aut hærent telæ: famulasq; laboribus urgent.
È quibus una leui deducens pollice filum,
Dum cessant aliæ, commentaq; sacra frequentant:
Nos quoq;, quas Pallas melior dea detinet, inquit,
Vtile opus manuum uario sermone leuemus:
Perq; uices aliquid, quod tempora longa uideri
Non sinat: in medium uacuas referamus ad aures.
Dicta probant, primamq; iubent narrare sorores.
Illa quid è multis referat (nam plurima norat)
Cogitat: & dubia est de te Babylonia narret
Dirce: quam uersa squamis uelantibus artus
Stagna Palæstini credunt coluisse figura.
An magis ut sumptis illius filia pennis,
Extremos altis in turribus egerit annos.

Nais an ut cantu, nimiumq; potentibus herbis
Verterit in tacitos iuuenilia corpora pisces:
Donec idem passa est. an quæ poma alba ferebat,
Vt nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor.
Hæc placet: hæc quoniam uulgaris fabula non ē:
Talibus orsa modis, lana sua fila sequente.
Pyramus & Thisbe iuuenum pulcherrimus alter,
Altera, quas oriens habuit, prælata puellis,
Contiguas habuere domos: ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramus urbem.
Notitiam, primosq; gradus uicinia fecit:
Tempore creuit amor. tedæ quoq; iure coissent:
Sed uetuere patres: quod non potuere uetare.
Ex æquo captis ardebant mentibus ambo.
Conscius omnis abest: nutu, signisq; loquuntur:
Quoq; magis tegitur, tectus magis æstuat ignis.
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim,
Cum fieret, paries domui communis utriq;.
Id uitium nulli per sæcula longa notatum,
Quid non sentit amor? primi uidistis amantes:
Et uocis fecistis iter: tutæq; per illud
Murmure blanditiæ minimo transire solebant.
Sæpe ubi constiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc:
Inq; uices fuerat captatus anhelitus oris:
Inuide dicebant paries quid amantibus obstas?
Quantum erat ut sineres toto nos corpore iungi?
Aut hoc si nimiū est: uel ad oscula danda pateres?
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur:
Quod datus est uerbis ad amicas transitus aures.
Talia diuersa nequicquam sede locuti

Sub noctem dixere uale: partiq; dedere
Oscula quisq; suæ non peruenientia contra.
Postera nocturnos aurora remouerat ignes:
Solq; pruinosas radijs siccauerat herbas:
Ad solitum coiere locum: tum murmure paruo
Multa prius questi statuunt ut nocte silenti
Fallere custodes, foribusq; excedere tentent.
Cumq; domo exierint, urbis quoq; tecta relinquãt:
Neue sit errandum lato spatiantibus aruo,
Conueniant ad busta Nini: lateantq; sub umbra
Arboris. arbor ibi niueis uberrima pomis
Ardua morus erat, gelido contermina fonti.
Pacta placent: & lux tarde discedere uisa
Præcipitatur aquis: & aquis nox exit ab ijsdem.
Callida per tenebras uersato cardine Thisbe
Egreditur: fallitq; suos: adopertaq; uultum
Peruenit ad tumulum: dictaq; sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor. uenit ecce recenti
Cæde leæna boum spumantes oblita rictus
Depositura sitim uicini fontis in unda.
Quam procul ad lunæ radios babylonia Thisbe
Vidit: & obscurum timido pede fugit in antrum:
Dumq; fugit, tergo uelamina lapsa reliquit.
Vt lea sæua sitim multa compescuit unda:
Dum redit in syluas, inuentos forte sine ipsa
Ore cruentato, tenues laniauit amictus.
Serius egressus uestigia uidit in alto
Puluere certa feræ, totoq; expalluit ore
Pyramus. ut uero uestem quoq; sanguine tinctam
Repperit: una duos inquit, nox perdet amantes:

E quibus illa fuit longa dignissima uita:
N ostra nocens anima est: ego te miseranda peremi:
I n loca plena metus, qui iussi nocte uenires:
N ec prior huc ueni. nostrum diuellite corpus,
E t scelerata fero consumite uiscera morsu
O quicunq; sub hac habitatis rupe leones.
S ed timidi est optare necem. uelamina Thisbes
T ollit: & ad pactæ secum fert arboris umbram.
V tq; dedit notæ lachrymas, dedit oscula uesti:
A ccipe nunc inquit nostri quoq; sanguinis haustus.
Q uoq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum.
N ec mora feruenti moriens è uulnere traxit:
E t iacuit resupinus humo. cruor emicat alte
N on aliter, quàm cum uitiato fistula plumbo
S cinditur: & tenui stridente foramine, longas
E iaculatur aquas: atq; ictibus aëra rumpit
A rborei fœtus aspergine cædis, in atram
V ertuntur faciem: madefactaq; sanguine radix
P urpureo tingit pendentia mora colore.
E cce metu non dum posito, ne fallat amantem,
I lla redit: iuuenemq; oculis, animoq; requirit:
Q uantaq; uitarit narrare pericula gestit.
V tq; locum, & uisam cognoscit in arbore formam:
S ic facit incertam pomi color: hæret an hæc sit.
D um dubitat, tremebunda uidet pulsare cruentum
M embra solum: retroq; pedem tulit: oraq; buxo
P allidiora gerens, exhorruit æquoris instar:
Q uod fremit, exigua cum summum stringitur aura.
S ed postquam remorata suos cognouit amores:
P ercutit indignos claro plangore lacertos:

E t laniata comas, amplexaq; corpus amatum,
V ulnera suppleuit lachrymis: fletumq; cruori
M iscuit: & gelidis in uultibus oscula figens,
P yrame clamauit, quis te mihi casus ademit?
P yrame responde: tua te carissima Thisbe
N ominat: exaudi: uultusq; attolle iacentes.
A d nomen Thisbes oculos iam morte grauatos
P yramus erexit: uisaq; recondidit illa.
Q uæ postquam uestemq; suam cognouit: & ense
V idit ebur uacuum: tua te manus inquit, amorq;
P erdidit infelix: est & mihi fortis in unum
H æc manus: est & amor: dabit hic i uulnera uires.
P ersequar extinctum: letiq; miserrima dicar
C ausa, comesq; tui: quiq; à me morte reuelli
H eu, sola poteras: poteris nec morte reuelli.
H is tamen amborum uerbis estote rogati
O multum miseri, meus illiusq;, parentes:
V t quos certus amor, quos hora nouissima iunxit:
C omponi tumulo non inuideatis eodem.
A t tu quæ ramis arbor miserabile corpus
N unc tegis unius: mox es tectura duorum:
S igna tene cædis: pullosq;, & luctibus aptos
S emper habe fœtus, gemini monimenta cruoris.
D ixit, & aptato pectus mucrone sub imum
I ncubuit ferro: quod adhuc à cæde tepebat.
V ota tamen tetigere deos: tetigere parentes:
N am color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
Q uodq; rogis superest, una requiescit in urna.
D esierat: mediumq; fuit breue tempus: & orsa est
D icere Leuconoë. uocem tenuere sorores.

Hunc quoq; syderea qui temperat omnia luce
Cepit amor solem. Solis referemus amores.
Primus adulterium ueneris cum marte putatur
Hic uidisse deus: uidet hic deus omnia primus.
Indoluit facto: Iunonigenǽq; marito
Furta tori, furtíq; locum monstrauit: at illi
Et mens, & quod opus fabrilis dextra tenebat,
Excidit: extemplo graciles ex ære cathenas,
Retiáq;, & laqueos, quæ lumina fallere possent,
Elimat: non illud opus tenuissima uincant
Stamina: non summo quæ pendet aranea tigno.
Vtq; leues tactus, momentáq; parua sequantur,
Efficit: & lecto circundata collocat apte.
Vt uenêre torum coniux, & adulter in unum:
Arte uiri, uinclísq; noua ratione paratis,
In medijs ambo deprensi amplexibus hærent.
Lemnius extemplo ualuas patefecit eburnas:
Admisítq; deos. illi iacuere ligati
Turpiter: atq; aliquis de dis non tristibus, optat
Sic fieri turpis. superi risere: diuq;
Hæc fuit in toto notissima fabula cælo.
Exigit indicij memorem Cythereïa pœnam:
Inq; uices illum, tectos qui læsit amores:
Lædit amore pari. quid nunc Hyperione nate
Forma, colorq; tibi, radiatáq; lumina prosunt?
Nempe tuis omnes qui terras ignibus uris:
Vreris igne nouo: quíq; omnia cernere debes:
Leucothoën spectas: & uirgine figis in una,
Quos mundo debes, oculos. modo surgis eoo
Temporius cælo: modo serius incidis undis.

S pectandiq; mora brumales porrigis horas.
D eficis interdum: uitiumq; in lumina mentis
T ransit: & obscurus mortalia pectora terres.
N ec tibi, quod lunæ terris propioris imago
O bstiterit, palles: facit hunc amor iste colorem.
D iligis hanc unam: nec te Clymeneq; Rhodosq;,
N ec tenet æææ genitrix pulcherrima Circes,
Q uæq; tuos Clytie quamuis despecta petebat
C oncubitus: ipsoq; illo graue uulnus habebat
T empore. Leucothoë multarum obliuia fecit:
G entis odoriferæ quam formosissima partu
E didit Eurynome: sed postquam filia creuit:
Q uàm mater cunctas, tam matrem filia uicit.
R exit achæmenias urbes pater Orchamus: isq;
S eptimus à prisco numeratur origine Belo.
A xe sub hesperio sunt pascua solis equorum:
A mbrosiam pro gramine habent. ea fessa diurnis
M embra ministerijs nutrit: reparatq; labori.
D umq; ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt:
N oxq; uicem peragit: thalamos deus intrat amatos
V ersus in Eurynomes faciem genitricis: & inter
B is sex Leucothoën famulas ad lumina cernit
L euia uersato ducente stamina fuso.
E rgo ubi, ceu mater, caræ dedit oscula natæ:
R es ait arcana est: famulæ discedite: né ue
E ripite arbitrium matri secreta loquendi.
P aruerant: thalamoq; deus sine teste relictus,
I lle ego sum, dixit, qui longum metior annum:
O mnia qui uideo: per quem uidet omnia tellus:
M undi oculus mihi, crede places. pauet illa: metuq;

E t colus, & fuſi, digitis cecidere remiſſis.
I pſe timor decuit: nec longius ille moratus
I n ueram rediijt ſpeciem, ſolitumq́; nitorem.
A t uirgo, quamuis inopino territa uiſu:
V icta nitore dei poſita uim paſſa querela eſt.
I nuidit Clytie: neq; enim moderatus in illa
S olis amor fuerat: ſtimulataq́; pellicis ira
V ulgat adulterium: diffamatumq́; parenti
I ndicat. ille ferox, immanſuetusq́; precantem,
T endentemq́; manus ad lumina ſolis, & ille
V im tulit inuitæ dicentem, defodit alta
C rudus humo: tumulumq́; ſuꝑ grauis addit arenæ.
D iſſipat hunc radiijs Hyperione natus: iterq;
D at tibi: quo poſſis defoſſos promere uultus.
N ec tu iam poteras enectum pondere terræ
T ollere nympha caput: corpusq́; exangue iacebas.
N il illo fertur uolucrum moderator equorum
P oſt phaëthonteos uidiſſe dolentius ignes.
I lle quidem gelidos radiorum uiribus artus
S i queat, in uiuum tentat reuocare calorem:
S ed quoniam tantis fatum conatibus obſtat:
N ectare odorato ſparſit corpusq́;, locumq;:
M ultaq́; præqueſtus, tanges tamen æthera dixit.
P rotinus imbutum cœleſti nectare corpus
D eliquit: terramq́; ſuo madefecit odore.
V irgaq́; per glebas ſenſim radicibus actis
T hurea ſurrexit: tumulumq́; cacumine rupit.
A t Clytien, quamuis amor excuſare dolorem,
I ndiciumq́; dolor poterat: non amplius author
L ucis adit: uenerisq́; modum ſibi fecit in illa.

T abuit ex illo dementer amoribus usa
N ympharum impatiens: & sub Ioue nocte, dieq;
S edit humo nuda, nudis incompta capillis.
P erq; nouem luces expers undæq;, cibiq;,
R ore mero, lachrymisq; suis ieiunia pauit:
N ec se mouit humo: tantum spectabat euntis
O ra dei: uultusq; suos flectebat ad illum.
M embra ferunt hæsisse solo: partemq; coloris
L uridus exangues pallor conuertit in herbas:
E st in parte rubor: uiolæq; simillimus ora
F los tegit. illa suum, quamuis radice tenetur:
V ertitur ad solem: mutataq; seruat amorem.
D ixerat: & factum mirabile ceperat aures.
P ars fieri potuisse negant: pars omnia ueros
P osse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.
P oscitur Alathoë, postquam siluere sorores:
Q uæ radio stantis percurrens stamina telæ,
V ulgatos taceo dixit pastoris amores
D aphnidis Idæi: quem Nymphe pellicis ira
C ontulit in saxum: tantus dolor urit amantes.
N ec loquar, ut quondam naturæ iure nouato
A mbiguus fuerit modo uir, modo fœmina, Scythô.
T e quoq; nunc Adamas, quondam fidissime paruo
C elme Ioui, largoq; satos Curetas ab imbri,
E t Crocon in paruos uersum cum Smilace flores,
P rætereo: dulciq; animos nouitate tenebo.
V nde sit infamis: quare male fortibus undis
S almacis eneruet, tactosq; remolliat artus:
D iscite. causa latet: uis est notissima fontis.
M ercurio puerum diua Cythereide natum

N aiades idæis enutriuere sub antris.
C uius erat facies, in qua materq́; paterq́;
C ognosci possent: nomen quoq; traxit ab illis.
I s tria cum primum fecit quinquennia: montes
D eseruit patrios: idaq́; altrice relicta
I gnotis errare locis, ignota uidere
F lumina gaudebat, studio minuente laborem.
I lle etiam Lycias urbes, Lyciæq́; propinquos
C aras adit. uidet hic stagnum lucentis ad imum
V sq; solum lymphæ. non illic canna palustris,
N ec steriles ulue, nec acuta cuspide iunci:
P erspicuus liquor est: stagni tamen ultima uiuo
C espite cinguntur, semperq́; uirentibus herbis.
N ympha colit, sed nec uenatibus apta, nec arcus
F lectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu:
S olaq́; naiadum celeri non nota Dianæ.
S æpe suas illi, fama est, dixisse sorores,
S almaci uel iaculum, uel pictas sume pharetras:
E t tua cum duris uenatibus otia misce.
N ec iaculum sumit, nec pictas illa pharetras:
N ec sua cum duris uenatibus otia miscet.
S ed modo fonte suo, formosos perluit artus:
S æpe cythoriaco deducit pectine crines:
E t quid se deceat, spectatas consulit undas.
N unc perlucenti circundata corpus amictu
M ollibus aut folijs, aut mollibus incubat herbis.
S æpe legit flores. & tunc quoq; forte legebat:
C um puerum uidit: uisumq́; optauit habere.
N ec tamen ante adijt, & si properabat adire:
Q uàm se composuit: quàm circunspexit amictus:

E t finxit uultum: & meruit formosa uideri.
T unc sic orsa loqui, puer o dignissime credi
E sse deus, seu tu deus es, potes esse Cupido:
S iue es mortalis: qui te genuere beati.
E t mater felix, & fortunata profecto
S iqua tibi soror est, & quæ dedit ubera nutrix.
S ed longe cunctis, longéq; beatior illa,
S iqua tibi sponsa est: siquam dignabere teda.
H æc tibi siue aliqua est: mea sit furtiua uoluptas:
S eu nulla est: ego sim: thalamumq; ineamus eundē.
N ais ab his tacuit: pueri rubor ora notauit.
N escit quid sit amor: sed & erubuisse decebat.
H ic color apricæ pendentibus arbore pomis:
A ut ebori tincto est: aut sub candore rubenti
C um frustra resonant æra auxiliaria, Lunæ.
P oscenti nymphe sine fine sororia saltem
O scula, iamq; manus ad eburnea colla ferenti,
D esinis, aut fugio, tecumq; ait ista relinquo.
S almacis extimuit: locáq; hæc tibi libera trado
H ospes ait: simulatq; gradu discedere uerso
T um quoq; respiciens: fruticumq; recondita sylua
D elituit: flexumq; genu summisit. at ille
S alicet ut uacuus, & inobseruatus, in herbis
Huc it, & hinc illuc: & in alludentibus undis
S umma pedum, talóq; tenus uestigia tingit.
N ec mora, temperie blandarum captus aquarum,
M ollia de tenero uelamina corpore ponit.
T um uero obstupuit: nudæq; cupidine formæ
S almacis exarsit: flagrant quoq; lumina nymphæ
N on aliter, quàm cum puro nitidissimus orbe

Opposita speculi referitur imagine Phœbus.
Vixq; moram patitur: uix iam sua gaudia differt:
Iam cupit amplecti: iam se male continet amens.
Ille cauis uelox applauso corpore palmis
Desilit in latices: alternaq; brachia ducens
In liquidis translucet aquis: ut eburnea siquis
Signa tegat claro, uel candida lilia, uitro.
Vicimus, & meus est, exclamat Nais: & omni
Veste procul iacta, medijs immittitur undis:
Pugnantemq; tenet: luctantiaq; oscula carpit:
Subiectatq; manus: inuitaq; pectora tangit:
Et nunc hac iuueni, nunc circunfunditur illac.
Deniq; nitentem contra, elabiq; uolentem
Implicat: ut serpens, quam regia sustinet ales:
Sublimemq; rapit: pendens caput illa, pedesq;
Alligat: & cauda spatiantes implicat alas.
Vt ue solent ederæ longos intexere truncos:
Vtq; sub æquoribus deprensum polypus hostem uide anotamenta
Continet, ex omni demissis parte flagellis. queda' Beroaldi cap. 15
Perstat Atlantiades: sperataq; gaudia nymphæ
Denegat. illa premit: demissaq; corpore toto
Sicut inhærebat, pugnes licet improbe dixit:
Non tamen effugies: ita dij iubeatis: & istum
Nulla dies à me, nec me diducat ab isto.
Vota suos habuere deos: nam mista duorum
Corpora iunguntur: faciesq; inducitur illis
Vna. uelut siquis conducat cortice ramos,
Crescendo iungi, pariterq; adolescere cernit.
Sic ubi complexu coierunt membra tenaci:
Nec duo sunt: sed forma duplex: nec fœmina dici,

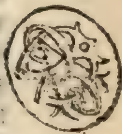
Nec puer ut possit: neutrumq́;, & utrunq; uidetur.
Ergo ubi se liquidas, quò uir descenderat, undas
Semimarem fecisse uidet: mollitaq́; in illis
Membra: manus tendens, sed iam non uoce uirili,
Hermaphroditus ait, nato date munera uestro
Et pater, & genitrix, amborum nomen habenti:
Quisquis in hos fontes uir uenerit, exeat inde
Semiuir: & tactis subito mollescat in undis.
Motus uterq; parens, nati rata uerba biformis
Fecit: & incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis: & adhuc Mineïa proles
Vrget opus: spernitq́; deum: festumq́; profanat.
Tympana cum subito non apparentia raucis
Obstrepuere sonis: & adunco tibia cornu,
Tinnulaq́; æra sonant: et olent myrrhæq́;, crociq;:
Resq́; fide maior, cœpere uirescere telæ:
Inq́;, ederæ faciem pendens frondescere uestis:
Pars abit in uites: & quæ modo fila fuerunt,
Palmite mutantur: de stamine pampinus exit.
Purpura fulgorem pictis accommodat uuis.
Iamq́; dies exactus erat: tempusq́; subibat,
Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem:
Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repente quati: pinguesq́; ardere uidentur
Lampades: & rutilis collucent ignibus ædes:
Falsaq́; sæuarum simulachra ululare ferarum.
Fumida iandudum latitant per tecta sorores:
Diuersæq́; locis ignes, ac lumina uitant:
Dumq́; petunt tenebras: paruos membrana per artus
Porrigitur: tenuesq́; includunt brachia pennæ.

Nec qua

Nec qua perdiderint ueterem ratione figuram,
Scire ſinunt tenebræ. non illas pluma leuauit:
Suſtinuere tamen ſe perlucentibus alis.
Conatæq; loqui, minimam pro corpore uocem
Emittunt: peraguntq́; leui ſtridore querelas:
Tectaq́; non ſyluas celebrant: lucemq́; peroſæ
Nocte uolant: ſeroq́; tenent à ueſpere nomen.
Tum uero totis Bacchi memorabile Thebis
Numen erat: magnasq́; noui matertera uires
Narrat ubiq; dei: de totq́; ſororibus expers
Vna doloris erat, niſi quem fecere ſorores.
Aſpicit hanc natis, thalamoq́; Athamantis habentẽ
Sublimes animos, & alumni numine Iuno.
Non tulit: & ſecum, potuit de pellice natus
Vertere mæonios, pelagoq́; immergere nautas:
Et laceranda ſuæ nati dare uiſcera matri:
Et triplices operire nouis mineidas alis:
Nil poterit Iuno, niſi multos flere dolores?
Idq; mihi ſatis eſt? hæc una potentia noſtra eſt?
Ipſe docet quid agam. fas eſt & ab hoſte doceri.
Quidq; furor ualeat Penthea cæde ſatisq;,
Ac ſuper oſtendit. cur non ſtimuletur? eatq;
Per cognata ſuis exempla ſororibus Ino?
Eſt uia decliuis funeſta nubila taxo:
Ducit ad infernas per muta ſilentia ſedes:
Styx nebulas exhalat iners: umbræq; recentes
Deſcendunt illac, ſimulachraq́; functa ſepulchris.
Pallor, hyemsq; tenent late loca ſenta: nouiq;,
Qua ſit iter, manes ſtygiam quod ducat ad urbem,
Ignorant: ubi ſit nigri fera regia Ditis.

M ille capax aditus, & apertas undiq; portas
V rbs habet: utq; fretum de tota flumina terra,
S ic omnes animas locus accipit ille: nec ulli
E xiguus populo est: turbam'ue accedere sentit:
E rrant exangues sine corpore, & ossibus umbrae:
P arsq; forum celebrant: pars imi tecta tyranni;
P ars aliquas artes antiquae imitamina uitae
E xercent: aliam partem sua poena coërcet.
S ustinet ire illuc coelesti sede relicta
(T antum odijs, iraeq; dabat) Saturnia Iuno.
Q uò simul intrauit, sacroq; à corpore pressum
I ngemuit limen: tria Cerberus extulit ora:
E t tres latratus simul edidit. illa sorores
N octe uocat genitas, graue & implacabile numen.
C arceris ante fores clausas adamante sedebant:
D eq; suis atros pectebant crinibus angues.
Q uam simul agnorunt inter caliginis umbras,
S urrexere deae. sedes scelerata uocatur.
V iscera praebebat Tityus lanianda: nouemq;
I ugeribus distractus erat. tibi Tantale nullae
D eprenduntur aquae: quaeq; iminet, effugit arbor.
A ut petis, aut urges ruiturum Sisyphe saxum.
V oluitur Ixion: & se sequiturq;, fugitq;.
M olirique; suis letum patruelibus ausae
A ssidue repetunt, quas perdant, Belides undas.
Q uos omnes facie postquam Saturnia torua
V idit: & ante omnes Ixiona: rursus ab illo
S isyphon aspiciens, cur hic è fratribus inquit
P erpetuas patitur poenas? Athamanta superbum
R egia diues habet? qui me cum coniuge semper

S preuit? & exponit caussas odij'q;, uiæq;:
Q uid'q; uelit. quod uellet erat, ne regia Cadmi
S taret: et i facinus traherent Athamanta furores.
I mperium, promissa, preces confundit in unum:
S ollicitat'q; deas. sic hæc Iunone locuta,
T isiphone canos, ut erat turbata, capillos
M ouit: & obstantes reiecit ab ore colubros:
A tq; ita, non longis opus est ambagibus inquit:
F acta puta, quæcunq; iubes: inamabile regnum
D esere: te'q; refer cœli melioris ad auras.
L æta redit Iuno: quam cœlum intrare parantem
R oratis lustrauit aquis Thaumantias Iris.
N ec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit
I mportuna facem: fluido'q; cruore rubentem
I nduitur pallam: torto'q; incingitur angue:
E greditur'q; domo. luctus comitatur euntem,
E t pauor, & terror trepido'q; insania uultu.



L imine constiterat: postes tremuisse feruntur
A eolij: pallor'q; fores infecit acernas:
S ol'q; locum fugit. monstris exterrita coniux:
T erritus est Athamas: tecto'q; exire parabant.
O bstitit infelix, aditum'q; obsedit Erinnys:
N exa'q; uipereis distendens brachia nodis
C æsariem excussit: motæ sonuere colubræ.
P ars'q; iacent humeris: pars circum pectora lapsæ
S ibila dant: saniem'q; uomunt: linguis'q; coruscant.
I nde duos medijs abrupit crinibus angues:
P estifera'q; manu raptos immisit. at illi
I noos'q; sinus, Athamanteos'q; pererrant:
I nspirant'q; graues animos: nec uulnera membris

Vlla ferunt: mens est, quæ diros sentiat ictus.
Attulerat secum liquidi quoq; monstra ueneni
Oris cerberei spumas, & uirus echidnæ,
Erroresq; uagos, cæcæq; obliuia mentis,
Et scelus, & lachrymas, rabiemq;, & cædis amorem,
Omnia trita simul: quæ sanguine mista recenti
Coxerat ære cauo uiridi uersata cicuta.
Dumq; pauent illi: uertit furiale uenenum
Pectus in amborum: præcordiaq; intima mouit.
Tum face iactata per eundem sæpius orbem,
Consequitur motos uelociter ignibus ignes.
Sic uictrix, iussiq; potens, ad inania magni
Regna redit Ditis: sumptumq; recingitur anguem.
Protinus Aeolides media furibundus in aula
Clamat Io comites his retia tendite syluis:
Hic modo cum gemina uisa est mihi prole leæna:
Vtq; feræ, sequitur uestigia coniugis amens:
Deq; sinu matris ridentem, & parua Learchum
Brachia tendentem rapit: & bis, terq; per auras
More rotat fundæ: rigidoq; infantia saxo
Discutit ora ferox. tum deniq; concita mater,
Seu dolor hoc fecit, seu sparsi causa ueneni,
Exululat: passisq; fugit male sana capillis:
Teq; ferens paruum nudis Melicerta lacertis,
Euohe Bacche sonat. Bacchi sub nomine Iuno
Risit: & hos usus præstet tibi dixit alumnus.
Imminet æquoribus scopulus: pars ima cauatur
Fluctibus: & tectas defendit ab imbribus undas:
Summa riget: frontemq; in apertum porrigit æquor.
Occupat hunc (uires insania fecerat) Ino:

Seq; super pontum nullo tardata timore
Mittit, onusq; suum: percussa recanduit unda.
At Venus immeritæ neptis miserata labores,
Sic patruo blandita suo est, o numen aquarum,
Proxima cui cœlo cessit Neptune potestas:
Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
Iactari quos cernis in Ionio immenso:
Et dis adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto est.
Si tamen in medio quondam concreta profundo
Spuma fui: gratumq; manet mihi nomen ab illa.
Annuit oranti Neptunus: & abstulit illis
Quod mortale fuit: maiestatemq; uerendam
Imposuit: nomenq; simul, faciemq; nouauit:
Leucotheaq; deum cum matre Palæmona dixit.
Sidoniæ comites quantum ualuere secutæ,
Signa pedum primo uidere nouissima saxo:
Nec dubium de morte ratæ, Cadmeida palmis
Deplanxere domum, scissis cum ueste capillis.
Vtq; parum iustæ, nimiumq; in pellice sæuæ
Inuidiam fecere deæ. conuitia Iuno
Non tulit: & faciam uos ipsas maxima dixit
Sæuitiæ monimenta meæ. res dicta secuta est.
Nam quæ præcipue fuerat pia, persequar inquit
In freta reginam: saltumq; datura, moueri
Haud usquam potuit: scopuloq; affixa cohæsit.
Altera, dum solito tentat plangore ferire
Pectora: tentatos sensit riguisse lacertos.
Illa manus ut forte tetenderat in maris undas:
Saxea facta manus in easdem porrigit undas.
Huius, ut arreptum laniabat uertice crinem:

D uratos subito digitos in crine uideres.
Q uo quæq; in gestu deprensa est: hæsit in illo.
P ars uolucres factæ: quæ nunc quoq; gurgite in illo
A equora distringunt summis Mineides alis.
N escit Agenorides natum, paruumq; nepotem
A equoris esse deos: luctu, serieq; malorum
V ictus, & ostentis, quæ plurima uiderat, exit
C onditor urbe sua, tanquam fortuna locorum,
N on sua se premeret: longisq; erroribus actus
C ontigit Illyricos profuga cum coniuge fines.
I amq; malis, annisq; graues, dũ prima retractãt
F ata domus: releguntq; suos sermone labores.
N um sacer ille mea traiectus cuspide serpens
C admus ait fuerat, tum cum Sidone profectus
V ipereos sparsi per humum noua semina dentes?
Q uem si cura deûm tam certa uindicat ira:
I pse precor serpens in longam porrigar aluum.
D ixit: & ut serpens in longam tenditur aluum:
D uratæq; cuti squamas increscere sentit:
N igraq; cæruleis uariari corpora guttis:
I n pectusq; cadit pronus: commissaq; in unum
P aulatim tereti tenuantur acumine crura.
B rachia iam restant: quæ restant brachia tendit:
E t lachrymis per adhuc humana fluentibus ora,
A ccede o coniux, accede miserrima dixit:
D umq; aliquid superest de me, me tange: manumq;
A ccipe, dum manus est: dũ nõ totũ occupat anguis.
I lle quidem uult plura loqui: sed lingua repente
I n partes est fissa duas: nec uerba uolenti
S ufficiunt: quotiesq; aliquos parat edere questus:

S ibilat:hanc illi uocem natura reliquit.
N uda manu feriens exclamat pectora coniux,
C adme mane:teq; infelix his exue monstris.
C adme qd hoc?ubi pes?ubi sunt hŭeriq;,manusq;?
E t color,& facies:& dum loquor,omnia? cur nō
M e quoq; cœlestes in eundem uertitis anguem?
D ixerat: ille suæ lambebat coniugis ora:
I nq; sinus caros,ueluti cognosceret,ibat:
E t dabat amplexus?assuetaq; colla petebat.
Q uisquis adest(aderant comites)terretur:at illa
L ubrica permulcet cristati colla draconis:
E t subito duo sunt:iunctoq; uolumine serpunt:
D onec in appositi nemoris subiere latebras.
N unc quoq; nec fugiunt hoiem:nec uulnere lædūt:
Q uidq; prius fuerint,placidi meminere dracones.
S ed tamen ambobus uersæ solatia formæ
M agna nepos dederat:quem debellata colebat
I ndia:quem positis celebrabat Achaia templis.
S olus Abantiades ab origine cretus eadem
A crisius superest:qui mœnibus arceat urbis
A rgolicæ:contraq; deum ferat arma:genusq;
N on putet esse deum(neq; enim Iouis esse putabat)
P ersea:quem pluuio Danaë conceperat auro.
M ox tamen Acrisium(tanta est præsentia ueri)
T am uiolasse deūm,quàm non agnosse nepotem,
P œnitet.impositus iam cœlo est alter:at alter
V iperei referens spolium memorabile monstri
A ëra carpebat tenerum stridentibus alis.
C umq; super Libycas uictor penderet arenas:
G orgonei capitis guttæ cecidere cruentæ.

Quas humus exceptas uarios animauit in angues:
Vnde frequens illa est, infestaq; terra colubris.
Inde per immensum uentis discordibus actus
Nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquosæ
Fertur: & ex alto seductas æquore longe
Despectat terras: totumq; superuolat orbem.
Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia uidit:
Sæpe sub occasus, sæpe est delatus in ortus.
Iamq; cadente die ueritus se credere nocti
Constitit hesperio regis Atlantis in orbe:
Exiguamq; petit requiem: dum lucifer ignes
Euocet auroræ: cursus aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
Iapetionides Atlas fuit: ultima tellus
Rege sub hoc, & pontus erat, qui solis anhelis
Aequora subdit equis, & fessos excipit axes.
Mille greges illi, totidemq; armenta per herbas
Errabant: & humum uicinia nulla premebat.
Arboreæ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
Hospes ait Perseus illi, seu gloria tangit
Te generis magni: generis mihi Iuppiter author:
Siue es mirator rerum: mirabere nostras.
Hospitium, requiemq; peto. memor ille uetustæ
Sortis erat. Themis hanc dederat Parnasia sortem.
Tempus Atla ueniet: tua quo spoliabitur auro
Arbor: & hunc prædæ titulũ Ioue natus habebit.
Id metuens solidis pomaria clauserat Atlas
Montibus: & uasto dederat seruanda draconi:
Arcebatq; suis externos finibus omnes.

Huic quoq; uade procul, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Iuppiter absit.
Vimq́; minis addit: manibusq́; expellere tentat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior, quis enim par esset Atlantis
Viribus? at quoniam parui tibi gratia nostra est:
Accipe munus ait: læuaq́; à parte Medusæ
Ipse retrouersus squalentia protulit ora.
Quantus erat, mons factus Atlas: nã barba, comæq́;
In syluas abeunt: iuga sunt humeriq́;, manusq;:
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumẽ:
Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
Creuit in immensum (sic Di statuistis) & omne
Cum tot syderibus cœlum requieuit in illo.
Clauserat Hippotades æterno carcere uentos:
Admonitorq́; operum cœlo clarissimus alto
Lucifer ortus erat: pennis ligat ille resumptis
Parte ab utraq; pedes: teloq́; accingitur unco:
Et liquidum motis talaribus aëra findit.
Gentibus innumeris circumq́;, infraq́; relictis
Aethiopum populos, Cepheiaq́; conspicit arua.
Illic immeritam maternæ pendere linguæ
Andromedam pœnas iniustus iusserat Hammon.
Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades: nisi ꝙ leuis aura capillos
Mouerat: & tepido manabant lumina fletu:
Marmoreum ratus esset opus. trahit inscius ignes:
Et stupet: & uisæ correptus imagine formæ
Penè suas quatere est oblitus in aëre pennas
Vt stetit: o dixit non istis digna catenis,

S ed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
P ande requirenti nomen, terræq; tuumq;,
E t cur uincla geras. primo silet illa: nec audet
A ppellare uirum uirgo: manibusq; modestos
C elasset uultus, si non religata fuisset.
L umina, quod potuit, lachrymis impleuit obortis.
S æpius instanti, sua ne delicta fateri
N olle uideretur: nomen terræq;, suumq;,
Q uantaq; maternæ fuerit fiducia formæ
I ndicat: & non dum memoratis omnibus unda
I nsonuit: ueniensq; immenso bellua ponto
I mminet: & latum sub pectore possidet æquor.
C onclamat uirgo: genitor lugubris, & unà
M ater adest: ambo miseri: sed iustius illa.
N ec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
P langoremq; ferunt: uinctoq; in corpore adhærent.
C um sic hospes ait, lachrymarum longa manere
T empora uos poterũt: ad opẽ breuis hora ferẽda ẽ.
H anc ego si peterem Perseus Ioue natus, & illa,
Q uam clausam impleuit fœcundo Iuppiter auro,
G orgonis anguicomæ Perseus superator, & alis
A etherias ausus iactatis ire per auras:
P ræferrer cunctis certe gener. addere tantis
D otibus, & meritum (faueant modo numina) tento.
V t mea sit seruata mea uirtute paciscor.
A ccipiunt legem (quis enim dubitaret?) & orant:
P romittuntq; super regnum dotale parentes.
E cce uelut nauis præfixo concita rostro
S ulcat aquas iuuenum sudantibus acta lacertis:
S ic fera dimotis impulsu pectoris undis.

Tantum aberat scopulus: quantum balearica torto
Funda potest plumbo medij transmittere cœli:
Cum subito iuuenis pedibus tellure repulsa
Arduus in nubes abijt. ut in æquore summo
Vmbra uiri uisa est: uisam fera sæuit in umbram.
Vtq́; Iouis præpes uacuo cum uidit in aruo
Præbentem phœbo liuentia terga draconem,
Occupat aduersum: neu sæua retorqueat ora,
Squamigeris auidos figit ceruicibus ungues.
Sic celeri missus præceps per inane uolatu
Terga feræ pressit, dextroq́; frementis in armo
Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo.
Vulnere læsa graui modo se sublimis in auras
Attollit: modo subdit aquis: modo more ferocis
Versat apri: quem turba canum circunsona terret.
Ille auidos morsus uelocibus effugit alis:
Quaq́; patent, nunc terga cauis sup̄ obsita conchis,
Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
Desinit in piscem, falcato uulnerat ense.
Bellua puniceo mistos cum sanguine fluctus
Ore uomit: maduere graues aspergine pennæ:
Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus
Credere, conspexit scopulum: qui uertice summo
Stantibus extat aquis: operitur ab æquore moto.
Nixus eo, rupisq́; tenens iuga prima sinistra,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plausu clamor, superasq́; deorum
Impleuere domos. gaudent, generumq́; salutant:
Auxiliumq́; domus, seruatoremq́; fatentur
Cassiope, Cepheusq́; pater: resoluta cathenis

Incedit uirgo pretiumq́;,& causa laboris.
Ipse manus hausta uictrices abluit unda:
Anguiferumq́; caput dura ne lædat arena:
Mollit humum folijs:natasq́; sub æquore uirgas
Sternit:& imponit Phorcynidos ora Medusæ.
Virga recens,bibulaq́; etiam nunc uiua medulla
Vim rapuit monstri:tactuq́; induruit huius:
Percepitq́; nouum ramis,& fronde rigorem.
At pelagi nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in uirgis:& idem contingere gaudent.
Seminaq́; ex illis ut erant iactata per undas:
Nunc quoq; coralijs eadem natura remansit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre:quodq́;
Vimen in æquore erat,fiat super æquora saxum.
Dis tribus ille focos totidem de cæspite ponit:
Læuum Mercurio,dextrum tibi bellica uirgo,
Ara Iouis media est.mactatur uacca Mineruæ,
Alipedi uitulus,taurus tibi summe deorum.
Protinus Andromeden,& tanti præmia facti
Indotata rapit.tedas Hymenæus,amorq;
Præcipiunt:largis satiantur odoribus ignes:
Sertaq́; dependent tectis:& ubiq;,lyræq;,
Tibiaq́;,& cantus animi felicia læti
Argumenta sonant:reseratis aurea ualuis
Atria tota patent:pulchroq́; instructa paratu
Cephei proceres ineunt conuiuia regis.
Postquam epulis functi generosi munere bacchi
Diffudere animos:cultusq́;,genusq; locorum
Quærit abantiades,moresq́;,animosq́; uirorum.

Quæ simul edocuit: nunc o fortissime dixit
Fare precor Perseu quanta uirtute, quibusq;
Artibus abstuleris crinita draconibus ora.
Narrat Agenorides gelido sub Atlante iacentem
Esse locum solidæ tutum munimine molis:
Cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcydas unius partitas luminis usum.
Id se solerti furtim, dum traditur, astu
Supposita cepisse manu: perq; abdita longe
Deuiaq;, & syluis horrentia saxa fragosis
Gorgoneas tetigisse domos: passimq; per agros
Perq; uias uidisse hominum simulachra, ferarumq;
In silicem ex ipsis uisa conuersa Medusa.
Se tamen horrendæ clypei, quod læua gerebat,
Aere repercusso formam aspexisse Medusæ.
Dumq; grauis somnus colubrasq;, ipsamq; tenebat:
Eripuisse caput collo: pennisq; fugacem
Pegason, & fratrem matris de sanguine natos.
Addidit & longi non falsa pericula cursus:
Quæ freta, quas terras sub se uidisset ab alto:
Et quæ iactatis tetigisset sydera pennis.
Ante expectatum tacuit. tamen excipit unus
Ex numero procerum quærens, cur sola sororum
Gesserit alternis immistos crinibus angues.
Hospes ait, quoniam scitaris digna relatu:
Accipe quæsiti causam. clarissima forma,
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum
Illa: nec in tota conspectior ulla capillis
Pars fuit: inueni, qui se uidisse referrent.
Hanc pelagi rector templo uitiasse Mineruæ

Dicitur. auersa est: & castos ægide uultus
Nata Iouis texit: ne'ue hoc impune fuisset:
Gorgoneum crinem turpes mutauit in hydros.
Nunc quoq;, ut attonitos formidine terreat hostes:
Pectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER V.

d Vmq; ea Cephenum medio Danaëius heros
Agmine commemorat: fremitu regalia turbæ
Atria complentur: nec coniugalia festa
Qui canat, est clamor: sed qui fera nuntiet arma.
Inq; repentinos conuiuia uersa tumultus
Assimulare freto possis: quod sæua quietum
Ventorum rabies motis exasperat undis.
Primus in his Phineus belli temerarius author
Fraxineam quatiens æratæ cuspipis hastam
En ait, en adsum, præreptæ coniugis ultor.
Nec mihi te pennæ, nec falsum uersus in aurum
Iuppiter eripiet. conanti mittere Cepheus
Quid facis exclamat? quæ te germane furentem
Mens agit in facinus? meritis'ne hæc gratia tantis
Redditur? hac uitam seruatæ dote rependis?
Quam tibi non Perseus, uerum, si quæris, ademit:
Sed graue Nereidũ numen: sed corniger Hãmon:
Sed quæ uisceribus ueniebat bellua ponti
Exaturanda meis. illo tibi tempore rapta est:

Quo peritura fuit. nisi si crudelis id ipsum
Exigis, ut pereat: luctuq; leuabere nostro.
Scilicet haud satis est, q te spectante reuincta est:
Et nullam q opem patruus, sponsus'ue tulisti:
Insuper à quoquam q sit seruata dolebis?
Præmiáq; eripies? quæ si tibi magna uidentur:
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses.
Nunc sine, qui petijt, p quē hæc non orba senectus,
Ferre, quod & meritis, & uoce ē pactus: eumq;
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed & hunc, & Persea uultu
Alterno spectans petat hunc ignorat, an illum.
Cunctatusq; breui contortam uiribus hastam,
Quantas ira dabat, nequicquam in Persea misit.
Vt stetit illa toro: stratis tum deniq; Perseus
Exilijt: teloq; ferox inimica remisso
Pectora rupisset: nisi post altaria Phineus
Isset: & indignum scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhœti non irrita cuspis adhæsit.
Qui postquam cecidit: ferrūq; ex osse reuulsum est:
Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.
Tum uero indomitas ardescit uulgus in iras:
Teláq; coniiciunt: & sunt qui Cephea dicant
Cum genero debere mori. sed limine tecti
Exierat Cepheus testatus iusq;, fidemq;,
Hospitijq; deos, ea se prohibente moueri.
Bellica Pallas adest: & protegit ægide fratrem:
Datq; animos. erat indus Atys, quē flumine Gāge
Edita Limniace uitreis peperisse sub undis
Creditur: egregius forma: quam diuite cultu

A ugebat bis adhuc octonis integer annis
I ndutus tyriā chlamydem: quam limbus obibat
A ureus:ornabant aurata monilia collum:
E t madidos myrrha curuum crinale capillos.
I lle quidem iaculo quamuis distantia misso
F igere doctus erat:sed tendere doctior arcus.
T um quoq; lenta manu flectentem cornua Perseus
S tipite, qui media positus fumabat in ara
P erculit:& fractis confudit in ossibus ora.
H unc ubi fœdatos iactantem in sanguine uultus
A ssyrius uidit Lycabas iunctissimus illi
E t comes,& ueri non dissimulator amoris:
P ostquam exhalantem sub acerbo uulnere uitam
D eplorauit Atyn:quos ille tetenderat arcus
A rripit:& mecum tibi sint certamina dixit:
N ec longum pueri fato lætabere:quo plus
I nuidiæ,quàm laudis habes.hæc omnia nondum
D ixerat:emicuit neruo penetrabile telum:
V itatumq́;,tamen sinuosa ueste pependit.
V ertit in hunc harpen spectatam cæde Medusæ
A crisioniades:adigitq́; in pectus.at ille
I am moriens oculis sub nocte natantibus atra
C ircunspexit Atyn:seq́; acclinauit ad illum:
E t tulit ad manes iunctæ solatia mortis.
E cce Syenites genitus Methione Phorbas,
E t libys Amphimedon auidi committere pugnam,
S anguine,quo late tellus madefacta tepebat:
C onciderant lapsi.surgentibus obstitit ensis
A lterius costis,iugulo Phorbantis,adactus:
A t non Actoriden Erithum,cui lata bipennis

Telum

Telum erat, admoto Perseus petit ense: sed altis
Extantem signis, multæq; in pondere massæ,
Ingentem manibus tollit cratera duabus:
Infligitq́; uiro. rutilum uomit ille cruorem:
Et resupinus humum moribundo uertice pulsat.
Inde semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Caucaseumq́; Abarim, Sperchionideńq; Lycætum,
Intonsumq́; comas Elycen, Phlegianq́;, Clytumq;,
Sternit: & extructos morientum calcat aceruos.
Nec Phineus ausus concurrere comminus hosti:
Intorquet iaculum: quod detulit error in Idam
Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immitem Phinea toruis,
Quādoqdē in partes ait abstrahor: accipe Phineu,
Quem fecisti hostem: pensáq; hoc uulnere uulnus.
Iamq́; remissurus tractum de uulnere telum
Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
Tum quoq; Cephenum post regem primus Odites
Ense iacet Clymeni: Protenora percutit Hypseus,
Hypsea, Lyncides. fuit & grandæuus in illis
Emathion æqui cultor, timidusq́; deorum:
Qui quoniam prohibent anni bellare, loquendo
Pugnat: & incessit: scelerataq́; deuouet arma.
Huic Cromis amplexo tremulus altaria palmis
Decutit ense caput: quod protinus incidit aræ:
Atq; ibi semianimis uerba execrantia lingua
Edidit: & medios animam expirauit in ignes.
Hinc gemini fratres, Broteasq;, & cæstibus Hāmō
Inuicti, uinci si possent cæstibus enses:
Phinea cecidere manu: Cererisq; sacerdos

A mpycus albenti uelatus tempora uitta.
T u quoq; Iăpetide non hos adhibendus ad usus:
S ed qui pacis opus citharam cum uoce moueres:
I ussus eras celebrare dapes, festumq; canendo.
Q uem procul astantem, plectrumq; imbelle tenentē
P ettalus irridens stygijs cane cætera dixit
M anibus: & læuo macronem tempore fixit.
C oncidit, & digitis morientibus ille retentat
F ila lyræ: casuq; fuit miserabile carmen.
N ec sinit hunc impune ferox cecidisse Lycormas:
R aptaq; de dextro robusta repagula poste
O ssibus illisit mediæ ceruicis. at ille
P rocubuit terræ mactati more iuuenci.
D emere tentabat leui quoq; robora postis
C inypheus Pelates: tentanti dextera fixa est
C uspide Marmaridæ Coriti: lignoq; cohæsit.
H ærenti latus hausit Abas: nec corruit ille:
S ed retinente manu moriens è poste pependit.
S ternitur & Menaleus perseïa castra secutus,
E t Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri,
D iues agri Dorilas: quo non possederat alter
L atius: aut totidem tollebat farris aceruos.
H uius in obliquo missum stetit inguine ferrum:
(L etifer ille locus) quem postquam uulneris author
S ingultantem animam, et uersantem lumina uidit,
B actreus Alcioneus: hoc, quod premis, inqt, habeto
D e tot agris terræ: corpusq; exangue reliquit.
T orquet in hunc hastam calido de uulnere raptam
V ltor Abantiades: media quæ nare recepta
C eruice exacta est: in partesq; eminet ambas.

Dumq; manum fortuna iuuat, Clytiúq;, Clanumq;
Matre satos una diuerso uulnere fudit.
Nam Clytij per utrunq; graui librata lacerto
Fraxinus acta femur: iaculũ Clanis ore momordit.
Occidit & Celadon mendesius: occidit Astreus
Matre palæstina dubio genitore creatus.
Aethioníq; sagax quondam uentura uidere,
Tunc aue deceptus falsa regisq; Thoastes
Armiger, & cæso genitore infamis Agyrtes.
Plus tamen exhausto superest: nanq; omnibus unum
Opprimere est animus: coniurata undiq; pugnant
Agmina pro causa meritum impugnante, fidemq;.
Hac pro parte socer frustra pius, & noua coniux
Cum genitrice fauent: ululatúq; atria complent.
Sed sonus armorum superat, gemitusq; cadentum:
Pollutosq; simul multo Bellona penates
Sanguine perfundit: renouatáq; prælia miscet.
Circumeunt unum Phineus, & mille secuti
Phinea: tela uolant hyberna grandine plura
Præter utrunq; latus, præterq; & lumen, et aures.
Appliat hic humeros ad magnæ saxa columnæ:
Tutáq; terga gerens, aduersáq; in agmina uersus
Sustinet instantes. instabat parte sinistra
Chaonius Molpheus, dextra nabathæus Ethemon.
Tigris ut auditis diuersa ualle duorum
Extimulata fame mugitibus armentorum
Nescit utro potius ruat: & ruere ardet utroq;.
Sic dubius Perseus dextra, læua'ne feratur,
Molphea traiecti summouit uulnere cruris:
Contentusq; fuga est: neq; enim dat tempus Ethemõ:

Sed furit: & cupiens alto dare uulnera collo,
Non circunspectis exactum uiribus ensem
Fregit: & extrema percussæ parte columnæ
Lamina dissiluit: dominiq; in gutture fixa est.
Non tamen ad letum causas satis illa ualentes
Plaga dedit: trepidum Perseus, & inertia frustra
Brachia tendentem cyllenide confodit harpe.
Verum ubi uirtutem turbæ succumbere uidit:
Auxilium Perseus, quoniam sic cogitis ipsi:
Dixit, ab hoste petam: uultus auertite uestros,
Siquis amicus adest: & Gorgonis extulit ora.
Quære alium, tua, quem moueant miracula, dixit
Thessalus: utq; manu iaculum fatale parabat
Mittere: in hoc hæsit signum de marmore gestu.
Proximus huic Ampix animi plenissima magni
Pectora Lyncidæ gladio petit: inq; petendo
Dextera diriguit: nec citra mota, nec ultra est.
At Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
Ementitus erat: clypeo quoq; flumina septem
Argento partim, partim cælauerat auro:
Aspice ait Perseu nostræ primordia gentis:
Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse uiro. pars ultima uocis
In medio suppressa sono est: adapertaq; uelle
Ora loqui credas: nec sunt ea peruia uerbis.
Increpat hos, uitioq; animi non uiribus inquit
Gorgoneis torpetis Eryx: incurrite mecum:
Et prosternite humi iuuenem magica arma mouētē.
Incursurus erat: tenuit uestigia tellus:
Immotusq; silex, armataq; mansit imago.

Hi tamen ex merito pœnas subiere: sed unus
Miles erat Persei: pro quo dum pugnat, Aconteus
Gorgone conspecta, saxo concreuit oborto.
Quem ratus Astyages etiam nunc uiuere, longo
Ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acutis.
Dum stupet Astyages, naturam traxit eandem:
Marmoreóq; manet uultus mirantis in ore.
Nomina longa mora est media de plebe uirorum
Dicere. bis centum restabant corpora pugnæ:
Gorgone bis centum riguerunt corpora uisa.
Pœnitet iniusti tunc deniq; Phinea belli.
Sed quid agat? simulachra uidet diuersa figuris:
Agnoscítq; suos: & nomine quenq; uocatum
Poscit opem: credensq; parum, sibi proxima tangit
Corpora: marmor erant: auertitur: atq; ita supplex
Confessásq; manus, obliquáq; brachia tendens,
Vincis ait Perseu: remoue tua monstra: tuæq;
Saxificos uultus, quæcunq; ea, tolle Medusæ:
Tolle precor. non nos odium, regníq; cupido
Compulit ad bellum: pro coniuge mouimus arma.
Causa fuit meritis melior tua, tempore nostra.
Non cessisse piget. nihil o fortissime præter
Hanc animam concede mihi: tua cætera sunto.
Talia dicenti, neq; eum, quem uoce rogabat,
Respicere audenti, quod ait timidissime Phineu
Et possum tribuisse: & magnum est munus inerti:
Pone metum, tribuam: nullo uiolabere ferro.
Quin etiam mansura dabo monimenta per æuum:
Inq; domo soceri semper spectabere nostri:
Vt mea se sponsi soletur imagine coniux:

Dixit, & in partem Phorcynida transtulit illam:
Ad quam se trepido Phineus obuerterat ore.
Tunc quoq; conanti sua uertere lumina ceruix
Diriguit: saxoq́; oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidũ, uultusq́; in marmore supplex,
Summissæq́; manus, faciesq́; obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
Intrat: & immeriti uindex, ultorq́; parentis
Aggreditur Prœtum. nam fratre per arma fugato
Acrisioneas Prœtus possederat arces.
Sed nec ope armorum, nec, quam male ceperat, arce
Torua colubriferi superauit lumina monstri.
Te tamen o paruæ rector Polydecte Seriphi,
Nec iuuenis uirtus per tot spectata labores,
Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
Exerces odium: nec iniqua finis in ira est.
Detrectas etiam laudem: fictamq́; Medusæ
Arguis esse necem. dabimus tibi pignora ueri,
Parcite luminibus, Perseus ait: oraq́; regis
Ore Medusæo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
Se dedit: inde caua circundata nube Seriphon
Deserit, à dextra Cythno, Gyaroq́; relictis.
Quaq́; super pontum uia uisa breuissima, Thebas
Virgineumq́; Helicona petit: quo monte potita
Constitit: & doctas sic est affata sorores.
Fama noui fontis nostras peruenit ad aures:
Dura Medusei, quem præpetis ungula rupit.
Is mihi causa uiæ: uolui mirabile factum
Cernere: uidi ipsum materno sanguine nasci.

E xcipit Vranie, quæcunq; est causa uidendi
H as tibi diua domos, animo gratissima nostro;
V era tamen fama est: & Pegasus huius origo
F ontis: & ad latices deduxit Pallada sacros.
Q uæ mirata diu factas pedis ictibus undas
S yluarum lucos circumspicit antiquarum,
A ntráq; , & innumeris distinctas floribus herbas:
F elicesq; uocat pariter studijq;, locíq;,
M æonidas. quam sic affata est una sororum.
O, nisi te uirtus opera ad maiora tulisset:
I n partem uentura chori tritonia nostri,
V era refers: meritóq; probas, artésq;, locumq;:
E t gratam sortem, tutæ modo simus, habemus.
S ed uetitum est adeo sceleri nihil. omnia terrent
V irgineas mentes: dirusq; ante ora Pyreneus
V ertitur: & non dum me tota mente recepi.
D aulia threicio, phocæáq; milite rura
C eperat ille ferox: iniustáq; regna tenebat.
T empla petebamus parnasia: uidit euntes:
N ostráq; fallaci ueneratus numina uultu,
M æonides (cognorat enim) consistite dixit:
N ec dubitate precor tecto graue sydus & imbrem
(I mber erat) uitare meo: subiere minores
S æpe casas superi. dictis, & tempore motæ,
A nnuimusq; uiro: primasq; intrauimus ædes.
D esierant imbres: uictóq; aquilonibus austro
F uscat repurgato fugiebant nubila cœlo.
I mpetus ire fuit: claudit sua tecta Pyreneus:
V imq; parat. quam nos sumptis effugimus alis.
I pse secuturo similis stetit arduus arce:

Q uaq; uia est uobis, erit & mihi dixit eadem:
S eq; iacit uecors e summo culmine turris:
E t cadit in uultus: discussisq; ossibus oris
T undit humum moriens scelerato sanguine tinctam.
M usa loquebatur: pennæ sonuere per auras:
V oxq; salutantum ramis ueniebat ab altis.
S uspicit: & linguæ quærit tam certa loquentes
V nde sonent: hoiemq; putat Ioue nata locutum:
A les erat: numeroq; nouem sua fata querentes
I nstiterant ramis imitantes omnia picæ.
M iranti sic orsa deæ dea. nuper & istæ
A uxerunt uolucrum uictæ certamine turbam.
P ierus has genuit pellæis diues in aruis:
P æonis Euippe mater fuit: illa potentem
L ucinam nouies nouies paritura uocauit.
I ntumuit numero stolidarum turba sororum:
P erq; tot hæmonias, & per tot achaidas urbes
H uc uenit: & tali committit prælia uoce.
D esinite indoctum uana dulcedine uulgus
F allere: nobiscum, siqua est fiducia uobis:
T hespiades certate deæ: nec uoce, nec arte
V incemur: totidemq; sumus. uel cedite uictæ
F onte Medusæo, & Hyantea Aganippe:
V el nos emathijs ad pæonas usq; niuosos
C edemus campis dirimant certamina nymphæ.
T urpe quidem contendere erat: sed cedere uisum
T urpius. electæ iurant per flumina nymphæ:
F actaq; de uiuo pressere sedilia saxo.
T unc sine sorte prior, quæ se certare professa est,
B ella canit superum: falsoq; in honore gigantes

Ponit: & extenuat magnorum facta deorum:
Emissumq; ima de sede Typhoëa terræ
Cælitibus fecisse metum: cunctosq; dedisse
Terga fugæ: donec fessos ægyptia tellus
Ceperit, & septem discretus in hostia Nilus.
Huc quoq; terrigenam uenisse Typhoëa narrat:
Et se mentitis superos cælasse figuris:
Duxq; gregis dixit fit Iuppiter: unde recuruis
Nunc quoq; formatus libys est cũ cornibus Hãmon.
Delius in coruo, proles Semeleïa capro,
Fele soror phœbi, niuea Saturnia uacca,
Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.
Hactenus ad citharam uocalia mouerat ora.
Poscimur Aonides. sed forsitan otia non sunt:
Nec nostris præbere uacat tibi cantibus aures.
Ne dubita: uestrumq; mihi refer ordine carmen:
Pallas ait: nemorisq; leui consedit in umbra.
Musa refert. dedimus summam certaminis uni.
Surgit, & immissos edera collecta capillos
Calliope querulas prætentat pollice chordas:
Atq; hæc percussis subiungit carmina neruis.
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro:
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris:
Prima dedit leges. Cereris sunt omnia munus.
Illa canenda mihi est: utinam modo dicere possim
Carmina digna dea: certe dea carmine digna est.
Vasta giganteis ingesta est insula membris
Trinacris: & magnis subiectum molibus urget
Aetherias ausum sperare Typhoëa sedes.
Nititur ille quidem: pugnatq; resurgere sæpe:

D extra sed ausonio manus est subiecta Peloro:
L æua Pachyne tibi: Lilybæo crura premuntur:
D egrauat Aetna caput: sub qua resupinus arenas
E iectat, flammamq́; fero uomit ore Typhoëus.
S æpe remoliri luctatur pondera terræ:
O ppidaq́;, & magnos deuoluere corpore montes:
I nde tremit tellus: & rex pauet ipse silentum
N e pateat: latoq́; solum retegatur hiatu:
I mmissusq́; dies trepidantes terreat umbras.
H anc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus
E xierat: curruq́; atrorum uectus equorum
A mbibat siculæ cautus fundamina terræ.
P ostquam exploratum satis est loca nulla labare:
D epositoq́; metu uidet hunc Erycina uagantem
M onte suo residens, natumq́; amplexa uolucrem:
A rma, manusq; meæ, mea nate potentia dixit,
I lla, quibus superas omnes, cape tela Cupido:
I nq́; dei pectus celeres molire sagittas,
C ui triplicis cessit fortuna nouissima regni.
T u superos, ipsumq́; Iouem, tu numina ponti
V icta domas, ipsumq́;, regit qui numina terræ.
T artara quid cessant? cur non matrisq́;, tuumq;
I mperium profers? agitur pars tertia mundi.
E t tamen in cœlo iam patientia nostra est?
S pernimur: ac mecum uires minuuntur amoris.
P allada non'ne uides, iaculatricemq́; Dianam
A bscessisse mihi? Cereris quoq; filia uirgo,
S i patiemur, erit: nam spes affectat easdem.
A t tu pro socio, siqua est ea gratia, regno
I unge deam patruo. dixit Venus. ille pharetram

S oluit: & arbitrio matris de mille sagittis
V nam seposuit: sed qua nec acutior ulla,
N ec minus incerta est, nec quae magis audiat arcum:
O ppositoq; genu curuauit flexile cornu:
I nq; cor hamata percussit harundine ditem.
H aud procul Aetnaeis lacus est à moenibus altus
N omine Pergusa: non illo plura Cayster
C armina cygnorum labentibus audit in undis.
S ylua coronat aquas cingens latus omne: suisq;
F rondibus ut uelo phoebeos summouet ignes:
F rigora dant rami, uarios humus humida flores:
P erpetuum uer est. quo dum Proserpina luco
L udit: & aut uiolas, aut candida lilia carpit,
D umq; puellari studio, calathosq;, sinumq;
I mplet: & aequales certat superare legendo:
P enè simul uisa est, dilectaq;, raptaq; diti.
V sque adeo est properatus amor dea territa moesto,
E t matrem & comites, sed matrem saepius, ore,
C lamat: & ut summa uestem laniarat ab ora,
C ollecti flores tunicis cecidere remissis:
T antaq; simplicitas puerilibus affuit annis:
H aec quoq; uirgineum mouit iactura dolorem.
R aptor agit currus: & nomine quenq; uocando
E xhortatur equos: quorum per colla, iubasq;
E xcutit obscura tinctas ferrugine habenas:
P erq; lacus altos, & olentia sulfure fertur
S tagna palicorum rupta feruentia terra,
E t qua bacchiadae bimari gens orta Corintho
I nter inaequales posuerunt moenia portus.
E st medium Cyanes, & piseae Arethusae,

Quod coit angustis inclusum cornibus æquor.
Hic fuit, à cuius stagnum quoq; nomine dictum est:
Inter sicelidas Cyane celeberrima nymphas.
Gurgite quæ medio summa tenus extitit aluo:
Agnouitq; deam: nec longius ibitis inquit:
Non potes inuitæ Cereris gener esse: roganda,
Non rapienda fuit. quod si componere magnis
Parua mihi fas est: & me dilexit Anapus:
Exorata tamen, nec, ut hæc, exterrita, nupsi.
Dixit: & in partes diuersas brachia tendens
Obstitit. haud ultra tenuit Saturnius iram:
Terribilesq; hortatus equos in gurgitis ima
Contortum ualido sceptrum regale lacerto
Condidit. icta uiam tellus in tartara fecit:
Et pronos currus medio cratere recepit.
At Cyane raptamq; deam, contemptaq; fontis
Iura sui mœrens inconsolabile uulnus
Mente gerit tacita: lachrymisq; absumitur omnis:
Et quarum fuerat magnum modo numen, in illas
Extenuatur aquas. molliri membra uideres:
Ossa pati flexus: ungues posuisse rigorem:
Primaq; de tota tenuissima quæq; liquescunt
Cærulei crines, digitiq;, & crura, pedesq;:
Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est. post hæc humeri tergumq;, latusq;,
Pectoraq; in tenues abeunt euanida riuos.
Deniq; pro uiuo uitiatas sanguine uenas
Lympha subit: restatq; nihil, quod prendere possis.
Interea pauide nequicquam filia matri
Omnibus est terris, omni quæsita pronfundo.

Illam non udis ueniens aurora capillis
Cessantem uidit: non hesperus: illa duabus
Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna:
Perq; pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Rursus ubi alma dies hebetarat sydera: natam
Solis ab occasu, solis quærebat ad ortus.
Fessa labore sitim conceperat: oraq; nulli
Colluerant fontes: contectam stramine uidit
Forte casam: paruasq; fores pulsauit: at inde
Prodit anus: diuamq; uidet: lymphamq; roganti
Dulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta.
Dum bibit illa datum: duri puer oris, & audax
Constitit ante deam: risitq;: auidamq; uocauit.
Offensa est: neq; adhuc epota parte loquentem
Cum liquido mista perfudit diua polenta.
Combibit os maculas: & quæ modo brachia gessit:
Crura gerit: cauda est mutatis addita membris:
Inq; breuem formam, ne sit uis magna nocendi,
Contrahitur: paruaq; minor mensura lacerta est.
Mirantem, flentemq;, & tangere monstra pauentem
Fugit anum: latebrasq; petit: aptumq; colori
Nomen habet uarijs stellatus corpora guttis.
Quas dea per terras, & quas, errauerit undas,
Dicere longa mora est. quærenti defuit orbis.
Siciniam repetit: dumq; omnia lustrat eundo:
Venit & ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset:
Omnia narrasset: sed & os, & lingua uolenti
Dicere non aderant: nec qua loqueretur, habebat.
Signa tamen manifesta dedit: notamq; parenti
Illo forte loco delapsam in gurgite sacro

P ersephones zonam summis ostendit in undis.
Q uam simul agnouit: tanquam tum deniq; raptam
S cisset, inornatos laniauit diua capillos:
E t repetita suis percussit pectora palmis.
N escit adhuc ubi sit: terras tamen increpat omnes:
I ngratasq; uocat, nec frugum munere dignas:
T rinacriam ante alias: in qua uestigia damni
R epperit. ergo illic sæua uertentia glebas
F regit aratra manu: pariliq; irata colonos,
R uricolasq; boues leto dedit: arua'q; iussit
F allere depositum: uitiataq; semina fecit.
F ertilitas terræ latum uulgata per orbem
S parsa iacet: primis segetes moriuntur in herbis:
E t modo sol nimius, nimius modo corripit imber:
S ydera'q;, uentiq; nocent: auidæq; uolucres
S emina iacta legunt: lolium, tribuliq; fatigant
T riticeas messes, & inexpugnabile gramen.
T um caput eleis Alpheïas extulit undis:
R orantesq; comas à fronte remouit ad aures:
A tq; ait, ò toto quæsitæ uirginis orbe,
E t frugum genitrix, immensos siste labores:
N e'ue tibi fidæ uiolenta irascere terræ.
T erra nihil meruit: patuitq; inuita rapinæ.
N ec sum pro patria supplex: huc hospita ueni:
P isa mihi patria est: & ab Elide ducimus ortus:
S icaniam peregrina colo. sed gratior omni
H æc mihi terra solo est: hos nũc Arethusa penates,
H anc habeo sedem: quam tu mitissima serua.
M ota loco cur sim: tantiq; per æquoris undas
A duehar Ortygiam: ueniet narratibus hora

T empestiua meis: cum tu curáq; leuata,
E t uultus melioris eris: mihi peruia tellus
P raebet iter: subteráq; imas ablata cauernas
H ic caput attollo: desuetáq; sydera cerno.
E rgo dum stygio sub terris gurgite labor:
V isa tua est oculis illic Proserpina nostris.
I lla quidem tristis, neq; adhuc interrita uultu,
S ed regina tamen, sed opaci maxima mundi,
S ed tamen inferni pollens matrona tyranni.
M ater ad auditas stupuit ceu saxea uoces:
A ttonitaéq; diu similis fuit: utq; dolore
P ulsa graui grauis est amentia: curribus auras
E xit in aetherias: ibi toto nubila uultu
A nte Iouem passis stetit inuidiosa capillis:
P róq; meo ueni supplex tibi Iuppiter inquit
S anguine, próq; tuo: si nulla est gratia matris:
N ata patrem moueat: neu sit tibi cura precamur
V ilior illius, quod nostro est edita partu.
E n quaesita diu tandem mihi nata reperta est:
S i reperire uocas amittere certius: aut si
S cire ubi sit reperire uocas. ꝙ rapta, feremus:
D ummodo reddat eam. neq; enim praedone marito
F ilia digna tua est: si iam mea filia non est.
I uppiter excepit, commune est pignus, onusq;
N atae mihi tecum: sed, si modo nomina rebus,
A ddere uera placet: non hoc iniuria factum,
V erum amor est: neq; erit nobis gener ille pudori:
T u modo diua uelis. ut desint caetera: quantum est
E sse Iouis fratrem? quid, ꝙ non caetera desunt?
N ec cedit nisi sorte mihi? sed tanta cupido

S i tibi dissidij est: repetet Proserpina cœlum:
L ege tamen certa: si nullos contigit illic
O re cibos: nam sic parcarum fœdere cautum est.
D ixerat. at Cereri certum est educere natam.
N on ita fata sinunt. quoniam ieiunia uirgo
S oluerat: &, cultis dum simplex errat in hortis:
P uniceum curua decerpserat arbore pomum:
S umptaq́; pallenti septem de cortice grana
P resserat ore suo: solusq́; ex omnibus illud
A scalaphus uidit: quem quondam dicitur Orphne
I nter auernales haud ignotissima nymphas
E x Acheronte suo furuis peperisse sub antris.
V idit: & indicio reditum crudelis ademit.
I ngemuit regina herebi: testemq́; profanum
F ecit auē: sparsumq́; caput Phlegethōtide lympha
I n rostrum, & plumas, & grandia lumina uertit.
I lle sibi ablatus fuluis amicitur ab alis:
I nq́; caput crescit: longosq́; reflectitur ungues:
V ixq́; mouet natas per inertia brachia pennas:
F œdaq́; fit uolucris uenturi nuntia luctus
I gnauus bubo, dirum mortalibus omen.
H ic tamen indicio pœnam, linguaq́; uideri
C ommeruisse potest. uobis Acheloides unde
P luma, pedesq; auium, cum uirginis ora geratis?
A n quia, cum legeret uernos Proserpina flores:
I n comitum numero doctæ Sirenes eratis?
Q uam postquam toto frustra quæsistis in orbe:
P rotinus, ut uestram sentirent æquora curam,
P osse super fluctus alarum insistere remis
O ptastis: faciles q; deos habuistis: & artus

Vidistis uestros subitis flauescere pennis.
Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
Tantaq; dos oris linguae deperderet usum:
Virginei uultus, & uox humana remansit.
At medius fratrisq; sui, moestaeq; sororis
Iuppiter ex aequo uoluentem diuidit annum.
Nunc dea regnorum numen commune duorum
Cum matre est totidem, totidē cum coniuge menses.
Vertitur extemplo facies & mentis, & oris:
Nam, modo quae poterat diti quoq; moesta uideri,
Laeta deae frons est. ut sol qui tectus aquosis
Nubibus ante fuit, uictis e nubibus exit.
Exigit alma Ceres natae secura recepta
Quae tibi causa fugae? cur sis Arethusa sacer fons?
Conticuere undae: quarum dea sustulit alto
Fonte caput: uiridesq; manu siccata capillos
Fluminis Alphei ueteres narrauit amores.
Pars ego nympharum, quae sunt in Achaide, dixit
Vna fui: nec me studiosius altera saltus
Legit: nec posuit studiosius altera casses.
Sed quamuis formae nunquam mihi fama petita ē:
Quamuis fortis eram: formosae nomen habebam.
Nec mea me facies nimium laudata iuuabat:
Quaq; aliae gaudere solent, ego rustica dote
Corporis erubui: crimenq; placere putaui.
Lassa reuertebar (memini) Stymphalide sylua:
Aestus erat: magnusq; labor geminauerat aestum:
Inuenio sine uortice aquas, sine murmure euntes,
Perspicuas ad humum: per quas numerabilis alte
Calculus omnis erat: quas tu uix ire putares.

Cana salicta dabant, nutritaq; populus unda
Sponte sua natas ripis decliuibus umbras.
Accessi: primumq; pedis uestigia tinxi:
Poplite deinde tenus: neq; eo contenta recingor:
Molliaq; impono salici uelamina curuæ:
Nudaq; mergor aquis. quas dum ferioq;, trahoq;
Mille modis labens: excussaq; brachia iacto:
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur:
Territaq; insisto propioris margine fontis.
Quo properas Arethusa? suis Alpheus ab undis,
Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram fugio sine uestibus: altera uestes
Ripa meas habuit. tanto magis instat: & ardet:
Et quia nuda fui, sum uisa paratior illi.
Sic ego currebam: sic me ferus ille premebat:
Vt fugere accipitrem penna trepidante columbæ,
Vt solet accipiter trepidas urgere columbas.
Vsq; sub Orchomenon, Psophidaq;, Cyllenenq;,
Mænaliosq; sinus, gelidumq; Erimanthon, et Elim
Currere sustinui: nec me uelocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego uiribus impar
Non poteram: longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoq;, & rupes, & qua uia nulla, cucurri.
Sol erat à tergo: uidi præcedere longam
Ante pedes umbram: nisi si timor illa uidebat.
Sed certe sonituq; pedum terrebat: & ingens
Crinales uittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ fer opem, deprendimur, inquam
Armigeræ Diana tuæ: cui sæpe dedisti

Ferre tuos arcus, inclusa'q; tela pharetra.
Mota dea est: spissis'q; ferens e' nubibus unam
Me super iniecit. lustrat caligine tectam
Amnis: & ignarus circu'm caua nubila quærit.
Bis'q; locum, quo me dea texerat, inscius ambit:
Et bis Io Arethusa, Io Arethusa uocauit.
Quid mihi tunc animi miseræ fuit? an'ne q agnæ
Si qua lupos audit circu'm stabula alta frementes?
Aut lepori? qui uepre latens hostilia cernit
Ora canum? nullos'q; audet dare corpore motus?
Non tamen abscedit: neque enim uestigia cernit
Longius ulla pedum: seruat nubem'q;, locum'q;.
Occupat obsessos sudor mihi frigidus artus:
Cæruleæ'q; cadunt toto de corpore guttæ:
Qua'q; pedem moui, manat locus: e'q; capillis
Ros cadit: & citius, qua'm nunc tibi facta renarro,
In latices mutor. sed enim cognoscit amatas
Amnis aquas: posito'q; uiri, quod sumpserat, ore
Vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
Delia rupit humum: cæcas'q; ego mersa cauernis
Aduehor Ortygiam: quæ me cognomine diuæ
Grata meæ superas eduxit prima sub auras.
Hac Arethusa tenus: geminos dea fertilis angues
Curribus admouit: frenis'q; coërcuit ora:
Et medium cœli, terræ'q;, per aëra uecta est:
Atq; leuem currum Tritonida misit in urbem
Triptolemo: partim'q; rudi data semina iussit
Spargere humo, partim post tempora longa recultæ.
Iam super Europen sublimis, & Asida terram
Vectus erat iuuenis: Scythicas'q; aduertitur oras.

R ex ibi Lyncus erat: regis subit ille penates.
Q ua ueniat, causamq; uiæ, nomenq; rogatus,
E t patriam, patria est claræ mihi dixit Athenæ:
T riptolemus, nomen. ueni nec puppe per undas,
N ec pede per terras: patuit mihi peruius æther.
D ona fero Cereris: latos quæ sparsa per agros
F rugiferas messes, alimentaq; mitia reddant.
B arbarus inuidit: tantiq; ut muneris author
I pse sit, hospitio recipit: somnoq; grauatum
A ggreditur ferro. conantem figere pectus
L yncæ Ceres fecit: rursusq; per aëra iussit
M opsopium iuuenem sacros agitare iugales.
F inierat doctos è nobis maxima cantus.
A t nymphæ uicisse deas Helicona colentes
C oncordi dixere sono. conuitia uictæ
C um facerent: quoniam dixi certamine uobis
S upplicium meruisse parum est: maledictaq; culpæ
A dditis: & non est patientia libera nobis:
I bimus in pœnas: &, qua uocat ira, sequemur.
R ident Pœonides: spernuntq; minantia uerba:
C onatæq; loqui, & magno clamore proteruas
I ntentare manus, pennas exire per ungues
A spexere suos: operiri brachia plumis:
A lteraq; alterius rigido concrescere rostro
O ra uidet: uolucresq; nouas accedere syluis.
P langere dumq; uolunt per brachia mota leuatæ,
A ëre pendebant nemorum conuitia picæ.
N unc quoq; in alitibus facundia prisca remansit,
R aucaq; garrulitas, studiumq; immane loquendi.

P. OVIDII NASO. METAMOR.
LIBER VI.

P Raebuerat dictis tritonia talibus aures:
Carminaq́; aonidum, iustamq́; probauerat iram.
Tum secum, laudare parū est: laudemur & ipsae:
Numina nec sperni sine poena nostra sinamus.
Maeoniaeq́; animum fatis intendit Arachnes:
Quam sibi lanificae non cedere laudibus artis,
Audierat. non illa loco, nec origine gentis
Clara, sed arte fuit. pater huic colophonius Idmon
Phocaico bibulas tingebat murice lanas:
Occiderat mater: sed & haec de plebe, suoq;
Aequa uiro fuerat. lydas tamen illa per urbes
Quaesierat studio nomen memorabile: quamuis
Orta domo parua paruis habitabat Hypaepis.
Huius ut aspicerent opus admirabile saepe
Deseruere sui nymphae uineta Tmoli:
Deseruere suas nymphae pactolides undas.
Nec factas solum uestes spectare iuuabat:
Tunc quoq; cum fierent: tantus decor affuit arti.
Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes:
Seu digitis subigebat opus: repetitaq́; longo
Vellera mollibat nebulas aequantia tractu:
Siue leui teretem uersabat pollice fusum:
Seu pingebat acu: scires à Pallade doctam.
Quod tamen ipsa negat: tantaq́; offensa magistra
Certet ait mecum: nihil est, quod uicta recusem.

P allas anum simulat: falsosq́; in tempora canos
A ddit: & infirmos baculo quoq; sustinet artus.
T unc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas,
Q uæ fugiamus, habet: seris uenit usus ab annis.
C onsilium ne sperne meum: tibi fama petatur
I nter mortales faciendæ maxima lanæ:
C ede deæ: ueniamq́; tuis temeraria dictis
S upplice uoce roga: ueniam dabit illa roganti.
A spicit hanc toruis, inceptaq́; fila relinquit:
V ixq́; manus retinens, confessaq́; uultibus iram
T alibus obscuram resecuta est Pallada dictis.
M entis inops, longaq́; uenis confecta senecta:
E t nimium uixisse diu nocet: audiat istas,
S iqua tibi nurus est, siqua est tibi filia, uoces.
C onsilij satis est in me mihi: ne ue monendo
P rofecisse putes: eadem est sententia nobis.
C ur non ipsa uenit? cur hæc certamina uitat?
T um dea, uenit, ait: formamq́; remouit anilem:
P alladaq́; exhibuit. uenerantur numina nymphæ:
M ygdonidesq́; nurus: sola est interrita uirgo.
S ed tamen erubuit: subitusq́; inuita notauit
O ra rubor: rursusq́; euanuit: ut solet aër
P urpureus fieri, cum primum aurora mouetur:
E t breue post tempus candescere solis ab ortu.
P erstat in incepto: stolidæq́; cupidine palmæ
I n sua fata ruit: neq; enim Ioue nata recusat:
N ec monet ulterius: nec iam certamina differt.
H aud mora: consistunt diuersis partibus ambæ:
E t gracili geminas intendunt stamine telas:
T ela iugo iuncta est: stamen secernit arundo.

I nseritur medium radijs sub tegmen acutis:
Q uod digiti expediunt: atq; inter stamina ductum
P ercusso feriunt inserti pectine dentes.
V traq; festinat: cinctæq; ad pectora uestes,
B rachia docta mouent studio fallente laborem.
I llic & tyrium quæ purpura sensit ahenum
T exitur: & tenues parui discriminis umbræ.
Q ualis ab imbre solet percussis solibus arcus
I nficere ingenti longum curuamine cælum:
I n quo diuersi niteant cum mille colores:
T ransitus ipse tamen spectantia lumina fallit:
V sque adeo qd tangit idem est: tamen ultima distát.
I llic & lentum filis immittitur aurum:
E t uetus in tela deducitur argumentum.
C ecropia Pallas scopulum mauortis in arce
P ingit: & antiquam de terræ nomine litem.
B is sex cælestes medio Ioue sedibus altis
A ugusta grauitate sedent: sua quenq; deorum
I nscribit facies: Iouis est regalis imago.
S tare deum pelagi, longoq; ferire tridente
A spera saxa facit: medioq; è uulnere saxi.
E xiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.
A t sibi dat clypeum: dat acutæ cuspidis hastam:
D at galeam capiti: defenditur ægide pectus:
P ercussamq; sua simulat de cuspide terram
E dere cum baccis fœtum canentis oliuæ:
M irariq; deos: operis uictoria finis.
V t tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Q uod pretium speret pro tam furialibus ausis:
Q uattuor in partes certamina quattuor addit,

Clara colore suo, breuibus distincta sigillis.
Threiciā Rhodopen habet angulus unus, et Hemū,
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
Nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
Altera pygmææ fatum miserabile matris
Pars habet. hanc Iuno uictam certamine iussit
Esse gruem: populis'q; suis indicere bellum.
Pinxit et Antigonen ausam contendere quondam
Cum magni consorte Iouis: quam regia Iuno
In uolucrem uertit: nec profuit ilion illi,
Laomedon'ue pater: sumptis quin candida pennis
Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
Qui superest solus Cynaran habet angulus orbum:
Is'q; gradus templi natarum membra suarum
Amplectens, saxo'q; iacens, lachrymare uidetur.
Circuit extremas oleis pacalibus oras.
Is modus est: operis'q; sua facit arbore finem.
Mæonis elusam designat: imagine tauri
Europam: uerum taurum, freta uera putares.
Ipsa uidebatur terras spectare relictas:
Et comites clamare suas: tactum'q; uereri
Assilientis aquæ: timidas'q; recondere plantas.
Fecit et Asterien aquila luctante teneri:
Fecit olorinis Ledam recubare sub alis.
Addidit ut Satyri cælatus imagine, pulchram
Iuppiter implerit gemino Nycteida fœtu.
Amphitryon fuerit, cum te Tirynthia cepit.
Aureus ut Danaën, Asopida luserit ignis,
Memnosynen pastor, uarius Deoida serpens.
Te quoq; mutatum toruo neptune iuuenco

Virgine in æolia posuit: tu uisus Enipeus
Gignis Aloidas: aries Bisaltida fallis:
Et te flaua comas frugum mitissima mater
Sensit equum: te sensit equum crinita colubris
Mater equi uolucris: sensit delphina Melantho.
Omnibus his faciem'q; suam, faciem'q; locorum
Reddidit. est illic agrestis imagine Phœbus:
Vt'q; modo accipitris pennas, modo terga leonis
Gesserit: ut pastor Machareida luserit Issen.
Liber ut Erigonen falsa deceperit uua:
Vt Saturnus equo geminum Chirona crearit.
Vltima pars telæ tenui circundata limbo
Nexilibus flores ederis habet intertextos.
Non illud Pallas: non illud carpere liuor
Possit opus. doluit successu flaua uirago:
Et rupit pictas cœlestia crimina uestes.
Vt'q; Cytoriaco radium de monte tenebat:
Ter quater Idmoniæ frontem percussit Arachnes.
Non tulit infelix: laqueo'q; animosa ligauit
Guttura: pendentem Pallas miserata leuauit:
Atq; ita, uiue quidem, pende tamen improba, dixit:
Lex'q; eadem pœnæ, ne sis secura futuri:
Dicta tuo generi, seris'q; nepotibus esto.
Post ea discedens succis hecateidos herbæ
Sparsit: & extemplo tristi medicamine tactæ
Defluxere comæ: cum quis & naris, & aures:
Fit'q; caput minimum: toto quoq; corpore parua est.
In latere exiles digiti pro cruribus hærent:
Cætera uenter habet: de quo tamen illa remittit
Stamen: & antiquas exercet aranea telas.

Lydia tota fremit: Phrygiǽq; per oppida facti
Rumor it: et magnum sermonibus occupat orbem:
Ante suos Niobe thalamos cognouerat illam,
Tunc cum Mæoniam uirgo, Sipylumq; colebat.
Nec tamen admonita est pœna popularis Arachnes
Cedere cœlitibus: uerbisq; minoribus uti.
Multa dabant animos: sed enim nec coniugis artes,
Nec genus amborum, magniq; potentia regni
Sic placuere illi: quamuis ea cuncta placerent:
Vt sua progenies: et felicissima matrum
Dicta foret Niobe: si non sibi uisa fuisset.
Nam sata Tiresia uenturi præscia Manto
Per medias fuerat diuino concita motu
Vaticinata uias. Ismenides ite frequentes:
Et date Latonæ, Latonigenisq; duobus
Cum prece thura pia: lauroq; innectite crinem.
Ore meo latona iubet. paretur: et omnes
Thebaides iussis sua tempora frondibus ornant:
Thuraq; dant sanctis, & uerba precantia flammis.
Ecce uenit comitum Niobe celeberrima turba,
Vestibus intexto phrygijs spectabilis auro,
Et quantum ira sinit formosa: mouensq; decoro
Cum capite immissos humerum per utrūq; capillos,
Constitit: utq; oculos circuntulit alta superbos:
Quis furor auditos inquit præponere uisis
Cœlestes? aut cur colitur Latona per aras?
Numē adhuc sine thure meū est? mihi Tātalus author:
Cui licuit soli superorum tangere mensas.
Pleïadum soror est genitrix mea: maximus Atlas
Est auus: ætherium qui fert ceruicibus axem.

I uppiter alter auus: socero quoq; glorior illo.
M egentes metuunt Phrygiæ: me regia Cadmi
S ub domina est: fidibus'q; mei commissa mariti
M œnia cum populis à me'q;, uiroq; reguntur.
I n quancunq; domus aduerti lumina partem,
I mmensæ spectantur opes: accedit eodem
D igna dea facies: huc natas adijce septem,
E t totidem iuuenes, & mox generos'q;, nurus'q;.
Q uærite nūc habeat quam nostra superbia causam?
Q uo'q; modo audetis genitam Titanida Cœo
L atonam præferre mihi? cui maxima quondam
E xiguam sedem pariture terra negauit?
N ec cœlo, nec humo, nec aqs dea uestra recepta est:
E xul erat mundi: donec miserata uagantem
H ospita tu terris erras, ego dixit in undis,
I nstabilem'q; locum Delos dedit. illa duorum
F acta parens: uteri pars hæc est septima nostri.
S um felix: quis enim neget hoc? felix'q; manebo,
H oc quoq; quis dubitat? tutam me copia fecit.
M aior sum, quàm cui possit fortuna nocere:
M ulta'q; ut eripiat: multo mihi plura relinquet.
E xcessere metum mea iam bona. fingite demi
H uic aliquid populo natorum posse meorum:
N on tamen ad numerum redigar spoliata duorum.
I te satis propere sacris: laurum'q; capillis
P onite. deponunt: & sacra infecta relinquunt:
Q uod'q; licet, tacito uenerantur murmure numen
L atonæ: turba quantum distabat ab orba,
I ndignata dea est: summo'q; in uertice Cynthi
T alibus est dictis gemina cum prole locuta.

En ego uestra parens, uobis animosa creatis,
Et nisi Iunoni nulli cessura dearum,
An dea sim dubitor: per'q; omnia sæcula cultis
Arceor, ò nati, nisi uos succurritis aris.
Nec dolor hic solus: diro conuitia facto
Tantalis adiecit: uos'q; est postponere natis
Ausa suis: & me, quod in ipsam recidat orbam
Dixit: & exhibuit linguam scelerata paternam.
Adiectura preces erat his Latona relatis:
Desine Phœbus ait: pœnæ mora longa querela est.
Dixit idem Phœbe: celeri'q; per aëra lapsu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat, late'q; patens propè mœnia campus
Assiduis pulsatus equis: ubi turba rotarum,
Dura'q; mollierat subiectas ungula glebas.
Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
Conscendunt in equos: tyrio'q; rubentia succo
Terga premunt. auro grauidis moderantur habenis.
È quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
Prima suæ fuerat: dum certum flectit in orbem
Quadrupedis cursus: spumantia'q; ora coërcet:
Hei mihi conclamat: medio'q; in pectore fixa
Tela gerit: frenis'q; manu moriente remissis
In latus à dextro paulatim defluit harmo.
Proximus audito sonitu per inane pharetræ
Frena dabat sipylus: ueluti cum præscius imbres
Nube fugit uisa: pendentia'q; undiq; rector
Carbasa deducit: ne qua leuis effluat aura.
Frena tamen dantem non euitabile telum
Consequitur: summa'q; tremens ceruice sagitta

H æsit: & extabat nudum de gutture ferrum.
I lle ut erat pronus, per crura admissa, iubasq;
V oluitur: & calido tellurem sanguine fœdat.
P hædimus infelix, & auiti nominis hæres
T antalus, ut solito finem imposuere labori:
T ransierant ad opus nitidæ iuuenile palæstræ:
E t iam contulerant arcto luctantia nexu
P ectora pectoribus: cum tento concita neruo,
S icut erant iuncti, traiecit utrunq; sagitta.
I ngemuere simul: simul incuruata dolore
M embra solo posuere: simul suprema iacentes
L umina uersarunt: animam simul exhalarunt.
A spicit Alphenor: laniataq́; pectora plangens
E uolat: ut gelidos complexibus alleuet artus:
I nq; pio cadit officio. nam Delius illi
I ntima fatifero rupit præcordia ferro.
Q uod simul eductum est: pars est pulmonis in hamis
E ruta: cumq́; anima cruor est effusus in auras.
A t non intonsum simplex Damasicthona uulnus
A fficit: ictus erat qua crus esse incipit, & qua
M ollia neruosus facit internodia poples:
D umq́; manu tentat trahere exitiabile telum:
A ltera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
E xpulit hanc sanguis: qui se iaculatus in altum
E micat: & longe terebrata prosilit aura.
V ltimus Ilioneus non profectura precando
B rachia sustulerat: diq; o communiter omnes
D ixerat, ignarus non omnes esse rogandos,
P arcite. motus erat, cum iam reuocabile telum
N on fuit, arcitenens. minimo tamen occidit ille

Vulnere, non alte percusso corde sagitta.
Fama mali, populiq; dolor, lachrymaeq; suorum
Tam subitae matrem certam fecere ruinae,
Mirantem potuisse, irascentemq; quod ausi
Hoc essent superi, quod tantum iuris haberent.
Nam pater Amphion ferro per pectus adacto
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu quantum haec niobe niobe distabat ab illa:
Quae modo latois populum summouerat aris:
Et mediam tulerat gressus resupina per urbem
Inuidiosa suis, at nunc miseranda uel hosti
Corporibus gelidis incumbit: & ordine nullo
Oscula dispensat natos suprema per omnes.
A quibus ad coelum liuentia brachia tollens,
Pascere crudelis nostro Latona dolore:
Pascere ait: satiaq; meo tua pectora luctu:
Corq; ferum satia, dixit: per funera septem
Efferor: exulta: uictrixq; inimica triumpha.
Cur autem uictrix? miserae mihi plura supersunt,
Quàm tibi felici. post tot quoq; funera uinco.
Dixerat: & sonuit contento neruus ab arcu.
Qui praeter nioben unam, conterruit omnes.
Illa malo est audax. stabant cum uestibus atris
Ante toros fratrum demisso crine sorores.
E quibus una trahens haerentia uiscere tela,
Imposito fratri moribunda relanguit ore.
Altera solari miseram conata parentem
Conticuit subito: duplicataq; uulnere tota est:
Oraq; compressit: nisi postquam spiritus ibat.
Haec frustra fugiens collabitur: illa sorori

Immoritur: latet hæc: illam trepidare uideres.
Sexq́; datis leto, diuersáq́; uulnera passis,
Vltima restabat: quam toto corpore mater,
Tota ueste tegens, unam, minimamq́; relinque:
De multis minimam posco clamauit, & unam:
Dumq́; rogat: pro qua rogat, occidit. orba resedit
Exanimes inter natos, natasq́;, uirumq́;:
Diriguitq́; malis: nullos mouet aura capillos:
In uultu color est sine sanguine: lumina mœstis
Stant immota genis: nihil est in imagine uiuum:
Ipsa quoq; interius cum duro lingua palato
Congelat: & uenæ desistunt posse moueri:
Nec flecti ceruix, nec brachia reddere motus,
Nec pes ire potest: intra quoq; uiscera saxum est.
Flet tamen: & ualidi circundata turbine uenti
In patriam rapta est. ibi fixa cacumine montis,
Liquitur: & lachrymis et nunc marmora manant.
Tunc uero cuncti manifestam numinis iram
Fœmina, uirq́; timent: cultuq́; impensius omnes
Magna gemelliperæ uenerantur numina diuæ:
Vtq́; fit à facto propiore priora renarrant.
È quibus unus ait. Lyciæ quoq; fertilis agris
Non impune deam ueteres spreuere coloni.
Res obscura quidem est ignobilitate uirorum:
Mira tamen. uidi præsens stagnumq́;, locumq;
Prodigio notum. nam me iam grandior æuo
Impatiensq́; uiæ genitor, deducere lectos
Iusserat inde boues: gentisq́; illius eunti
Ipse ducem dederat. cum quo dum pascua lustro,
Ecce lacu medio sacrorum nigra fauilla

Ara uetus stabat tremulis circundata cannis.
Restitit: & pauido faueas mihi murmure dixit
Dux meus: & simili faueas ego murmure dixi.
Naïadum fauni ne foret tamen ara rogabam,
Indigenæ'ue dei: cum talia rettulit hospes.
Non hac o iuuenis montanum numen in ara est.
Illa suam uocat hanc: cui quondam regia coniux
Orbem interdixit: quam uix erratica Delos
Orantem accepit, tunc cum leuis insula nabat.
Illic incumbens cum palladis arbore palmæ,
Edidit inuita geminos Latona nouerca.
Hinc quoq; Iunonem fugisse puerpera fertur:
Inq; suo portasse sinu duo numina natos.
Iamq; chimæriferæ, cum sol grauis ureret arua:
Finibus in Lyciæ, longo dea fessa labore
Sydereo siccata sitim collegit ab æstu:
Uberaq; ebiberant auidi lactantia nati.
Forte lacum mediocris aquæ prospexit in imis
Uallibus: agrestes illic fruticosa legebant
Uimina cum iuncis, gratamq; paludibus uluam.
Accessit, positoq; genu Titania terram
Pressit: ut hauriret gelidos potura liquores.
Rustica turba uetat. dea sic affata uetantes.
Quid prohibetis aquas? usus communis aquarū est.
Nec solem proprium natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas: ad publica munera ueni.
Quæ tamen ut detis, supplex peto: non ego nostros
Abluere hic artus, lassataq; membra parabam:
Sed releuare sitim. caret os humore loquentis:
Et fauces arent: uixq; est uia uocis in illis.

Haustus

H austus aquæ mihi nectar erit: uitamq́; fatebor
A ccepisse: simul uitam dederitis in undis.
H i quoq; uos moueant: qui nostro brachia tendunt
P arua sinu: & casu tendebant brachia nati.
Q uem non blanda deæ potuissent uerba mouere?
H i tamen orantem perstant prohibere: minasq;
N i procul abscedat, conuitiáq; insuper addunt.
N ec satis est: ipsos etiam pedibúsq;, manuq;,
T urbauere lacus: imóq; è gurgite mollem
H uc, illuc limum saltu mouere maligno.
S ustulit ira sitim: neq; enim iam filia Cœi
S upplicat indignis: nec dicere sustinet ultra
V erba minora dea: tollénsq; ad sydera palmas,
A eternum stagno (dixit) uiuatis in isto.
E ueniunt optata deæ: iuuat esse sub undis:
E t modo tota caua summergere membra palude:
N unc proferre caput: summo modo gurgite nare.
S æpe super ripam stagni consistere: sæpe
I n gelidos resilire lacus: sed nunc quoq; turpes
L itibus exercent linguas: pulsóq; pudore
Q uãuis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.
V ox quóq; iam rauca est: inflatáq; colla tumescunt:
I psáq; dilatant patulos conuitia rictus:
T erga caput tangunt: colla intercepta uidentur:
S pina uiret: uenter pars maxima corporis, albet:
L imosóq; nouæ saliunt in gurgite ranæ.
S ic ubi nescio quis Lycia de gente uirorum
R ettulit: exitium Satyri reminiscitur alter:
Q uem tritoniaca Latous arundine uictum
A fficit pœna. quid me mihi detrahis inquit?

Ah piget: ah non est, clamabat, tibia tanti.
Clamanti cutis est summos direpta per artus:
Nec quicquã nisi uulnus erat: cruor undiq; manat:
Detectiq; patent nerui: trepidæq; sine ulla
Pelle micant uenæ: salientia uiscera posses,
Et pellucentes numerare in pectore fibras.
Illum Ruricolæ syluarum numina Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoq; clarus Olympus,
Et Nymphæ flerunt: & quisquis montibus illis,
Lanigerosq; greges, armentaq; bucera pauit.
Fertilis immaduit, madefactaq; terra caducas
Concepit lachrymas: ac uenis perbibit imis.
Quas ubi fecit aquas: uacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis decliuibus æquor
Marsya nomen habet, phrygiæ liquidissimus amnis.
Talibus exemplis redit ad præsentia dictis
Vulgus: & extinctum cum stirpe Amphiona luget.
Mater in inuidia est. hanc tunc quoq; dicitur unus
Flesse Pelops: humeroq;, suas à pectore postquam
Deduxit uestes: ebur ostendisse sinistro.
Concolor huic humerus nascendi tempore dextro,
Corporeusq; fuit: manibus mox cæsa paternis
Membra ferunt iunxisse deos: alijsq; repertis,
Qui locus est iuguli medius, summiq; lacerti
Defuit: impositum est non comparentis in usum
Partis ebur: factoq; Pelops fuit integer illo.
Finitimi proceres coëunt: urbesq; propinquæ
Orauere suos ire ad solatia reges,
Argosq;, & Sparte, Pelopeïadesq; Mycænæ,
Et nondum toruæ Calydon inuisa Dianæ,

Orchomenosq; ferax, & nobilis ære Corinthos,
Messeneq; ferox, Patræq;, humilesq; Cleonæ,
Et nelea Pylos, neq; adhuc Pyttheïa Trœzen.
Quæq; urbes aliæ bimari clauduntur ab Isthmo:
Exteriusq; sitæ bimari spectantur ab Isthmo.
Credere quis posset? solæ cessastis Athenæ.
Obstitit officio bellum: subuectaq; ponto
Barbara mopsopios terrebant agmina muros.
Threicius Tereus hæc auxiliaribus armis
Fuderat: & clarum uincendo nomen habebat.
Quem sibi Pandion opibusq;, uirisq;, potentem,
Et genus à magno ducentem forte gradiuo,
Connubio Prognes iunxit. non pronuba Iuno,
Non Hymenæus adest, non illi gratia lecto.
Eumenides tenuere faces de funere raptas:
Eumenides strauere torum: tectoq; profanus
Incubuit Bubo: thalamiq; in culmine sedit.
Hac aue coniuncti Progne, Tereusq;: parentes
Hac aue sunt facti. gratata est scilicet illis
Thracia: dijsq; ipsis grates egere: diemq;
Quoq; data est claro Pandione nata tyranno,
Quoq; erat ortus Itys festum iussere uocari.
Usque adeo latet utilitas. iam tempora titan
Quinq; per autumnos repetitis duxerat annis:
Cum blandita uiro Progne, si gratia dixit
Ulla mea est: uel me uisendam mitte sorori:
Uel soror huc ueniat: redituram tempore paruo
Promittes socero: magni mihi muneris instar
Germanam uidisse dabis. iubet ille carinas
In freta deduci: ueloq; & remige portus

C ecropios intrat: Pyræáq; littora tangit.
V t primum soceri data copia: dextera dextræ
I ungitur: infausto committitur omine sermo.
C œperat aduentus causam mandata referre
C oniugis: & celeres missæ spondere recursus:
E cce uenit magno diues Philomela paratu,
D initior forma: quales audire solemus
N aiades, & dryadas medijs incedere syluis:
S i modo des illis cultus, similésq; paratus.
N on secus exarsit conspecta uirgine Tereus:
Q uàm siquis canis ignem supponat aristis:
A ut frondem, positásq; cremet fœnilibus herbas.
D igna quidem facies: sed & hunc innata libido
E xtimulat: pronúmq; genus regionibus illis
I n uenerem est: flagrat uitio gentísq; suoq;.
I mpetus est illi comitum corrumpere curam,
N utricísq; fidem: nec non in gentibus ipsam
S ollicitare datis: totúmq; impendere regnum:
A ut rapere: & sæuo raptam defendere bello.
E t nihil est, quod non effreno captus amore
A usit: nec capiunt inclusas pectora flammas.
I amq; moras male fert: cupidóq; reuertitur ore
M andata ad Prognes: & agit sua uota sub illa.
F acundum faciebat amor: quotiésq; rogabat
V lterius iusto: Prognen ita uelle ferebat.
A ddidit & lachrymas: tanquam mandasset et illas.
P rò superi, quantum mortalia pectora cæcæ
N octis habent? ipso sceleris molimine Tereus
C reditur esse pius: laudémq; à crimine sumit.
Q uid, quòd idem Philomela cupit? patriósq; lacertis

B landa tenens humeros, ut eat uisura sororem,
P er'q; suam, contra'q; suam, petit illa, salutem.
S pectat eam Tereus: praecontrectat'q; uidendo:
O scula'q;, & collo circundata brachia cernens,
O mnia pro stimulis, facibus'q;, ciboq;, furoris
A ccipit: & quoties amplectitur illa parentem:
E sse parens uellet: neq; enim minus impius esset.
V incitur amborum genitor prece: gaudet, agitq;
I lla patri grates: & successisse duabus
I d putat infelix, quod erat lugubre duabus.
I am labor exiguus phoebo restabat: equiq;
P ulsabant pedibus spatium decliuis olympi.
R egeles epulae mensis, & bacchus in auro
P onitur: hinc placido dantur sua corpora somno.
A t rex Odrysius, quamuis secessit, in illa
A estuat: & repetens faciem, motus'q;, manusq;,
Q ualia uult fingit, quae nondum uidit: & ignes
I pse suos nutrit cura remouente soporem.
L ux erat: & generi dextram complexus euntis
P andion comitem lachrymis commendat obortis.
V t uoluere ambae, uoluisti tu quoq; Tereu,
H anc ego care gener (quoniam pia causa coëgit)
D o tibi: per'q; fidem, cognata'q; pectora supplex,
P er superos oro: patrio ut tuearis amore:
E t mihi sollicito lenimen dulce senectae
Q uamprimũ (omnis erit nobis mora lõga) remittas.
T u quoq; quamprimum (satis est uidisse sororem)
S i pietas ulla est, ad me Philomela redito.
M andabat: pariter'q; suae dabat oscula natae:
E t lachrymae mites inter mandata cadebant.

Vtq; fide pignus, dextras utraſq; popoſcit:
Interſeq; datas iunxit: natamq;, nepotemq;,
Abſentes pro ſe memori rogat ore, ſalutent:
Supremumq; uale, pleno ſingultibus ore
Vix dixit: timuitq; ſuæ præſagia mentis.
At, ſimul impoſita eſt pictæ Philomela carinæ:
Admotumq; fretum remis, tellusq; repulſa eſt:
Vicimus exclamat: mecum mea uota feruntur:
Exultatq;: & uix animo ſua gaudia differt
Barbarus: & nuſquam lumen detorquet ab illa.
Non aliter, quàm cum pedibus prædator aduncis
Depoſuit nido leporem Iouis ales ab alto,
Nulla fuga eſt capto. ſpectat ſua præmia raptor.
Iamq; iter effectum eſt: iamq; in ſua littora feſſis
Puppibus exierant: cum rex, Pandione natam
In ſtabula alta trahit, ſyluis obſcura uetuſtis.
Atq; ibi pallentem, trepidamq;, & cuncta timentẽ,
Et iam cum lachrymis ubi ſit germana rogantem,
Includit: faſſusq; nefas, & uirginem, & unam
Vi ſuperat, fruſtra clamato ſæpe parente,
Sæpe ſorore ſua, magnis ſuper omnia diuis.
Illa tremit uelut agna pauens, quæ ſaucia cani
Ore excuſſa lupi, nondum ſibi tuta uidetur.
Vtq; columba ſuo madefactis ſanguine plumis
Horret adhuc: auidosq; timet, q̃bus hæſerat ungues.
Mox ubi mens redijt: paſſos laniata capillos
Lugenti ſimilis, cæſis plangore lacertis
Intendens palmas, o diris barbare factis,
O crudelis, ait, nec te mandata parentis
Cum lachrymis mouere pijs, nec cura ſororis,

Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura.
Omnia turbasti: pellex ego facta sororis:
Tu geminus coniux. non hæc mihi debita pœna.
Quin animam hãc (ne quod facinus tibi ꝑfide restet)
Eripis? atq; utinam fecisses ante nefandos
Concubitus: uacuas habuissem criminis umbras.
Si tamen hoc superi cernunt: si numina diuûm
Sunt aliquid: si non perierunt omnia mecum:
Quandocunq; mihi pœnas dabis. ipsa pudore
Proiecto tua facta loquar: si copia detur:
In populos ueniam: si syluis clausa tenebor:
Implebo syluas: et conscia saxa mouebo.
Audiet hæc æther, & si deus ullus in illo est.
Talibus ira feri postquam commota tyranni:
Nec minor hac metus est: causa stimulatus utraq;,
Quo fuit accinctus, uagina liberat ensem:
Arreptamq; coma, flexis post terga lacertis
Vincla pati cogit. iugulum Philomela parabat:
Spemq; suæ mortis uiso conceperat ense.
Ille indignantem, & nomen patris usq; uocantem,
Luctantemq; loqui, comprensam forcipe linguam
Abstulit ense fero. radix micat ultima linguæ:
Ipsa iacet: terræq; tremens immurmurat atræ:
Vtq; salire solet mutilatæ cauda colubræ,
Palpitat: & moriens dominæ uestigia quærit.
Hoc quoq; post facinus (uix ausim credere) fertur
Sæpe sua lacerum repetisse libidine corpus.
Sustinet ad Prognen post talia facta reuerti.
Coniuge quæ uiso, germanam quærit: at ille
Dat gemitus fictos: commentaq; funera narrat

Et lachrymæ fecere fidem. uelamina Progne
Deripit ex humeris auro fulgentia lato:
Induiturq́; atras uestes: & inane sepulchrum
Constituit: falsisq́; piacula manibus infert:
Et luget, non sic lugendæ fata sororis.
Signa deus bis sex acto lustrauerat anno.
Quid faciat Philomela? fugam custodia claudit:
Structa rigent solido stabulorum mœnia saxo:
Os mutum facti caret indice. grande doloris
Ingenium est: miserisq́; uenit solertia rebus.
Stamina barbarica suspendit candida tela:
Purpureasq́; notas filis intexuit albis,
Indicium sceleris: perfectaq́; tradidit uni:
Utq́; ferat dominæ gestu rogat. illa rogata
Pertulit ad Prognen: nec scit quid tradat in illis.
Euoluit uestes sæui matrona tyranni:
Fortunæq́; suæ carmen miserabile legit:
Et (mirum est potuisse) silet. dolor ora repressit:
Verbaq́; quærenti satis indignantia linguæ
Defuerant: nec flere uacat: sed fasq́;, nefasq;
Confusura ruit: pœnæq́; in imagine tota est.
Tempus erat: quo sacra solent trieterica Bacchi
Sithoniæ celebrare nurus. nox conscia sacri:
Nocte sonat Rhodope tinnitibus æris acuti:
Nocte sua est egressa domo regina: deiq;
Ritibus instruitur. furialiaq́; accipit arma.
Vite caput tegitur: lateri ceruina sinistro
Vellera dependent: humero leuis incubat hasta.
Concita per syluas turba comitante suarum
Terribilis Progne, furijsq́; agitata doloris,

B acche tuas simulat . uenit ad stabula auia tandem:
E xululatq;: euoeq; sonat: portasq; refringit:
G ermanamq; rapit: raptæq; insignia Bacchi
I nduit: et uultus ed rarum frondibus abdit:
A ttonitamq; trahens intra sua mœnia ducat .
V t sensit tetigisse domum Philomela nefandam:
H orruit infe ix: totoq; expalluit ore .
N acta locum Progne sacrorum pignora demit:
O raq; deuelat miseræ pudibunda sororis:
A mplexumq; petit . sed non attollere contra
S ustinet hæc oculos pellex sibi uisa sororis:
D eiectoq; in humum uultu iurare uolenti,
T estariq; deos, per uim sibi dedecus illud
I llatum, pro uoce manus fuit . ardet, & iram
N on capit ipsa suam Progne: fletumq; sororis
C orripiens nō est lachrymis hoc inquit agendum,
S ed ferro: sed siquid habes, quod uincere ferrum
P ossit: in omne nefas ego me germana paraui .
A ut ego cum facibus regalia tecta cremabo:
A rtificem medijs immittam Terea flammis:
A ut linguam, aut oculos, et quæ tibi mēbra pudorē
A bstulerant, ferro rapiam: aut per uulnera mille
S ontem animam expellā . magnū est quodcūq; paraui:
Q uid sit adhuc dubito . peragit dum talia Progne:
A d matrem ueniebat Itys: quid possit, ab illo
A dmonita est: oculisq; tuens immitibus, ah quàm
E s similis patri, dixit: nec plura locuta
T riste parat facinus: tacitaq; exæstuat ira .
V t tamen accessit natus: matriq; salutem
A ttulit: & paruis adduxit colla lacertis:

Mistáq; blanditijs puerilibus oscula iunxit:
Mota quidem est genitrix: infractáq; constitit ira:
Inuitiq; oculi lachrymis maduere coactis.
Sed simul ex nimia mentem pietate labare
Sensit: ab hoc iterum est ad uultus uersa sororis:
Inq; uicem spectans ambos, cur admouet inquit
Alter blanditias? rapta silet altera lingua?
Quam uocat hic matrem, cur nõ uocat illa sororem?
Cui sis nupta uide Pandione nata marito:
Degeneras: scelus est pietas in coniuge Tereo.
Nec mora traxit Ityn, ueluti Gangetica ceruæ
Lactentem fœtum per syluas Tigris opacas:
Vtq; domus altæ partem tenuere remotam:
Tendentemq; manus, & iam sua fata uidentem,
Et mater mater clamantem, & colla petentem,
Ense ferit Progne, lateri qua pectus adhæret.
Nec uultus uertit. satis illi ad fata, uel unum
Vulnus erat: iugulum ferro Philomela resoluit:
Viuáq; adhuc, animæq; aliquid retinentia membra
Dilaniat. pars inde cauis exultat ahenis:
Pars ueribus stridet. manant penetralia tabo.
His adhibet coniux ignarum Terea mensis:
Et patrij moris sacrum mentita, quod uni,
Fas sit adire uiro, comites, famulósq; remouit.
Ipse sedens solio Tereus sublimis auito
Vescitur: inq; suam sua uiscera congerit aluum.
Tantáq; nox animi est Ityn huc accersite, dixit.
Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne:
Iamq; suæ cupiens existere nuntia cladis,
Intus habes, quem poscis ait. circumspicit ille:

A tq; ubi sit, quærit· quærenti, iterumq́; uocanti
S icut erat sparsis furiali cæde capillis
P rosiluit: Ityosq́; caput Philomela cruentum
M isit in ora patris: nec tempore maluit ullo
P osse loqui: & mentis testari gaudia dictis.
T hracius ingenti mensas clamore repellit:
V ipereasq́; ciet stygia de ualle sorores:
E t modo, si posset, reserato pectore diras
E gerere inde dapes, emersaq́; uiscera gestit:
F let modo: seq́; uocat bustum miserabile nati:
N unc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
C orpora Cecropidum pennis pendere putares:
P endebant pennis. quarum petit altera syluas:
A ltera tecta subit: neq; adhuc de pectore cædis
E xcessere notæ: signataq́; sanguine pluma est.
I lle dolore suo, pœnæq́; cupidine uelox
V ertitur in uolucrem: cui stant in uertice cristæ:
P rominet immodicum pro longa cuspide rostrum.
N omen Epops uolucri: facies armata uidetur.
H ic dolor ante diem, longæq́; extrema senectæ
T empora tartareas Pandiona misit ad umbras.
S ceptra loci rerumq́; capit moderamen Erechtheus,
I ustitia dubium est, ualidusńe potentior armis.
Q uattuor ille quidem iuuenes, totidemq́; crearat
F œmineæ sortis: sed erat par forma duarum.
E quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix
P rocri fuit. Boreæ Tereus, Thracesq́; nocebant:
D ilectaq́; diu caruit deus Orithyia:
D um rogat: & precibus mauult, quàm uiribus uti.
A st ubi blanditijs agitur nihil: horridus ira

Quæ solita est illi, nimiumq́; domestica uento:
Et merito dixit: quid enim mea tela reliqui?
Sæuitiam, & uires, iramq́;, animosq́; minaces?
Admouiq́; preces? quarum me dedecet usus?
Apta mihi uis est: hac tristia nubila pello:
Hac freta concutio: nodosáq; robora uerto:
Induroq́; niues: & terras grandine pulso.
Idem ego, cum fratres cœlo sum nactus aperto:
(Nam mihi campus is est) tanto molimine luctor:
Vt medius nostris concursibus insonet æther:
Exiliantq́; cauis elisi nubibus ignes.
Idem ego, cum subij conuexa foramina terræ:
Supposuiq́; ferox imis mea terga cauernis:
Sollicito manes: totumq́; tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petijsse: socerq́;
Non orandus erat mihi, sed faciendus, Erichtheus.
Hæc Boreas aut his non inferiora locutus
Excussit pennas. quarum iactatibus omnis
Afflata est tellus: latumq́; perhorruit æquor.
Puluereamq́; trahens per summa cacumina pallã.
Verrit humum: pauidamq́; metu caligne tectus
Orithyiam adamans fuluis complectitur alis.
Dum uolat: arserunt agitati fortius ignes:
Nec prius aërij cursus suppressit habenas:
Quàm Ciconum tenuit populos, & mœnia raptor.
Illic & gelidi coniux Actæa tyranni,
Et genitrix facta est, partus enixa gemellos:
Cætera qui matris, pennas genitoris haberet.
Non tamen has unà memorant cum corpore natas:
Barbáq; dum rutilis aberat subnixa capillis:

I mplumes Calais'q; puer, Zetes'q; fuerunt.
M ox pariter pennæ ritu cœpere uolucrum
C ingere utrunq; latus: pariter flauescere malæ.
E rgo, ubi concessit tempus puerile iuuentæ:
V ellera cum Minyis nitido radiantia uillo
P er mare non notum prima petiere carina.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VII.

i Am'q; fretum Minyæ pagasæa puppe secabant:
Perpetua'q; trahens inopem sub nocte senectam
V isus erat Phineus: iuuenes'q; aquilone creati
V irgineas uolucres miseri senis ore fugarant:
M ulta'q; perpessi claro sub Iasone, tandem
C ontigerant rapidas limosi phasidos undas.
D um'q; adeunt regem: phrixea'q; uellera poscunt:
V ox'q; datur Minyis magnorum horrenda laborũ:
C oncipit interea ualidos Aeetias ignes:
E t luctata diu postquam ratione furorem
V incere non poterat: frustra Medea repugnas:
N escio quis deus obstat ait: mirum'q; quid hoc est:
A ut aliquid certe simile huic, quod amare uocatur.
N am cur iussa patris nimium mihi dura uidentur?
S unt quoq; dura nimis. cur quẽ modo deniq; uidi,
N e pereat, timeo? quæ tanti causa timoris?
E xcute uirgineo conceptas pectore flammas,
S i potes, infelix. si possem, sanior essem.

Sed trahit inuitam noua uis: aliudq́; Cupido,
Mens aliud suadet. uideo meliora, proboq;:
Deteriora sequor. quid in hospite regia uirgo
Vreris? & thalamos alieni concipis orbis?
Hæc quoq; terra potest, qđ ames, dare. uiuat, an ille
Occidat, in dijs est. uiuat tamen: idq́; precari
Vel sine amore licet: quid enim commisit Iason?
Quem nisi crudelem non tangat Iasonis ætas?
Et genus & uirtus? quem non, ut cætera desint,
Forma mouere potest? certe mea pectora mouit.
At nisi opem tulero, taurorum afflabitur ore:
Concurretq́; suæ segeti, tellure creatis
Hostibus: aut auido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego si patiar, tunc me de tigride natam,
Tunc ferrum, & scopulos gestare in corde fatebor.
Cur non & specto pereuntem? oculosq́; uidendo
Conscelero? cur non tauros exhortor in illum?
Terrigenasq́; feros, insopitumq́; draconem?
Dij meliora uelint. quanquam non ista precanda,
Sed facienda mihi. prodam'ne ego regna parentis?
Atq; ope nescio quis seruabitur aduena nostra?
Vt per me sospes sine me det lintea uentis?
Virq́; sit alterius? pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc, aliam'ue potest præponere nobis,
Occidat ingratus: sed non is uultus in illo,
Non ea nobilitas animo est, ea gratia formæ:
Vt timeam fraudem, meritiq́; obliuia nostri.
Et dabit ante fidem: cogamq́; in fœdera testes
Esse deos. quid tuta times? accingere: & omnem
Pelle moram: tibi se semper debebit Iason:

T e face solenni iunget sibi: per'q; pelasgas
S eruatrix urbes matrum celebrabere turba.
E rgo ego germanam, fratrem'q;, patremq;, deosq;,
E t natale solum uentis ablata relinquam?
N empe pater saeuus, nempe est mea barbara tellus,
F rater adhuc infans: stant mecum uota sororis.
M aximus intra me deus est. non magna relinquã:
M agna sequar: titulum seruatæ pubis achiuæ,
N otitiam'q; loci melioris, & oppida, quorum
H ic quoq; fama uiget, cultus'q;, artes'q; uirorum,
Q uem'q; ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
A esoniden mutasse uelim: quo coniuge felix
E t dijs cara ferar: & uertice sydera tangam.
Q uid? q nescio qui medijs incurrere in undis
D icuntur montes? ratibus'q; inimica Charybdis
N unc sorbere fretum, nunc reddere? cincta'q; saeuis
S cylla rapax canibus siculo latrare profundo?
N empe tenens qđ amo, gremio'q; in Iasonis hærẽs,
P er freta longa ferar: nihil illũ amplexa uerebor:
A ut siquid metuam, metuam de coniuge solo.
C oniugium'ne putas? specioso'q; nomina culpæ
I mponis Medea tuæ? quin aspice quantum
A ggrediare nefas: &, dum licet, effuge crimen.
D ixit: & ante oculos rectum, pietas'q;, pudorq;,
C onstiterant: & uicta dabat iam terga cupido.
I bat ad antiquas Hecates Perseidos aras:
Q uas nemus umbrosum, secreta'q; sylua tegebat:
E t iam fortis erat: pulsus'q; resederat ardor:
C um uidet Aesoniden: extincta'q; flamma reluxit.
E rubuere genæ: toto'q; recanduit ore:

Vtq; solet uentis alimenta assumere, quæq;
Parua subinducta latuit scintilla fauilla,
Crescere: & in ueteres agitata resurgere uires:
Sic iam lenis amor, iam quem languere putares,
Vt uidit iuuenem: specie præsentis inarsit.
Et casu, solito formosior Aesone natus
Illa luce fuit. posses ignoscere amanti.
Spectat: & in uultu ueluti tum deniq; uiso
Lumina fixa tenet: nec se mortalia demens
Ora uidere putat: nec se declinat ab illo.
Vt uero cœpitq; loqui, dextramq; prehendit
Hospes: & auxilium summissa uoce rogauit:
Promisitq; torum: lachrymis ait illa profusis.
Quid faciam uideo: nec me ignorantia ueri
Decipiet: sed amor. seruabere munere nostro:
Seruatus promissa dato. per sacra triformis
Ille deæ, lucoq; foret quod numen in illo,
Perq; patrem soceri cernentem cuncta futuri,
Euentusq; suos, & tanta pericula iurat.
Creditus accepit cantatas protinus herbas:
Edidicitq; usum: lætusq; in tecta recessit.
Postera depulerat stellas aurora micantes:
Conueniunt populi sacrum Mauortis in aruum:
Consistuntq; iugis: medio rex ipse resedit
Agmine purpureus, sceptroq; insignis eburno.
Ecce adamanteis uulcanum naribus efflant
Aeripedes tauri: tactæq; uaporibus herbæ
Ardent: utq; solent pleni resonare camini:
Aut ubi terrena silices fornace soluti
Concipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum:

Pectora

P ectora sic intus clausas uoluentia flammas,
G utturáq; usta sonant. tamen illis A esone natus
O buius it. uertêre truces uenientis ad ora
T erribiles uultus, præfixáq; cornua ferro:
P uluereúmq; solum pede pulsauere bisulco:
F umificísq; locum mugitibus impleuerunt.
D iriguere metu Minyæ: subit ille: nec ignes
S ensit anhelatos (tantum medicamina possunt)
P endulâq; audaci mulcet palearia dextra:
S uppositósq; iugo pondus graue cogit aratri
D ucere: & insuetum ferro proscindere campum.
M irantur Colchi: Minyæ clamoribus augent,
A dijciúntq; animos. galea tum sumit ahena
V ipereos dentes: & aratos spargit in agros.
S emina mollit humus ualido prætincta ueneno:
E t crescunt, fiúntq; sati noua corpora dentes.
V tq; hominis speciem materna sumit in aluo:
P érq; suos intus numeros componitur infans:
N ec nisi maturus communes exit in auras:
S ic ubi uisceribus grauidæ telluris imago
E ffecta est hominis: fœto consurgit in aruo:
Q uodq; magis mirum est, simul edita concutit arma.
Q uos ubi uiderunt præacutæ cuspidis hastas
I n caput hæmonij iuuenis torquere parantes:
D emisere metu uultúmq;, animúmq; pelasgi.
I psa quoq; extimuit, quæ tutum fecerat illum:
V tq; peti uidit iuuenem tot ab hostibus unum:
P alluit: & subito sine sanguine frigida sedit:
N éue parum ualeant à se data gramina, carmen
A uxiliare canit: secretásq; aduocat artes.

Ille grauem medios silicem iaculatus in hostes,
A se depulsum martem conuertit in ipsos.
Terrigenae pereunt per mutua uulnera fratres:
Ciuiliq; cadunt acie. gratantur Achiui:
Victoremq; tenent: auidisq; amplexibus haerent.
Tu quoq; uictorem complecti barbara uelles:
Obstitit incepto pudor: & complexa fuisses:
Sed te ne faceres, tenuit reuerentia famae.
Quod licet, affectu tacito laeteris: agisq;
Carminibus grates, & dijs authoribus horum.
Peruigilem superest herbis sopire draconem:
Qui crista, linguisq; tribus praesignis, & uncis
Dentibus horrendus, custos erat arboris aureae.
Hunc postquam sparsit lethaei gramine succi:
Verbaq; ter dixit placidos facientia somnos:
Quae mare turbatum, quae concita flumina sistunt:
Somnus in ignotos oculos ubi uenit: & auro
Heroë Aesonius potitur: spolioq; superbus
Muneris authorem secum spolia altera portans,
Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus:
Haemoniae matres pro natis dona receptis
Grandaeuiq; ferunt patres: congestaq; flamma
Thura liquefaciunt: inductaq; cornibus aurum
Victima, uota facit. sed abest gratantibus Aeson.
Iam propior leto, fessusq; senilibus annis.
Tum sic Aesonides, o cui debere salutem
Confiteor coniux, quanquam mihi cuncta dedisti:
Excessitq; fidem meritorum summa tuorum:
Si tamen hoc possunt (qd enim nō carmina possunt?)
Deme meis annis: & demptos adde parenti.

Nec tenuit lachrymas. mota est pietate rogantis:
Dissimilemq; animum subijt pater Aeta relictus.
Nec tamen affectus tales confessa, quod inquit
Excidit ore tuo coniux scelus? ergo ego cuiquam
Posse tuæ uideor spatium transcribere uitæ?
Nec sinat hoc Hecate: nec tu petis æqua: sed isto
Quod petis, experiar maius dare munus Iason.
Arte mea soceri longum tentabimus æuum
Non annis renouare tuis. modo diua triformis
Adiuuet: & præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes, ut cornua tota coirent:
Efficerentq; orbem. postquam plenissima fulsit,
Et solida terras spectauit imagine Luna:
Egreditur tectis uestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:
Fertq; uagos mediæ per muta silentia noctis
Incomitata gradus homines, uolucresq;, ferasq;,
Soluerat alta quies: nullo cum murmure serpens
Sopitæ similis nullo cum murmure serpit:
Immotæq; silent frondes: silet humidus aër:
Sydera sola micant. ad quæ sua brachia tendens
Ter se conuertit: ter sumptis flumine crinem
Irrorauit aquis: ternis & hiatibus ora
Soluit: & in dura summisso poplite terra,
Nox ait arcanis fidissima, quæq; diurnis
Aurea cum luna succeditis ignibus astra,
Tuq; triceps Hecate, quæ cœptis conscia nostris,
Adiutrixq; uenis, cantusq;, artesq; magorum,
Quæq; magos Tellus pollentibus instruis herbis,
Auræq;, & uenti, montesq;, amnesq;, lacusq;,

D ijq; omnes nemorum, Dijq; omnes noctis adeste:
Q uorum ope, cum uolui, ripis mirantibus amnes
I n fontes rediere suos: concussáq; sisto:
S tantia concutio cantu freta: nubila pello:
N ubiláq; induco: uentos abigóq;, uocoq;:
V ipereas rumpo uerbis, & carmine fauces:
V iuáq; saxa, sua conuulsáq; robora terra
E t syluas moueo: iubeóq; tremiscere montes:
E t mugire solum: manesq; exire sepulchris:
T e quoq; luna traho: quamuis temesea labores
A era tuos minuant: currus quoq; carmine nostro
P allent: & pallet nostris aurora uenenis.
V os mihi taurorum flammas hebetastis: & unco,
I mpatiens oneris collum pressistis aratro.
V os serpentigenis in se fera bella dedistis:
C ustodemq; rudem somno sopistis: & aurum
V indice decepto graias misistis in urbes.
N unc opus est succis: per quos renouata senectus
I n florem redeat: primosq; recolligat annos.
E t dabitis: neq; enim micuerunt sydera frustra:
N ec frustra uolucrum tractus ceruice draconum
C urrus adest. aderat demissus ab æthere currus.
Q uo simul ascendit: frenatáq; colla draconum
P ermulsit: manibusq; leues agitauit habenas:
S ublimis rapitur: subiectáq; Thessala tempe
D espicit: & uisis regionibus applicat angues:
E t quas ossa tulit, quas altus Pelion herbas,
O thrysq;, & Pindus, & Pindo maior Olympus,
P erspicit: & placitas partim radice reuellit:
P artim succidit curuamine falcis ahenæ.

Multa quoq; Apidani placuerunt gramina ripis,
Multa quoq; Amphrysi: nec eras immunis Enipeu:
Necnon Peneus, necnon Sperchiades undæ
Contribuere aliquid, iuncosáq; littora Bœbes.
Carpsit & Euboica uiuax Anthedone gramen
Non dum uulgatum mutato corpore Glauci.
Nona dies illam curru, pennisq; draconum
Nonáq; nox omnes lustrantem uiderat agros.
Cum rediit: neq; erant tacti, nisi odore dracones:
Et tamen annosæ pellem posuere senectæ.
Constitit adueniens citra limenq; foresq;:
Et tantum cœlo tegitur: refugitq; uiriles
Contactus: statuitq; aras è cespite binas,
Dexteriore Hecates, at læua parte iuuentæ.
Has ubi uerbenis, syluáq; incinxit agresti:
Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit: cultrosq; in guttura uelleris atri
Conijcit: & patulas perfundit sanguine fossas.
Tum super inuergens liquidi carchesia uini,
Alteráq; inuergens tepidi carchesia lactis,
Verba simul fundit: terrenáq; numina lenit:
Vmbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem
Ne properent artus anima fraudare senili.
Quos ubi placauit, precibusq; & murmure longo:
Aesonis effœtum proferri corpus ad aras
Iussit: & in plenos resolutum carmine somnos
Exanimi similem stratis porrexit in herbis.
Hic procul Aesonidē, procul hic iubet ire ministros:
Et monet arcanis oculos remouere profanos.
Diffugiunt iussi. passis Medea capillis

B acchantum ritu flagrantes circuit aras:
M ultifidasq; faces in fossa sanguinis atri
T ingit: & infectas geminis accendit in aris.
T erq; senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.
I nterea calido positum medicamen aheno
F eruet: & exultat: spumisq; tumentibus albet.
I llic hæmonia radices ualle resectas,
S eminaq;, & flores, & succos incoquit atros.
A dijcit extremo lapides oriente petitos:
E t quas oceani refluum mare lauit arenas.
A ddidit exceptas lunæ de nocte pruinas,
E t strigis infames ipsis cum carnibus alas,
I nq; uirum soliti uultus mutare ferinos
A mbigui prosecta lupi: nec defuit illis
S quamea cinyphei tenuis membrana chelydri,
V iuacisq; iecur cerui. quibus insuper addit
O ra, caputq;, nouem cornicis sæcula passæ.
H is & mille alijs postquam sine nomine rebus
P ropositum instruxit mortali barbara munus:
A renti ramo iampridem mitis oliuæ
O mnia confudit: summisq; immiscuit ima.
E cce uetus calido uersatus stipes aheno
F it uiridis primo: nec longo tempore frondes
I nduit: & subito grauidis oneratur oliuis.
A t quacunq; cauo spumas eiecit aheno
I gnis: & in terram guttæ cecidere calentes:
V ernat humus: floresq;, & mollia pabula surgunt.
Q uæ simulac uidit, stricto Medea recludit
E nse senis iugulum: ueteremq; exire cruorem
P assa, replet succis. quos postquam combibit Aeson

A ut ore acceptos, aut uulnere: barba, comæq;
C aniciæ posita nigrum rapuere colorem.
P ulsa fugit macies: abeunt pallorq;, situsq;:
A diectoq; cauæ supplentur corpore rugæ:
M embraq; luxuriant. Aeson miratur: & olim
A nte quater denos hunc se reminiscitur annos.
V iderat ex alto tanti miracula monstri
L iber: & admonitus iuuenes nutricibus annos
P osse suis reddi: capit hoc à Colchide munus.
N eue doli cessent, odium cum coniuge falsum
P hasias assimulat: Peliæq; ad limina supplex
C onfugit: atq; illam (quoniã grauis ipse senecta ẽ)
E xcipiunt natæ. quas tempore callida paruo
C olchis amicitiæ mendacis imagine cepit.
D umq; refert inter meritorum maxima, demptos
A esonis esse situs: atq; hac in parte moratur:
S pes est uirginibus Pelia subiecta creatis
A rte suum parili reuirescere posse parentem:
I dq; petunt: pretiumq; iubent sine fine pacisci.
I lla breui spatio silet: & dubitare uidetur:
S uspenditq; animos ficta grauitate, rogantum.
M ox ubi pollicita est: quo sit fiducia maior
M uneris huius ait: qui uestri maximus æuo est
D ux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.
P rotinus innumeris effœtus laniger annis
A ttrahitur flexo circùm caua tempora cornu:
C uius ut hæmonio marcentia guttura cultro
F odit: & exiguo maculauit sanguine ferrum:
M embra simul pecudis, ualidosq; uenefica succos

Mergit in aere cauo: minuunt ea corporis artus:
Cornuaq́; exurunt: nec non cum cornibus annos:
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora, balatum mirantibus, exilit agnus:
Lasciuitq́; fuga: lactentiaq́; ubera quaerit.
Obstupuere satae Pelia: promissaq́; postquam
Exhibuere fidem: tum uero impensius instant.
Ter iuga phoebus equis in Hibero flumine mersis
Dempserat: & quarta radiantia nocte micabant
Sydera: cum rapido fallax Aeetias igni
Imponit purum laticem, & sine uiribus herbas.
Iamq́; neci similis resoluto corpore, regem
Et cum rege suo custodes somnus habebat:
Quem dederat cantus magicaeq́; potentia linguae:
Intrarant iussae cum colchide limina natae:
Ambierantq́; torum. quid nunc dubitatis inertes?
Stringite ait gladios: ueteremq́; haurite cruorem:
Vt repleam uacuas iuuenili sanguine uenas.
In manibus uestris uita est, aetasq́; parentis.
Si pietas ulla est: nec spes agitatis inanes:
Officium praestate patri: telisq́; senectam
Exigite: & saniem coniecto emittite ferro.
His, ut quaeq; pia est hortatibus, impia prima est:
Et ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus
Vlla suos spectare potest: oculosq́; reflectunt:
Caecaq́; dant saeuis auersae uulnera dextris.
Ille cruore fluens subito tamen alleuat artus:
Semilacerq́; toro tentat consurgere: & inter
Tot medius gladios palentia brachia tendens,
Quid facitis natae? quis uos in fata parentis

Armat ait? cœdere illis, animiq́; manusq;.
Plura locuturo, cum uerbis guttura Colchis
Abstulit: & calidis laniatum mersit in undis.
Quæ nisi pennatis, serpentibus isset in auras,
Non exempta foret pœnæ. fugit alta superq;
Pelion umbrosum, philyræaq́; tecta, superq;
Othryn, & euentu ueteris loca nota Cerambi.
Hic ope nympharum sublatus in aëra pennis,
Cum grauis infuso tellus foret obruta ponto:
Deucalioneas effugit inobrutus undas.
Aeoliam Pitanen à læua parte reliquit,
Factaq́; de saxo longi simulachra draconis,
Idæumq́; nemus: quo nati furta, iuuencum
Occuluit Liber falsi sub imagine cerui:
Quaq́; pater Coryti parua tumulatus arena est:
Et quos Mæra nouo latratu terruit agros:
Eurypyliq́; urbem, qua Coæ cornua matres
Gesserunt, tunc cum discederet Herculis agmen.
Phœbeamq́; Rhodon, & Ialysios Telchinas:
Quorum oculos ipso uitiantes omnia uisu
Iuppiter exosus, fraternis subdidit undis.
Transit & antiquæ Carthæïa mœnia Cææ,
Qua pater Alcidamas placidam de corpore natæ
Miraturus erat nasci potuisse columbam.
Inde lacus Hyries uides, & Cygneïa Tempe,
Quæ subitus celebrauit olor. nam Phyllius illic
Imperio pueri, uolucresq́;, ferumq́; leonem
Tradiderat domitos: taurum quoq; uincere iussus
Vicerat: et stricto toties iratus amore
Præmia poscenti taurum suprema negabat.

Ille indignatus cupies dare dixit: & alto
Desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
Factus olor niueis pendebat in aëre pennis.
At genitrix Hyrie seruatum nescia, flendo
Deliquit: stagnumq; suo de nomine fecit.
Adiacet his Pleuron: in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum uulnera Combe.
Inde Calaureæ Latoidos aspicit arua,
In uolucrem uersi cum coniuge conscia regis.
Dextera Cyllene est: in qua cum matre Menephrō
Concubiturus erat sæuarum more ferarum.
Cephison procul hinc deflentem fata nepotis
Respicit in tumidam Phocen ab Apolline uersi.
Eumeliq; domum lugentis in aëre natum.
Tandem uipereis Ephyren Pirenida pennis
Contigit, hic ueteres æuo mortalia primo
Corpora uulgarunt pluuialibus edita fungis.
Sed postquam colchis arsit noua nupta uenenis:
Flagrantemq; domum regis male uidit: utroq;
Sanguine natorum perfunditur impius ensis:
Vltaq; se male mater Iasonis effugit arma.
Hinc titaniacis ablata draconibus, intrat
Palladias arces: quæ te iustissime Phineu,
Teq; senex Periphã pariter uidere uolantes:
Innixamq; nouis neptem Polyphemonis alis.
Excipit hanc Aegeus facto damnandus in uno:
Nec satis hospitium est: thalami quoq; fœdere iūgit.
Iamq; aderat Theseus proles ignara parenti:
Et uirtute sua bimarem pacauerat Isthmon.
Huius in exitium miscet Medea, quod olim

Attulerat secum Scythicis Aconiton ab oris.
Illud Echidnææ memorant è dentibus ortum
Esse canis. specus est tenebroso cæcus hiatu:
Est uia decliuis: per quam Tirynthius heros
Restantem, contráq; diem, radiósq; micantes
Obliquantem oculos, nexis adamante cathenis
Cerberon attraxit. rabida qui concitus ira
Impleuit pariter ternis latratibus auras:
Et sparsit uirides spumis albentibus agros.
Has concresse putant: nactásq; alimenta feraces,
Fœcundíq; soli, uires cepisse nocendi.
Quæ quia nascuntur dura uiuacia caute,
Agrestes aconita uocant. ea coniugis astu
Ipse parens Aegeus nato porrexit, ut hosti.
Sumpserat ignara Theseus data pocula dextra:
Cum pater in capulo gladij cognouit eburno
Signa sui generis: facinúsq; excussit ab ore.
Effugit illa necem nebulis per carmina motis.
At genitor quanquam lætatur sospite nato:
Attonitus tamen est ingens discrimine paruo
Committi potuisse nefas. fouet ignibus aras:
Muneribúsq; deos implet: feriúntq; secures
Colla torosa boum uinctorum cornua uittis.
Nullus Erechthidis fertur celebratior illo
Illuxisse dies, agitant conuiuia patres,
Et medium uulgus: necnon & carmina, uino
Ingenium faciente, canunt. te maxime Theseu
Mirata est Marathon Cretæi sanguine tauri:
Quódq; suam securus arat Cromyona colonus,
Munus, opúsq; tuum est: tellus Epidauria per te

Clauigeram uidit Vulcani occumbere prolem:
Vidit & immitem Cephiſias ora Procruſten:
Cercyonis letum uidit Cerealis Eleuſis:
Occidit ille Scinis magnis male uiribus uſus:
Qui poterat curuare trabes: & agebat ab alto
Ad terram late ſparſuras corpora pinus.
Tutus ad Alcathoën Lelegia mœnia limes
Compoſito Scirone patet: ſparſisq́; latronis
Terra negat ſedem, ſedem negat oſſibus unda.
Quæ iactata diu fertur duraſſe uetuſtas
In ſcopulos. ſcopulis nomen Scironis inhæret.
Si titulos, annosq́; tuos numerare uelimus,
Facta prement annos. pro te fortiſſime uota
Publica ſuſcipimus: bacchi tibi ſumimus hauſtus.
Conſonat aſſenſu populi, precibusq́; fauentum
Regia: nec tota triſtis locus ullus in urbe eſt.
Nec tamen (uſqueadeo nulla eſt ſyncera uoluptas:
Sollicitumq́; aliquid lætis interuenit) Aegeus
Gaudia percepit nato ſecura recepto.
Bella parat Minos, qui quanquam milite, quanquã
Claſſe ualet, patria tamen eſt firmiſſimus ira:
Androgeiq́; necem iuſtis ulciſcitur armis.
Ante tamen bello uires acquirit amicas:
Quaq́; patent aditus uolucri freta claſſe pererrat.
Hinc Anaphen ſibi iungit, & Aſtypaleïa regna:
Promiſſis Anaphen, regna Aſtypaleïa bello.
Hinc humilem Myconen, Cretoſaq́; rura Cymoli,
Florentemq́; Cythnon, Syron, planamq́; Seriphon,
Marmoreamq́; Paron, quamq́; impia prodidit Arne
Sithonis accepto, quod auara popoſcerat, auro.

Mutata est in auem, quæ nunc quoq; diligit aurum
Nigra pedes, nigris uelata monedula pennis.
At non Oliaros, Didymeq;, et Tenos, & Andros,
Et Gyaros, nitidæq; ferax Peparethos oliuæ
Gnosiacas iuuere rates. latere inde sinistro
Oenopiam Minos petit Aeacideïa regna.
Oenopiam ueteres appellauere: sed ipse
Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.
Turba ruit: tantæq; uirum cognoscere famæ
Expetit. occurrunt illi, Telamonq;, minorq;,
Quàm Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus.
Ipse quoq; egreditur tardus grauitate senili
Aeacus: & quæ sit ueniendi causa requirit.
Admonitus patrij luctus suspirat, & illi
Dicta refert rector populorum talia centum.
Arma iuues oro pro nato sumpta: piæq;
Pars sis militiæ. tumulo solatia posco.
Huic Asopiades petis irrita, dixit, & urbi
Non facienda meæ. neq; enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus. ea fœdera nobis.
Tristis abit: stabuntq; tibi tua fœdera magno,
Dixit: & utilius bellum putat esse minari,
Quàm gerere, atq; suas ibi præconsumere uires.
Classis ab Oenopijs etiam nunc Lyctia muris
Spectari poterat: cum pleno concita uelo
Attica puppis adest: & portus intrat amicos,
Quæ Cephalum, patriæq; simul mandata ferebat.
Aeacidæ longo iuuenes post tempore uisum
Agnouere tamen Cephalum: dextrasq; dederunt:
Inq; patris duxere domum. spectabilis heros

E t ueteris retinens etiam nunc pignora formæ
I ngreditur, ramumq́; tenens popularis oliuæ:
E t dextra, læuaq́; duos ætate minores
M aior habet, Clyton, & Buten Pallante creatos.
P ostquam congressi: primi sua uerba tulerunt
C ecropidæ: Cephalus peragit mandata: rogatq́;
A uxilium: fœdusq́; refert, & iura parentum:
I mperiumq́; peti totius Achæidos addit.
S ic ubi mandatam iuuit facundia causam:
A eacus in capulo regni nitente sinistra
N e petite auxilium, sed sumite dixit Athenæ.
N ec dubie uires, quas hæc habet insula, uestras
D ucite: & omnis erat rerum status iste mearum.
R obora non desunt: superat mihi miles, & hosti.
G ratia dijs, felix, & inexcusabile tempus.
I mmo ita sit Cephalus, crescat tua ciuibus opto
V rbs ait. adueniens equidem modo gaudia cœpi:
C um tam pulchra mihi, tam par ætate iuuentus
O buia processit: multos tamen inde requiro,
Q uos quondam uidi uestra prius urbe receptus.
A eacus ingemuit: tristiq́; ita uoce locutus.
F lebile principium, melior fortuna secuta est.
H anc utinam uobis possem memorare: sine ullo
O rdine nunc repetam: neu longa ambage morer uos:
O ssa, cinisq́; iacent, memori quos mente requiris:
E t quota pars illi rerum periere mearum.
D ira lues populis ira Iunonis iniquæ
I nuadit exosæ dictas à pellice terras.
D um uisum est mortale malum: tantæq́; latebat
C ausa nocens cladis: pugnatum est arte medendi.

E xitium superabat opem: quæ uicta iacebat.
P rincipio cœlum spissa caligine terras
P ressit: & ignauos inclusit nubibus æstus.
D umq; quater plenis expleuit cornibus orbem
L una: quater plenum tenuata retexuit orbem:
L etiferis calidi spirarunt æstibus austri.
C onstat & in fontes uitium uenisse, lacusq;:
M illiaq; incultos serpentum multa per agros
E rrasse: atq; suis fluuios temerasse uenenis.
S trage canum primo, uolucrũq;, auiũq;, boumq;,
I nq; feris subiti deprensa potentia morbi.
C oncidere infelix ualidos miratur arator
I nter opus tauros: medioq; recumbere sulco.
L anigeris gregibus balatus dantibus ægros
S ponte sua, lanæq; cadunt, & corpora tabent.
A cer equus quondam, magnæq; in puluere famæ
D egenerat, palmæ ueterumq; oblitus honorum:
A d præsepe gemit morbo moriturus inerti.
N on aper irasci meminit: non fidere cursu
C erua: nec armentis incurrere fortibus ursi.
O mnia languor habet: syluisq;, agrisq;, uijsq;
C orpora fœda iacent: uitiantur odoribus auræ.
M ira loquar: non illa canes, auidæq; uolucres,
N on cani tetigere lupi: dilapsa liquescunt:
A fflatuq; nocent: & agunt contagia late.
P eruenit ad miseros damno grauiore colonos
P estis: & in magnæ dominatur mœnibus urbis.
V iscera torrentur primo: flammæq; latentis
I ndicium rubor est, & ductus anhelitus igni.
A spera lingua tumet: tepidisq; arentia uentis

Ora patent:auræq; graues capiantur hiatu.
Non stratum,non ulla pati uelamina possunt:
Dura sed in terra ponunt præcordia:nec fit
Corpus humo gelidũ: sed humus de corpore feruet.
Nec moderator adest:inq; ipsos sæua medentes
Erumpit clades:obsuntq; authoribus artes.
Quo propior quisq; est:seruitq; fidelius ægro:
In partem leti citius uenit:atq; salutis
Spes abijt:finemq; uident in funere morbi.
Indulgent animis: & nulla quid utile cura est:
Utile enim nihil est.passim,positoq; pudore
Fontibus,& fluuijs,puteisq; capacibus hærent:
Nec sitis est extincta prius,quàm uita,bibendo.
Inde graues multi nequeunt consurgere:& ipsis
Immoriuntur aquis.aliquis tamen haurit & illas.
Tantaq; sunt miseris inuisi tædia lecti:
Prosiliunt:aut,si prohibent consistere uires,
Corpora deuoluunt in humum:fugiuntq; penates
Quisq; suos:sua cuiq; domus funesta uidetur.
Et quia causa latet,locus est in crimine notus.
Semianimes errare uijs,dum stare ualebant,
Aspiceres: flentes alios,terraq; iacentes,
Lassaq; uersantes supremo lumina motu.
Membraq; pendentis tendunt ad sydera cœli
Hic,illic,ubi mors deprenderat,exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit?aut quid debuit esse?
Ni uitam odissem?& cuperem pars esse meorum?
Quo se cunq; acies oculorum flexerat:illic
Vulgus erat stratum:ueluti cum putria motis
Poma cadunt ramis,agitataq; ilice glandes.
Templa

Templa uides contra gradibus sublimia longis.
Iuppiter illa tenet quis non altaribus illis
Irrita thura dedit? quoties pro coniuge coniux,
Pro nato genitor, dum uerba precantia dicit:
Non exoratis animam finiuit in aris?
Inq; manu thuris pars inconsumpta reperta est?
Admoti quoties templis, dum uota sacerdos
Concipit: & fundit purum inter cornua uinum:
Haud expectato ceciderunt uulnere tauri?
Ipse ego sacra Ioui pro me, patriáq;, tribusq;
Cum facerem natis: mugitus uictima diros
Edidit: & subito collapsa sine ictibus ullis
Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
Fibra quoq; ægra notas ueri, monitusq; deorum
Perdiderat: tristes penetrant ad uiscera morbi.
Ante sacros uidi proiecta cadauera postes:
Ante ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
Pars animam laqueo claudunt: mortisq; timorem
Morte fugant: ultróq; uocant uenientia fata.
Corpora missa neci nullis de more feruntur
Funeribus: neq; enim capiebant funera portæ.
Aut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
Indotata rogos. & iam reuerentia nulla est:
Déq; rogis pugnant: alienisq; ignibus ardent.
Qui lachryment, desunt: indefletæq; uagantur
Natorumq;, uirûmq; animæ, iuuenumq;, senumq;.
Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
Attonitus tanto miserarum turbine rerum
Iuppiter ò dixi, si te non falsa loquuntur
Isse sub amplexus Asopidos Aeginæ:

N ec te magne pater nostri pudet esse parentem:
A ut mihi redde meos:aut me quoq; côde sepulchro.
I lle notam fulgore dedit,tonitruq́; secundo.
A ccipio ,sint'q; ista precor felicia mentis
S igna tuæ,dixi,quæ das mihi pignoris omen.
F orte fuit iuxta patulis rarissima ramis
S acra Ioui quercus de semine Dodonæo.
H ic nos frugilegas aspeximus agmine longo
G rande onus exiguo formicas ore gerentes:
R ugoso'q; suum seruantes cortice callem.
D um numerum miror:totidem pater optime dixi
T u mihi da ciues:& inania mœnia supple.
I ntremuit:ramis'q; sonum sine flamine motis
A lta dedit quercus.pauido mihi membra timore
H orruerant:stabant'q; comæ:tamen oscula terræ
R oboribus'q; dedi:nec me sperare fatebar:
S perabam tamen:atq; animo mea uota fouebam.
N ox subit:& curis exercita corpora somnus
O ccupat:ante oculos eadem mihi quercus adesse,
E t rami totidem,totidem'q; animalia ramis
F erre suis uisa est:pariter'q; tremiscere motu:
G raniferum'q; agmen subiectis spargere in aruis.
C rescere quod subito maius,maius'q; uidetur:
A c se tollere humo:recto'q; assistere trunco:
E t maciem,numerum'q; pedum,nigrum'q; colorē
P onere:& humanam membris inducere formam.
S omnus abit:damno uigilans mea uisa:queror'q;
I n superis opis esse nihil.at in ædibus ingens
M urmur erat:uoces'q; hominum exaudire uidebar
I am mihi desuetas.dum suspicor,has quoq; somni

Esse: uenit Telamon properus: foribusq; reclusis
Speq;, fideq;, pater dixit, maiora uidebis.
Egredere. egredior: qualesq; in imagine somni
Visus eram uidisse uiros, ex ordine tales
Aspicio, noscoq;. adeunt: regemq; salutant.
Vota Ioui soluo: populisq; recentibus urbem
Partior, & uacuos priscis cultoribus agros:
Myrmidonasq; uoco: nec origine nomina fraudo.
Corpora uidisti: mores, quos ante gerebant,
Nunc quoq; hñt. parcũ genus est, patiẽsq; laborum,
Quæsitiq; tenax, & quod quæsita reseruet.
Hi te ad bella pares annis, animisq; sequentur:
Cum primum, qui te feliciter attulit, eurus
(Eurus enim attulerat) fuerit mutatus in austros.
Talibus, atq; alijs longum sermonibus illi
Impleuere diem: lucis pars optima mensæ,
Est data: nox somnis. iubar aureus extulerat Sol:
Flabat adhuc eurus: redituraq; uela tenebat.
Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior ætas,
Ad regem Cephalus simul, & Pallante creati
Conueniunt. sed adhuc regem sopor altus habebat.
Excipit Aeacides illos in limine Phocus:
Nam Telamon. fraterq; uiros ad bella legebant:
Phocus in interius spatium, pulchrosq; recessus
Cecropidas duxit: cum quis simul ipse resedit.
Aspicit Aeoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum: cuius fuit aurea cuspis.
Pauca prius medijs sermonibus ille locutus,
Sum nemorum studiosus ait, cædisq; ferinæ:
Qua tamen è sylua teneas hastile recisum

Iandudum dubito: certe, si fraxinus esset,
Fulua colore foret: si cornus, nodus inesset.
Vnde sit ignoro: sed non formosius isto
Viderunt oculi telum iaculabile nostri.
Excipit actæis è fratribus alter: & usum
Maiorem specie mirabere, dixit, in isto.
Consequitur quodcunq; petit: fortunáq; missum
Non regit: & reuolat nullo referente cruentum.
Tum uero iuuenis Nereïus omnia quærit:
Cur sit, & unde datum: quis tanti muneris author.
Quæ petit, ille refert, & cætera nota pudore:
Qua tulerit mercede, silet: tactusq; dolore
Coniugis amissæ lachrymis ita fatur obortis.
Hoc me nate dea (quis posset credere?) telum
Flere facit: faciet'q; diu, si uiuere nobis
Fata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
Perdidit: hoc utinam caruissem munere semper.
Procris erat, si forte magis peruenit ad aures
Orithyia tuas: raptæ soror Orithyiæ.
Si faciem, moresq; uelis conferre duarum:
Dignior ipsa rapi. pater hāc mihi iūxit Erechtheus:
Hanc mihi iunxit amor. felix dicebar: eramq;:
Non ita dis uisum est: & nunc quoq; forsitan essem.
Alter agebatur post sacra iugalia mensis:
Cum me cornigeris tendentem retia ceruis
Vertice de summo semper florentis Hymeti
Lutea mane uidet pulsis Aurora tenebris:
Inuitumq; rapit. liceat mihi uera referre
Pace deæ: quod sit roseo spectabilis ore:
Quod teneat lucis, teneat confinia noctis:

Nectareis ꝗ alatur aquis: ego Procrin amabam:
Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
Sacra tori, coitusq; nouos, thalamosq; recentes,
Primaq; deserti referebam fœdera lecti.
Mota dea est: & siste tuas ingrate querelas:
Procrin habe, dixit: ꝗ si mea prouida mens est:
Non habuisse uoles: meq; illi irata remisit.
Dum redeo: mecumq; deæ memorata retracto:
Esse metus cœpit, ne iura iugalia coniux
Non bene seruasset. facies, ætasq;, iubebant
Credere adulterium: prohibebant credere mores.
Sed tamen abfuerã: sed & hæc erat, unde redibã,
Criminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
Quærere quod doleam, statuo: donisq; pudicam
Sollicitare fidem. fauet huic Aurora timori:
Immutatq; meam (uideor sensisse) figuram.
Palladias ineo non cognoscendus Athenas:
Ingrediorq; domum. culpa domus ipsa carebat:
Castaq; signa dabat: dominoq; erat anxia rapto.
Vix aditus per mille dolos ad Erechthida factus.
Vt uidi: obstupui: meditataq; penè reliqui
Tentamenta fide: male me, quin uera faterer,
Continui: male quin, ut oportuit, oscula ferrem.
Tristis erat: sed nulla tamen formosior illa
Esse potest tristi: desyderioq; dolebat
Coniugis abrepti. tu collige, qualis in illa
Phoce decor fuerit: quam sic dolor ipse decebat.
Quid referam? quoties tentamina nostra pudica
Reppulerint mores? quoties ego dixerit uni
Seruor: ubicunq; est, uni mea gaudia seruo.

C ui non ista fide satis experientia sano
M agna foret? non sum contentus: & in mea pugno
V ulnera: dum census dare me promitto: loquendo
M uneráq; augendo, tandem dubitare coëgi.
E xclamo, mala pectora detego: fictus adulter,
V erus eram coniux: me perfida teste teneris.
I lla nihil: tacito tantummodo uicta pudore
I nsidiosa malo cum coniuge limina fugit:
O ffensáq; mei genus omne perosa uirorum
M ontibus errabat studijs operata Dianæ.
T um mihi deserto uiolentior ignis ad ossa
P eruenit: orabam ueniam: & peccasse fatebar:
E t potuisse datis simili succumbere culpæ
M e quoq; muneribus: si munera tanta darentur.
H æc mihi confesso læsum prius ulta pudorem
R edditur: & dulces concorditer exigit annos.
D at mihi præterea, tanquam si parua dedisset
D ona, canem munus: quem cum sua traderet illi
C ynthia, currendo superabit dixerat, omnes.
D at simul & iaculum: quod nos (ut cernis) hēmus.
M uneris alterius quæ sit fortuna requiris:
A ccipe mirandum: nouitate mouebere facti.
C armina Naïades non intellecta priorum
S oluunt ingenijs: & præcipitata iacebat
I mmemor ambagum uates obscura suarum
S cilicet alma Themis: nec talia linquit inulta.
P rotinus Aonijs immissa est bellua Thebis:
C essit & exitio multis: pecoríq;, sibiq;,
R uricolæ pauere feram. uicina iuuentus
V enimus: & latos indagine cinximus agros.

Illa leui uelox superabat retia saltu:
Summaq; transibat positurum lina plagarum.
Copula detrahitur canibus: quos illa sequentes
Effugit: & coetum non segnior alite ludit.
Poscor & ipse meum consensu Laelapa magno:
(Muneris hoc nomen) iandudum uincula pugnat
Exuere ipse sibi: colloq; morantia tendit.
Vix bene missus erat: nec iam poteramus, ubi esset,
Scire: pedum calidus uestigia puluis habebat:
Ipse oculis ereptus erat. non ocyor illo
Hasta, nec exutae contorto uerbere glandes,
Nec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu.
Collis apex medij subiectis imminet aruis.
Tollor in hunc: capioq; noui spectacula cursus.
Quo modo deprendi, modo se subducere ab ipso
Vulnere uisa fera est: nec limite callida recto,
In spatiumq; fugit: sed decipit ora sequentis:
Et redit in gyrum: ne sit suus impetus hosti.
Imminet hic: sequiturq; parem: similisq; tenenti
Non tenet: & uanos exercet in aëra morsus.
Ad iaculi uertebar opem: quod dextera librat
Dum mea: dum digitos amentis addere tento:
Lumina deflexi: reuocataq; rursus eodem
Rettuleram: medio (mirum) duo marmora campo
Aspicio: fugere hoc, illud latrare putares.
Scilicet inuictos ambo, certamine cursus
Esse deus uoluit: siquis deus affuit illis.
Hactenus: & tacuit. iaculo quod crimen in ipso est?
Phocus ait. iaculi sic crimina reddidit ille.
Gaudia principium nostri sunt Phoce doloris.

Illa prius referam. iuuat o meminisse beati
Temporis Aeacide: quo primos rite per annos
Coniuge eram felix: felix erat illa marito.
Mutua cura duos, & amor socialis habebat:
Nec Iouis illa meo thalamos præferret amori:
Nec me quæ caperet, non si Venus ipsa ueniret,
Vlla erat: æquales urebant pectora flammæ.
Sole ferè radijs feriente cacumina primis
Venatum in syluas iuueniliter ire solebam:
Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec lina sequi nodosa solebant.
Tutus eram iaculo. sed cum satiata ferinæ
Dextera cædis erat: repetebam frigus, & umbras,
Et quæ de gelidis exibat uallibus, auram.
Aura petebatur medio mihi lenis in æstu:
Auram expectabam: requies erat ille labori.
Aura (recordor enim) uenias cantare solebam:
Méq; iuues: intrésq; sinus gratissima nostros:
Vtq; facis, releuare uelis, quibus urimur, æstus.
Forsitan addiderim (sic me mea fata trahebant)
Blanditias plures: & tu mihi magna uoluptas,
Dicere sum solitus: tu me reficisq;, fouesq;:
Tu facis, ut syluas, ut amem loca sola: meoq;
Spiritus iste tuus semper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
Nescio quis: nomenq; auræ tam sæpe uocatum
Esse putat nymphæ: nympham mihi credit amari.
Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit: linguáq; refert audita susurra.
Credula res amor est. subito collapsa dolore,

V t mihi narratur, cecidit: longoq́; refecta
T empore se miseram, se fati dixit iniqui:
D eq́; fide questa est: & crimine concita uano
Q uod nihil est, metuit: metuit sine corpore nomen:
E t dolet infelix ueluti de pellice uera.
S æpe tamen dubitat speratq́; miserrima falli:
I ndicioq́; fidem negat: & nisi uiderit ipsa,
D amnatura sui non est delicta mariti.
P ostera depulerant Auroræ lumina noctem:
E gredior: syluasq́; peto: uictorq́; per herbas
A ura ueni, dixi: nostroq́; medere labori.
E t subito gemitus inter mea uerba uidebar
N escio quos audisse. ueni tamen optima dicens,
F ronde leuem rursus strepitum faciente caduca
S um ratus esse feram: telumq́; uolatile misi.
P rocris erat: medioq́; tenens in pectore uulnus,
H ei mihi conclamat. uox est ubi cognita fidæ
C oniugis: ad uocem præceps, amensq́; cucurri.
S emianimem, et sparsas fœdantem sanguine uestes.
E t sua (me miserum) de uulnere dona trahentem,
I nuenio: corpusq́; meo mihi carius ulnis
M ollibus attollo: scissaq́; à pectore ueste
V ulnera sæua ligo: conorq́; inhibere cruorem:
N eu me morte sua sceleratum deserat, oro.
V iribus illa carens, & iam moribunda coëgit
H æc se pauca loqui. per nostri fœdera lecti,
P erq́; deos supplex oro, superosq́;, meosq́;,
P er siquid merui de te bene, perq́; manentem
N unc quoq́;, cum pereo, causam mihi mortis, amorẽ,
N e thalamis Auram patiare innubere nostris.

D ixit: & errorem tum deniq; nominis esse
E t sensi: & docui: sed quid docuisse iuuabat?
L abitur: & paruae fugiunt cum sanguine uires:
D umq́; aliquid spectare potest, me spectat: & in me
I nfelicem animam, nostróq; exhalat in ore.
S ed uultu meliore mori secura uidetur.
F lentibus haec lachrymans heros memorabat: et ecce
A eacus ingreditur duplici cum prole, nouoq;
M ilite: quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VIII.

iAm nitidum retegente diem, noctisq́; fugante
Tempora lucifero cadit Eurus: & humida surgunt
N ubila: dant placidi cursum redeuntibus austri
A eacidis, Cephaloq́;: quibus feliciter acti
A nte expectatum portus tenuere petitos.
I nterea Minos Lelegeïa littora uastat.
P raetentatq́; sui uires mauortis in urbe
A lcathoë: quam Nisus habet: cui splendidus ostro
I nter honoratos medio de uertice canos
C rinis inhaerebat magni fiducia regni.
S exta resurgebant orientis cornua lunae:
E t pendebat adhuc belli fortuna: diuq;
I nter utrunq; uolat dubijs uictoria pennis.
R egia turris erat uocalibus addita muris:
I n quibus auratam proles Latonia fertur

Deposuisse lyram: saxo sonus eius inhæsit.
Sæpe illuc solita est ascendere filia Nisi:
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo:
Tunc cum pax esset. bello quoq; sæpe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina martis.
Iamq; mora belli procerum quoq; nomina norat:
Armaq;, equosq;, habitusq;, cydoneasq; pharetras.
Nouerat ante alios faciem ducis Europæi
Plus etiam, quàm nosse sat est. hac iudice Minos,
Seu caput abdiderat cristata casside pennis:
In galea formosus erat: seu sumpserat ære
Fulgentem clypeum: clypeum sumpsisse decebat.
Torserat adductis hastilia lenta lacertis:
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem.
Imposito calamo patulos sinuauerat arcus:
Sic Phœbum sumptis iurabat stare sagittis.
Cum uero faciem dempto nudauerat ære:
Purpureusq; albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi: spumantiaq; ora regebat:
Vix sua, uix sanæ uirgo Niseïa compos
Mentis erat. felix iaculum, quod tangeret ille,
Quæq; manu premeret, felicia frena uocabat.
Impetus est illi (liceat modo) ferre per agmen
Virgineos hostile gradus: est impetus illi
Turribus è summis in gnosia mittere corpus
Castra: uel æratas hosti recludere portas:
Vel siquid Minos aliud uelit. utq; sedebat
Candida dictæi spectans tentoria regis,
Læter ait, doleam'ne geri lachrymabile bellum,
In dubio est: doleo, quod Minos hostis amanti est.

Sed nisi bella forent, nunquam mihi cognitus esset.
Me tamen accepta poterat deponere bellum
Obside: me comitem, me pacis pignus haberet.
Si quæ te peperit, talis pulcherrime regum,
Qualis es ipse, fuit: merito deus arsit in illa.
O ego ter felix: si pennis lapsa per auras
Gnosiaci possem castris insistere regis.
Fassáq; me, flammasq; meas, qua dote, rogarem,
Vellet emi: tantum patrias ne posceret arces.
Nam pereant potius sperata cubilia: quàm sim
Proditione potens. quamuis sæpe utile uinci
Victoris placidi fecit clementia multis.
Iusta gerit certe pro nato bella perempto:
Et causáq; ualet, causámq; tuentibus armis.
Vt puto, uincemur: qui si manet exitus urbem:
Cur suus hæc illi reseret mea mœnia mauors?
Et non noster amor? melius sine cæde, moraq;,
Impensáq; sui poterit superare cruoris.
Nam metuo certe, ne quis tua pectora Minos
Vulneret imprudens: quis enim tam durus, ut in te
Dirigere immitem non inscius audeat hastam?
Cœpta placent: & stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam: finémq; imponere bello:
Verum uelle parum est. aditus custodia seruat:
Claustráq; portarum genitor tenet. hunc ego solum
Infelix timeo: solus mea uota moratur.
Di facerent, sine patre forem. sibi quisq; profecto
Est deus: ignauis precibus fortuna repugnat.
Altera iandudum succensa cupidine tanto
Perdere gauderet, quodcunq; obstaret amori.

E t cur ulla foret me fortior? ire per ignes,
E t gladios ausim. neq; ad hoc tamen ignibus ullis,
A ut gladijs opus est. opus est mihi crine paterno.
I lle mihi est auro pretiosior: illa beatam
P urpura me, uotiq; mei factura potentem.
T alia dicenti curarum maxima nutrix
N ox interuenit: tenebrisq; audacia creuit.
P rima quies aderat: qua curis fessa diurnis
P ectora somnus hēt: thalamos taciturna paternos
I ntrat: & (heu facinus) fatali nata parentem
C rine suum spoliat: prædaq; potita nefanda
F ert secum spolium sceleris: progressaq; porta
P er medios hostes (meriti fiducia tanta est)
P eruenit ad regem. quem sic affata pauentem est.
S uasit amor facinus: proles ego regia Nisi
S cylla tibi trado patriamq;, meosq; penates.
P ræmia nulla peto, nisi te: cape pignus amoris
P urpureum crinem: nec me nunc tradere crinem,
S ed patrium tibi crede caput: scelerataq; dextra
M unera porrexit. Minos porrecta refugit:
T urbatusq; noui respondit imagine facti.
D i te summoueant o nostri infamia sæcli
O rbe suo: tellusq; tibi, pontusq; negetur.
C erte ego non patiar Iouis incunabula Creten,
Q ui meus est orbis, tantum contingere monstrum.
D ixit: &, ut leges captis iustissimus author
H ostibus imposuit: classis retinacula solui
I ussit: & æratas impleri remige puppes.
S cylla, freto postquam deductas nare carinas,
N ec præstare ducem sceleris sibi præmia uidit:

Consumptis precibus uiolentam transit in iram:
Intendensq; manus passis furibunda capillis
Quo fugis, exclamat, meritorum authore relicta
O patriæ prælate meæ, prælate parenti?
Quo fugis immitis? cuius uictoria nostrum
Et scelus & meritum est. nec te data munera, nec te
Noster amor mouit: nec quod spes omnis in unum
Te mea congesta est. nam quo deserta reuertar?
In patriam? superata iacet. sed finge manere:
Proditione mea clausa est mihi. patris ob ora?
Quem tibi donaui. ciues odere merentem:
Finitimi exemplum metuunt. obstruximus orbem
Terrarum nobis: ut Crete sola pateret.
Hanc quoq; si prohibes: & nos ingrate relinquis:
Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,
Armeniæ tigres, austroq; agitata charybdis.
Nec Ioue tu natus: nec mater imagine tauri
Lusa tua est: generis falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
Qui te progenuit, taurus fuit. exige pœnas
Nise pater: gaudete malis modo prodita nostris
Mœnia: nam fateor, merui: & sum digna perire.
Sed tamen ex illis aliquis, quos impia læsi:
Me perimat: cur qui uicisti crimine nostro,
Insequeris crimen? scelus hoc patriæq;, patriq;,
Officium tibi sit. te uero coniuge digna est:
Quæ toruum ligno decepit adultera taurum:
Discordemq; utero fœtum tulit. ecquid ad aures
Perueniunt mea dicta tuas? an inania uenti
Verba ferunt? ijdemq; tuas ingrate carinas?

I am iam Pasiphaën non est mirabile taurum
P ræposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
M e miseram, properare iubet: diuulsáq; remis
V nda sonat: mecum'q; simul mea terra recedit.
N il agis o frustra meritorum oblite meorum:
I nsequar inuitum: puppim'q; amplexa recuruam
P er freta longa trahar. uix dixerat: insilit undis:
C onsequitur'q; rates faciente cupidine uires.
G nosiacæq; hæret comes inuidiosa carinæ.
Q uam pater ut uidit (nam iam pendebat in auras:
E t modo factus erat fuluus Halyætus in alis)
I bat, ut hærentem rostro laceraret adunco.
I lla metu puppim dimisit: & aura cadentem
S ustinuisse leuis, ne tangeret æquora, uisa est:
P luma fuit: plumis in auem mutata uocatur
C iris: & à tonso est hoc nomen adepta capillo.
V ota Ioui Minos taurorum sanguine centum
S oluit: ut egressus ratibus creteida terram
C ontigit: & spolijs decorata est regia fixis.
C reuerat opprobrium generis: fœdum'q; patebat
M atris adulterium monstri nouitate biformis.
D estinat hunc Minos thalamis remouere pudorẽ:
M ultiplicíq; domo cæcis includere tectis.
D ædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
P onit opus: turbat'q; notas: & lumina flexu
D ucit in errorem uariarum ambage uiarum.
N on secus ac liquidis Phrygius Mæander in undis
L udit: & ambiguo lapsu refluit'q;, fluitq;:
O ccurrens'q; sibi uenturas aspicit undas:
E t nunc ad fontes, nunc ad mare uersus apertum

I ncertas exercet aquas:ita Dædalus implet
I nnumeras errore uias:uix'q; ipse reuerti
A d limen potuit.tanta est fallacia tecti.
Q uo postquam geminam tauri, iuuenis'q; figuram
C lausit:& Actæo bis pastum sanguine monstrum
T ertia sors annis domuit repetita nouenis:
V t'q; ope uirginea nullis iterata priorum
I anua difficilis filo est inuenta relicto:
P rotinus Aegides rapta Minoide Diam
V ela dedit:comitem'q; suam crudelis in illo
L ittore destituit.desertæ,& multa querenti,
A mplexus,& opem Liber tulit:ut'q; perenni
S ydere clara foret, sumptam de fronte coronam
I mmisit cœlo.tenues uolat illa per auras:
D um'q; uolat, gemmæ nitidos uertuntur in ignes:
C onsistunt'q; loco, specie remanente coronæ,
Q ui medius,nixi'q; genu est,anguem'q; tenentis.
D ædalus interea Creten, longum'q; perosus
E xilium, tactus'q; loci natalis amore,
C lausus erat pelago.terras licet,inquit, & undas
O bstruat:at cœlum certe patet:ibimus illac:
O mnia possideat:non possidet aëra Minos.
D ixit:& ignotas animum dimittit in artes:
M aturam'q; nouat.nam ponit in ordine pennas
A' minima cœptas, longam breuiore sequente,
V t cliuo creuisse putes.sic rustica quondam
F istula disparibus paulatim surgit auenis.
T um lino medias, & ceris alligat imas:
A tq; ita compositas paruo curuamine flectit:
V t ueras imitetur aues.puer Icarus unà

Stabat.

Stabat: & ignarus sua se tractare pericla
Ore renidenti modo quas uaga mouerat aura,
Captabat plumas: flauam modo pollice cœram
Mollibat: lusu'q; suo mirabile patris
Impediebat opus. postquam manus ultima cœpto
Imposita est: geminas opifex librauit in alas
Ipse suum corpus: mota'q; pependit in aura.
Instruit & natum: medio'q; ut limite curras
Icare ait, moneo: ne, si demissior ibis,
Vnda grauet pennas: si cælsior, ignis adurat.
Inter utrunq; uola. nec te spectare Booten,
Aut Helicen iubeo, strictum'q; Orionis ensem:
Me duce carpe uiam. pariter præcepta uolandi
Tradit: & ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus, monitus'q; genæ maduere seniles:
Et patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo: pennis'q; leuatus
Ante uolat: comiti'q; timet, uelut ales, ab alto
Quæ teneram prolem produxit in aëra nido.
Hortatur'q; sequi: damnosas'q; erudit artes:
Et mouet ipse suas: & nati respicit alas.
Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces,
Aut pastor baculo, stiuæ'ue innixus arator,
Vidit: & obstupuit: qui'q; æthera carpere possent,
Credidit esse deos. & iam Iunonia læua
Parte Samos fuerat, Delos'q;, Parosq; relictæ.
Dextra Lebyntos erat, fœcunda'q; melle Calymna:
Cum puer audaci cœpit gaudere uolatu:
Deseruit'q; ducem: cœli'q; cupidine tactus
Altius egit iter. rapidi uicinia solis

Mollit odoratas pennarum uincula ceras.
Tabuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos:
Remigioq́; carens non ullas percipit auras:
Oraq́; cærulea patrium clamantia nomen
Excipiuntur aqua: quæ nomen traxit ab illo.
At pater infelix, nec iam pater, Icare dixit,
Icare dixit ubi es? qua te regione requiram?
Icare dicebat: pennas aspexit in undis:
Deuouitq́; suas artes: corpusq́; sepulchro
Condidit: & tellus à nomine dicta sepulti.
Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
Garrula ramosa prospexit ab ilice Perdix:
Et plausit pennis: testataq́; gaudia cantu est
Vnica tunc uolucris, nec uisa prioribus annis,
Factaq́; nuper auis, longum tibi Dædale crimen.
Namq; huic tradiderat fatorum ignara docendum
Progeniem germana suam, natalibus actis
Bis puerum senis, animi ad præcepta capacis.
Ille etiam medio spinas in pisce notatas
Traxit in exemplum: ferroq́; incidit acuto
Perpetuos dentes: & serræ repperit usum
Primus: & ex uno duo ferrea brachia nodo
Iunxit: ut æquali spatio distantibus illis
Altera pars staret: pars altera duceret orbem.
Dædalus inuidit: sacraq́; ex arce Mineruæ
Præcipitem misit lapsum mentitus. at illum,
Quæ fauet ingenijs, excepit Pallas: auemq;
Reddidit: & medio uelauit in aëre pennis.
Sed uigor ingenij quondam uelocis, in alas,
Inq; pedes abijt: nomen, quod & ante, remansit.

Non tamen hæc alte uolucris sua corpora tollit:
Nec facit in ramis, altóq; cacumine nidos:
Propter humum uolitat: ponitq; in sepibus oua:
Antiquiq; memor metuit sublimia casus.
Iamq; fatigatum tellus ætnæa tenebat
Dædalon: & sumptis pro supplice Cocalus armis
Mitis habebatur: iam lamentabile Athenæ
Pendere desierant thesea laude tributum.
Templa coronantur: bellatricémq; Mineruam
Cum Ioue, dis'q; uocant alijs: quos sanguine uoto,
Muneribus'q; datis, & acerris thuris honorant.
Sparserat argolicas nomen uaga fama per urbes
Theseos: & populi, quos diues Achaïa cœpit,
Huius opem magnis implorauere periclis.
Huius opẽ Calydon, quamuis Meleagron haberet,
Sollicita supplex petijt prece. causa petendi
Sus erat infestæ famulus, uindex'q; Dianæ.
Oenea nanq; ferunt plenis successibus anni
Primitias frugum Cereri, sua uina Lyæo,
Palladios flauæ latices libasse Mineruæ.
Cœptus ab agricolis superos peruenit ad omnes
Ambitiosus honor: solas sine thure relictas
Præteritas cessasse ferunt Latoidos aras.
Tangit & ira deos. at non impune feremus,
Quæq; inhonoratæ, non & dicemur inultæ,
Inquit: & Oeneios ultorem spreta, per agros
Misit aprum. quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus: sed habent Sicula arua minores.
Sanguine, et igne micát oculi: riget horrida ceruix:

S tant'q; uelut uallum, uelut alta hastilia setæ.
F eruida cum rauco latos stridore per armos
S puma fluit: dentes æquantur dentibus indis:
F ulmen ab ore uenit: frondes afflatibus ardent.
I s modo crescentes segetes proculcat in herba:
N unc matura metit fleturi uota coloni:
E t cererem in spicis intercipit: area frustra,
E t frustra expectant promissas horrea messes.
S ternuntur grauidi longo cum palmite fœtus,
B accáq; cum ramis semper frondentis oliuæ.
S æuit & in pecudes: non has pastor'ue, canis'ue,
N on armenta truces possunt defendere tauri.
D iffugiunt populi: nec se nisi mœnibus urbis
E sse putant tutos: donec Meleagros, & unà
L ecta manus iuuenum caluere cupidine laudis.
T yndaridæ gemini præstantes. Cæstibus alter,
A lter equo, primæq; ratis molitor Iason,
E t cum Pirithoo felix concordia Theseus,
E t duo Thestiadæ, & proles Apharcïa Lynceus,
E t uelox Idas, & iam non fœmina Cæneus,
L eucippus'q; ferox, iaculo'q; insignis Acastus,
Hippothous'q;, Dryasq; et cretus Amyntore Phœnix,
Actoridæq; pares, & missus ab Elide Phyleus.
N ec Telamon aberat, magni'q; creator Achillis,
C um'q; Pheretiade, & Hyantæo Iolao
I mpiger Eurytion, cursu'q; inuictus Echion,
N ericius'q; Lelex, Panopeus'q;, Hyleus'q;, feroxq;
H ippasus, & primis etiam nunc Nestor in annis,
E t quos Hippocoon antiquus misit Amyclis,
P enelopes'q; socer, cum Parrhasio Ancæo,

A mpycidesq́; sagax, & adhuc à coniuge tutus
O eclides, nemorisq́; decus Tegeæa Lycæi.
R asilis huic summam mordebat fibula uestem:
C rinis erat simplex nodum collectus in unum:
E x humero pendens resonabat eburnea læuo
T elorum custos: arcum quoq; læua tenebat.
T alis erat cultu facies, quam dicere uere
V irgineam in puero, puerilem in uirgine posses.
H anc pariter uidit, pariter Calydonius Heros
O ptauit renuente deo: flammasq́; latentes
H ausit: & o felix siquem dignabitur inquit
I sta uirum: nec plura sinit tempusq́;, pudorq;
D icere: maius opus magni certaminis urget.
S ylua frequẽs trabibus, quam nulla ceciderat ætas
I ncipit à plano: deuexaq́; prospicit arua.
Q uò postquam uenere uiri: pars retia tendunt:
V incula ps adimunt canibus: pars pressa sequuntur
S igna pedum: cupiuntq́; suum reperire periclum.
C oncaua uallis erat: quo se demittere riui
A ssuerant pluuialis aquæ: tenet ima lacunæ
L enta salix, uluæq́; leues, iunciq́; palustres,
V iminaq́;, & longæ parua sub arundine cannæ.
H inc aper excitus medios uiolentus in hostes
F ertur, ut excussis elisus nubibus ignis.
S ternitur incursu nemus: & propulsa fragorem
S ylua dat: exclamant iuuenes: protentaq́; forti
T ela tenent dextra lato uibrantia ferro.
I lle ruit: spargitq́; canes, ut quisq; furenti
O bstat: & obliquo latrantes dissipat ictu.

C uspis Echionio primum contorta lacerto
V ana fuit: truncoq́; dedit leue uulnus acerno.
P roxima si nimijs mittentis uiribus usa
N on foret, in tergo uisa est hæsura petito:
L ongius ijt: author teli Pagasæus Iason.
P hœbe ait Ampycides, si te colui'q;, coloq;,
D a mihi, quod petitur, certo contingere telo.
Q ua potuit precibus deus annuit: ictus ab illo est,
S ed sine uulnere aper: ferrumq́; Diana uolanti
A bstulerat iaculo: lignum sine acumine uenit.
I ra feri mota est: nec fulmine lenius arsit:
E micat ex oculis: spirat quoq; pectore flammas.
V tq́; uolat moles adducto concita neruo:
C um petit aut muros, aut plenas milite turres:
I n iuuenes certo sic impete uulnificus Sus
F ertur: & Eupalamon, pelagonaq́; dextra tuētes
C ornua prosternit. socij rapuere iacentes.
A t non letiferos effugit Enæsimus ictus
H ippocoonte satus. trepidantem & terga parantem
V ertere, succiso liquerunt poplite nerui.
F orsitan & Pylius citra troiana perisset
T empora: sed sumpto posita conamine ab hasta
A rboris insiluit, quæ stabat proxima, ramis:
D espexitq́; loco tutus, quem fugerat hostem.
D entibus ille ferox in querno stipite tritis
I mminet exitio: fidensq́; recentibus armis
O rithyiæ magni, rostro femur hausit adunco.
A t gemini non dum cœlestia sydera fratres,
A mbo conspicui, niue candidioribus ambo,
V ectabantur equis: ambo uibrata per auras

Hastarum tremulo quatiebant spicula motu.
Vulnera fecissent: nisi setiger inter opacas
Nec iaculis isset, nec equo, loca peruia syluas.
Persequitur Telamon. studioq; incautus eundi
Pronus ab arborea cecidit radice retentus.
Dum leuat hunc Peleus: celerem Tegeæa sagittam
Imposuit neruo: sinuatoq; expulit arcu.
Fixa sub aure feri summum distrinxit arundo
Corpus: & exiguo rubefecit sanguine setas.
Nec tamen illa sui successu lætior ictus,
Quàm Meleager erat. primus uidisse putatur:
Et primus socijs uisum ostendisse cruorem:
Et meritum dixisse feres uirtutis honorem.
Erubuere uiri: séq; exhortantur: & addunt
Cum clamore animos: iaciuntq; sine ordine tela.
Turba nocet iactis: & quos petit, impedit ictus.
Ecce furens contra sua fata bipennifer Arcas
Discite fœmineis quid tela uirilia præstent
O iuuenes, operíq; meo concedite dixit:
Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis:
Inuita tamen hunc perimet mea dextra, Diana.
Talia magniloquo tumidus memorauerat ore:
Ancipitemq; manu tollens utraq; securim,
Institerat digitis primos suspensus in artus.
Occupat audentem: quáq; est uia proxima leto,
Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes.
Concidit Ancæus: glomeratáq; sanguine multo
Viscera lapsa fluunt: madefactáq; terra cruore est.
Ibat in aduersum proles Ixionis hostem
Pirithous, ualida quatiens uenabula dextra.

Cui procul Aegides, ò me mihi carior inquit
Pars animae consiste meae: licet eminus esse
Fortibus: Ancaeo nocuit temeraria uirtus.
Dixit: & aerata torsit graue cuspide cornu:
Cui bene librato, uotiq; potente futuro,
Obstitit Aesculea frondosus ab arbore ramus.
Misit & Aesonides iaculum: quod casus ab illo
Vertit: & in mentum figit latrantis: & inter
Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est.
At manus Oenidae uariat: missisq; duabus,
Hasta prior terra, medio stetit altera tergo.
Nec mora, dum saeuit: dum corpora uersat in orbē:
Stridentemq; nouo spumam cum sanguine fundit:
Vulneris author adest: hostemq; irritat ad iram:
Splendidaq; aduersos uenabula condit in armos.
Gaudia testantur socij clamore secundo:
Victricemq; petunt dextrae coniungere dextram:
Immanemq; feram multa tellure iacentem
Mirantes spectant: neq; adhuc contingere tutum
Esse putant: sed tela tamen sua quisq; cruentat.
Ipse pede imposito, caput exitiabile pressit:
Atq; ita, sume mei spolium Nonacria iuris
Dixit: & in partem ueniat mea gloria tecum.
Protinus exuuias rigidis horrentia setis
Terga dat: & magnis insignia dentibus ora.
Illi laetitiae est cum munere muneris author.
Inuidere alij: totoq; erat agmine murmur.
È quibus ingenti tendentes brachia uoce
Pone age, nec titulos intercipe foemina nostros,
Thestiadae clamant: nec te fiducia formae

D ecipiat: ne sit longe tibi captus amore
A uthor: & huic adimunt munus, ius muneris illi.
N on tulit, & tumida frendens mauortius ira,
D iscite raptores alieni, dixit, honoris
F acta minis quantum distent: hausítq; nefando
P ectora Plexippi nil tale timentia ferro.
T oxea, quid faciat dubium, pariterq; uolentem
V lcisci fratrem, fraternáq; fata timentem,
H aud patitur dubitare diu: calidúmq; prioris
C æde recalfecit consorti sanguine telum.
D ona deûm templis nato uictore ferebat,
C um uidet extinctos fratres Althæa referri.
Q uæ plangore dato mœstis clamoribus, urbem
I mplet: & auratis mutauit uestibus atras.
A t simul est author necis editus: excidit omnis
L uctus: & à lachrymis in pœnæ uersus amorē est.
S tipes erat: quem cum partus enixa iaceret
T hestias: in flammam triplices posuere sorores:
S taminaq; impresso fatalia pollice nentes
T empora dixerunt eadem, lignóq;, tibiq;,
O modo nate damus. quo postquam carmine dicto
E xcessere deæ: flagrantem mater ab igne
E ripuit ramum: sparsítq; liquentibus undis.
I lle diu fuerat penetralibus abditus imis:
S eruatúsq; tuos iuuenis seruauerat annos.
P rotulit hunc genitrix: tedásq;, et fragmina poni
I mperat, & positis inimicos admouet ignes.
T um conata quater flammis imponere ramum,
C œpta quater tenuit: pugnat materq;, sororq;:
E t diuersa trahunt unum duo nomina pectus.

Sæpe metu sceleris pallebant ora futuri:
Sæpe suum feruens oculis dabat ira ruborem.
Et modo nescio quid similis crudele minanti
Vultus erat: modo quem misereri credere posses.
Cumq; ferus lachrymas animi siccauerat ardor:
Inueniebantur lachrymæ tamen: utq; carina,
Quam uentus, uentoq; rapit contrarius æstus,
Vim geminam sentit: paretq; incerta duobus:
Thestias haud aliter dubijs affectibus errat:
Inq; uices ponit, positamq; resuscitat iram.
Incipit esse tamen melior germana parente:
Et consanguineas ut sanguine leniat umbras,
Impietate pia est: nam postquam pestifer ignis
Conualuit: rogus iste cremet mea uiscera dixit:
Vtq; manu dira lignum fatale tenebat:
Ante sepulchrales infelix astitit aras:
Pœnarumq; deæ triplices furialibus inquit,
Eumenides sacris uultus aduertite uestros.
Vlciscor, facioq; nefas: mors, morte pianda est:
In scelus addendum scelus est: in funera funus:
Per coaceruatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus nato uictore fruetur?
Thestius orbus erit? melius lugebitis ambo.
Vos modo fraterni manes, animæq; recentes
Officium sentite meum: magnoq; paratas
Accipite inferias uteri mala pignora nostri.
Hei mihi quo rapior? fratres ignoscite matri:
Deficiunt ad cœpta manus: meruisse fatemur
Illum cur pereat: mortis mihi displicet author.
Ergo impune feret: uiuusq; & uictor, & ipso

S ucceſſu tumidus, regnum Calydonis habebit?
V os cinis exiguus, gelidæq; iacebitis umbræ?
H aud equidem patiar: pereat ſceleratus: & ille
S pemq; patris, regnumq; trahat, patriæq; ruinã.
M ens ubi materna eſt? ubi ſunt pia uota parentũ?
E t quos ſuſtinui bis menſum quinq; labores?
O utinam primis arſiſſes ignibus infans:
I dq; ego paſſa forem. uixiſti munere noſtro:
N unc merito moriere tuo: cape præmia facti:
B isq; datam primum partu, mox ſtipite rapto,
R edde animam: uel me fraternis adde ſepulchris.
E t cupio: et nequeo: qd agam? modo uulnera fratrũ
A nte oculos mihi ſunt, & tantæ cædis imago:
N unc animum pietas, maternaq; nomina frangunt.
M e miſeram, male uincetis, ſed uincite fratres:
D ummodo quæ dedero uobis ſolatia, uosq;
I pſa ſequar: dixit: dextraq; auerſa, trementi
F unereum torrem medios coniecit in ignes.
A ut dedit, aut uiſus gemitus eſt ille dediſſe
S tipes: & inuitis correptus ab ignibus arſit.
I nſcius, atq; abſens flamma Meleagrus ab illa
V ritur: & cæcas torreri uiſcera ſentit
I gnibus: ac magnos ſuperat uirtute dolores.
Q uod tamen ignauo cadat, & ſine ſanguine leto
M œret: & Ancæi felicia uulnera dicit:
G randæuumq; patrem, fratresq;, piasq; ſorores,
C um gemitu, ſociamq; tori uocat ore ſupremo:
F orſitan & matrem. creſcunt ignisq;, dolorq;:
L angueſcuntq; iterum, ſimul eſt extinctus uterq;:
I nq; leues abijt paulatim ſpiritus auras,

P aulatim cana prunam uelante fauilla.
A lta iacet Calydon: lugent iuuenesq́; senesq́:
V ulgusq́; proceresq́; gemunt: scißæq́; capillos
P langunt ora simul matres Calydonides: Oeneus
P uluere canitiem genitor, uultusq́; seniles
F œdat humi fusus: spatiosumq́; increpat æuum.
N am de matre, manus diri sibi conscia facti
E xegit pœnas, acto per uiscera ferro.
N on mihi si centum deus ora sonantia linguis,
I ngeniumq́; capax, totumq́; helicôna dedisset:
T ristia persequerer miserarum uota sororum.
I mmemores decoris, liuentia pectora tundunt:
D umq́; manet corpus, corpus refouentq́;, fouentq́;:
O scula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
P ost cinerem, cineres haustos ad pectora pressant:
A ffusæq́; iacent tumulo: signataq́; saxo
N omina complexæ lachrymas in nomina fundunt.
Q uas post, Oeneæ tandem Latonia clade
E xatiata domus, præter Gorgenq́;, nurumq́;
N obilis Alcmenæ, natis in corpora pennis
A lleuat: & longas per brachia porrigit alas:
C orneaq́; ora facit: uersasq́; per aëra mittit.
I nterea Theseus sociati parte laboris
F unctus, erechtheias Tritonidos ibat ad arces.
C lausit iter, fecitq́; moras Achelous eunti
I mbre tumens: succede meis ait Inclyte tectis
C ecropide: nec te committe rapacibus undis.
F erre trabes solidas, obliquaq́; uoluere magno
M urmure saxa solent: uidi contermina ripæ
C um gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic

P rofuit armentis, nec equis uelocibus esse.
M ulta quoq; hic torrens niuibus de monte solutis
C orpora turbineo iuuenilia uortice mersit.
T utior est requies, solito dum flumina currant
L imite: dum tenues capiet suus alueus undas.
A nnuit Aegides: utor'q; Acheloë, domoq;,
C onsilio'q; tuo, respondit: & usus utroq; est.
P umice multicauo, nec leuibus atria tophis
S tructa subit: molli tellus erat humida musco.
S umma lacunabant alterno murice conchae.
I am'q; duas lucis partes Hyperione menso,
D iscubuere toris Theseus, comites'q; laborum
H ac Ixionides, illa Troezenius heros
P arte Lelex, raris iam sparsus tempora canis,
Q uos'q; alios parili fuerat dignatus honore
A mnis Acarnanum laetissimus hospite tanto.
P rotinus appositas nudae uestigia nymphae
I nstruxere epulis mensas: dapibus'q; remotis
I n gemma posuere merum. tum maximus Heros
A equora prospiciens oculis subiecta, quis inquit
I lle locus: digito'q; ostendit: & insula nomen
Q uod gerit illa, doce: quanquam non una uidetur.
A mnis ad haec, non est inqt, quod cernimus, unũ.
Q uinq; iacent terrae: spatium discrimina fallit.
Q uo'q; minus spretae factum mirere Dianae,
N aiades hae fuerant: quae cum bis quinq; iuuencos
M actassent: ruris'q; deos ad sacra uocassent:
I mmemores nostri festas duxere choreas.
I ntumui: quantus'q; feror, cum plurimus, unquam:
T antus eram: pariter'q; animis immanis, & undis

A sylvis sylvas, & ab arvis arva revulsi:
Cumq; loco, nymphas memores tum deniq; nostri,
In freta provolui. fluctus noster'q;, marisq;
Continuam diduxit humum: pariter'q; revellit
In totidem, medijs, quot cernis Echinadas undis.
Ut tamen ipse uides, procul en procul una recessit
Insula grata mihi. Perimelen nauita dicat.
Huic ego uirgineum dilectæ nomen ademi.
Quod pater Hippodamas ægre tulit: in'q; profundũ
Propulit è scopulo perituræ corpora natæ.
Excepi: nantem'q; ferens, ò proxima terræ
Regna uagæ dixi sortis tridentifer undæ,
In quo desinimus, quo sacri currimus amnes,
Huc ades: atq; audi placidus Neptune precantem.
Huic ego, quam porto, nocui: si mitis, & æquus,
Si pater, Hippodamas, aut si minus impius, esset:
Debuit illius misereri: ignoscere nobis.
Cui quondam tellus clausa est feritate paterna,
Affer opem: mersæ'q; precor feritate paterna
Da Neptune locum: uel, sit locus ipsa licebit,
Hunc quoq; cõplectar. mouit caput æquoreus rex:
Concussit'q; suis omnes assensibus undas.
Extimuit Nymphe: nabat tamen: ipse natantis
Pectora tangebam trepido salientia motu:
Dum'q; ea contrecto: totum durescere sensi
Corpus: & inducta condi præcordia terra.
Dum loquor: amplexa est artus noua terra natãtes:
Et grauis increuit mutatis insula membris.
Amnis ab his tacuit. factum mirabile cunctos
Mouerat: irridet credentes, ut'q; deorum

Spretor erat, mentisq́; ferox Ixione natus,
Ficta refers, nimiumq́; putas Acheloë potentes
Esse deos, dixit: si dant, adimuntq́;, figuras.
Obstupuere omnes: nec talia dicta probarunt:
Ante omnesq́; Lelex animo maturus, & æuo,
Sic ait. immensa est: finemq́; potentia cæli
Non habet: & q̃dq̃d superi uoluere, peractum est.
Quoq́; minus dubites, tiliæ contermina quercus
Collibus est phrygijs, medio circundata muro.
Ipse locum uidi: nam me pelopeïa Pittheus
Misit in arua, suo quondam regnata parenti.
Haud procul hic stagnum est, tellus habitabilis olí,
Nunc celebres mergis, fulicisq́; palustribus undæ.
Iuppiter huc specie mortalis, cumq́; parente
Venit Atlantiades positis caducifer alis.
Mille domos adiere, locum, requiemq́; petentes:
Mille domos clausere seræ: tamen una recepit
Parua quidem stipulis, & canna tecta palustri:
Sed pia Baucis anus, parilíq; ætate Philemon
Illa sunt annis iuncti iuuenilibus: illa
Consenuere casa: paupertatemq́; ferendo
Effecere leuem, nec iniqua mente ferendam.
Nec refert dominos illic, famulosńe requiras.
Tota domus, duo sunt: ijdem parentq́;, iubentq́;.
Ergo ubi Cælicolæ paruos tetigere penates:
Summissoq́; humiles intrarunt uertice postes:
Membra senex posito iussit releuare sedili:
Quo superiniecit textum rude sedula Baucis.
Inde foco tepidum cinerem dimouit: & ignes
Suscitat hesternos: folijsq́;, & cortice sicco

Nutrit: & ad flammas anima perducit anili:
Multifidasq́; faces, ramaliaq́; arida, tecto
Detulit: & minuit: paruoq́; admouit aheno.
Quodq́; suus coniux riguo collegerat horto,
Truncat olus folijs. furca leuat ille bicorni
Sordida terga suis nigro pendentia tigno:
Seruatoq́; diu resecat de tergore partem
Exiguam: sectamq́; domat feruentibus undis.
Interea medias fallunt sermonibus horas:
Sentiriq́; moram prohibent. erat alueus illic
Fagneus, dura clauo suspensus ab ansa:
Is tepidis impletur aquis: artusq́; fouendos
Accipit. in medio torus est de mollibus uluis
Impositus lecto sponda, pedibusq́; salignis.
Vestibus hunc uelant, quas non nisi tempore festo
Sternere consuerant: sed & hæc uilisq́;, uetusq;
Vestis erat, lecto non indignanda saligno.
Accubuere dei: mensam succincta, tremensq;
Ponit anus: mensæ sed erat pes tertius impar:
Testa parem fecit. quæ postquam subdita cliuum
Sustulit: æquatam mentæ extersere uirenti.
Ponitur hic bicolor syncerae bacca Mineruæ,
Conditaq́; in liquida corna autumnalia fece,
Intybaq́;, & radix, & lactis massa coacti,
Ouaq́;, non acri leuiter uersata fauilla,
Omnia fictilibus. post hæc cælatus eodem
Sistitur argento Crater, fabricataq́; fago
Pocula: quæ caua sunt flauentibus illita ceris.
Parua mora est: epulasq́; foci misere calentes:
Nec longæ rursus referuntur uina senectæ:

Dantq́;

D antq́; locum mensis paulum seducta secundis.
H ic nux, hic mista est rugosis cariae palmis,
P runaq́;, & in patulis redolentia mala canistris,
E t de purpureis collectæ uitibus uuæ:
C andidus in medio fauus est: super omnia uultus
A ccessere boni, nec iners, pauperq́; uoluntas.
I nterea: quoties haustum cratera repleri
S ponte sua, per seq́; uident succrescere uina:
A ttoniti nouitate, pauent: manibusq́; supinis
C oncipiunt, paucasq́; preces, timidusq́; Philemon:
E t ueniam dapibus, nullisq́; paratibus orant.
V nicus anser erat minimæ custodia uillæ:
Q uem dis hospitibus domini mactare parabant:
I lle cæler penna, tardos ætate, fatigat:
E luditq; diu: tandemq́; est uisus, ad ipsos
C onfugisse deos. superi uetuere necari:
D iq́; sumus, meritasq́; luet uicinia pœnas
I mpia dixerunt: uobis immunibus huius
E sse mali dabitur: modo uestra relinquite tecta:
A c nostros comitate gradus: & in ardua montis
I te simul. parent: & dis præeuntibus, ambo
M embra leuant baculis: tardiq́; senilibus annis
N ituntur longo uestigia ponere cliuo.
T antum aberant summo: quantum semel ire sagitta
M issa potest: flexere oculos: & mersa palude
C ætera prospiciunt: tantum sua tecta manere.
D umq́; ea mirantur: dum deflent fata suorum:
M ersa uident, quæruntq́; suæ pia culmina uillæ.
I lla uetus dominis, et iam casa parua duobus

Vertitur in templum: furcas subiere columnæ:
Stramina flauescunt: aurataq; tecta uidentur:
Cælatæq; fores, adopertaq; marmore tellus.
Talia cum placido Saturnius edidit ore.
Dicite iuste senex, & fœmina coniuge iusto
Digna, quid optetis. cum Baucide pauca locutus
Iudicium superis aperit commune Philemon.
Esse sacerdotes, delubraq; uestra tueri
Poscimus: & quoniam concordes egimus annos:
Auferat hora duos eadem: nec coniugis unquam
Busta meæ uideam: neu sim tumulandus ab illa.
Vota fides sequitur: templi tutela fuere:
Donec uita data est: annis, æuoq; soluti
Ante gradus sacros cum starent forte: locaq;
Narrarent casus: frondere Philemona Baucis,
Baucida conspexit senior frondere Philemon.
Iamq; super geminos crescente cacumine uultus,
Mutua, dum licuit, reddebant dicta: ualeq;
O coniux dixere simul: simul abdita texit
Ora frutex. ostendit adhuc Tyaneius illic
Incola, de gemino uicinos corpore truncos.
Hæc mihi non uani, nec erat cur fallere uellent,
Narrauere senes: equidem pendentia uidi
Serta super ramos: ponensq; recentia, dixi,
Cura deûm Di sint: & qui coluere, colantur.
Desierat: cunctosq;, & res, & mouerat author:
Thesea præcipue: quem facta audire uolentem
Mira deûm, nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur. sunt ô fortissime quorum

Forma semel mota est: et in hoc renouamine mãsit:
Sunt quibus in plures ius est transire figuras.
Vt tibi complexi terram maris incola Proteu.
Nam modo te iuuenem, modo te uidere leonem:
Nunc uiolentus aper, nunc quem tetigisse timerẽt,
Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum:
Sæpe lapis poteras, arbor quoq; sæpe uideri:
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras: interdum undis contrarius ignis.
Nec minus Autolyci coniux Erisichthone nata
Iuris habet. pater huius erat: qui numina diuûm
Sperneret: & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus uiolasse securi
Dicitur: & lucos ferro temerasse uetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus
Vna nemus: uittæ mediam, memoresq; tabellæ,
Sertaq; cingebant, uoti argumenta potentis.
Sæpe sub hac Dryades festas duxere choreas:
Sæpe etiam manibus nexis ex ordine, trunci
Circumiere modum: mensuraq; roboris, ulnas
Quinq; ter implebat: necnon & cætera tantum
Sylua sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.
Non tamen icirco ferrum Triopeïus illa
Abstinuit: famulosq; iubet succidere sacrum
Robur: & ut iussos cunctari uidit: ab uno
Edidit hæc, rapta sceleratus uerba securi.
Non dilecta deæ solum, sed & ipsa, licebit
Sit dea: iam tanget frondente cacumine terram.
Dixit: &, obliquos dum telum librat in ictus:
Contremuit, gemitumq; dedit dodonia quercus.

Et pariter frondes, pariter pallescere glandes
Cœpere: ac longi pallorem ducere rami.
Cuius ut in trunco fecit manus impia uulnus:
Haud aliter fluxit discusso cortice sanguis:
Quàm solet, ante aras ingens ubi uictima taurus
Concidit: abrupta cruor è ceruice profundi.
Obstupuere omnes: aliquis'q; ex omnibus, audet
Deterrêre nefas: sæuam'q; inhibere bipennem.
Aspicit hunc, mentis'q; piæ cape præmia dixit
Thessalus: in'q; uirum conuertit ab arbore ferrum:
Detruncat'q; caput: repetita'q; robora cædit:
Editus è medio sonus est cum robore talis.
Nympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima, ligno:
Quæ tibi factorum pœnas instare tuorum
Vaticinor moriens, nostri solatia leti.
Persequitur scelus ille suum: labefacta'q;, tandem,
Ictibus innumeris, adducta'q; funibus arbor
Corruit: & multam prostrauit pondere syluam.
Attonitæ Dryades damno, nemorum'q;, suo q;,
Omnes germanæ Cererem cum uestibus atris
Mœrentes adeunt: pœnam'q; Erisichthonis orant.
Annuit his: capitis'q; sui pulcherrima motu
Concussit grauidis oneratos messibus agros:
Molitur'q; genus pœnæ miserabile: si non
Ille suis esset nulli miserabilis actis:
Pestifera lacerare fame, quæ, quatinus ipsi
Non adeunda deæ (neq; .n. Cererem'q;, Famem'q;,
Fata coire sinunt) montani numinis unam
Talibus agrestem compellat Oreada dictis.
Est locus extremis Scythiæ glatialis in oris

Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus.
Frigus iners illic habitant, pallorq;, tremorq;,
Et ieiuna fames. ea se in præcordia condat
Sacrilegi scelerata iube: nec copia rerum
Vincat eam: superetq; meas certamine uires:
Ne'ue uiæ spatium te terreat: accipe currus:
Accipe quos frenis alte moderere, dracones.
Et dedit: illa dato subuecta per aëra curru
Deuenit in Scythiam, rigidiq; cacumina montis.
(Caucason appellant) serpentum colla leuauit:
Quæsitamq; Famem lapidoso uidit in agro
Vnguibus, & raris uellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabri rubigine dentes,
Dura cutis, per quam spectari uiscera possent:
Ossa sub incuruis extabant arida lumbis:
Ventris erat pro uentre locus: pendêre putares
Pectus: & à spinæ tantummodo crate teneri.
Auxerat articulos macies: genuumq; tumebat
Orbis: & immodico prodibant tubere tali.
Hanc procul ut uidit (neq; enim est accedere iuxta
Ausa) refert mandata deæ: paulumq; morata,
Quãquam aberat longe: quanq̃ modo uenerat illuc:
Visa tamen sensisse famem: retroq; dracones
Egit in Hæmoniam uersis sublimis habenis.
Dicta fames Cereris (quamuis contraria semper
Illius est operi) peragit: perq; aëra, uento
Ad iussam delata domum est: & protinus intrat
Sacrilegi thalamos: altoq; sopore solutum
(Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis:

S t'q; uiro inspirat: fauces'q;, & pectus, & ora,
A fflat: & in uacuis peragit ieiunia uenis.
F uncta'q; mandato fœcundum deserit orbem:
I n'q; domos inopes, assueta'q; uertitur antra,
L enis adhuc somnus placidis Erisichthona pennis
Mulcebat: petit ille dapes sub imagine somni:
O ra'q; uana mouet: dentem'q;, in dente fatigat:
E xercet'q; cibo delusum guttur inani:
P ro'q; epulis tenues nequicquam deuorat auras.
V t uero est expulsa quies: furit ardor edendi:
P er'q; auidas fauces, immensa'q; uiscera, regnat.
N ec mora, quod pontus, qđ terra, quod educat aër,
P oscit: & appositis queritur ieiunia mensis:
I n'q; epulis, epulas quærit: quod'q; urbibus esse,
Q uod'q; satis poterat populo, non sufficit uni.
P lus'q; cupit: quo plura suam demittit in aluum.
V t'q; fretum recipit de tota flumina terra:
N ec satiatur aquis: peregrinos'q; ebibit amnes:
V t'q; rapax ignis non unquam alimenta recusat:
I nnumeras'q; faces cremat: & quo copia maior
E st data: plura petit: turba'q; uoracior ipsa est.
S ic epulas omnes Erisichthonis ora profani
A ccipiunt: poscunt'q; simul: cibus omnis in illo
C ausa cibi est: semper'q; locus fit inanis edendo.
I am'q; fame patrias alti'q; uoragine uentris
A ttenuarat opes: sed inattenuata manebat
T um quoq; dira fames: implacatæ'q; uigebat
F lamma gulæ: tandem demisso in uiscera censu,
F ilia restabat non illo digna parente.
H anc quoq; uendit inops: dominum generosa recusat:

Et uicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis
Virginitatis habes, ait. hæc Neptunus habebat.
Qui prece non spreta, quamuis modo uisa sequenti
Esset hero: formamq́; nouat: uultumq́; uirilem
Induit, & cultus pisces capientibus aptos.
Hanc dominus spectans, ó qui pendentia paruo
Aera cibo celas moderator arundinis inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
Credulus: & nullos nisi fixus sentiat hamos:
Quæ modo cum uili turbatis ueste capillis
Littore in hoc steterat (nam stantem in littore uidi)
Dic ubi sit: neq; enim uestigia longius extant.
Illa dei munus bene cedere sensit: & à se
Se quæri gaudens, his est resecuta rogantem.
Quisquis es, ignoscas: in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi: studioq́; oneratus, inhæsi.
Quoq; minus dubites: sic has deus æquoris artes
Adiuuet: ut nemo iandudum littore in isto,
(Me tamen excepto) nec fœmina constitit ulla.
Credidit: & uerso dominus pede pressit arenam:
Elususq́; abijt: illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sensit:
Sæpe pater dominis Triopeida tradit. at illa
Nunc equa nunc ales, mō bos, mō ceruus abibat:
Præbebatq́; auido non iusta alimenta parenti.
Vis tamen illa mali postquam consumpserat omnē
Materiam: dederatq́; graui noua pabula morbo:
Ipse suos artus lacero diuellere morsu
Cœpit: & infelix minuendo corpus alebat.

Quid moror externis? etiam mihi sæpe nouandi
Corporis ò iuuenes numero finita potestas.
Nam modo q nunc sum, uideor: mō flector in anguē:
Armenti modo dux, uires in cornua sumo:
Cornua dum sumpsi; nunc pars caret altera telo
Frontis, ut ipse uides. gemitus sunt uerba secuti.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VIIII.

Quæ gemitus, truncæq; deo Neptunius Heros
Causa rogat frontis: cum sic Calydonius amnis
Cœpit, inornatos redimitus arundine crines.
Triste petis munus: quis enim sua prælia, uictus
Commemorare uelit? referā tamen ordine: nec tam
Turpe fuit uinci: quàm contendisse decorum est:
Magnaq; dat nobis tantus solatia uictor.
Nomine siqua suo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas: quondam pulcherrima uirgo,
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum.
Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti:
Accipe me generum dixi Parthaone nate.
Dixit & Alcides. alij cessere duobus.
Ille Iouem socerum dare se, famamq; laborum,
Et superatæ suæ referebat iussa nouercæ.
Contra ego turpe deum mortali cedere dixi:
(Non dum erat ille deus) dominū me cernis aquarū
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem:

Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantum'ne noceat, quod me nec regia Iuno
Odit: & omnis abest iussorum pœna laborum.
Nam quod te iactas Alcmena matre creatum:
Iuppiter aut falsus pater est: aut crimine uerus.
Matris adulterio patrem petis: elige, fictum
Esse Iouem malis: an'te per dedecus ortum.
Talia dicentem iandudum lumine toruo
Spectat: & accensæ non fortiter imperat iræ:
Verbáq; tot reddit. melior mihi dextera lingua:
Dummodo pugnando superem: tu uince loquendo.
Congrediturq; ferox. puduit modo magna locutum
Cedere: reieci uiridem de corpore uestem:
Brachiáq; opposui: tenuiq; à pectore uaras
In statione manus: & pugnæ membra paraui.
Ille cauis hausto spargit me puluere palmis:
Inq; uicem fuluæ tactu flauescit arenæ.
Et modo ceruicem, modo crura micantia, captat:
Aut captare putes: omníq; à parte lacessit.
Me mea defendit grauitas: frustráq; petebar.
Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant: manet illa: suoq; est pondere tuta.
Digredimur paulum: rursúsq; ad bella coimus:
Inq; gradu stetimus certi non cedere: eratq;
Cum pede pes iunctus: totóq; ego pectore pronus
Et digitos, digitis, & frontem, fronte premebam.
Non aliter uidi fortes concurrere tauros:
Cum pretium pugnæ toto nitidissima saltu
Expetitur coniux. spectant armenta: pauentq;

N escia quem maneat tanti uictoria regni.
T er sine profectu uoluit nitentia contra
R eijcere Alcides à se mea pectora: quarto
E xcutit amplexus: adductáq; brachia soluit.
I mpulsúmq; manu (certum est mihi uera fateri)
P rotinus auertit: tergóq; onerosus inhæsit.
S i qua fides (neq; enim ficta mihi gloria uoce
Q uæritur) imposito pressus mihi monte uidebar.
V ix tamen inserui sudore fluentia multo
B rachia: uix solui duros à corpore nexus.
I nstat anhelanti: prohibetq; resumere uires:
E t ceruice mea potitur. tum deniq; tellus
P ressa genu nostro est: & arenas ore momordi.
I nferior uirtute, meas diuertor ad artes:
E laborq; uiro, longum formatus in anguem.
Q ui postquam flexos sinuaui corpus in orbes:
C úmq; fero moui linguam stridore bisulcam:
R isit, & illudens nostras Tirynthius artes,
C unarum labor est angues superare mearum,
D ixit: & ut uincas alios Acheloë dracones:
P ars quota Lernææ serpens eris unus Echidnæ.
V ulneribus fœcunda suis erat illa: nec ullum
D e centum numero caput est impune recisum:
Q uin gemino ceruix hærede ualentior esset.
H anc ego ramosam natis è cæde colubris,
C rescentémq; malo domui: domitámq; reduxi.
Q uid fore te credis? falsum qui uersus in anguem
A rma aliena moues? quem forma precaria celat.
D ixerat: & summo digitorum uincula collo
I nijcit: angebar ceu guttura forcipe pressus:

Pollicibusq; meas pugnabam euellere fauces.
Si quoq; deuicto, restabat tertia tauri
Forma trucis: tauro mutatus membra, rebello.
Induit ille toris à læua parte lacertos:
Admissumq́; trahens sequitur: depressaq́; dura
Cornua figit humo: meq́; alta sternit arena.
Nec satis hoc fuerat: rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit: truncaq́; à fronte reuellit.
Naides hoc pomis, & odoro flore repletum
Sacrarunt: diuesq; meo bona copia cornu est.
Dixerat: & nymphe ritu succincta Dianæ
Vna ministrarum fusis utrinq; capillis
Incessit: totumq́; tulit prædiuite cornu
Autumnum, & mensas felicia poma secundas.
Lux subit: & primo feriente cacumina sole
Discedunt iuuenes: neq; enim dum flumina pacem
Et placidos habeant lapsus, totæq; residant,
Opperiuntur aquæ. uultus Achelous agrestes,
Et lacerum cornu medijs caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit iactura decoris:
Cætera sospes habet: capitis quoq;, fronde saligna,
Aut superimposita cælatur arundine damnum.
At te Nesse ferox eiusdem uirginis ardor
Perdiderat, uolucri traiectum terga sagitta.
Namq; noua repetens patrios cum coniuge muros,
Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.
Vberior solito, nimbis hyemalibus auctus,
Vorticibusq́; frequens erat, atq; imperuius amnis.
Intrepidum pro se, curam de coniuge agentem,
Nessus adit membrisq; ualens, scitusq; uadorum:

Officioq; meo ripa sistetur in illa
Hæc ait Alcide: tu uiribus utere nando.
Tradidit Aonius pauidam Calydonida Nesso,
Pallentemq; metu, fluuiumq;, ipsumq;, timentem.
Mox ut erat pharetraq; grauis, spolioq; leonis:
(Nam clauam, & curuos trás ripá miserat arcus)
Quandoquidem cœpi, superentur flumina dixit.
Nec dubitat: nec qua sit clementissimus amnis
Quærit: & obsequio deferri spernit aquarum.
Iamq; tenens ripam missos cum tolleret arcus:
Coniugis agnouit uocem: Nessoq; paranti
Fallere depositum, quo te fiducia clamat
Vana pedum uiolente rapit? tibi Nesse biformis
Dicimus: exaudi: nec res intercipe nostras.
Si te nulla mei reuerentia mouit: at orbes
Concubitus uetitos, poterant inhibere paterni.
Haud tamen effugies: quamuis ope fidis equina.
Vulnere non pedibus te consequar. ultima dicta
Reprobat: & missa fugientia terga sagitta
Traiicit. extabat ferrum de pectore aduncum.
Quod simul euulsum est: sanguis per utrunq; foramen
Emicuit mistus lernæi tabe ueneni.
Excipit hunc Nessus: neq; enim moriemur inulti,
Secum ait: & calido uelamina tincta cruore
Dat munus raptæ, uelut irritamen amoris.
Longa fuit medii mora temporis: actaq; magni
Herculis implerant terras, odiumq; nouercæ.
Victor ab Oechalia Cænæo sacra parabat
Vota Ioui: cum fama loquax præcessit ad aures
Deianira tuas: quæ ueris addere falsa

G audet: & e minimo sua per mendacia crescit:
A mphitryoniaden Ioles ardore teneri.
C redit amans: venerisq; nouae perterrita fama
I ndulsit primo lachrymis: flendoq; dolorem
D iffudit miseranda suum. mox deinde, quid autem
F lemus ait? pellex lachrymis laetabitur istis.
Q uae qm̃ adueniet, properandũ, aliqdq; nouãdũ ẽ:
D um licet: & thalamos nõ dũ tenet altera nostros.
C onquerar? an sileã? repetam Calydôna? morer? nec
E xcedam tectis, ac si nihil amplius obstem?
Q uid si me Meleagre tuam memorem esse sororem?
(F orte paro facinus) quantumq; iniuria possit,
F oemineusq; dolor, iugulata pellice testor?
I n cursus animus varios abit. omnibus illis
P raetulit imbutam Nessaeo sanguine vestem
M ittere: quae vires defecto reddat amori:
I gnaroq; Lychae quid tradat nescia, luctus
I psa suos tradit: blandisq; miserrima verbis
D ona det illa viro, mandat. capit inscius Heros:
I nduiturq; humeris lerneae virus Echidnae.
T hura dabat primis, & verba precantia flammis:
V inaq; marmoreas patera fundebat in aras:
I ncaluit vis illa mali: resolutaq; flammis
H erculeos abijt late diffusa per artus.
D um potuit, solita gemitum virtute repressit.
V icta malis postquam est patientia: reppulit aras:
I mpleuitq; suis nemorosam vocibus Oeten:
N ec mora, letiferam conatur scindere vestem.
Q ua trahitur, trahit illa cutem (foedumq; relatu)
A ut haeret membris frustra tentata reuelli:

Aut laceros artus, & grandia detegit ossa.
Ipse cruor, gelido ceu quondam lamina candens
Tincta lacu, stridet: coquiturq; ardente ueneno.
Nec modus est: sorbent auidæ præcordia flammæ:
Cæruleusq; fluit toto de corpore sudor:
Ambustiq; sonant nerui: cæcaq; medullis
Tabe liquefactis, tollens ad sydera palmas
Cladibus exclamat Saturnia pascere nostris:
Pascere: & hanc pestem specta crudelis ab alto:
Corq; ferum satia: uel, si miserandus & hosti:
(Hostis enim tibi sum) diris cruciatibus ægram,
Inuisamq; animam, natamq; laboribus, aufer.
Mors mihi munus erit: decet hæc dare dona nouercā.
Ergo ego fœdantem peregrino templa cruore
Busirim domui? sæuoq; alimenta parentis
Antæo eripui? nec me pastoris Hiberi
Forma triplex, nec forma triplex tua Cerbere mo-
Vos ne manus ualidi pressistis cornua tauri? (uit.
Vestrū opus Elis habet, uestrū Stymphalides undæ.
Partheniumq; nemus: uestra uirtute relatus
Thermodontiaco cælatus Baltheus auro,
Pomaq; ab insomni male custodita dracone.
Nec mihi Centauri potuere resistere: nec mi
Arcadiæ uastator aper: nec profuit Hydræ
Crescere per damnum: geminasq; resumere uires.
Quid? cum Thracis equos humano sanguine pingues
Plenaq; corporibus laceris præsepia uidi?
Visaq; deieci? dominumq;, ipsosq; peremi?
His elisa iacet moles Nemeæa lacertis.

Hac cælum ceruice tuli: defessa iubendo est
Saeua Iouis coniux: ego sum indefessus agendo.
Sed noua pestis adest: cui nec uirtute resisti,
Nec telis, armisq; potest: pulmonibus errat
Ignis edax imis: perq; omnes pascitur artus.
At ualet Eurystheus: & sunt qui credere possint
Esse deos. dixit: perq; altum saucius Oeten,
Haud aliter graditur, quàm si uenabula taurus
Corpore fixa gerat: factiq; refugerit author.
Saepe illum gemitus edentem, saepe trementem,
Saepe retentantem totas infringere uestes,
Sternentemq; trabes, irascentemq; uideres
Montibus, aut patrio tendentem brachia cælo.
Ecce Lycham trepidum, & latitantem rupe cauata
Aspicit: utq; dolor rabiem collegerat omnem:
Tune Lycha dixit, feralia dona dedisti?
Tune meæ necis author eris? tremit ille: pauetq;
Pallidus: & timide uerba excusantia dicit.
Dicentem, genibusq; manus adhibere parantem,
Corripit Alcides: & terq;, quaterq;, rotatum
Mittit in Euboicas, tormento fortius, undas.
Ille per aëreas pendens induruit auras:
Utq; ferunt imbres gelidis concrescere uentis:
Inde niues fieri: niuibus quoq; mole rotatis
Astringi, & spissa glomerari grandine corpus:
Sic illum ualidis iactum per inane lacertis,
Exanguemq; metu, nec quicquam humoris hn̄tem,
In rigidos uersum silices prior edidit ætas.
Nunc quoq; in Euboico scopulus breuis eminet alte
Gurgite: & humanæ seruat uestigia formæ.

Quem quasi sensurum nautæ celatre uerentur:
Appellant'q; Lychan. at tu Iouis inclyta proles
Arboribus cæsis, quas ardua gesserat Oete,
In'q; pyram structis, arcum, pharetram'q; capacem
Regna'q; uisuras iterum troiana sagittas
Ferre iubes Pœante satum: quo flamma ministro
Subdita, dum'q; auidis comprenditur ignibus agger:
Congeriem syluæ nemeæo uellere summam
Sternis: & imposita clauæ ceruice recumbis,
Haud alio uultu, quàm si conuiua iaceres
Inter plena meri redimitus pocula sertis.
Iam'q; ualens, & in omne latus diffusa sonabat
Securos'q; artus, contemptorem'q; petebat
Flamma suum. timuere dei pro uindice terræ.
Quos ita (sensit enim) læto Saturnius ore
Iuppiter alloquitur. nostra est, timor iste, uoluptas
O superi: toto'q; libens mihi pectore grator:
Quod memoris populi dicor, rector'q;, pater'q;:
Et mea progenies uestro quoq; tuta fauore est.
Nam quanquam ipsius datis hoc immanibus actis:
Obligor ipse tamen. sed enim ne pectora uano
Fida metu paueant, Oetæas spernite flammas.
Omnia qui uicit, uincet, quos cernitis, ignes:
Nec nisi materna uulcanum parte potentem
Sentiet: æternum est à me quod traxit, & expers,
Atq; immune necis, nulla'q; domabile flamma:
Id'q; ego defunctum terra, cœlestibus oris
Accipiam: cunctis'q; meum lætabile factum
Dis fore confido. si quis tamen Hercule, si quis
Forte deo doliturus erit: data præmia nollet:

Sed

S ed meruisse dari sciet: inuitusq; probabit.
A ssensere dei. coniux quoq; regia uisa est
C ætera non duro, duro tamen ultima uultu
D icta tulisse Iouis: seq; indoluisse notatam.
I nterea quodcunq; fuit populabile flamma,
M ulciber abstulerat: nec cognoscenda remansit
H erculis effigies: nec quicquam ab imagine ductum
M atris habet: tantumq; Iouis uestigia seruat.
V tq; nouus serpens posita cum pelle senecta,
L uxuriare solet: squamaq; nitere recenti:
S ic ubi mortales Tirynthius exuit artus:
P arte sui meliore uiget: maiorq; uideri
C œpit: & augusta fieri grauitate uerendus.
Q uem pater omnipotens inter caua nubila raptum
Q uadriiugo curru radiantibus intulit astris.
S ensit Atlas pondus. neq; adhuc Stheneleïus iras
S oluerat Eurystheus: odiumq; in prole paternum
E xercebat atrox. at longis anxia curis
A rgolis Alcmene questus ubi ponat aniles:
C ui referat nati testatos orbe labores:
C uiue suos casus, Iolen habet. Herculis illam
I mperiis, thalamoq;, animoq;, receperat Hyllus:
I mpleratq; uterum generoso semine: cum sic
I ncipit Alcmene, faueant tibi numina saltem:
C orripiantq; moras tunc, cum matura uocabis
P ræpositam timidis parientibus Ilithyiam.
Q uam mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
N anq; laboriferi cum iam natalis adesset
H erculis: & decimum premeretur sydere signum:
T endebat grauitas uterum mihi: quodq; ferebam

T antum erat: ut posses authorem dicere tanti
P onderis esse Iouem: nec iam tolerare labores
V lterius poteram: quin nunc quoq; frigidus artus,
D um loquor, horror hẽt: parsq; ẽ meminisse doloris.
S eptem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
F essa malis, tendensq; ad cœlum brachia, magno
L ucinam ad nexos partus clamore uocabam.
I lla quidem uenit: sed præcorrupta, meumq;,
Q uæ donare caput Iunoni uellet iniquæ:
V tq; meos audit gemitus: subsedit in illa
A nte fores ara: dextroq; est poplite læuum
P ressa genu: digitisq; inter se pectine iunctis
S ustinuit partus. tacita quoq; carmina uoce
D ixit: & inceptos tenuerunt carmina partus.
N itor: & ingrato facio conuitia demens
V ana Ioui: cupioq; mori: moturaq; duros
V erba queror silices. matres Cadmeides adsunt:
V otaq; suscipiunt: exhortanturq; dolentem.
V na ministrarum media de plebe Galanthis
F laua comas, aderat, faciendis strenua iussis,
O fficijs dilecta suis. ea sensit iniqua
N escio quid Iunone geri: dumq; exit, & intrat
S æpe fores: diuam residentem uidit in ara:
B rachiaq; in genibus digitis connexa tenentem.
E t quæcunq; es ait, dominæ gratare: leuata est
A rgolis Alcmene: potiturq; puerpera uoto.
E xilijt: iunctasq; manus pauefacta, remisit
D iua potens uteri: uinclis leuior ipsa remissis.
N umine decepto risisse Galanthida fama est.
R identem, prensamq; ipsis dea sæua capillis

Traxit: & è terra corpus releuare uolentem
Arcuit: inq; pedes mutauit brachia primos:
Strenuitas antiqua manet: nec terga colorem
Amisere suum: forma est diuersa priori.
Quæ quia mendaci parientem iuuerat ore:
Ore parit: nostrasq; domos, ut & ante, frequentat.
Dixit: & admonitu ueteris commota ministræ
Ingemuit. quam sic nurus est affata dolentem.
Te tamen ò genitrix aliena à sanguine uestro
Rapta mouet facies: quid? si tibi mira sororis
Fata meæ referam? quanquã, lachrymæq;, dolorq;
Impediunt: prohibentq; loqui. fuit unica matri
(Me pater ex alia genuit) notissima forma
Oechalidum Dryope: quam uirginitate carentem,
Vimq; dei passam delphos, delonq; tenentis
Excipit Andræmon: & habetur coniuge felix.
Est lacus accliuis deuexo margine, formam
Littoris efficiens, summum myrteta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum nescia, quoq;
Indignere magis nymphis latura coronas:
Inq; sinu puerum, qui non dum impleuerat annũ,
Dulce ferebat onus: tepidiq; ope lactis alebat.
Haud procul à stagno tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica Lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret flores: & idem factura uidebar:
(Nanq; aderam) uidi guttas è flore cruentas
Decidere: & tremulo ramos horrore moueri.
Scilicet ut referunt tardi nunc deniq; agrestes,
Lotos in hanc nymphe fugiens obscœna Priapi

C ontulerat uersos seruato nomine uultus.
N esciierat soror hoc: quae cum perterrita retro
I ret: & oratis uellet discedere nymphis:
H aeserunt radice pedes. conuellere pugnat:
N ec quicquam, nisi summa mouet: succrescit ab imo,
T otaq́; paulatim lentus premit inguina cortex.
V t uidit: conata manu laniare capillos
F ronde manum impleuit: frondes caput oẽ tegebãt.
A t puer Amphisus (nanq; hoc auus Eurytus illi
A ddiderat nomen) materna rigescere sensit
V bera: nec sequitur ducentem lacteus humor.
S pectatrix aderam fati crudelis: opemq;
N on poteram tibi ferre soror: quantumq́; ualebam
C rescentem truncum, ramosq́; amplexa, morabar:
E t fateor, uolui sub eodem cortice condi.
E cce uir Andraemon, genitorq́; miserrimus, adsunt:
E t quaerunt Dryopen: Dryopen quaerentibus illis
O stendi Loton. tepido dant oscula ligno:
A ffusiq́; suae radicibus arboris haerent.
N il, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebas,
C ara soror: lachrymae misero de corpore factis
I rrorant folijs: & dum licet: oraq́; praestant
V ocis iter: tales effundit in aëra questus.
S i qua fides miseris, hoc me per numina iuro
N on meruisse nefas: patior sine crimine poenam.
V iximus innocuae: si mentior: arida perdam,
Q uas habeo frondes: & caesa securibus, urar.
H unc tamen infantem maternis demite ramis:
E t date nutrici: nostraq́; sub arbore saepe
L ac facitote bibat: nostraq́; sub arbore ludat.

C umq́; loqui poterit, matrem facito te salutet:
E t tristis dicat, latet hoc in stipite mater:
S tagna tamen timeat: nec carpat ab arbore flores:
E t frutices omnes corpus putet esse dearum.
C are uale coniux, & tu germana, paterq́;.
Q ui, si qua est pietas, ab acutæ uulnere falcis,
A pecoris morsu, frondes defendite nostras.
E t quoniam mihi fas ad uos incumbere non est:
E rigite huc artus: & ad oscula nostra uenite:
D um tangi possum: paruumq́; attollite natum.
P lura loqui nequeo: nam iam per candida mollis
C olla liber serpit: summoq́; cacumine condor.
E x oculis remouete manus: sine munere uestro
C ontegit inductus morientia lumina cortex.
D esierant simul ora loqui: simul esse: diuq́;
C orpore mutato rami caluere recentes.
D umq́; refert Iole factum mirabile: dumq́;
E urytidos lachrymas admoto pollice siccat
A lcmene: flet & ipsa tamen: compescuit omnem
R es noua tristitiam: nam limine constitit alto
P ene puer, dubiaq́; tegens lanugine malas,
O ra reformatus primos Iolaus in annos.
H oc illi dederat Iunonia muneris Hebe
V icta uiri precibus. quæ cum iurare pararet
D ona tributuram post hunc se talia nulli:
N on est passa Themis: nam iam discordia Thebæ
B ella mouent dixit: Capaneusq́; nisi ab Ioue uinci
H aud poterit: flebuntq́; pares in uulnere fratres:
S ubductaq́; suos manes tellure uidebit
V iuus adhuc uates: ultusq́; parente parentem

Natus erit facto pius & ſceleratus, eôdem:
Attonitusq́; malis, exul mentisq́;, domusq́;,
Vultibus Eumenidum, matrisq́; agitabitur umbris:
Donec eum coniux fatale popoſcerit aurum:
Congnatumq́; latus Phegeïus hauſerit enſis:
Tum demum magno petet hoc Acheloïa ſupplex
Ab Ioue Callirhoe natis infantibus annos
Addat: ne'ue necem ſinat eſſe ultoris inultam.
Iuppiter his motus priuignæ dona nurusq́;,
Præcipiet: facietq́; uiros impubibus annis.
Hæc ubi faticano uenturi præſcia dixit
Ore Themis: uario ſuperi ſermone fremebant:
Et cur non alijs eadem dare dona liceret,
Murmur erat: queritur ueteres Pallantias annos
Coniugis eſſe ſui: queritur caneſcere mitem
Iäſiona Ceres: repetitum Mulciber æuum
Poſcit Erichthonio: Venerem quoq; cura futuri
Tangit: & Anhiſæ renouare paciſcitur annos.
Cui ſtudeat deus omnis habet: creſcitq́; fauore
Turbida ſeditio: donec ſua Iuppiter ora
Soluit: & ó noſtri ſiqua eſt reuerentia, dixit,
Quò ruitis? tantumńe aliquis ſibi poſſe uidetur?
Fata quoq; ut ſuperet? fatis Iolaus in annos,
Quos egit, redijt: fatis iuueneſcere debent
Callirhoë geniti, non ambitione, nec armis.
Vos etiam, quoq́; hoc animo meliore feratis,
Me quoq; fata regunt: quæ ſi mutare ualerem:
Nec noſtrum ſeri curuarent Aeacon anni:
Perpetuumq́; æui florem Rhadamanthus haberet,
Cum Minoë meo: qui propter amara ſenectæ

P ondera despicitur: nec quo prius, ordine regnat.
D icta Iouis mouere deos: nec sustinet ullus,
C um uideat fessos Rhadamanthon, et Aeacon ânis
E t Minoa: queri. qui dum fuit integer æui,
T erruerat magnas ipso quoq; nomine gentes.
T unc erat inualidus: Deïonidenq; iuuentæ
R obore Miletum, Phœboq; parente superbum
P ertimuit: credensq; suis insurgere regnis
H aud tamen est patrijs arcere penatibus ausus.
S ponte fugis Milete tua: celeriq; carina
A egeas metiris aquas: & in Aside terra
M œnia constituis, positoris habentia nomen.
H ic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ
F ilia Mæandri toties redeuntis eodem
C ognita Cyanee præstanti corpore nympha
B yblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.
B yblis in exemplo est ut ament concessa puellæ.
B yblis Apollinei correpta cupidine fratris
N on soror, ut fratrem, nec quà debebat, amabat.
I lla quidem primo nullos intelligit ignes:
N ec peccare putat: quod sæpius oscula iungat:
Q uod sua fraterno circundet brachia collo:
M endaciq; diu pietatis fallitur umbra.
P aulatim declinat amor: uisuraq; fratrem
C ulta uenit: nimiumq; cupit formosa uideri:
E t siqua est illic formosior, inuidet illi.
S ed non dum manifesta sibi est: nullumq; sub illo
I gne facit uotum: ueruntamen æstuat intus.
I am dominum appellat: iã nomina sanguinis odit:
B yblida iam mauult, quàm se uocet ille sororem.

S pes tamen obscœnas animo dimittere non est
A usa suo uigilans: placida resoluta quiete
S æpe uidet, quod amat. uisa est quoq; iūgere fratri
C orpus: & erubuit, quamuis sopita iaceret.
S omnus abit: silet illa diu: repetit'q; quietis
I psa suæ speciem: dubia'q; ita mente profatur.
M e miseram, tacitæ quid uult sibi noctis imago?
Q uam nolim, rata sit: cur hæc ego somnia uidi?
I lle quidem est oculis, quamuis formosus, iniquis:
E t placet, & possim, si non sit frater, amare:
E t me dignus erat: uerum nocet esse sororem.
D ummodo tale nihil uigilans committere tentem:
S æpe licet simili redeat sub imagine somnus.
T estis abest somno: nec abest imitata uoluptas.
P rò Venus, & tenera uolucer cum matre Cupido
G audia quanta tuli? quàm me manifesta libido
C ontigit? ut iacui totis resoluta medullis?
V t meminisse iuuat? quamuis breuis illa uoluptas,
N ox'q; fuit præceps, & cœptis inuida nostris.
O ego si liceat mutato nomine iungi:
Q uàm bene Caune tuo poteram nurus esse parenti:
Q uàm bene Caune meo poteras gener esse parenti.
O mnia Di facerent essent communia nobis,
P ræter auos: tu me uellem generosior esses.
N escio quam facies igitur pulcherrime matrem:
H ei mihi, quæ male sum quos tu sortita parentes:
N il nisi frater eris: quod obest, id habebimus unum.
Q uid mihi significant ergo mea uisa? quod autem
S omnia pōdus habent? an habent & somnia pōdus?
D i melius. Di nempe suas habuere sorores.

Sic Saturnus Opim iunctam sibi sanguine duxit,
Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
Sunt superis sua iura: quid ad cœlestia ritus
Exigere humanos, diuersáq; fœdera tento?
Aut nostro uetitus de corde fugabitur ardor:
Aut, hoc si nequeo, peream precor ipsa: toroq;
Mortua componar: positæq; det oscula frater.
Et tamen arbitrium quærit res ista duorum:
Finge placere mihi: scelus esse uidebitur illi.
At non Aeolidæ thalamos timuere sororum.
Vnde sed hos noui? cur hæc exempla paraui?
Quò feror? obscœnæ procul hinc discedite flāmæ:
Nec nisi qua fas est germanæ, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore:
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quæ fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam? poterisne loqui? poterisne fateri?
Coget amor: potero: uel, si pudor ora tenebit:
Littera celatos arcana fatebitur ignes.
Hoc placet: hæc dubiam uicit sententia mentem.
In latus erigitur: cubitóq; innixa sinistro
Viderit, insanos (inquit) fateamur amores.
Hei mihi quò labor? quē mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi.
Dextra tenet ferrum: uacuam tenet altera ceram.
Incipit: & dubitat: scribit: damnatq; tabellas:
Et notat: & delet: mutat, culpatq;, probatq;:
Inq; uicem sumptas ponit: positasq; resumit.
Quid uelit ignorat: quicquid factura uidetur,
Displicet: in uultu est audacia mista pudori.

Scripta soror fuerat: uisum est delere sororem:
Verbaq; correptis incidere talia ceris.
Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amãs: pudet ah, pudet edere nomẽ:
Et si quid cupiam, quæris, sine nomine uellem
Posset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
Ante forem: quàm spes uotorum certa fuisset.
Esse quidem læsi poterat tibi pectoris index,
Et color, & macies, & uultus, & humida sæpe
Lumina, nec causa suspiria mota patenti,
Et crebri amplexus, & quæ si forte notasti,
Oscula sentiri non esse sororia possent.
Ipsa tamen, quamuis animi graue uulnus habebã:
Quamuis intus erat furor igneus: omnia feci,
(Sunt mihi di testes) ut tandem sanior essem:
Pugnauiq; diu uiolenta cupidinis arma
Effugere infelix: & plus, quàm ferre puellam
Posse putes, ego dura tuli: superata fateri
Cogor: opemq; tuam timidis exposcere uotis.
Tu seruare potes, tu perdere solus amantem.
Elige utrum facias. non hoc inimica precatur:
Sed quæ cum tibi sit iunctissima: iunctior esse
Expetit: & uinclo tecum propiore ligari.
Iura senes norint: & quid, liceatq;, nefasq;,
Fasq; sit, inquirant: legumq; examina seruent.
Conueniens uenus est annis temeraria nostris:
Quid liceat nescimus adhuc: & cuncta licere
Credimus: et sequimur magnorum exempla deorũ.
Nec nos aut durus pater, aut reuerentia famæ,
Aut timor impediet: tantum sit causa timendi.

Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
Est mihi libertas tecum secreta loquendi:
Et damus amplexus: & iungimus oscula coram.
Quantum est quod desit? miserere fatentis amorem,
Et non fassuræ nisi cogeret ultimus ardor:
Neue merere meo subscribi causa sepulchro.
Talia nequicquam perarantem plena reliquit
Cera manu: summoq; in margine uersus adhæsit.
Protinus impressa signat sua crimina gemma:
Quam tinxit lachrymis: linguam defecærat humor.
Deq; suis unum famulis pudibunda uocauit:
Et paulum blandita, feras fidissime nostro
Dixit, & adiecit (longo post tempore) fratri.
Cum daret, elapsæ manibus cæcidere tabellæ.
Omine turbata est: misit tamen. apta minister
Tempora nactus adit: traditq; latentia uerba.
Attonitus subita iuuenis Mæandrius ira
Proijcit acceptas, lecta sibi parte, tabellas:
Vixq; manus retinens trepidantis ab ore ministri,
Dum licet, o uetitæ scelerate libidinis author
Effuge, ait: quod si nostrum tua fata pudorem
Non traherent tecum: pœnas mihi morte dedisses.
Ille fugit pauidus: dominæq; ferocia Cauni
Dicta refert. palles audita Bybli repulsa:
Et pauet obsessum glaciali frigore corpus.
Mens tamen ut rediit: pariter rediere furores:
Linguaq; uix tales icto dedit aëre uoces.
Et merito: quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci? quid? quæ cælanda fuerunt,
Tam cito commisi properatis uerba tabellis?

Ante erat ambiguus animi sententia dictis
Prætentanda mihi. ne non sequerentur euntem:
Parte aliqua, ueli qualis foret aura, notare
Debueram: tutoq; mari decurrere: quæ nunc
Non exploratis impleui lintea uentis.
Nunc feror in scopulos igitur: subuersaq; toto
Obruor oceano: nec habent mea uela recursus.
Quid? quod & ominibus certis prohibebar amori
Indulgere meo: tunc, cum mihi ferre iubenti
Excidit: & fecit spes nostras cera caducas.
Non'ne uel illa dies fuerat? uel tota uoluntas?
Sed potius mutanda dies? deus ipse monebat:
Signaq; certa dabat: si non male sana fuissem.
Et tamen ipsa loqui, nec me committere ceræ
Debueram: præsensq; meos aperire furores.
Vidisset lachrymas: uultum uidisset amantis:
Plura loqui poteram, quam quæ cepere tabellæ:
Inuito potui circundare brachia collo:
Et si reijcerer, potui moritura uideri:
Amplectiq; pedes: affusaq; poscere uitam.
Omnia fecissem: quorum si singula duram
Flectere non poterant, potuissent omnia mentem.
Forsitan & missi sit quædam culpa ministri:
Non adiit apte: nec legit idonea credo,
Tempora: nec petijt horamq;, animumq; uacantem.
Hæc nocuere mihi. neq; enim de tigride natus,
Nec rigidos silices, solidum'ue in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit: nec lac bibit ille leænæ.
Vincetur: repetendus erit: nec tædia cœpti
Vlla mei capiam: dum spiritus iste manebit.

Nam primum, si facta mihi reuocare liceret:
Non cœpisse fuit: cœpta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest (ut iam mea uota relinquam)
Non tamen ausorum semper memor esse meorum.
Et quia desierim, leuiter uoluisse uidebor:
Aut etiam tentasse illum: insidijsq́; petisse.
Vel certe non hoc, qui plurimus urget, & urit,
Pectora nostra deo, sed uicta libidine, credar.
Deniq; iam nequeo nil commisisse nefandum:
Et scripsi: & petij: temerata est nostra uoluntas.
Vt nihil adijciam: non possum innoxia dici.
Quod superest, multum est in uota, in crimina paruũ.
Dixit: &, incertæ tanta est discordia mentis:
Cum pigeat tentasse, libet tentare: modumq;
Exit: & infelix committit sæpe repelli.
Mox ubi finis abest: patriam fugit ille, nefasq;:
Inq; peregrina ponit noua mœnia terra.
Tum uero mœstam tota Miletida mente
Defecisse ferunt: tum uero à pectore uestem
Diripuit: planxitq́; suos furibunda lacertos.
Iamq́; palàm est demens: inconcessamq́; fatetur
Spem ueneris: siquidem patriam, inuisosq́; penates
Deserit: & profugi sequitur uestigia fratris.
Vtq́; tuo motæ proles Semeleïa thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ:
Byblida non aliter latos ululasse per agros
Bubasides uidere nurus. quibus illa relictis
Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamq́; pererrat.
Iã Cragon, et Lymiren, Xãthiq́; reliquerat undas:
Quoq́; chimæra iugo medijs in partibus, ignem,

Pectus,& ora leæ,caudam serpentis habebat.
Desiciunt syluæ: cum tu lassata sequendo
Concidis: & dura positis tellure capillis
Bybli iaces: frondesq; tuo premis ore caducas.
Sæpe illam nymphæ teneris Lelegeides ulnis
Tollere conantur: sæpe ut medeatur amori
Præcipiunt: surdæq; adhibent solatia menti.
Muta iacet, uiridesq; suis tenet unguibus herbas
Byblis: & humectat lachrymarum gramina riuo.
Naiadas his uenam, quæ nunquam arescere posset,
Supposuisse ferunt: quid enim dare maius habebát?
Protinus, ut secto piceæ de cortice guttæ,
Vt'ue tenax grauida manat tellure bitumen:
Vtq; sub aduentum spirantis lene fauonij
Sole remollescit, quæ frigore constitit unda:
Sic lachrymis consumpta suis Phœbeïa Byblis
Vertitur in fontem: qui nunc quoq; uallibus illis
Nomen habet dominæ: nigráq; sub ilice manat.
Fama noui centum Cretæas forsitan urbes
Implesset monstri: si non miracula nuper
Iphide mutato Crete propiora tulisset.
Proxima Gnosiaco nam quondam Phæstia regno
Progenuit tellus ignotum nomine ligdum
Ingenua de plebe uirum: nec census in illo
Nobilitate sua maior: sed uita, fidesq;
Inculpata fuit: grauidæ qui coniugis aures
Vocibus his monuit: cum iam propè partus adesset.
Quæ uoueam duo sunt: minimo ut releuere dolore:
Vtq; marem parias: onerosior altera sors est:
Et uires fortuna negat. quod abominor ergo

Edita forte tuo fuerit si fœmina partu:
Inuitus mando (pietas ignosce) necetur.
Dixerat: & lachrymis uultum lauere profusis,
Tam qui mandabat, q̃ cui mandata dabantur.
Sed tamen usq; suum uanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus: ne spem sibi ponat in arcto.
Certa sua est Ligdo sententia. iamq́; ferendo
Vexerat illa grauem maturo pondere uentrem:
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
Inachus ante torum pompa comitata sacrorum
Aut stetit: aut uisa est. inerant lunaria fronti
Cornua, cum spicis nitido flauentibus auro,
Et regale decus: cum qua latrator Anubis,
Sanctaq́; Bubastis, uarijsq́; coloribus Apis,
Quiq́; premit uocem, digitoq́; silentia suadet,
Sistraq́; erant: nunquamq́; satis quæsitus Osiris,
Plenaq́; somniferis serpens peregrina uenenis.
Tum uelut excussam somno, & manifesta uidentē
Sic affata dea est. pars ò Telethusa mearum
Pone graues curas: mandataq́; falle mariti:
Nec dubita, cum te partu Lucina leuarit:
Tollere quicquid erit: dea sum auxiliaris: opemq;
Exorata fero: nec te coluisse, quereris
Ingratum numen. monuit: thalamoq́; recessit.
Læta toro surgit: durasq́; ad sydera supplex
Cressa manus tollens, rata sint sua uisa precatur.
Vt dolor increuit: seq́; ipsum pondus in auras
Expulit: & nata est ignaro fœmina patre.
Iussit ali mater puerum mentita: fidemq;
Res habuit: neq; erat facti nisi conscia nutrix.

Vota pater soluit:nomenq́; imponit auitum:
Iphis auus fuerat.gauisa est nomine mater,
Quod commune foret:nec quenquam falleret illo.
Impercepta pia mendacia fraude latebant.
Cultus erat pueri:facies,quam siue puellæ,
Siue dares puero, fieret formosus uterq;.
Tertius interea decimo successerat annus:
Cum pater Iphi tibi flauam desponđet Ianthen:
Inter Phæstiadas quæ laudatissima formæ
Dote fuit uirgo,dictæo nata Telestæ.
Par ætas,par forma fuit:primasq́; magistris
Accepere artes,elementa ætatis ab iisdem.
Hinc amor amborũ tetigit rude pectus:& æquum
Vulnus utriq; dedit:sed erat fiducia dispar.
Coniugium,pactæq́; expectant tempora tedæ:
Quemq́; uirum putat esse,uirum fore credit Ianthe:
Iphis amat,quo posse frui desperat:& auget
Hoc ipsum flammas:ardetq́; in uirgine uirgo:
Vixq́; tenens lachrymas,qs me manet exitus inquit?
Cognita quàm nulli,quàm prodigiosa,nouæq;
Cura tenet ueneris?si di mihi parcere uellent:
Perdere debuerant:si non & perdere uellent.
Naturale malum saltem,& de more dedissent.
Nec uaccam uaccæ,nec equas amor urit equarum.
Vrit oues aries:sequitur sua fœmina ceruum:
Sic & aues coëunt:interq́; animalia cuncta
Fœmina fœmineo correpta cupidine nulla est.
Vellem nulla forem.ne non tamen omnia Crete
Monstra ferat:taurum dilexit filia solis:
Fœmina nempe marem.meus est furiosior illo:

Si uerum

Si uerum profitemur, amor. tamen illa secuta est
Spem ueneris: tamen illa dolis, & imagine uaccae
Passa bouem est: & erat qui deciperetur, adulter.
Huc licet ex toto solertia confluat orbe:
Ipse licet reuolet ceratis Daedalus alis:
Quid faciet? num me puerum de uirgine doctis
Artibus efficiet? num te mutabit Ianthe?
Quin animum firmas? teq; ipsa recolligis Iphi?
Consilijq; inopes, & stultos excutis ignes?
Quid sis nata uide: nisi te quoq; decipis ipsam:
Et pete quod fas est: & ama, quod foemina debes.
Spes est quae capiat: spes est quae pascat amorem.
Hanc tibi res adimit: non te custodia caro
Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti,
Non patris asperitas: non se negat ipsa roganti:
Nec tamen est potienda tibi: nec, ut omnia fiant:
Esse potes felix: ut Diq;, hominesq;, laborent.
Nunc quoq; uotorum nulla est pars uana meorum:
Diq; mihi faciles, quicquid ualuere, dederunt.
Quodq; ego, uult genitor, uult ipsa, socerq; futurus:
At non uult natura, potentior omnibus istis:
Quae mihi sola nocet. uenit ecce optabile tempus:
Luxq; iugalis adest: et iam mea fiet Ianthe:
Nec mihi continget: medijs sitiemus in undis.
Pronuba quid Iuno? qd ad haec Hymenaee uenitis
Sacra? quibus qui ducat abest: ubi nubimus ambae.
Pressit ab his uocem. nec lenius altera uirgo
Aestuat: utq; celer uenias Hymenaee precatur.
Quod petit haec, Telethusa timẽs mõ tẽpora differt:
Nunc ficto languore moram trahit: omina saepe,

V isáq; causatur. sed iam consumpserat omnem
M ateriam ficti: dilatáq; tempora tedæ
I nstiterant: unusq; dies restabat: at illa
C rinalem capiti uittam, natæq;, sibiq;,
D etrahit: & passis aram complexa capillis,
I si, Parætonium, Mareoticáq; arua, Pharonq;,
Q uæ colis: & septem digestum in cornua Nilum:
F er precor (inquit) opem: nostróq; medere timori.
T e dea, te quondam, tuaq; hæc insignia uidi:
C unctáq; cognoui, sonitum, comitesq;, facesq;
S istrorum: memoriq; animo tua iussa notaui.
Q uod uidet hæc lucem: q non ego punior ipsa:
C onsilium, monitumq; tuum est: miserere duarum:
A uxilióq; iuua. lachrymæ sunt uerba secutæ.
V isa dea est mouisse suas (& mouerat) aras:
E t templi tremuere fores: imitatáq; Lunam
C ornua fulserunt: crepuitq; sonabile Sistrum.
N on secura quidem, fausto tamen omine læta
M ater abit templo: sequitur comes Iphis euntem
Q uàm solita est, maiore gradu: nec candor in ore
P ermanet: & uires augentur: & acrior ipse est
V ultus: & incomptis breuior mensura capillis:
P lusq; uigoris adest, habuit quàm fœmina: nã, quæ
F œmina nuper eras, puer es. date munera templis:
N ec timida gaudete fide. dant munera templis:
A ddunt & titulum: titulus breue carmen habebat.
D ona puer soluit, quæ fœmina uouerat Iphis.
P ostera lux radijs totum patefecerat orbem:
C um Venus, et Iuno, sociusq; Hymenæus ad ignes
C onueniunt: potiturq; sua puer Iphis Ianthe.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. X.

INde per immensum croceo uelatus amictu
Aethera digreditur, Ciconumq; Hymenæus ad oras
Tendit: & Orphea nequicquam uoce uocatur.
Affuit ille quidem: sed nec solennia uerba,
Nec lætos uultus, nec felix attulit omen.
Fax quoq; quam tenuit, lachrymoso stridula fumo
Vsq; fuit: nullosq; inuenit motibus ignes.
Exitus auspicio grauior. nam nupta per herbas
Dum noua Naïadum turba comitata uagatur:
Occidit, in talum serpentis dente recepto.
Quam satis ad superas postquá Rhodopeïus auras
Defleuit uates: ne non tentaret & umbras:
Ad styga tænaria est ausus descendere porta:
Perq; leues populos, simulachraq; functa sepulchro
Persephonen adijt, inamœnaq; regna tenentem
Vmbrarum dominum: pulsisq; ad carmina neruis,
Sic ait. o positi sub terra numina mundi,
In quem recidimus quidquid mortale creamur:
Si licet: & falsi positis ambagibus oris
Vera loqui sinitis: non huc ut opaca uiderem
Tartara, descendi: nec uti uillosa Colubris
Terna Medusæi uincirem guttura monstri:
Causa uiæ est coniux: in quam calcata uenenum
Vipera diffudit: crescentesq; abstulit annos.
Posse pati uolui: nec me tentasse negabo:

V icit amor: supera deus hic bene notus in ora est:
A n sit & hic, dubito: sed et hic, tamem auguror esse:
F amaq́; si ueteris non est mentita rapinæ:
V os quoq; iunxit amor. p' ego hæc loca plena timoris,
P er Chaos hoc ingens, uastiq; silentia regni,
E urydices oro properata retexite fata.
O mnia debentur uobis: paulumq́; morati
S erius aut citius sedem properamus ad unam.
T endimus huc omnes: hæc est domus ultima: uosq́;
H umani generis longissima regna tenetis.
H æc quoq; cum iustos matura peregerit annos:
I uris erit uestri: pro munere poscimus usum.
Q uod si fata negant ueniam pro coniuge: certum est
N olle redire mihi: leto gaudete duorum.
T alia dicentem, neruosq́; ad uerba mouentem,
E xangues flebant animæ: nec Tantalus undam
C aptauit refugam: stupuitq́; Ixionis orbis.
N ec carpsere iecur uolucres: urnisq́; uacarunt
B elides: inq; tuo sedisti Sisyphe saxo.
T unc primum lachrymis uictarũ carmine fama est
E umenidum maduisse genas: nec regia coniux
S ustinet oranti, nec qui regit ima, negare:
E urydicenq́; uocant. umbras erat illa recentes
I nter: & incessit passu de uulnere tardo.
H anc simul, & legem Rhodopeius accipit Orpheus:
N e flectat retro sua lumina: donec auernas
E xierit ualles: aut irrita dona futura.
C arpitur accliuis per muta silentia trames
A rduus, obscurus, caligne densus opaca.
N ec procul abfuerant telluris margine summæ:

H ic, ne deficeret metuens, auidus'q; uidendi,
F lexit amans oculos: & protinus illa relapsa est:
B rachia'q; intendens, prendi'q;, et prẽdere certans,
N il nisi cedentes infelix arripit auras.
I am'q; iterum moriens, non est de coniuge quicquã
Q uesta suo: quid enim nisi se quereretur amatam?
S upremum'q; uale, quod iam uix auribus ille
A cciperet: dixit: reuoluta'q; rursus eõdem est.
N on aliter stupuit gemina nece coniugis Orpheus:
Q uàm tria qui timidus medio portante cathenas
C olla canis uidit: quem non pauor ante reliquit,
Q uàm natura prior saxo per corpus oborto.
Q ui'q; in se traxit crimen: uoluit'q; uideri
O lenus esse nocens: tu'q; o confisa figura
I nfelix Lethæa tua, iunctissima quondam
P ectora, nunc lapides, quos humida sustinet Ide.
O rantem, frustra'q; iterum transire uolentem
P ortitor arcuerat: septem tamen ille diebus
S qualidus in ripa cereris sine munere sedit:
C ura, dolor'q;, animi, lachrymæ'q;, alimenta fuere.
E sse deos erebi crudeles questus, in altam
S e recipit rhodopen, pulsum'q; aquilonibus æmum.
T ertius æquoreis inclusum piscibus annum
F inierat titan: omnem'q; refugerat Orpheus
F œmineam uenerem: seu quod male cesserat illi:
S iue fidem dederat. multas tamen ardor habebat
I ungere se uati: multæ doluere repulsæ.
I lle etiam thracum populis fuit author amorem
I n teneros transferre mares: citra'q; iuuentam
A etatis breue uer, & primos carpere flores.

C ollis erat, collemq́; super planissima campi
A rea: quam uiridem faciebant graminis herbæ.
V mbra loco deerat: qua postquam parte resedit
D is genitus uates: & fila sonantia mouit:
V mbra loco uenit. non chaonis abfuit arbor,
N on nemus heliadum, non frondibus æsculus altis,
N ec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
E t coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis,
E nodisq́; abies, curuataq́; glandibus ilex,
E t platanus genialis, acerq; coloribus impar,
A mnicolæq́; simul salices, & aquatica lotos,
P erpetuoq́; uirens buxus, tenuesq́; myricæ,
E t bicolor myrtus, & baccis cærula ficus.
V os quoq; flexipedes ederæ uenistis, & una
P ampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
O rniq;, & piceæ, pomoq́; onerata rubenti
A rbutus, & lentæ uictoris præmia palmæ,
E t succincta comas, hirsutaq́; uertice pinus
G rata deûm matri: siquidem Cybelius Atys
E xuit hac hominem: truncoq́; induruit illo.
A ffuit huic turbæ metas imitata cupressus,
N unc arbor, puer ante deo dilectus ab illo:
Qui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
N anq; sacer nymphis Carthea tenentibus arua
I ngens ceruus erat: lateq́; patentibus, altas
I pse suo capiti præbebat cornibus umbras:
C ornua fulgebant auro: demissaq́; in armos
P endebant tereti gemmata monilia collo.
B ulla super frontem paruis argentea loris
V incta mouebatur: parilesq́; ætate nitebant

A uribus è geminis, circùm caua tempora, baccæ.
I sq; metu uacuus, naturalíq; pauore
D eposito celebrare domos, mulcendáq; colla
Q uamlibet ignotis manibus præbere solebat.
S ed tamen ante alios Ceæ pulcherrime gentis
G ratus erat Cyparisse tibi: tu pabula ceruum
A d noua, tu liquidi ducebas fontis ad undas:
T u modo texebas uarios per cornua flores:
N unc eques in tergo residens huc lætus, & illuc,
M ollia purpureis frenabas ora capistris.
A estus erat, mediúsq; dies: solísq; uapore
C oncaua littorei feruebant brachia Cancri.
F essus in herbosa posuit sua corpora terra
C eruus: & arborea frigus ducebat ab umbra.
H unc puer imprudens iaculo Cyparissus acuto
F ixit: &, ut sæuo morientem uulnere uidit:
V elle mori statuit. quæ non solatia Phœbus
D ixit? & ut leuiter, pro materiáq; doleret
A dmonuit. gemit ille tamen: munúsq; supremum
H oc petit à superis: ut tempore lugeat omni.
I amq; per immensos egesto sanguine fletus,
I n uiridem uerti cœperunt membra colorem:
E t modo qui niuea pendebant fronte capilli,
H orrida cæsaries fieri: sumptóq; rigore
S ydereum gracili spectare cacumine cœlum.
I ngemuit, tristísq; deus lugebere nobis,
L ugebísq; alios, aderísq; dolentibus, inquit.
T ale nemus uates attraxerat: ínq; ferarum
C oncilio medius turba, uolucrúmq;, sedebat.
V t satis impulsas tentauit pollice chordas:

Et sensit uarios, quamuis diuersa sonarent:
Concordare modos: hoc uocem carmine mouit.
Ab Ioue musa parens (cædunt Iouis omnia regno)
Carmina nostra moue: Iouis est mihi sæpe potestas
Dicta: prius cecini plectro grauiore Gigantes,
Sparsaq; Phlegræis uictricia fulmina campis:
Nunc opus est leuiore lyra: puerosq́; canamus
Dilectos superis: inconcessisq́; puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine pœnam.
Rex superũ phrygij quondam Ganymedis amore
Arsit: & inuentum est aliquid, quod Iuppiter esse,
Quàm quod erat, mallet. nulla tamen alite uerti
Dignatur: nisi quæ posset sua fulmina ferre.
Nec mora, percusso mendacibus aëre pennis,
Arripit Iliaden: qui nunc quoq; pocula miscet:
Inuitaq́; Ioui nectar Iunone ministrat.
Te quoq; Amyclide posuisset in æthere Phœbus:
Tristia si spatium ponendi fata dedissent.
Qua licet æternus tamen es: quotiesq́; repellit
Ver hyemem: piscisq́; aries succedit aquoso:
Tu toties oreris: uiridiq́; in cespite flores.
Te meus ante omnes genitor dilexit: & orbe
In medio positi caruerunt præside Delphi:
Dum deus Eurotan, immunitamq́; frequentat
Sparten: nec citharæ, nec sunt in honore sagittæ.
Immemor ipse sui non retia ferre recusat:
Non tenuisse canes: non per iuga montis iniqui
Ire comes: longaq́; alit assuetudine flammas.
Iamq́; ferè medius titan uenientis, & actæ
Noctis erat: spatioq́; pari distabat utrinq;.

Corpora ueste leuant: & succo pinguis oliuæ
Splendescunt: latiq́; ineunt certamina Disci.
Quem prius aërias libratum Phœbus in auras
Misit: & oppositas disiecit pondere nubes.
Recidit in solidam longo post tempore terram
Pondus: & exhibuit iunctam cum uiribus artem.
Protinus imprudens, actusq́; cupidine lusus
Tollere Tænarides orbem properabat: at illum
Dura repercusso subiecit in aëre tellus
In uultus Hyacinthe tuos. expalluit æque
Quàm puer ipse deus: collapsosq́; excipit artus:
Et modo te refouet: modo tristia uulnera siccat:
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes: erat immedicabile uulnus:
Vt siquis uiolas, riguoq́; papauera in horto,
Liliaq́; infringat fuluis hærentia linguis:
Marcida demittant subito caput illa grauatum:
Nec se sustineant: spectentq́; cacumine terram.
Sic uultus moriens iacet: & defecta uigore
Ipsa sibi est oneri ceruix: humeroq́; recumbit.
Laberis Oebalide prima fraudate iuuenta
Phœbus ait: uideoq́; tuum mea crimina uulnus:
Tu dolor es, facinusq́; meum: mea dextera, leto
Inscribenda tuo est: ego sum tibi funeris author.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse, uocari
Culpa potest? nisi culpa potest, & amasse, uocari?
Atq; utinam pro te uitam, tecumq́; liceret
Reddere. quod quoniam fatali lege uetamur
Semper eris mecum: memoriq́; hærebis in ore.
Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt:

F losq́; nouus scripto gemitus imitabere nostros.
T empus & illud erit: quo se fortissimus Heros
A ddat in hunc florem: folioq́; legatur eôdem.
T alia dum uero memorantur Apollinis ore:
E cce cruor, qui fusus humo signauerat herbas:
D esinit esse cruor: tyrioq́; nitentior ostro
F los oritur: formamq́; capit, quam lilia: si non
P urpureus color his, argenteus esset in illis.
N on satis hoc Phœbo est (is. n. fuit author honoris)
I pse suos gemitus folijs inscribit: & ai ai
F los habet inscriptum: funestaq́; littera ducta est.
N ec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorq́;
D urat in hoc æui: celebrandaq́; more priorum
A nnua prælata redeunt Hyacinthia pompa.
A t si forte roges fœcundam Amathunta metallis,
A n genuisse uelit Propœtidas: annuat æque
A tq; illos, gemino quondam quibus aspera cornu
F rons erat: unde etiam nomen traxere cerastæ.
A nte fores horum stabat Iouis hospitis ara
L ugubris sceleris: quam siquis sanguine tinctam
A duena uidisset: mactatos crederet illic
L actentes uitulos, amathusiacasq́; bidentes:
H ospes erat cæsus. sacris offensa nefandis
I psa suas urbes, Ophiusiaq́; arua parabat
D eserere alma Venus. sed qd loca grata? qd urbes
P eccauere meæ? quod dixit crimen in illis?
E xilio pœnam potius gens impia pendat,
V el nece: uel siquid medium est, mortisq́;, fugæq́;.
I dq́; quid esse potest: nisi uersæ pœna figuræ?
D um dubitat, quo mutet eos: ad cornua uultum

Flexit: & admonitæ est hæc illis posse relinqui:
Grandiaq; in toruos transformat mēbra iuuencos.
Sunt tamen obscœnæ Venerem Propœtides ausæ
Esse negare deam: pro qua sua numinis ira
Corpora cum forma primo uulgasse feruntur:
Vtq; pudor cessit: sanguisq; induruit oris:
In rigidum paruo silicem discrimine uersæ.
Quas quia Pygmalion æuum per crimina agentes
Viderat: offensus uitijs, quæ plurima menti
Fœmineæ natura dedit, sine coniuge cœlebs
Viuebat: thalamiq; diu consorte carebat.
Interea niueum mira feliciter arte
Sculpsit ebur: formamq; dedit, qua fœmina nasci
Nulla potest: operisq; sui concepit amorem.
Virginis est uere facies: quam uiuere credas:
Etsi non obstet reuerentia, uelle moueri.
Ars adeo latet: arte sua miratur: & haurit
Pectore Pygmalion simulati corporis ignes.
Sæpe manus operi tentantes admouet, an sit
Corpus an illud ebur: nec adhuc ebur esse fatetur.
Oscula dat: reddiq; putat: loquiturq;, tenetq;:
Et credit tactis digitos insidere membris:
Et metuit, pressos ueniat ne liuor in artus.
Et modo blanditias adhibet: modo grata puellis
Munera fert illi conchas, teretesq; lapillos,
Et paruas uolucres, & flores mille colorum,
Lilia, perpictasq; pilas, & ab arbore lapsas
Heliadum lachrymas. ornat quoq; uestibus artus:
Dat digitis gemmas: dat longa monilia collo:
Aure leues baccæ, redimicula pectore pendent.

C uncta decent: nec nuda minus formosa uidetur.
C ollocat hanc stratis concha Sidonide tinctis:
A ppellatq; tori sociam: acclinataq; colla
M ollibus in plumis, tanquam sensura, reponit.
F esta dies Veneris tota celeberrima Cypro
V enerat: & blandis inductae cornibus, aurum
C onciderant ictae niuea ceruice iuuencae:
T huraq; fumabant. cum munere functus ad aras
C onstitit: & timide, si Di dare cuncta potestis,
S it coniux opto, non ausus eburnea uirgo,
D icere Pygmalion, similis mea dixit eburnae.
S ensit, ut ipsa suis aderat Venus aurea festis:
V ota quid illa uelint: & amici numinis omen
F lamma ter accensa est: apicemq; per aëra duxit.
V t rediit: simulachra suae petit ille puellae:
I ncumbensq; toro dedit oscula: uisa tepere est.
A dmouet os iterum: manibus quoq; pectora tentat:
T entatum mollescit ebur: positoq; rigore
S ubsedit digitis: ceditq;, ut Hymettia sole
C era remollescit: tractataq; pollice multas
F lectitur in facies: ipsoq; fit utilis usu.
D um stupet: & dubie gaudet: falliq; ueretur:
R ursus amans, rursusq; manu sua uota retractat.
C orpus erat: saliunt tentatae pollice uenae.
T um uero Paphius plenissima concipit Heros
V erba: quibus Veneri grates agit: oraq; tandem
O re suo non falsa premit: dataq; oscula uirgo
S ensit: & erubuit: timidumq; ad lumina lumen
A ttollens, pariter cum coelo uidit amantem.
C oniugio, quod fecit, adest dea: iamq; coactis

Cornibus in plenum nouies lunaribus orbem:
Illa Paphum genuit: de quo tenet insula nomen.
Editus hac ille est: qui si sine prole fuisset,
Inter felices Cinyras potuisset haberi.
Dira canam: procul hinc natae, procul este parentes:
Aut mea si uestras mulcebunt carmina mentes:
Desit in hac mihi parte fides: nec credite factum:
Vel si credetis: facti quoq; credite poenam.
Si tamen admissum sinit hoc natura uideri:
Gentibus Ismarijs, & nostro gratulor orbi:
Gratulor huic terrae: quod abest regionibus illis,
Quae tantum genuere nefas. sit diues amomo
Cinnamaq; costumq; suum, sudataq; ligno
Thura ferat, floresq; alios Panchaïa tellus:
Dum ferat et Myrrham: tanti noua non fuit arbor.
Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido
Myrrha: facesq; suas à crimine uindicat isto.
Stipite te stygio, tumidisq; afflauit Echidnis
E tribus una soror: scelus est odisse parentem:
Hic amor est odio, maius scelus. undiq; lecti
Te cupiunt proceres: totoq; oriente iuuentus,
Ad thalami certamen adest: ex omnibus unum:
Elige Myrrha uirũ: dum ne sit in omnibus unus.
Illa quidem sentit: foedoq; repugnat amori:
Et secum, quò mente feror? quid molior? inquit.
Di precor, & pietas, sacrataq; iura parentum,
Hoc prohibete nefas: scelerique; resistite nostro:
Si tamen hoc scelus est. sed enim damnare negatur
Hanc uenerem pietas: coëuntq; animalia nullo
Caetera delicto: nec habetur turpe iuuencae

F erre patrem tergo: fit equo sua filia coniux.
Q uasq; creauit, init pecudes caper: ipsáq; cuius
S emine concepta est, ex illo concipit ales.
F elices quibus ista licent: humana malignas
C ura dedit leges: & quod natura remittit,
I nuida iura negant. gentes tamen esse feruntur:
I n quibus & nato genitrix, & nata parenti
I ungitur: ut pietas geminato crescat amore.
M e miseram, ꝙ non nasci mihi contigit illic:
F ortunáq; loci lædor. quid in ista reuoluor?
S pes interdictæ discedite: dignus amari
I lle, sed ut pater est. ergo si filia magni
N on essem Cinyræ: Cinyræ concumbere possem?
N unc qa iam meus est: non est meus: ipsáq; damno
E st mihi proximitas: aliena potentior essem.
I re libet procul hinc: patriæq; relinquere fines:
D um scelus effugiam: retinet malus ardor amantē:
V t præsens spectem Cinyram: tangámq;: loquarq;:
O sculáq; admoueam: si nil conceditur ultra.
V ltra autem sperare aliquid potes impia uirgo?
N ec quot confundas, & iura, & nomina sentis?
T ú ne eris, & matris pellex? & adultera patris?
T ú ne soror nati? genitrix'q; uocabere fratris?
N ec metues atro crinitas angue sorores?
Q uas facibus sæuis oculos, atq; ora petentes
N oxia corda uident. at tu dum corpore non es
P assa nefas: animo ne concipe: ne'ue potentis
C oncubitu uetito naturæ pollue fœdus.
V elle puta: res ipsa uetat: pius ille, memorq; est
M oris. & O uellem similis furor esset in illo.

D ixerat: at Cinyras, quem copia digna procorum
Q uid faciat dubitare, facit: scitatur ab ipsa
N ominibus dictis, cuius uelit esse mariti.
I lla silet primo: patrisq; in uultibus hærens
A estuat: & tepido suffundit lumina rore.
V irginei Cinyras hæc credens esse timoris,
F lere uetat: siccatq; genas: atq; oscula iungit.
M yrrha datis nimium gaudet: consultaq; qualem
O ptet habere uirum: similem tibi dixit. at ille
N on intellectam uocem collaudat: & esto
T am pia semper, ait. pietatis nomine dicto
D emisit uultus, sceleris sibi conscia uirgo.
N octis erat medium: curasq;, & corpora somnus
S oluerat: at uirgo Cinyreïa peruigil igne
C arpitur indomito: furiosaq; uota retractat:
E t modo desperat: modo uult tentare: pudetq;,
E t cupit: & quid agat, non inuenit. utq; securi
S aucia trabs ingens, ubi plaga nouissima restat:
Q uò cadat in dubio est: omniq; à parte timetur:
S ic animus uario labefactus uulnere nutat
H uc leuis, atq; illuc: momentaq; sumit utroq;.
N ec modus, et requies, nisi mors reperitur amoris.
M ors placet: erigitur: laqueoq; innectere fauces
D estinat: & zona summo de poste reuincta
C are uale Cinyra, causamq; intellige mortis,
D ixit: & aptabat pallenti uincula collo.
M urmura uerborum fidas nutricis ad aures
P eruenisse ferunt, limen seruantis alumnæ.
S urgit anus: reseratq; fores: mortisq; paratæ
I nstrumenta uidens, spatio conclamat eodem:

S eq; ferit: scindit'q; sinus: ereptaq; collo
V incula dilaniat. tum deniq; flere uacauit:
T um dare complexus: laquei'q; requirere causam.
M uta silet uirgo: terram'q; immota tuetur:
E t deprensa dolet tardæ conamina mortis.
I nstat anus: canos'q; suos, & inania nudans
V bera, per cunas, alimenta'q; prima precatur,
V t sibi committat quicquid dolet. illa rogantem
A uersata, gemit. certa est exquirere nutrix:
N ec solam spondere fidem. dic inquit: opemq;
M e sine ferre tibi: non est mea pigra senectus.
S eu furor est: habeo quod carmine sanet, & herbis.
S iue aliquis nocuit: magico lustrabere ritu.
I ra deûm siue est: sacris placabimus iram.
Q uid rear ulterius? certe fortuna, domusq;
S ospes ab incursu est: uiuunt genitrix'q;, paterq;.
M yrrha patre audito, suspiria duxit ab imo
P ectore: nec nutrix etiam num concipit ullum
M ente nefas: aliquem'q; tamen præsentit amorem:
P ropositiq; tenax, quodcunq; est, orat ut ipsi
I ndicet: & gremio lachrymantem tollit anili:
A tq; ita complectens infirmis membra lacertis,
S ensimus (inquit) amas: et in hoc mea (pone timorẽ)
S edulitas erit apta tibi: nec sentiet unquam
H oc pater. Exilijt gremio furibunda: torumq;
O re premens, discede precor: misero'q; pudori
P arce ait. instanti discede, aut desine dixit
Q uærere quid doleã: scelus est, quod scire laboras.
H orret anus: tremulas'q; manus annis'q;, metuq;,
T endit: & ante pedes supplex procumbit alumnæ:

Et modo

Et modo blanditur: modo si non conscia fiat,
Terret: & indicium laquei, cœptæq; minatur
Mortis: & officium commisso spondet amori.
Extulit illa caput: lachrymisq; impleuit obortis
Pectora nutricis: conataq; sæpe fateri,
Sæpe tenet uocem: pudibundaq; uestibus ora
Texit: & ò, dixit felicem coniuge matrem.
Hactenus: & gemuit. gelidos nutricis in artus
Ossaq; (sensit enim) penetrat tremor: albaq; toto
Vertice canicies rigidus stetit hirta capillis:
Multaq; ut excuteret diros, si posset, amores,
Addidit. at uirgo scit se non falsa moneri:
Certa mori tamen est: si non potiatur amore.
Viue ait hæc: potiere tuo, non ausa parente
Dicere, conticuit: promissaq; numine firmat.
Festa piæ Cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niuea uelatæ corpora ueste
Primitias frugum dant spicea serta suarum:
Perq; nouem noctes uenerem, tactusq; uirorum
In uetitis numerant. turba Cinyreis in illa
Regis adest coniux: arcanaq; sacra frequentat.
Ergo legitima uacuus dum coniuge lectus:
Nacta grauem uino Cinyram male sedula nutrix
Nomine mentito ueros exponit amores:
Et faciem laudat. quæsitis uirginis annis,
Par ait est Myrrhæ, quam postq̃ adducere iussa ẽ:
Vtq; domum rediit: gaude mea dixit alumna:
Vicimus. infelix non toto pectore sentit
Lætitiam uirgo: præsagaq; pectora mœrent:
Sed tamen & gaudet. tanta est discordia mentis.

T empus erat, quo cuncta silent: interq; triones
F lexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
A d facinus uenit illa suum. fugit aurea cœlo
L una: tegunt nigræ latitantia sydera nubes:
N ox caret igne suo: primus tegis Icare uultus.
E rigoneq; pio sacrata parentis amore.
T er pedis offensi signo est reuocata: ter omen
F unereus Bubo letali carmine fecit.
I t tamen: et tenebræ minuunt, noxq; atra pudorē.
N utriasq; manum læua tenet: altera motu
C æcum iter explorat. thalami iam limina tangit:
I amq; fores aperit: iam ducitur intus: at illi
P oplite succiduo genua intremuere: fugitq;,
E t color, & sanguis: animusq; reliquit euntem:
Q uoq; suo propior sceleri est: magis horret: & ausi
P œnitet: & uellet non cognita posse reuerti.
C unctantem longæua manu deducit: & alto
A dmotam lecto cum traderet: accipe dixit:
I sta tua est Cinyra: deuotaq; pectora iunxit.
A ccipit obscœno genitor sua uiscera lecto:
V irgineosq; metus leuat: hortaturq; timentem.
F orsitan ætatis quoq; nomine, filia dixit:
D ixit & illa, pater: sceleri ne nomina desint.
P lena patris thalamis excedit: & impia diro
S emina fert utero: conceptaq; crimina portat.
P ostera nox facinus geminat: nec finis in illa est.
C um tandem Cinyras auidus cognoscere amantem
P ost tot concubitus, illato lumine uidit,
E t scelus, & natam: uerbisq; dolore retentis
P endenti nitidum uagina diripit ensem.

Myrrha fugit: tenebrisq́;, & cæcæ munere noctis
Intercepta neci est: latosq́; uagata per agros
Palmiferos arabas, panchæaq́; rura reliquit:
Perq́; nouem errauit redeuntis cornua Lunæ:
Cum tandem terra requieuit fessa sabæa:
Vixq́; uteri portabat onus. tum nescia uoti,
Atq; inter mortisq́; metus, & tædia uitæ,
Est tales complexa preces. O' siqua patetis
Numina confessis, merui: nec triste recuso
Supplicium: sed ne uiolem, uiuosq́; superstes,
Mortuaq́; extinctos: ambobus pellite regnis:
Mutatæq́; mihi uitamq́;, necemq;, negate.
Numen confessis aliquod patet: ultima certe
Vota suos habuere deos: nam crura loquentis
Terra superuenit: ruptosq́; obliqua per ungues
Porrigitur radix, longi firmamina trunci:
Ossaq́; robur agunt: mediaq́; manente medulla
Sanguis it in succos: in magnos brachia ramos:
In paruos digiti: duratur cortice pellis.
Iamq́; graue cresces uterum præcinxerat arbor:
Pectoraq́; obruerat: collumq́; operire parabat:
Non tulit illa moram: uenientiq́; obuia ligno
Subsedit: mersitq́; suos in cortice uultus.
Quæ quanquam amisit ueteres cum corpore sensus:
Flet tamen: & tepidæ manant ex arbore guttæ.
Est honor & lachrymis: stillataq́; cortice Myrrha
Nomen herile tenet: nulloq́; tacebitur æuo.
At male conceptus sub robore creuerat infans:
Quærebatq́; uiam: qua se genitrice relicta
Exereret. media grauidus tumet arbore uenter.

T endit onus matrē: neq; habent sua uerba dolores:
N ec Lucina potest parientis uoce uocari.
N itenti tamen est similis: curuata'q; crebros
D at gemitus arbor: lachrymis'q; cadentibus humet.
C onstitit ad ramos mitis Lucina dolentes:
A dmouit'q; manus: & uerba puerpera dixit.
A rbor agit rimas: & scisso cortice uiuum
R eddit onus: uagit'q; puer: quem mollibus herbis,
N aiades impositum lachrymis unxere parentis.
L audaret faciem liuor quoq;: qualia nanq;
C orpora nudorum tabula pinguntur amorum:
T alis erat: sed ne faciat discrimina cultus:
A ut huic adde leues, aut illis deme pharetras.
L abitur occulte, fallit'q; uolatilis ætas:
E t nihil est annis uelocius. ille sorore
N atus, auoq; suo: qui conditus arbore nuper:
N uper erat genitus: modo formosissimus infans:
I am iuuenis, iam uir, iam se formosior ipso est:
I am placet & Veneri: matris'q; ulciscitur ignes.
N anq; pharetratus dum dat puer oscula matri
I nscius extanti distrinxit arundine pectus.
L æsa manu natum dea repulit. altius actum
V ulnus erat specie: primo'q; fefellerat ipsam.
C apta uiri forma, non iam Cythereïa curat
L ittora: non alto repetit Paphon æquore cinctam,
P iscosam'q; Cnidon, grauidā'q; Amathūta metallis.
A bstinet & cælo: cælo præfertur Adonis.
H unc tenet: huic comes est: assueta'q; semp in umbra
I ndulgere sibi formam'q; augere colendo,
P er iuga, per syluas, dumosa'q; saxa, uagatur

N uda genu, uestem ritu succincta Dianæ:
H ortaturq; canes: tutæq; animalia prædæ
A ut pronos lepores, aut celsum in cornua ceruum,
A ut agitat damas: à fortibus abstinet apris:
R aptoresq; lupos, armatosq; unguibus ursos
V itat: & armenti saturatos cæde leones.
T e quoq; ut hos timeas, siquid prodesse monendo
P osset: Adoni monet: fortisq; fugacibus esto
I nquit: in audaces non est audacia tuta.
P arce meo iuuenis temerarius esse periclo:
N e'ue feras, quibus arma dedit natura, lacesse:
S tet mihi ne magno tua gloria. non mouet ætas,
N ec facies, nec quæ Venerem mouere, leones,
S etigerosq; sues, oculosq;, animosq; ferarum.
F ulmen habent acres in aduncis dentibus apri:
I mpetus est fuluis, & uasta leonibus ira:
I nuisumq; mihi genus est. quæ causa roganti,
D icam ait, & ueteris monstrum mirabile culpæ.
S ed labor insolitus iam me lassauit: & ecce
O pportuna sua blanditur populus umbra:
D atq; torum cespes: libet hac requiescere tecum,
E t requieuit humo: pressitq; & gramen, et ipsum:
I nq; sinu iuuenis posita ceruice reclinis
S ic ait: ac medijs interserit oscula uerbis.
F orsitan audieris aliquam certamine cursus
V eloces superasse uiros: non fabula rumor
I lle fuit: superabat enim: nec dicere possis
L aude pedum, formæ ne bono præstantior esset.
S ciscitanti deus huic de coniuge, coniuge dixit
N il opus est Atalanta tibi: fuge coniugis usum.

N ec tamen effugies: te'q; ipsa uiua carebis.
T errita sorte dei per opacas innuba syluas
V iuit: & instantem turbam uiolenta procorum
C onditione fugat: nec sum potienda, nisi inquit
V icta prius cursu: pedibus contendite mecum.
P ræmia ueloci coniux, thalami'q; dabuntur:
M ors pretium tardis: ea lex certaminis esto.
I lla quidem immitis: sed tanta potentia formæ est:
V enit ad hanc legem temeraria turba procorum.
S ederat Hippomenes cursus spectator iniqui:
E t petitur cuiquam per tanta pericula coniux?
D ixerat: ac nimios iuuenum damnarat amores.
V t faciem, & posito corpus uelamine uidit,
Q uale meum, uel quale tuum, si fœmina fias:
O bstupuit: tollens'q; manus, ignoscite dixit,
Q uos modo culpaui: non dum mihi præmia nota
Q uæ peteretis, erant. laudando concipit ignes:
E t ne quis iuuenum currat uelocius optat:
I nuidiam'q; timet. sed cur certaminis huius
I ntentata mihi fortuna relinquitur? inquit:
A udentes deus ipse iuuat. dum talia secum
E xigit Hippomenes: passu uolat alite uirgo.
Q uæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta
A onio uisa est iuueni: tamen ille decorem
M iratur magis: & cursus facit ipse, decorem.
A ura refert ablata citis talaria plantis:
T erga'q; iactantur crines per eburnea, quæ'q;
P oplitibus suberant picto genualia limbo:
I n'q; puellari corpus candore ruborem
T raxerat, haud aliter, quàm cum super atria uelũ

Candida purpureum similem dat, et inficit umbrã.
Dum notat hæc hospes: decursa nouissima meta est:
Et tegitur festa uictrix Atalanta corona.
Dant genitum uicti: penduntq; ex fœdere pœnas.
Non tamen euentu iuuenis deterritus horum
Constitit in medio: uultuq; in uirgine fixo
Quid facilem titulum superando quæris inertes?
Mecum confer ait. seu me fortuna potentem
Fecerit: à tanto non indignabere uinci.
Nanq; mihi genitor Megareus, onchestius illi:
Est Neptunus auus: pronepos ego regis aquarum:
Nec uirtus citra genus est. seu uincar: habebis
Hippomene uicto magnum, & memorabile nomen.
Talia dicentem molli Schœnëia uultu
Aspicit: & dubitat superari, an uincere, malit.
Atq; ita, quis Deus hunc formosis inquit iniquus
Perdere uult? caræq; iubet discrimine uitæ
Coniugium petere hoc? non sum me iudice tanti.
Nec forma tangor: poteram tamen hac quoq; tangi:
Sed quod adhuc puer est: nõ me mouet ipse, sed ætas.
Quid? q̃ inest uirtus, & mens interrita leti?
Quid? q̃ ab æquorea numeratur origine quartus?
Quid? q̃ amat? tantiq; putat connubia nostra,
Vt pereat, si me sors illi dura negarit?
Dum licet hospes abi: thalamosq; relinque cruentos.
Coniugium crudele meum est: tibi nubere nulla
Nollet: & optari potes à sapiente puella.
Cur tamen est mihi cura tui tot iam ante peremptis?
Viderit: intereat: quoniam tot cæde procorum
Admonitus non est: agiturq; in tædia uitæ.

O ccidet hic igitur, uoluit quia uiuere mecum?
I ndignamq; necem pretium patietur amoris?
N on erit inuidiæ uictoria nostra ferendæ.
S ed non culpa mea est: utinam desistere uelles:
A ut quoniam es demens: utinam uelocior esses.
A h quàm uirgineus puerili uultus in ore est:
A h miser Hippomene, nollem tibi uisa fuissem.
V iuere dignus eras, quod si felicior essem:
N ec mihi coniugium fata importuna negarent:
V nus eras, cum quo sociare cubilia uellem.
D ixerat: utq; rudis, primoq; cupidine tacta,
Q uod facit ignorans, amat, & non sentit amorem.
I am solitos poscunt cursus populusq;, paterq;:
C um me sollicita proles Neptunia uoce
I nuocat Hippomenes: Cytherea comprecor ausis
A dsit ait nostris: &, quos dedit, adiuuet ignes.
D etulit aura preces ad me non inuida blandas:
M otaq; sum (fateor) nec opis mora longa dabatur.
E st ager: indigenæ Damasenum nomine dicunt:
T elluris Cypriæ pars optima: quam mihi prisci
S acrauere senes: templisq; accedere dotem
H anc iussere meis. medio nitet arbor in aruo
F ulua comas, fuluo ramis crepitantibus auro.
H inc tria forte, mea ueniens decerpta ferebam
A urea poma manu: nulliq; uidenda, nisi ipsi,
H ippomenen adij: docuiq; quis usus in illis.
S igna tubæ dederant: cum carcere pronus uterq;
E micat: & summam celeri pede libat arenam.
P osse putes illos sicco freta radere passu:
E t segetis canæ stantes percurrere aristas.

Adijciunt animos iuueni clamorq́;, fauorq́;,
Verbaq́; dicentum, nunc nunc incumbere tempus:
Hippomene propera: nunc uiribus utere totis:
Pelle moram, uinces. dubium Megareïus heros
Gaudeat, an Virgo magis his Schœneïa dictis.
O quoties, cum iam posset transire: morata est:
Spectatosq́; diu uultus inuita reliquit.
Aridus à lasso ueniebat anhelitus ore:
Metaq́; erat longe. tum deniq; de tribus unum
Fœtibus arboreis proles Neptunia misit.
Obstupuit uirgo: nitidiq́; cupidine pomi
Declinat cursus: aurumq́; uolubile tollit.
Præterit Hippomenes: resonant spectacula plausu.
Illa moram celeri, cessataq́; tempora cursu
Corrigit: atq; iterum iuuenem post terga relinquit.
Et rursus pomi iactu remorata secundi
Consequitur: transitq́; uirum. pars ultima cursus
Restabat: nunc inquit ades dea muneris author:
Inq́;. latus campi, quo tardius illa rediret:
Iecit ab obliquo nitidum iuueniliter aurum.
An peteret uirgo uisa est dubitare: coëgi
Tollere: & adieci sublato pondera malo:
Impediq́; oneris pariter grauitate, moraq́;:
Néue meus sermo cursu sit tardior ipso:
Prætrerita est uirgo: duxit sua præmia uictor.
Dignáne cui grates ageret? cui thuris honorem
Ferret Adonis fuit? nec grates immemor egit:
Nec mihi thura dedit. subitam conuertor in iram:
Contemptuq́; dolens, ne sim spernenda futuris:
Exemplo caueo: meq́; ipsam exhortor in ambos.

Templa Deûm matri, quæ quondam clarus Echion
Fecerat ex uoto: nemorosis abdita syluis
Transibant: & iter longum requiescere suasit.
Illic concubitus intempestiua cupido
Occupat Hippomenen, et à numine concita nostro.
Liminis exigui fuerat propè templa recessus
Speluncæ similis, natiuo pumice tectus,
Relligione sacer prisca: quo multa sacerdos
Lignea contulerat ueterum simulachra deorum.
Hunc init: & uetito temerat sacraria probro.
Sacra retorserunt oculos: turritáq; mater
An stygia sontes dubitauit, mergeret undà.
Pœna leuis uisa est. ergo modo leuia fuluæ
Colla iubæ uelant: digiti curuantur in ungues:
Ex humeris armi fiunt: in pectora totum
Pondus abit: summæ cauda uerruntur arenæ:
Iram uultus habet: pro uerbis murmura reddunt:
Pro thalamis, celebrant syluas: alijsq; timendi
Dente premunt domito Cybeleïa frena leones.
Hos tu care mihi, cumq; his genus omne ferarum,
Quod non terga fugæ, sed pugnæ pectora præbet:
Effuge: ne uirtus tua sit damnosa duobus.
Illa quidem monuit: iunctisq; per aëra cycnis,
Carpit iter: sed stat monitis contraria uirtus.
Forte suem latebris uestigia certa secuti
Excivere canes: syluisq; exire parantem
Fixerat obliquo iuuenis Cinyreïus ictu.
Protinus excussit pando uenabula rostro
Sanguine tincta suo: trepidumq;, et tuta petentem
Trux aper insequitur: totosq; sub inguine dentes

Abdidit: & fulua moribundum strauit arena.
Vecta leui curru medias Cytherea per auras
Cypron olorinis non dum peruenerat alis.
Agnouit longe gemitum morientis: & albas
Flexit aues illuc: ut'q; æthere uidit ab alto
Exanimem, in'q; suo iactantem sanguine corpus:
Desiliit: pariter'q; sinum, pariter'q; capillos
Rupit: & indignis percussit pectora palmis.
Questa'q; cum fatis, & non tamen omnia uestri
Iuris erunt, dixit: luctus monimenta manebunt
Semper Adoni mei: repetita'q; mortis imago
Annua plangoris peraget simulamina nostri.
At cruor in florem mutabitur. an tibi quondam
Fœmineos artus in olentes uertere mentas
Persephone licuit? nobis Cinyreius heros
Inuidiæ mutatus erit? sic fata cruorem
Nectare odorato sparsit: qui tactus ab illo
Intumuit: sicut pluuio perlucida cœlo
Surgere bulla solet. nec plena longior hora
Facta mora est: cum flos de sanguine concolor ortus:
Qualem, quæ lento cælant sub cortice granum
Punica ferre solent: breuis est tamen usus in illo:
Nanq; male hærentem, & nimia leuitate caducum
Excutiunt iidem, qui perflant omnia, uenti.

LIBER VNDECIMVS.

c Armine dum tali syluas, animosq́; ferarum
Threicius uates, & saxa sequentia ducit:
E cce nurus Ciconum tectæ lymphata ferinis
P ectora uelleribus tumuli de uertice cernunt
O rphea percussis sociantem carmina neruis.
E quibus una, leues iactato crine per auras
E n ait, en hic est nostri contemptor: & hastam
V atis Apollinei uocalia misit in ora:
Q uæ folijs præsuta notam sine uulnere fecit.
A lterius telum lapis est: qui missus in ipso
A ëre concentu uictus uocisq́;, lyræq; est:
A c ueluti supplex pro tam furialibus ausis
A nte pedes iacuit. sed enim temeraria crescunt
B ella: modusq; abijt: insanaq́; regnat Erinnys,
C unctaq́; tela forent cantu mollita: sed ingens
C lamor, & inflato berecyntia tibia cornu,
T ympanaq́;, & plausus, & becchei ululatus
O bstrepuere sono citharæ. tum deniq; saxa
N on exauditi rubuerunt sanguine uatis.
A c primum attonitas etiam num uoce canentis
I nnumeras uolucres, anguesq́;, agmenq́; ferarum,
M ænades Orphei titulum rapuere theatri:
I nde cruentatis uertuntur in Orphea dextris:
E t coëunt, ut aues, siquando luce uagantem
N octis auem cernunt: structoq́; utrinq; theatro

V t matutina ceruus periturus arena
P ræda canum est: uatemq́; petunt: et fronde uirentes
C oniiciunt thyrsos, non hæc in munera factos.
H æ glebas, illæ direptos arbore ramos,
P ars torquent silices: neu desint tela furori,
F orte boues presso subigebant uomere terram:
N ec procul hinc multo fructum sudore parantes,
D ura lacertosi fodiebant arua coloni.
A gmine qui uiso fugiunt: operisq́; relinquunt
A rma sui: uacuosq́; iacent dispersa per agros
S arculaq́;, rastriq́; graues, longiq́; ligones.
Q uæ postquam rapuere feræ: cornuq́; minaci
D iuulsere boues: ad uatis fata recurrunt:
T endentemq́; manus, atq; illo tempore primum
I rrita dicentem nec quicquam uoce mouentem
S acrilegæ perimunt: perq́; os (pro Iuppiter) illud
A uditum saxis, intellectumq́; ferarum
S ensibus, in uentos anima exhalata recessit.
T e mœstæ uolucres Orpheu, te turba ferarum,
T e rigidi silices, tua carmina sæpe secutæ
F leuerunt syluæ: positis te frondibus arbos
T onsa comas, luxit: lachrymis quoq; flumina dicũt
I ncreuisse suis: obscuraq́; carbasa pullo
N aides, & Dryades, passosq́; habuere capillos.
M embra iacent diuersa locis: caput Hebre, lyramq́;
E xcipis: & (mirum) medio dum labitur amne,
F lebile nescio quid queritur lyra: flebile lingua
M urmurat exanimis: respondent flebile ripæ.
I amq́; mare inuectæ flumen populare relinquunt:
E t Methymnææ potiuntur littore Lesbi.

H ic ferus expositum peregrinis anguis arenis
O s petit: & sparsos stillanti rore capillos
L ambit: & hymniferos inhiat diuellere uultus.
T andem Phœbus adest: morsusq; inferre parantem
A rcet: & in lapidem rictus serpentis apertos
C ongelat: & patulos (ut erant) indurat hiatus.
V mbra subit terras: & quæ loca uiderat ante.
C uncta recognoscit: quærensq; per arua piorum
I nuenit Eurydicen: cupidusq; amplectitur ulnis.
H ic modo coniunctis spatiantur passibus ambo:
N unc præcedentem sequitur: nunc præuius anteit:
E urydicenq; suam iam tutò respicit Orpheus.
N on impune tamen scelus hoc sinit esse Lyæus:
A missoq; dolens sacrorum uate suorum
P rotinus in syluis matres Edonidas omnes,
Q uæ uidere nefas, torta radice ligauit.
Q uippe pedum digitos in quantum est quæq; secuta
T raxit: & in solidam detrusit acumine terram.
V tq; suum laqueis, quos callidus abdidit auceps:
C rus ubi commisit uolucris: sensitq; teneri:
P langitur: ac trepidans astringit uincula motu.
S ic quæcunq; solo defixa cohæserat harum
E xternata fugam frustra tentabat. at illam
L enta tenet radix: exultantemq; coërcet.
D umq; ubi sunt digiti, dũ pes ubi quærit, et unguis:
A spicit in teretes lignum succedere suras:
E t conata, femur mœrenti plangere dextra:
R obora percussit: pectus quoq; robora fiunt:
R obora sunt humeri: porrectaq; brachia ueros
E sse putes ramos: & non fallere putando.

Nec satis hoc Baccho est: ipsos quoq; deserit agros:
Cumq́; choro meliore, sui uineta Tmoli,
Pactolonq́; petit: quamuis non aureus illo
Tempore, nec caris erat inuidiosus arenis.
Hunc assueta cohors Satyri, Bacchæq́; frequentant:
At Silenus abest. titubantem, annisq́;, meroq;,
Ruricolæ cæpere phryges: uinctumq́; coronis
Ad regem duxere Midam: cui thracius Orpheus
Orgia tradiderat cum cecropio Eumolpo.
Qui simul agnouit socium, comitemq́; sacrorum:
Hospitis aduentu festum genialiter egit
Per bis quinq; dies, & iunctas ordine noctes.
Et iam stellarum sublime coëgerat agmen
Lucifer undecimus? eydos cum lætus in agros
Rex uenit: & iuueni Silenum reddit alumno.
Huic deus optanti gratum sed inutile fecit
Muneris arbitrium gaudens altore recepto.
Ille male usurus donis, ait, effice quidquid
Corpore contigero fuluum uertatur aurum.
Annuit optatis: nociturăq́; munera soluit
Liber: & indoluit quod non meliora petisset.
Lætus abit: gaudetq́; malo Berecyntius heros:
Pollicitiq́; fidem tangendo singula tentat:
Vixq́; sibi credens, non alta fronde uirentem
Ilice detraxit uirgam: uirga aurea facta est.
Tollit humo saxum: saxum quoq; palluit auro.
Contigit & glebam: contactu gleba potenti
Massa fit. arentes cereris decerpsit aristas:
Aurea messis erat. demptum tenet arbore pomum:
Hesperidas donasse putes. si postibus altis

Admouit digitos: postes radiare uidentur.
Ille etiam liquidis palmas ubi lauerat undis:
Vnda fluens palmis Danaën eludere possit.
Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
Omnia. gaudenti mensas posuere ministri
Extructas dapibus, nec tostæ frugis egentes.
Tum uero, siue ille sua cerealia dextra
Munera contigerat: cerealia dona rigebant.
Siue dapes auido conuellere dente parabat:
Lamina fulua dapes, admoto dente premebat.
Miscuerat puris authorem muneris undis:
Fusile per rictus aurum fluitare uideres.
Attonitus nouitate mali, diuesq́; miserq́;,
Effugere optat opes: & quæ modo uouerat odit.
Copia nulla famem releuat: sitis arida guttur
Vrit: & inuiso merito torquetur ab auro.
Ad cœlumq́; manus, & splendida brachia tollens
Da ueniam Lenæe pater, peccauimus inquit:
Sed miserere precor: speciosóq; eripe damno.
Mite deûm numen Bacchus peccasse fatentem
Restituit: factiq́; fide data munera soluit.
Ne'ue male optato maneat circumlitus auro:
Vade ait, ad magnis uicinum Sardibus amnem:
Perq́; iugum ripæ labentibus obuius undis
Carpe uiam: donec uenias ad fluminis ortus.
Spumigeroq́; tuum fonti, qua plurimus exit:
Subde caput: corpusq́; simul, simul elue crimen.
Rex iussæ succedit aquæ: uis aurea tinxit
Flumen: & humano de corpore cessit in amnem.
Nunc quoq; iam ueteris percepto semine uenæ
Arua

Arua rigent, auro madidis pallentia glebis.
Ille perosus opes syluasq́;, & rura colebat,
Panaq́; montanis habitantem semper in antris.
Pingue sed ingenium mansit: nocituraq́; ut ante
Rursus erant domino stolidæ præcordia mentis.
Nam freta prospiciens late riget arduus alto
Tmolus in ascensu: cliuoq́; extensus utroq;
Sardibus hinc, illinc paruis finitur Hypæpis.
Pan ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis:
Et leue cerata modulatur arundine carmen:
Ausus apollineos præ se contemnere cantus
Iudice sub Tmolo certamen uenit ad impar.
Monte suo senior iudex consedit: & aures
Liberat arboribus: quercu coma cœrula tantum
Cingitur: & pendent circùm caua tempora glandes.
Isq; deum pecoris spectans in iudice dixit
Nulla mora est. calamis agrestibus insonat ille:
Barbaricoq́; Midan (aderat nam forte canenti)
Carmine deliniјt. post hunc sacer ora retorsit
Tmolus ad os Phœbi: uultum sua sylua secuta est.
Ille caput flauum lauro parnaside uinctus
Verrit humum, tyrio saturata murice palla:
Distinctamq́; lyram gemmis, & dentibus indis
Sustinet à læua: tenuit manus altera plectrum.
Artificis status ipse fuit. tum stamina docto
Pollice sollicitat: quorum dulcedine captus
Pana iubet Tmolus citharæ summittere cannas.
Iudicium, sanctiq; placet sententia montis
Omnibus: arguitur tamen, atq; iniusta uocatur
Vnius sermone Midæ. nec Delius aures

H umanam stolidas patitur retinere figuram.
S ed trahit in spatium: uillisq; albentibus implet:
I nstabilesq; illas facit: & dat posse moueri.
C ætera sunt hominis: partem damnatur in unam:
I nduiturq; aures lente gradientis aselli.
I lle quidem cælare cupit: turpiq; pudore,
T empora purpureis tentat uelare tiaris:
S ed solitus longos ferro resecare capillos
V iderat hoc famulus: qui cum nec prodere uisum
D edecus auderet cupiens efferre sub auras:
N ec posset reticere tamen: secedit: humumq;
E ffodit: & domini quales aspexerit aures,
V oce refert parua: terræq; immurmurat haustæ:
I ndiciumq; suæ uocis tellure regesta
O bruit: & scrobibus tacitus discedit opertis.
C reber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
C œpit: & ut primum pleno maturuit anno
P rodidit agricolam: leni nam motus ab austro
O bruta uerba refert: dominiq; coarguit aures.
V ultus abit Tmolo: liquidumq; per aëra uectus
A ngustum citra pontum Nepheleidos Helles
L aomedonteis Latoïus astitit aruis.
D extera Sigei, Rhœtæi læua profundi
A ra Panomphæo uetus est sacrata tonanti.
I nde nouæ primum moliri mœnia troiæ
L aomedonta uidet: susceptaq; magna labore
C rescere difficili: nec opes exposcere paruas.
C umq; tridentigero tumidi genitore profundi
M ortalem induitur formam: phrygiæq; tyranno
A edificat muros pactus pro mœnibus aurum.

Stabat opus: pretium rex inficiatur: & addit
Perfidiæ cumulum falsis periuria uerbis.
Non impune feres rector maris, inquit: & omnes
Inclinauit aquas ad auaræ littora troiæ:
Inq; freti formam, terras conuertit: opesq;
Abstulit agricolis: & fluctibus obruit agros.
Pœna neq; hæc satis est: regis quoq; filia monstro
Poscitur æquoreo: quam dura ad saxa reuinctam
Vindicat Alcides: promissáq; munera dictos
Poscit equos: tantiq; operis mercede negata
Bis periura capit superatæ mœnia troiæ.
Nec pars militiæ Telamon sine honore recessit:
Hesionéq; data potitur. nam coniuge Peleus
Clarus erat diua: nec aui magis ille superbit
Nomine, quàm soceri: siquidem Iouis esse nepotem
Contigit haud uni: coniux dea contigit uni.
Namq; senex Thetidi Proteus dea dixerat undæ
Concipe: mater eris iuuenis: qui fortibus armis
Acta patris uincet: maiórq; uocabitur illo.
Ergo ne quicquam mundus Ioue maius haberet:
Quamuis haud tepidos sub pectore senserat ignes:
Iuppiter æquoreæ Thetidis connubia fugit:
Inq; sua Aeaciden succedere uota nepotem
Iussit: & amplexus in uirginis ire marinæ.
Est sinus Hæmoniæ curuos falcatus in arcus:
Brachia procurrunt: ubi si foret altior unda,
Portus erat: summis inductum est æquor arenis.
Littus habet solidum: quod nec uestigia seruet:
Nec remoretur iter: nec opertum pendeat alga.
Myrtea sylua subest bicoloribus obsita baccis.

Est specus in medio natura factus, an arte
Ambiguum: magis arte tamen: quò sæpe uenire
Frenato delphine sedens Theti nuda solebas.
Illic te Peleus, ut somno uicta iacebas:
Occupat: & quoniam precibus tentata repugnas:
Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
Quod nisi uenisses uariatis sæpe figuris
Ad solitas artes: auso foret ille potitus.
Sed modo tu uolucris, uolucrem tamen ille tenebat:
Nũc grauis arbor eras: hærebat in arbore Peleus.
Tertia forma fuit maculosæ tigridis: illa
Territus Aeacides à corpore brachia soluit.
Isq; deos pelagi uino super æquora fuso,
Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat:
Donec carpathius medio de gurgite uates
Aeacide dixit, thalamis potiere petitis:
Tu modo, cum gelido sopita quiescit in antro:
Ignaram laqueis, uincloq; innecte tenaci:
Nec te decipiat centum mentita figuras.
Sed preme qdqd erit: dum quod fuit ante reformet.
Dixerat hæc Proteus: & condidit æquore uultum:
Admisitq; suos in uerba nouissima fluctus.
Pronus erat titan: inclinatoq; petebat
Hesperium temone fretum: cum pulchra relicto
Nereis ingreditur consueta cubilia fluctu.
Vix bene uirgineos Peleus inuaserat artus:
Illa nouat formas: donec sua membra teneri
Sensit: & in partes diuersas brachia tendit.
Tunc demum ingemuit: neq; ait sine numine uincis:
Exhibita estq; Thetis. confessam amplectitur heros:

E t potitur uotis: ingentiq́; implet Achille.
F elix & nato, felix & coniuge Peleus:
E t cui, si demas iugulati crimina Phoci:
O mnia contigerant. fraterno sanguine sontem,
E xpulsumq́; domo patria Trachinia tellus
A ccipit: hic regnum sine ui, sine cæde, regebat
L ucifero genitore satus, patriumq́; nitorem
O re ferens Ceyx: illo qui tempore mœstus,
D issimilisq́; sui, fratrem lugebat ademptum.
Q uò postquam Aeacides fessus, curaq́;, uiaq́;,
V enit: & intrauit paucis comitantibus urbem:
Q uosq́; greges pecorũ, quæ secum armẽta trahebat,
H aud procul à muris sub opaca ualle reliquit:
C opia cum facta est adeundi tecta tyranni:
V elamenta manu prætendens supplice quis sit,
Q uoq́; satus memorat: tantum sua crimina cælat:
M entiturq́; fugæ causam: petit urbe, uel agro
S e iuuet. hunc contra placido Trachinius ore
T alibus alloquitur. mediæ quoq; commoda plebi
N ostra patent Peleu: nec inhospita regna tenemus:
A dijcis huic animo monumenta potentia, clarum
N omen, auumq; Iouẽ: nec tempora perde precando:
Q uod petis omne feres: tuaq; hæc pro parte uocato:
Q ualiacunq; uides: utinam meliora uideres.
E t flebat. moueat quæ tantos causa dolores,
P eleusq;, comitesq; rogant. quibus ille profatur.
F orsitan hanc uolucrem, rapto quæ uiuit: & omnes
T erret aues: semper pennas habuisse putatis:
V ir fuit: & tanta est animi constantia: quantum
A cer erat, belloq́; ferox, ad uimq́; paratus,

Nomine Dædalion, illo genitore creatus:
Qui uocat auroram: cœloq; nouissimus exit.
Culta mihi pax est: pacis mihi cura tuendæ,
Coniugiiq; fuit: fratri fera bella placebant.
Illius uirtus reges, gentesq; subegit:
Quæ nunc thysbæas agitat mutata columbas.
Nata erat huic Chione: quæ dotatissima forma
Mille procos habuit bis septem nubilis annis.
Forte reuertentes Phœbus, maiaq; creatus
Ille suis Delphis, hic uertice Cyllenæo,
Videre hanc pariter: pariter traxere calorem.
Spem ueneris differt in tempora noctis Apollo:
Non fert ille moras: uirgaq; mouente soporem
Virginis os tangit: tactu iacet illa potenti:
Vimq; dei patitur. nox cœlum sparserat astris:
Phœbus anum simulat: præreptaq; gaudia sumit.
Vt sua maturus compleuit tempora uenter:
Alipedis de stirpe dei uersuta propago
Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne:
Qui facere assuerat patriæ non degener artis
Candida de nigris, & de candentibus atra.
Nascitur è Phœbo (nanq; est enixa gemellos)
Carmine uocali clarus citharaq; Philamon.
Quid peperisse duos, & dis placuisse duobus,
Et forti genitore, & progenitore tonante
Esse satam prodest? an obest quoq; gloria multis?
Obfuit huic certe: quæ se præferre Dianæ
Sustinuit: faciemq; deæ culpauit. at illi
Ira ferox mota est: factisq; placebimus inquit.
Nec mora: curuauit cornu: neruoq; sagittam

Impulit: & meritam traiecit arundine linguam.
Lingua iacet: nec uox, tentata'q; uerba sequuntur:
Conantem'q; loqui, cum sanguine uita reliquit.
Quam miser amplexans ego tunc patrio'q; dolorem
Corde tuli: fratri'q; pio solatia dixi.
Quæ pater haud aliter quàm cautes murmura pôti,
Accipit: & natam delamentatur ademptam.
Vt uero ardentem uidit: quater impetus illi
In medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
Concita membra fugæ mandat: simulis'q; iuuenco
Spicula crabronum pressa ceruice gerenti,
Qua uia nulla ruit: iam tum mihi currere uisus
Plus homine est: alas'q; pedes sumpsisse putares.
Effugit ergo omnes: uelox'q; cupidine leti
Vertice parnasi potitur: miseratus Apollo,
Cum se Dædalion saxo misisset ab alto:
Fecit auem: & subitis pendentem sustulit alis:
Ora'q; adunca dedit: curuos dedit unguibus hamos,
Virtutem antiquam, maiores corpore uires,
Et nunc Accipiter nulli satis æquus, in omnes
Sæuit aues: alijs'q; dolens fit causa dolendi.
Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo: cursu festinus anhelo
Aduolat armenti custos Phocæus Anetor:
Et Peleu, Peleu, magnæ tibi nuntius adsum
Cladis ait. quodcunq; ferat, iubet edere Peleus:
Pendet & ipse metu trepidi Trachinius oris.
Ille refert. fessos ad littora curua iuuencos
Appuleram: medio cum sol altissimus orbe
Tantum respiceret, quantum superesse uideret:

Parsq; boum fuluus genua inclinarat arenis:
Latarumq; iacens campos spectabat aquarum:
Pars gradibus tardis illuc errabat & illuc:
Nant alij: celsoq; extant super æquora collo.
Templa mari subsunt nec marmore clara, nec auro:
Sed trabibus densis, lucoq; umbrosa uetusto.
Nereides, Nereusq; tenent. hos nauita templi
Edidit esse deos: dum retia littore siccat.
Iuncta palus huic est densis obsessa salictis:
Quam restagnantis fecit maris unda paludem.
Inde fragore graui strepitus loca proxima terret
Bellua uasta lupus: syluisq; palustribus exit,
Oblitus & spumis, & crasso sanguine rictus,
Fulmineus rubra suffusus lumina flamma.
Qui quanquam sæuit pariter rabieq;, fameq;:
Acrior est rabie: neq; enim ieiunia curat
Cæde boum, diramq; famem finire: sed omne
Vulnerat armentum: sternitq; hostiliter omnes.
Pars quoq; de nobis funesto saucia morsu,
Dum defensamus: leto est data: sanguine littus
Vndaq; prima rubent, demugitæq; paludes.
Sed mora damnosa est: nec res dubitare remittit:
Dum superest aliquid: cuncti coëamus ad arma:
Arma capessamus: coniunctaq; tela feramus:
Dixerat agrestis: nec Pelea damma mouebant.
Sed memor admissi Nereida colligit orbam,
Damna sui inferias extincto mittere Phoco.
Induere arma uiros, uiolentaq; sumere tela,
Rex iubet Oetæus: cum quis simul ipse parabat
Ire: sed Halcyone coniux excita tumultu

P rosilit: & non dum totos ornata capillos
D isiiciat hos ipsos: colloq́; infusa mariti
M ittat ut auxilium sine se, uerbisq́; precatur,
E t lachrymis: animasq́; duas ut seruet in una.
A eacides illi, pulchros regina, piosq;
P one metus: plena est promissi gratia uestri.
N on placet arma mihi contra noua monstra moueri.
N umen adorandum pelagi est. erat ardua turris
A rce locus summa, fessis loca grata carinis.
A scendunt illuc: stratosq́; in littore tauros
C um gemitu aspiciunt: uastatoremq́; cruento
O re ferum, longos infectum sanguine uillos.
I nde manus tendens in aperti littora ponti
C aeruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram
O rat: opemq; ferat: nec uocibus illa rogantis
F lectitur Aeacidae. Thetis hanc pro coniuge supplex
A ccepit ueniam. sed enim reuocatus ab acri
C aede lupus perstat dulcedine sanguinis asper:
D onec inhaerentem lacerae ceruice iuuencae
M armore mutauit. corpus, praeterq́; colorem
O mnia, seruauit: lapidis color indicat illum
I am non esse lupum: iam non debere timeri.
N ec tamen hac profugum consistere Pelea terra
F ata sinunt: Magnetas adit uagus exul: & illic
S umit ab haemonio purgamina caedis Acasto.
I nterea fratrisq; sui, fratremq́; secutis
A nxia prodigijs turbatus pectora Ceyx,
C onsulat ut sacras hominum oblectamina sortes:
A d Clarium parat ire deum. nam templa profanus
I nuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.

Consilij tamen ante sui fidissima certam
Te facit Halcyone: cui protinus intima frigus
Ossa receperunt: buxoq; simillimus ora
Pallor obit: lachrymisq; genae maduere profusis.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigauit:
Singultuq; pias interrumpente querelas
Quae mea culpa tuam, dixit, carissime mentem
Vertit? ubi est, quae cura mei prior esse solebat?
Iam potes Halcyone securus abesse relicta?
Iam uia longa placet? iam sum tibi carior absens?
At puto per terras iter est? tantumq; dolebo?
Non etiam metuam? curaeq; timore carebunt?
Aequora me terrent, et ponti tristis imago:
Et laceras nuper tabulas in littore uidi.
Et saepe in tumulis sine corpore nomina legi.
Neue tuum fallax animum fiducia tangat:
Quod socer Hippotades tibi sit: qui carcere fortes
Contineat uentos: &, cum uelit, aequora placet.
Cum semel emissi tenuerunt aequora uenti:
Nil illis uetitum est: incommendataq; tellus
Omnis, et oē fretum est: coeli quoq; nubila uexant:
Excutiuntq; feris rutilos concursibus ignes.
Quo magis hos noui (nam noui: & saepe paterna
Parua domo uidi) magis hos reor esse timendos.
Quod tua si flecti precibus sententia nullis
Care: potest coniux: nimiumq; es certus eundi:
Me quoq; tolle simul: certe iactabimur unà:
Nec, nisi quae patiar, metuam: pariterq; feremus
Quicquid erit: pariter super aequora lata feremur.
Talibus Aeolidis, dictis lachrymisq; mouetur

Sydereus coniux: neq; enim minor ignis in ipso est.
Sed neq; propositos pelagi dimittere cursus,
Nec uult Halcyonen in partem adhibere pericli:
Multaq; respondit timidum solantia pectus.
Non tamen iccirco causam probat. addidit illis
Hoc quoq; lenimen: quo solo flexit amantem.
Longa quidem est nobis omnis mora: sed tibi iuro
Per patrios ignes (si me modo fata remittant)
Ante reuersurum, quàm luna bis impleat orbem.
His ubi promissis spes est admota recursus:
Protinus eductam naualibus æquore tingi,
Aptariq; suis pinum iubet armamentis.
Qua rursus uisa ueluti præsaga futuri
Horruit Halcyone: lachrymasq; emisit obortas:
Amplexusq; dedit: tristiq; miserrima tandem
O re uale, dixit: collapsaq; corpore toto est.
At iuuenes, quærente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Aequaliq; ictu scindunt freta. sustulit illa
Humentes oculos: stantemq; in puppe recurua,
Concussaq; manu dantem sibi signa maritum
Prima uidet: redditq; notas. ubi terra recessit
Longius: atq; oculi nequeunt cognoscere uultus:
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoq;, ut haud poterat spatio summota uideri:
Vela tamen spectat, summo fluitantia malo.
Vt nec uela uidet: uacuum petit anxia lectum.
Seq; toro ponit: renouat lectusq;, locusq;,
Halcyones lachrymas: & quæ pars admonet absit.
Portubus exierant: & mouerat aura rudentes:

Obuertit lateri pendentes nauita remos:
Cornuáq; in summa locat arbore: totáq; malo
Carbasa deducit: uenientesq; accipit auras.
Aut minus, aut certe medium non amplius æquor
Puppe secabatur: longéq; erat utraq; tellus:
Cum mare sub noctem tumidis albescere cœpit
Fluctibus: & præceps spirare ualentius eurus
Ardua iandudum demittite cornua rector
Clamat: & antemnis totum subnectite uelum.
Hic iubet: impediunt aduersæ iussa procellæ:
Nec sinit audiri uocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant, alij subducere remos:
Pars munire latus: pars uentis uela negare.
Egerit hic fluctus: æquorq; refundit in æquor:
Hic rapit antemnas. quæ dum sine lege geruntur:
Aspera crescit hyems: omniq; à parte feroces
Bella gerunt uenti: fretáq; indignantia miscent.
Ipse pauet: nec se quis sit status ipse fatetur
Scire ratis rector: nec quid iubeatue, uelitue.
Tanta mali moles, tantóq; potentior arte est.
Quippe sonant clamore uiri, stridore rudentes,
Vndarum incursu grauis unda, Tonitribus æther.
Fluctibus erigitur, cœlumq; æquare uidetur
Pontus: & inductas aspergine tangere nubes:
Et modo, cum fuluas ex imo uertit arenas:
Concolor est illis: stygia modo nigrior unda:
Sternitur interdum: spumisq; sonantibus albet.
Ipsa quoq; his agitur uicibus Trachinia puppis:
Et nunc sublimis ueluti de uertice montis
Despicere in ualles, imumq; acheronta uidetur:

N unc, ubi demissam curuum circunstetit æquor:
S uspicere inferno summum de gurgite cœlum.
S æpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
N ec leuius pulsata sonat, quàm ferreus olim
C um laceras aries, balistáue concutit arces.
V tq́; solent sumptis incursu uiribus, ire
P ectore in arma feri, protentaq́; tela leones:
S ic ubi se uentis commiserat unda coortis:
I bat in arma ratis: multóq; erat altior illis.
I amq́; labant cunei: spoliataq́; tegmine ceræ
R ima patet: præbetq́; uiam letalibus undis.
E cce cadunt largi resolutis nubibus imbres:
I nq́; fretum credas totum descendere cœlum:
I nq́; plagas cœli tumefactum ascendere pontum.
V ela madent nimbis: & cum cœlestibus undis
A equoreæ miscentur aquæ: caret ignibus Aether:
C æcaq́; nox premitur tenebris hyemisq́;, suisq́;.
D iscutiunt tamen has, præbentq́; micantia lumen
F ulmina: fulmineis ardescunt ignibus undæ.
D at quoq; iam saltus intra caua texta carinæ
F luctus: & ut miles numero præstantior omnĩ
C um sæpe assiliit defensæ mœnibus urbis:
S pe potitur tandem: laudisq́; accensus amore
I nter mille uiros murum tamen occupat unus:
S ic ubi pulsarunt celsi latera ardua fluctus:
V astius insurgens decimæ ruit impetus undæ:
N ec prius absistit fessam oppugnare carinam:
Q uàm uelut in captæ descendat mœnia nauis.
P ars igitur tentabat adhuc inuadere pinum,
P ars maris intus erat. trepidant haud segnius oẽs:

Quàm solet urbs, alijs murum fodientibus extra,
Atq; alijs murum trepidare tenentibus intus.
Deficit ars: animiq; cadunt: totidemq; uidentur
Quot ueniunt fluctus, ruere, atq; irrũpere mortes.
Non tenet hic lachrymas: stupet hic: uocat ille beatos
Funera quos maneant: hic uotis numen adorat:
Brachiaq; ad cœlum, quod non uidet, irrita tollens
Poscit opem: subeunt illi, fraterq;, parensq;.
Huic cum pignoribus domus, & qđ cuiq; relictũ ẽ.
Halcyone Ceyca mouet: Ceycis in ore
Nulla nisi Halcyone est: & cum desyderet unam:
Gaudet abesse tamen: patriæ quoq; uellet ad oras
Respicere: inq; domum supremos uertere uultus.
Verum ubi sit nescit. tanta uertigine pontus
Feruet: & inducta piceis è nubibus umbra
Omne latet cœlum: duplicataq; noctis imago est.
Frangitur incursu nimbosi turbinis arbor:
Frangitur & regimen: spolijs animosa superbit
Vnda uelut uictrix: sinuataq; despicit undas.
Nec leuius, quàm siquis Athon, Pindũq; reuulsos
Sede sua totos in apertum euerteret æquor:
Præcipitata cadit: pariterq; & pondere, & ictu,
Mergit in ima ratem: cum qua pars magna uirorũ
Gurgite pressa graui, neq; in aëra reddita, fato
Functa suo est: alij partes, & membra carinæ
Trunca tenent. tenet ipse manu, qua sceptra solebat,
Fragmina nauigij Ceyx: socerumq;, patremq;
Inuocat (heu) frustra. sed plurima nantis in ore
Halcyone coniux: illam meminitq;, refertq;:
Illius ante oculos, ut agant sua corpora fluctus,

O ptat: & ex animis manibus tumuletur amicis.
D um natat: absentem, quoties sinit hiscere fluctus:
N ominat Halcyonen: ipsisq; immurmurat undis.
E cce super medios fluctus niger arcus aquarum
F rangitur: & rupta mersum caput obruit unda.
L ucifer obscurus, nec quem cognoscere posses,
I lla nocte fuit: quoniamq; excedere cœlo
N on licuit: densis texit sua nubibus ora.
A eolis interea tantorum ignara malorum
D inumerat noctes: & iam quas induat ille,
F estinat uestes: iam quas ubi uenerit ipse,
I psa gerat: reditusq; sibi promittit inanes.
O mnibus illa quidem superis pia thura ferebat:
A nte tamen cunctos Iunonis templa colebat:
P roq; uiro, qui nullus erat, ueniebat ad aras:
V tq; foret sospes coniux suus: utq; rediret:
O ptabat: nullamq; sibi præferret. at illi
H oc de tot uotis poterat contingere solum.
A t dea non ultra pro functo morte rogari
S ustinet: utq; manus funestas arceat aris:
I ri meæ dixit fidissima nuntia uocis,
V ise soporiferam somni uelociter aulam:
E xtinctiq; iube Ceycis imagine mittat
S omnia ad Halcyonen ueros narrantia casus.
D ixerat: induitur uelamina mille colorum
I ris: & arcuato cœlum curuamine signans
T ecta petit iussi sub nube latentia regis.
E st prope Cimmerios longo spelunca recessu
M ons cauus, ignaui domus, & penetralia Somni.
Q uo nunquam radijs oriens, medius ue, cadens ue,

Phœbus adire poteſt: nebulæ caligne miſtæ
Exhalantur humo: dubiæq́; crepuſcula lucis.
Non uigil ales ibi criſtati cantibus oris
Euocat auroram: nec uoce ſilentia rumpunt.
Sollicitiúe canes, canibusúe ſagacior anſer.
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
Humanæúe ſonum reddunt conuitia linguæ.
Muta quies habitat. ſaxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ Lethes: per quem cum murmure labẽs
Inuitat ſomnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent,
Innumeræq́; herbæ: quarum de lacte ſoporem
Nox legit: & ſpargit per opacas humida terras.
Ianua ne uerſo ſtridorem cardine reddat:
Nulla domo tota eſt: cuſtos in limine nullus.
At medio torus eſt hebeno ſublimis in antro
Plumeus, unicolor pullo uelamine tectus:
Quo cubat ipſe deus membris langore ſolutis.
Hunc circa paſſim uarias imitantia formas
Somnia uana iacent, totidem quot meſſis ariſtas,
Sylua gerit frondes, eiectas litus arenas.
Quò ſimul intrauit: manibusq́; obſtantia Virgo
Somnia dimouit: ueſtis fulgore reluxit
Sacra domus: tardaq́; deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens, iterumq́;, iterumq́;, relabens,
Summaq́; percutiens nutanti pectora mento,
Excuſſit tandem ſibi ſe: cubitoq́; leuatus
Quid ueniat (cognouit enim) ſcitatur. at illa:
Somne quies rerum, placidiſſime Somne deorum,
Pax animi, quem cura fugit: qui corpora duris

Feſſa

F essa ministerijs mulces: reparas'q; labori:
S omnia, quae ueras aequant imitamine formas:
H erculeam Trachina iube sub imagine regis,
H alcyonen adeant: simulachra'q; naufraga fingant.
I mperat hoc Iuno. postquam mandata peregit:
I ris abit: neq; enim ulterius tolerare soporis
V im poterat: labi'q; ut somnum sensit in artus:
E ffugit: & remeat per quos modo uenerat, arcus.
A t pater è populo natorum mille suorum
E xcitat artificem simulatorem'q; figurae
M orphea: non illo iussos solertius alter
E xprimit incessus, uultum'q;, sonumq; loquendi.
A dijcit & uestes, & consuetissima cuiq;
V erba. sed hic solos homines imitatur: at alter
F it fera: fit uolucris: fit longo corpore serpens.
H unc Icelon superi, mortale Phobetora uulgus
N ominat. est etiam diuersae tertius artis
P hantasos: ille in humum, saxu'q;, unda'q;, trabe'q;,
Q uae'q; uacant anima fallaciter omnia transit.
R egibus hi, ducibus'q; suos ostendere uultus
N octe solent: populos alij, plebem'q; pererrant.
P raeterit hos senior: cunctis'q; è fratribus, unum
M orphea, qui peragat Thaumantidos edita, somnus
E ligit: & rursus molli langore solutus,
D eposuit'q; caput: strato'q; recondidit alto.
I lle uolat nullos strepitus facientibus alis
P er tenebras: intra'q; morae breue tempus in urbem
P eruenit Haemoniam: positis'q; è corpore pennis
I n faciem Ceycis abit: sumpta'q; figura
L uridus, exanimi similis, sine uestibus ullis

C oniugis ante torum miseræ stetit. uda uidetur
B arba uiri: madidus'q; grauis fluere unda capillis.
T um lecto incumbens fletu super ora profuso
H æc ait. agnoscis Ceyca miserrima coniux?
A n mea mutata est facies nece? respice, noscæs:
I nuenies'q; tuo pro coniuge coniugis umbram.
N il opis Halcyone nobis tua uota tulerunt:
O ccidimus: falsò tibi me promittere noli.
N ubilus ægæo deprendit in æquore nauem
A uster: & ingenti iactatum flamine soluit:
O ra'q; nostra tuum frustra clamantia nomen
I mplerunt fluctus. non hæc tibi nuntiat author
A mbiguus: non ista uagis rumoribus audis:
I pse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
S urge age: da lachrymas: lugubria'q; indue: nec me
I ndeploratum sub inania tartara mitte.
A dijcit his uocem Morpheus: quam coniugis illa
C rederet esse sui: fletus quoq; fundere ueros
V isus erat: gestum'q; manus Ceycis habebat.
I ngemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
P er somnum: corpus'q; petens amplectitur auras:
E xclamat'q; mane: quò te rapis? ibimus unà.
V oce sua, specie'q; uiri turbata, soporem
E xcutit: & primo si sit circunspicit illic,
Q ui modo uisus erat (nam moti uoce ministri
I ntulerant lumen) postquam non inuenit usquam:
P ercutit ora manu: laniat'q; à pectore uestes:
P ectora'q; ipsa ferit: nec crines soluere curat:
S cindit: & altrici quæ luctus causa roganti,
N ulla est Halcyone, nulla est ait: occidit unà

Cum Ceyce suo: solantia tollite uerba.
Naufragus interijt: uidi, agnouiq́; manusq;
Ad discedentem cupiens retinere tetendi.
Vmbra fuit: sed & umbra tamen manifesta, uiriq;
Vera mei: non ille quidem, si quæris, habebat
Assuetos uultus: nec quo prius ore nitebat.
Pallentem, nudumq́;, & adhuc humente capillo
Infelix uidi: stetit hoc miserabilis ipso
Ecce loco: & quærit uestigia siqua supersint.
Hoc erat, hoc animo quod diuinante timebam:
Et ne me fugiens uentos sequerere, rogabam.
At certe uellem, quoniam periturus abibas:
Me quoq; duxisses: fuit ah fuit utile, tecum
Ire mihi: neq; enim de uitæ tempore quicquam
Non simul egissem: nec mors discreta fuisset.
Nunc absens perij: iactor quoq; fluctibus absens:
Et sine me, te pontus habet. crudelior ipso
Sit mihi mens pelago: si uitam ducere nitar
Longius: & tanto pugnem superesse dolori.
Sed neq; pugnabo: nec te miserande relinquam:
Et tibi nunc saltem ueniam comes: inq; sepulchro
Si non urna, tamen iunget nos littera: si non
Ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet: uerboq; interuenit omni
Plangor: & attonito gemitus à corde trahuntur.
Mane erat: egreditur tectis ad littus: & illum
Mœsta locum repetit: de quo spectarat euntem.
Dumq; moratur ibi: dumq; hinc retinacula soluit,
Hoc mihi discedens dedit oscula littore, dicit:
Dumq; notata locis reminiscitur acta: fretumq;

P rospicit in liquida spatio distante tuetur
N escio quid quasi corpus, aqua: primóq; quid illud
E sset, erat dubium: postquam paulũ appulit unda:
E t quamuis aberat: corpus tamen esse liquebat.
Q uis foret ignorãs quia naufragus, omine mota est:
E t tanquã ignoto lachrymas daret, heu miser, inqt,
Q uisquis es, et siqua est coniux tibi fluctibus actum
F it propius corpus: quod quo magis illa tuetur:
H oc minus, et minus est mentis iã, iãq; propinquæ
A dmotum terræ, iam quod cognoscere posset,
C ernit: erat coniux. ille est exclamat: & unà
O ra, comas, uestem, lacerat: tendensq; trementes
A d Ceyca manus, sic ò carissime coniux?
S ic ad me miserande redis? ait. adiacet undis
F acta manu moles: quæ primas æquoris undas
F rangit: & incursus quæ prædelassat aquarum.
I nsilit huc: mirumq; fuit potuisse, uolabat:
P ercutiensq; leuem modo natis aëra pennis,
S tringebat summas ales miserabilis undas.
D umq; uolat: mœsto similem, plenumq; querelæ
O ra dedere sonum tenui crepitantia rostro.
V t uero tetigit mutum, & sine sanguine corpus:
D ilectos artus amplexa recentibus alis,
F rigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
S enserit hoc Ceyx, an uultum motibus undæ
T ollere sit uisus, populus dubitabat: at ille
S enserat: & tandem superis miserantibus, ambo
A lite mutantur: fatis obnoxius iisdem.
T unc quoq; mansit amor: nec coniugale solutum est
F œdus in alitibus: coëunt: fiuntq; parentes:

P erq; dies placidos hyberno tempore septem
I ncubat Halcyone pendentibus æquore nidis.
T um uia tuta maris: uentos custodit: & arcet
A eolus egressu: præstatq; nepotibus æquor.
H os aliquis senior circum freta lata uolantes
S pectat: & ad finem seruatos laudat amores.
P roximus, aut idem, si fors tulit, hic quoq; dixit
Q uem mare carpentem, substrictaq; crura gerētem
A spicis, ostendens spatiosum in guttura mergum,
R egia progenies, et si descendere ad ipsum
O rdine perpetuo quæris, sunt huius origo
I lus, & Assaracus, raptusq; Ioui Ganymedes,
L aomedonq; senex, Priamusq; nouissima Troiæ
T empora sortitus: frater fuit Hectoris iste:
Q ui nisi sensisset prima noua fata iuuenta:
F orsitan inferius non Hectore nomen haber
Q uamuis est illum proles enixa Dymantis:
A esacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
F ertur Alixirhoë gracili conata bicorni.
O derat hic urbes nitidaq; remotus ab aula
S ecretos montes, & inambitiosa colebat
R ura: nec Iliacos cœtus, nisi rarus adibat.
N on agreste tamen, nec inexpugnabile amori
P ectus habens syluas captatam sæpe per omnes
A spicit Hesperien patria Cebrenida ripa
I niectos humeris siccantem sole capillos.
V isa fugit Nymphe, ueluti perterrita fuluum
C erua lupum, longeq; lacu deprensa relicto
A ccipitrem fluuialis anas. quam Troïus heros
I nsequitur: celeremq; metu, celer urget amore.

E ece latens herba coluber fugientis adunco
D ente pedem strinxit: uirusq; in corpore liquit.
C um uita suppressa fuga est. amplectitur amens
E xanimem: clamatq;, piget, piget esse secutum:
S ed non hoc timui: neq; erat mihi uincere tanti.
P erdidimus miseram nos te duo: uulnus ab angue,
A me causa data est, ego sum sceleratior illo.
Q ui tibi morte mea mortis solatia mittam.
D ixit: & e scopulo, quem rauca subederat unda:
D ecidit in pontum. Tethys miserata cadentem
M olliter excepit: nantemq; per æquora pennis
T exit: & optatæ non est data copia mortis.
I ndignatur amans inuitum uiuere cogi:
O bstariq; animæ misera de sede uolenti
E xire: utq; nouas humeris assumpserat alas
S ubuolat: atq; iterum corpus super æquora mittit.
P luma leuat casus: furit Aesacus: inq; profundum
P ronus abit: letiq; uiam sine fine retentat.
F ecit amor maciem: longa internodia crurum:
L onga manet ceruix: caput est à corpore longe:
A equor amat: nomenq; tenet, quia mergitur illo.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER DVODECIMVS.

n Escius assumptis Priamus pater Aesacon alis
V iuere, lugebat: tumulo quoq; nomen habenti
I nferias dederat cum fratribus Hector inanes.

D eſuit officio Paridis præſentia triſti:
P oſt modo qui rapta longum cum coniuge bellum
A ttulit in patriam, coniuratæq́; ſequuntur
M ille rates, gentiſq́; ſimul commune pelaſgæ.
N ec dilata foret uindicta: niſi æquora ſæui
I nuia feciſſent uenti: Bœotiáq; tellus
A ulide piſcoſa puppes tenuiſſet ituras.
H ic patrio de more Ioui cum ſacra paraſſent:
V t uetus accenſis incanduit ignibus ara:
S erpere cœruleum Danai uidere draconem
I n platanum: cœptis quæ ſtabat proxima ſacris.
N idus erat uolucrum bis quattuor arbore ſumma.
Q uas ſimul, et matrem circum ſua damna uolantẽ
C orripuit ſerpens: auidáq; recondidit aluo.
O bſtupuere omnes. at ueri prouidus augur
T heſtorides uincemus, ait: gaudete Pelaſgi:
T roia cadet: ſed erit noſtri mora longa laboris.
A tq; nouem uolucres in belli digerit annos.
I lle ut erat uirides amplexus in arbore ramos:
F it lapis: & ſeruat ſerpentis imagine ſaxum.
P ermanet Aonijs Nereus uiolentus in undis:
B elláq; non transfert: & ſunt qui parcere troiæ
N eptunum credant: quia mœnia fecerat urbis.
A t non Theſtorides: neq; enim neſcit'ue, tacet'ue,
S anguine uirgineo placandam uirginis iram
E ſſe deæ. poſtquam pietatem publica cauſa,
R exq́; patrem uicit: caſtumq́; datura cruorem
F lentibus ante aram ſtetit Iphigenia miniſtris:
V icta dea eſt: nubemq́; oculis obiecit: & inter
O fficium, turbamq́; ſacri, uocesq́; precantum,

Suppoſita fertur mutaſſe Micenida cerua.
Ergo ubi qua decuit, lenita eſt cæde Diana:
Et pariter Phœbes, pariter maris ira receſſit:
Accipiunt uentos à tergo mille carinæ:
Multáq; perpeſſæ phrygia potiuntur arena.
Orbe locus medio eſt inter terraśq;, fretumq;,
Cœleſteśq; plagas triplicis confinia mundi:
Vnde quod eſt uſquam, quamuis regionibus abſit,
Inſpicitur: penetratq́; cauas uox omnis ad aures.
Fama tenet: ſummáq; domum ſibi legit in arce:
Innumerośq; aditus, ac mille foramina tectis
Addidit: & nullis incluſit limina portis.
Nocte, dieq; patet: tota eſt ex ære ſonanti:
Tota fremit: uoceśq; refert: iteratq́; quod audit.
Nulla quies intus, nulláq; ſilentia parte.
Nec tamen eſt clamor, ſed paruæ murmura uocis.
Qualia de pelagi (ſiquis procul audiat) undis
Eſſe ſolent: qualemúe ſonum, cum Iuppiter atras
Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet: ueniunt leue uulgus: euntq;:
Miſtáq; cum ueris paſſim commenta uagantur
Millia rumorum: confuſáq; uerba uolutant.
È quibus hi uacuas implent ſermonibus aures:
Hi narrata ferunt aliò: menſuráq; ficti
Creſcit: & auditis aliquid nouus adijcit author
Illic credulitas, illic temerarius error,
Vanáq; lætitia eſt, conſternatiq́; timores,
Seditióq; recens, dubióq; authore ſuſurri.
Ipſa quid in cœlo rerum, pelagóq; geratur
Et tellure uidet: totumq́; inquirit in orbem.

Fecerat hæc notum graias cum milite forti
Aduentare rates: neq; inexpectatus in armis
Hostis adest: prohibent aditus, littus'q; tuentur
Troës: & hectorea primus fataliter hasta
Protesilaë cadis: commissa'q; prælia magno
Stant Danais, fortes'q; animæ, neq; cognitus Hector.
Nec Phryges, exiguo quid Achaica dextera possit
Sanguine, senserunt. & iam sigea rubebant
Littora: iam leto proles Neptunia Cygnus
Mille uiros dederat: iam curru stabat Achilles:
Tota'q; peliacæ sternebat cuspidis ictu
Agmina: p'q; acies, aut Cygnū, aut Hectora quærēs,
Congreditur Cygno. decimum dilatus in annum
Hector erat. tum colla iugo candentia pressos
Exhortatus equos currum direxit in hostem:
Concutiens'q; suis uibrantia tela lacertis,
Quisquis es o' iuuenis dixit, solamen habeto
Mortis: ab hæmonio quod sis iugulatus Achille.
Hactenus. Aeacides. uocem grauis hasta secuta est.
Sed quanquam certa nullus fuit error in hasta:
Nil tamen emissi profecit acumine ferri.
Vt'q; habeti pectus tantummodo contudit ictu:
Nate Dea (nam te fama prænouimus) inquit
Ille, quid à nobis uulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim) non hæc, quam cernis equinis
Fulua iubis, cassis, nec onus caua parma sinistræ
Auxilio mihi sunt: decor est quæsitus ab istis.
Mars quoq; ob hoc, capit arma, solet, remouebitur oē
Tegminis officium: tamen indistrictus abibo.
Est aliquid non esse satum Nereide, sed qui

N ereáq;, & natus, & totum temperat æquor.
D ixit: & hæsurum clypei curuamine telum
M isit in Aeaciden: quod & æs, & proxima rupit
T erga nouena boum: decimo tamen orbe moratū ē.
E xcipit hoc Heros: rursúsq; trementia forti
T ela manu torsit: rursus sine uulnere corpus,
S yncerúmq; fuit. nec tertia cuspis apertum,
E t se præbentem ualuit distringere Cygnum.
H aud secus exarsit: quàm circo Taurus aperto:
C um sua terribili petit irritamina cornu
P hœniceas uestes: elusáq; uulnera, sentit.
N um tamen exciderit ferrum, consyderat hastæ.
H ærebat ligno manus est mea debilis ergo:
Q uásq; ait ante habuit uires effudit in uno.
N am certe ualuit: uel cum Lyrnesia primum
M œnia deieci: uel cum Tenedónq;, suoq;
E etioneas impleui sanguine Thebas.
V el cum purpureus populari cæde Caycus
F luxit: opusq; meæ bis sensit Telephus hastæ.
H ic quoq; tot cæsis quorum per littus aceruos
E t feci, & uideo, ualuit mea dextra, ualetq;.
D ixit: & ante actis ueluti male crederet hastam
M isit in aduersum Lycia de plebe Menetem:
L oricámq; simul, subiectáq; pectora rupit.
Q uo plangente grauem moribundo pectore terram,
E xtrahit illud idem calido de uulnere telum:
A tq; ait, hæc manus ē. hæc, qua modo uicimus, hasta,
V tar in hoc ijsdem: sit in hoc precor exitus idem.
S ic fatur: Cygnúmq; petit: nec fraxinus errat:
I nq; humero sonuit non euitata sinistro.

Inde uelut muro, solidáq; à cute, repulsa est.
Qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum
Viderat: & frustra fuerat gauisus Achilles:
Vulnus erat nullum: sanguis fuit ille Menetæ.
Tum uero præceps curru fremebundus ab alto
Desilit: & nitido securum comminus hostem
Ense petens, parmam gladio, galeámq; cauari
Cernit: & in duro lædi quoq; corpore ferrum.
Haud tulit ulterius: gladióq; aduersa reducto
Ter quater ora uiri capulo caua tempora pulsat:
Cedentémq; sequens instat: turbatq;, ruitq;:
Attonitóq; negat requiem. pauor occupat illum:
Ante oculósq; natant tenebræ: retróq; ferenti
Auersos passus medio lapis obstitit aruo.
Quem super impulsum resupino corpore Cygnum
Vi multa uertit, terræq; afflixit Achilles.
Tum clypeo, genibúsq; premens præcordia duris,
Vincla trahit galeæ: quæ presso subdita mento
Elidunt fauces: & respiramen, iterq;
Eripiunt animæ. uictum spoliare parabat.
Arma relicta uidet. corpus deus æquoris albam
Contulit in uolucrem: cuius modo nomen habebat.
Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: & positis pars utraq; substitit armis.
Dúmq; uigil phrygios seruat custodia muros;
Et uigil argolicas seruat custodia fossas:
Festa dies aderat: qua Cygni uictor Achilles
Pallada mactatæ placabat sanguine uaccæ.
Cuius ut imposuit prosecta calentibus aris:
Et dijs acceptus penetrauit in æthera nidor:

Sacra tulere suam, pars est data cætera mensis.
Discubuere toris proceres: & corpora tosta
Carne replent: uinoq́; leuant curasq́;, sitimq́;.
Non illos citharæ, non illos carmina uocum,
Longaq́; multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem sermone trahunt: uirtusq́; loquendi
Materia est: pugnas referunt hostisq́;, suasq́;.
Inq́; uices adita, atq́; exhausta pericula sæpe
Commemorare iuuat: qd enim loqueretur Achilles?
Aut qd apud magnum potius loquerentur Achillē:
Proxima præcipue domito uictoria Cygno
In sermone fuit. uisum mirabile cunctis:
Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo,
Inuictumq́; à uulnere erat: ferrumq́; terebat:
Hoc ipse Aeacides, hoc mirabantur Achiui:
Cum sic Nestor ait. uestro fuit unicus æuo
Contemptor ferri, nulloq́; forabilis ictu
Cygnus: at ipse olim patientem uulnera mille
Corpore non læso Perrhæbum Cænea uidi:
Cænea Perrhæbum: qui factis inclytus Othryn
Incoluit: quoq́; id mirum magis esset in illo:
Fœmina natus erat. monstri nouitate mouentur
Quisquis adest: narretq́; rogant: quos inter Achilles
Dic age (nam cunctis eadem est audire uoluntas)
O facunde senex æui prudentia nostri,
Quis fuerit Cæneus: cur in contraria uersus:
Qua tibi militia, cuius certamine pugnæ
Cognitus: à quo sit uictus, si uictus ab ullo est.
Tum senior, quamuis obstet mihi longa uetustas:
Multaq́; me fugiant primis spectata sub annis:

Plura tamen memini: nec quæ magis hæreat, ulla
Pectore res nostro est inter belliq; , domusq;
Acta tot. ac siquem potuit spatiosa senectus
Spectatorem operum multorum reddere: uixi
Annos bis centum: nunc tertia uiuitur ætas.
Clara decore fuit proles Elatéia Cænis
Thessalidum uirgo pulcherrima, perq; propinquas
Perq; tuas urbes (tibi enim popularis Achille)
Multorum frustra uotis optata procorum.
Tentasset Peleus thalamos quoq; forsitan illos:
Sed iam aut contigerant illi connubia matris,
Aut fuerant promissa tuæ. nec Cænis in ullos
Denupsit thalamos: secretaq; littora carpens
Aequorei uim passa dei est: ita fama ferebat.
Vtq; nouæ ueneris Neptunus gaudia cœpit:
Sint tua uota licet dixit secura repulsæ:
Elige quid uoueas: eadem quoq; fama ferebat.
Magnum Cænis ait, facit hæc iniuria uotum
Tale pati iam posse nihil: da fœmina ne sim:
Omnia præstiteris. grauiore nouissima dixit
Verba sono: poteratq; uiri uox illa uideri:
Sicut erat. nam iam uoto Deus æquoris alti
Annuerat: dederatq; super: ne saucius ullis
Vulneribus fieri, ferro'ue occumbere posset.
Munere lætus abit: studijsq; uirilibus æuum
Exigit Atracides: peneïaq; arua pererrat.
Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus:
Nubigenasq; feros, positis ex ordine mensis,
Arboribus tecto discumbere iusserat antro:
Hæmonij proceres aderant: aderamus & ipsi:

Festáq; confusa resonabat regia turba.
Ecce canunt Hymenæon: & ignibus atria fumant:
Cinctáq; adest uirgo matrumq́;, nurũq; caterua,
Præsignis facie. felicem diximus illa
Coniuge Pirithoum: quod penè fefellimus omen.
Nam tibi sæuorum sæuissime centaurorum
Euryte quàm uino pectus, tam uirgine uisa
Ardet: & ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus euersæ turbant conuiuia mensæ:
Raptaturq́; comis per uim noua nupta prehensis.
Eurytus Hippodamen, alij, quam q̃sq; probabat,
Aut poterat, rapiunt: captæq; erat urbis imago.
Fœmineo clamore sonat domus: ocyus omnes
Surgimus: & primus, quæ te uecordia Theseus
Euryte pulsat ait: qui me uiuente lacessas
Pirithoum: uiolesq́; duos ignarus in uno.
Neue ea magnanimus frustra memorauerit Heros:
Summouet instantes: raptamq́; furentibus aufert.
Ille nihil contra: neq; enim defendere uerbis
Talia facta potest: sed uindicis ora proteruis
Insequitur manibus: generosáq; pectora pulsat.
Forte fuit iuxta signis extantibus asper
Antiquus crater: quem uastum, uastior ipse
Sustulit Aegides: aduersáq; misit in ora.
Sanguinis ille globos pariter, cerebrumq́;, merũq;,
Vulnere, & ore uomens, madida resupinus arena
Calcitrat. ardescunt germani cæde bimembres:
Certatimq́; omnes simul uno ore arma loquuntur.
Vina dabant animos: & prima pocula pugna
Missa uolant: fragilesq́; cadi, curuiq; lebetes,

Res epulis quondam, tum bello, et cædibus aptæ.
Primus Ophionides amycus penetralia donis
Haud timuit spoliare suis: & primus ab æde
Lampadibus densum rapuit funale coruscis:
Elatumq; alte, ueluti qui candida tauri
Rumpere sacrificat molitur colla securi:
Illisit fronti lapithæ Celadontis: & ossa
Non agnoscendo confusa reliquit in ore.
Exiliere oculi: disiectisq; ossibus oris
Acta retro naris, medioq; est fixa palato.
Hunc pede conuulso mensæ Pellæus acernæ
Strauit humi Belates deiecto in pectora mento:
Cumq; atro mistos spumantem sanguine dentes,
Vulnere tartareas geminato misit ad umbras.
Proximus ut steterat: spectans altaria uultu
Fumida terribili, cur non ait utimur istis?
Cumq; suis Gryneus immanem sustulit aram
Ignibus: & medium Lapitharum iecit in agmen:
Oppressitq; duos Brotean, & Orion. Orio
Mater erat Mycale: quam deduxisse canendo
Sæpe reluctantis constabat cornua Lunæ.
Non impune feres, teli modo copia detur:
Dixerat Exadius: teliq; habet instar, in alta
Quæ fuerant pinu, uotiui cornua cerui.
Figitur hinc duplici Gryneus in lumina ramo:
Eruiturq; oculos: quorum pars cornibus hæret:
Pars fluit in barbam: concretaq; sanguine pendet.
Ecce rapit medijs flagrantem Rhœtus ab aris
Primitium torrem: dextraq; à parte Charaxi
Tempora perfringit fuluo protecta capillo.

Correpti rapida, ueluti seges arida, flamma
Arserunt crines: & uulnere sanguis inustus
Terribilem stridore sonum dedit: ut dare ferrum
Igne rubens plerunq; solet: quod forcipe curua
Cum faber eduxit, lacubus demittit: at illud
Stridet & in tepida submersum sibilat unda.
Saucius hirsutis auidum de crinibus ignem
Excutit: inq; humeros limen tellure reuulsum
Tollit onus plaustri: quod ne permittat in hostem,
Ipsa facit grauitas. socium quoq; saxea moles
Oppressit spatio stantem propiore Cometen.
Gaudia nec retinet Rhœtus: sic comprecor inquit
Cætera sit fortis castrorum turba tuorum:
Semicremoq; nouat repetitum stipite uulnus:
Terq;, quaterq; graui iuncturas uerticis ictu
Rupit: & in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Euagrum, Coritumq;, Dryantaq; transit.
E quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit Coritus: puero quæ gloria fuso
Parta tibi est Euagrus ait? nec dicere Rhœtus
Plura sinit: rutilasq; ferox in aperta loquentis
Condidit ora uiri, perq; os in pectora, flammas.
Te quoq; sæue Drya circùm caput igne rotato
Insequitur: sed non in te quoq; constitit idem
Exitus: assiduæ successu cædis ouantem,
Qua iuncta est humero ceruix, sude figis obusta.
Ingemuit, duroq; sudem uix osse reuellit
Rhœtus: & ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit et Orneus, Lycabasq;, & saucius armo
Dexteriore Medon, & cum Pisenore Thaumas,

Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros, accepto tum uulnere tardius ibat.
Et Pholus, & Melaneus, et Abas prædator aprorũ:
Quiq; suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos: ille etiam metuenti uulnera Nesso,
Ne fuge, ad herculeos, inquit, seruaberis arcus.
At nõ Eurynomus, Lycidasq;, et Aræus, et imbreus
Effugêre necem: quos omnes dextra Dryantis
Perculit aduersos. aduersum tu quoq;, quamuis
Terga fugæ dederas: uulnus Cænee tulisti.
Nam graue respiciens inter duo lumina ferrum
Quà naris fronti committitur, accipis, imæ.
In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
Sopitus uenis, et inexperrectus Aphidas:
Languentiq; manu carchesia mista tenebat,
Fusus in ossææ uillosis pellibus ursæ,
Quẽ procul ut uidit frustra nulla arma mouentem:
Inserit amento digitos: miscendaq; dixit
Cum styge uina bibes Phorbas: nec plura locutus,
In iuuenem torsit iaculum: ferrataq; collo
Fraxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est.
Mors caruit sensu: plenoq; è gutture fluxit
Inq; toros, inq; ipsa niger carchesia sanguis.
Vidi ego Petræum conantem euellere terra
Glandiferã quercum: quam dũ cõplexibus ambit:
Et quatit huc, illuc: labefactaq; robora iactat:
Lancea Pirithoi costis immissa Petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse Lycum uirtute ferebant:
Pirithoi uirtute Chromin: sed uterq; minorem

Victori titulum q̃ Dictys, Helopsq; dederunt.
Fixus Helops iaculo est: quod peruia tempora fecit:
Et missum dextra læuam penetrauit ad aurem.
Dictys ab ancipiti delapsus acumine montis
Dum fugit instantem trepidans Ixione natum:
Decidit in præceps: & pondere corporis ornum
Ingentem fregit: suaq; induit ilia fractæ.
Vltor adest Phareus: saxumq́; è monte reuulsum
Mittere conatur. mittentem stipite querno
Occupat Aegides: cubitiq́; ingentia fregit
Ossa: nec ulterius dare corpus inutile leto
Aut uacat, aut curat: tergóq; Bianoris alti
Insilit, haud solito quenquam portare nisi ipsum:
Opposuitq́; genu costis: prensamq́; sinistra
Cæsariem retinens, uultum minitantiaq́; ora
Robore nodoso, præduraq́; tempora fregit.
Robore Nedymnum, iaculatoremq́; Lycetum,
Sternit, & immissa protectum pectora barba
Hippason, & summis extantem Riphea syluis,
Tereaq́;, hæmonijs qui prensos montibus ursos
Ferre domum uiuos, indignantesq́; solebat.
Haud tulit utentem pugnæ successibus ultra
Thesea Demoleon: solidoq́; reuellere dumo
Annosam pinum magno molimine tentat.
Quod quia non potuit: præfractá misit in hostem.
Sed procul à telo Theseus ueniente recessit
Pallados admonitu (credi sic ipse uolebat)
Non tamen arbor iners cecidit: nam Grantoris alti
Abscidit iugulo pectus humerumq́; sinistrum.
Armiger ille tui fuerat genitoris Achille:

Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor
Aeacidæ dederat pacis pignusq́;, fidemq;.
Hunc procul ut fœdo disiectum uulnere Peleus,
Vidit: et inferias iuuenum gratissime Grantor
Accipe ait: ualidoq́; in Demoleonta lacerto
Fraxineam misit mentis quoq; uiribus hastam.
Quæ laterum cratem perrupit: & ossibus hærens
Intremuit. trahit ille manu sine cuspide lignum:
Id quoq; uix sequitur: cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor uires animo dabat: æger in hostem
Erigitur: pedibusq́; uirum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea, clypeoq́; sonanti:
Defensatq́; humeros: prætentaq́; sustinet arma.
Perq́; armos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegræon, & Hylen
Eminus: Hiphinoum collato marte Claninq;.
Additur his Dorylas: qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi, sæuiq́; uicem præstantia teli
Cornua dura boum multo rubefacta cruore.
Huic ego (nam uires animus dabat) aspice dixi
Quantum concedant nostro tua cornua ferro:
Et iaculum torsi: quod cum uitare nequiret:
Opposuit dextram passuræ uulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus. fit clamor: at illum
Hærentem Peleus, & acerbo uulnere uictum
(Stabat enim propior) mediam ferit ense sub aluũ.
Prosilijt: terraq́; ferox sua uiscera traxit:
Tractaq́; calcauit: calcataq́; rupit: & illis
Crura quoq; impedijt: & inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit:

(Si modo naturæ formam concedimus illi)
Barba erat incipiens: barbæ color aureus: aurea
Ex humeris medios coma dependebat in armos:
Gratus in ore uigor: ceruix, humeri'q;, manusq;,
Pectora'q; artificum laudatis proxima signis:
Et quacunq; uir est: nec equi mendosa sub illo
Deterior'q; uiro facies. da colla, caputq;
Castore dignus erit: sic tergum sessile, sic sunt
Pectora celsa toris: totus pice nigrior atra:
Candida cauda tamē, color ē quoq; cruribus albus.
Multæ illum petiere sua de gente: sed una
Abstulit Hylonome: qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitauit fœmina syluis.
Hæc & blanditijs, & amando, & amare fatendo,
Cyllaron una tenet: cultus quoq; quantus in illis
Esse potest membris: ut sit coma pectine leuis:
Vt modo rore maris modo se uiola'ue, rosa'ue
Implicet: interdum candentia lilia gestet:
Bis'q; die lapsis pagaseæ uertice syluæ
Fontibus ora lauet: bis flumine corpora tingat:
Nec nisi quæ deceant, electarum'q; ferarum
Aut humero, aut lateri prætendat uellera læuo.
Par amor est illis: errant in montibus unà:
Antra simul subeunt. et tum lapitheïa tecta
Intrarant pariter: pariter fera bella gerebant.
Author in incerto est: iaculum de parte sinistra
Venit: & inferius quà collo pectora subsunt
Cyllare te fixit. paruo cor uulnere læsum
Corpore cum toto post tela educta refrixit.
Protinus Hylonome morientes excipit artus:

Impositaq; manu uulnus fouet: oraq; ad ora
Admouet: atq; animæ fugienti obsistere tentat.
Vt uidet extinctum: dictis, quæ clamor ad aures
Arcuit ire meas, telo quod inhæserat illi
Incubuit: moriensq; suum complexa maritum est.
Ante oculos stat & ille meos: qui sæua leonum
Vinxerat inter se connexis uellera nodis
Pheocomes, hominemq; simul protectus, equumq;
Codice qui misso, quem uix iuga bina mouerent
Iuncta: Phonoleniden à summo uertice fregit.
Fracta uolubilitas capitis latissima: perq; os
Perq; cauas nares, oculosq;, auresq;, cerebrum
Molle fluit: ueluti concretum uimine querno
Lac solet: ut'ue liquor rari sub pondere cribri
Manat: & exprimitur per densa foramina succus.
Ast ego, dum parat hic armis nudare iacentem:
(Scit tuus hoc genitor) gladium spoliantis in ima
Ilia demisi. Chthonius quoq;, Teleboasq;
Ense iacent nostro: ramum prior ille bifurcum
Gesserat: hic iaculum. iaculo mihi uulnera fecit:
(Signa uides) apparet adhuc uetus inde cicatrix.
Tunc ego debueram capienda ad pergama mitti:
Tunc poteram magni si non superare, morari
Hectoris arma meis: illo sed tempore nullus,
Aut puer Hector erat: nunc me mea deficit ætas.
Quid tibi uictorem gemini Periphanta Pyreti?
Ampica quid referam? qui quadrupedantis Oecli
Fixit in aduerso cornum sine cuspide uultu.
Vecte Pelethronius Macareus in pectus adacto
Strauit Erigdupum: memini & uenabula condi

I nguine Neſſei manibus coniecta Cymeli.
N ec tu credideris tantum ceciniſſe futura
A mpycaden Mopſum: Mopſo iaculante biformis
O ccubuit: fruſtráq; loqui tentauit Odites,
A d mentum lingua, mentóq; ad guttura fixo.
Q uinq; neci Cæneus dederat, Stiphelũq;, Bromũq;,
A ntimachũq;, Helimumq́;, ſecuriferũq; Pyracmon.
V ulnera non memini: numerum, nomenq́; notaui.
P rouolat emathijs ſpolijs armatus Alæſi,
Q uem dederat leto membris & corpore Latreus
M aximus: huic ætas inter iuuenemq́; ſenemq;:
V is iuuenilis erat: uariabant tempora cani.
Q ui clypeo, gladióq;, macedoniáq; ſariſſa
C onſpicuus, faciemq́; obuerſus in agmen utrunq;
A rmáq; concuſſit: certumq́; equitauit in orbem:
V erbáq; tot fudit uacuas animoſus in auras.
E t te Cæni feram? nam tu mihi fœmina ſemper,
T u mihi Cænis eris: nec te natalis origo
C ommonuit: mentemq́; ſubit quo præmia facto
Q uáq; uiri falſam ſpeciem mercede pararis.
Q uid ſis nata uide, uel quid ſis paſſa: columq;
I cape cum calathis: & ſtamina pollice torque:
B ella relinque uiris. iactanti talia Cæneus
E xtentum curſu miſſa latus eruit haſta,
Q uà uir equo commiſſus erat. furit ille dolore:
N udáq; Phylei iuuenis ferit ora ſariſſa.
N on ſecus hæc reſilit, q̃ tecti à culmine grando:
A ut ſiquis paruo feriat caua tympana ſaxo.
C omminus aggreditur: laterıq́; recondere duro
L uctatur gladium: gladio loca peruia non ſunt.

Haud tamen effugies: medio iugulaberis ense:
Quãdoqdem mucro est hebes, inqt: et in latus ensem
Obliquat: longáq; amplectitur ilia dextra.
Plaga facit gemitus in corpore marmoris icti:
Fractáq; dissiliijt percusso lamina collo.
Vt satis illæsos miranti præbuit artus:
Nunc age ait Cæneus nostro tua corpora ferro
Tentemus: capulóq; tenus demisit in armos
Ensem fatiferum: cæcámq; in uiscera mouit,
Versauitq; manum: uulnusq; in uulnere fecit.
Ecce ruunt uasto rapidi clamore bimembres:
Teláq; in hunc omnes unum mittuntq; feruntq;.
Tela retusa cadunt: manet imperfossus ab omni
Inq; cruentatus Cæneus Elateïus ictu,
Fecerat attonitos noua res: heu dedecus ingens
Monychus exclamat: populus superamur ab uno
Vixq; uiro quanq̃ ille uir est: nos segnibus actis
Quod fuit ille, sumus quid mẽbra imania prosunt?
Quid geminæ uires? & quod fortissima rerum
In nobis duplex natura animalia iunxit?
Nec nos matre dea, nec nos Ixione natos
Esse reor: qui tantus erat, Iunonis ut altæ
Spem caperet: nos semimari superamur ab hoste.
Saxa, trabesq; super, totósq; inuoluite montes:
Viuacémq; animam missis elidite syluis:
Sylua premat fauces: & erit pro uulnere pondus.
Dixit: & insanus deiectam uiribus austri
Forte trabem nactus ualidum coniecit in hostem:
Exemplumq; fuit: paruóq; in tempore nudus
Arboris Othrys erat: nec habebat Pelion umbras.

Obrutus immani cumulo sub pondere Cæneus
Aestuat arboreo: congestaq; robora duris
Fert humeris. sed enim postq̃ super ora, caputq;
Creuit onus: nec habet: quas ducat spiritus auras:
Deficit interdum: modo se super aëra frustra
Tollere conatur: iactasq; euoluere syluas:
Interdumq; mouet: ueluti quam cernimus (ecce)
Ardua si terræ quatiatur motibus Idæ.
Exitus in dubio est: alij sub inania corpus
Tartara detrusum syluarum mole ferebant.
Abnuit Ampycides: medioq; ex aggere fuluis
Vidit auem pennis liquidas exire sub auras.
Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta supremũ.
Hanc ubi lustrantem leni sua castra uolatu
Mopsus: & ingenti circum clamore sonantem
Aspexit: pariterq; animo est, oculisq; secutus:
O salue dixit lapithææ gloria gentis
Maxime uir quondam, sed auis nunc unica, Cæneu.
Credita res authore suo est: dolor addidit iram:
Oppressumq; ægre tulimus tot ab hostibus unum:
Nec prius abstitimus ferro exercere dolorem:
Quàm data pars leto: partem fuga, noxq; remouit.
Hæc inter Lapithas & semihomines Centauros
Prælia Tlepolemus Pylio referente, dolorem
Præteriti Alcidæ tacito non pertulit ore:
Atq; ait, Herculeæ mirum est obliuia laudis
Acta tibi senior: certe mihi sæpe referre
Nubigenas domitos à se pater esse solebat.
Tristis ad hæc Pylius. quid me meminisse malorum
Cogis? & obductos annis rescindere luctus?

I n'q; tuum genitorem odium, offensas'q; fateris?
I lle quidem maiora fide quoq; gessit: & orbem
I mpleuit meritis: quod mallem posse negare:
S ed neq; Deiphobum: nec Polydamanta, nec ipsum
H ectora laudamus: quis enim laudauerit hostem?
I lle tuus genitor Messenia mœnia quondam
S trauit: & immeritas urbes Elin'q;, Pylumq;
D iruit: in'q; meos ferrum, flammas'q; penates
I mpulit: ut'q; alios taceam, quos ille peremit:
B is sex Neleidæ fuimus conspecta iuuentus:
B is sex herculeis ceciderunt, me minus uno.
V iribus atq; alios uinci potuisse ferendum est:
M ira Periclymeni mors est: cui posse figuras
S umere quas uellet, rursus'q; reponere sumptas,
N eptunus dederat, Nelei sanguinis author,
H ic ubi nequicquam est formas uariatus in omnes:
V ertitur in faciem uolucris: quæ fulmine curuis
F erre solet pedibus diuûm gratissima regi.
V iribus usus auis pennis, rostro'q; redunco
H amatis'q; uiri laniauerat unguibus ora.
T endit in hanc nimium certos Tirynthius arcus:
A tq; inter nubes sublimia membra ferentem,
P endentem'q; ferit lateri quà iungitur ala:
N ec graue uulnus erat: sed rupti uulnere nerui
D eficiunt: motum'q; negant, uires'q; uolandi.
D ecidit in terram non concipientibus auras
I nfirmis pennis: & quæ leuis hæserat alæ
C orporis affixi pressa est grauitate sagitta:
P er'q; latus summum iugulo est exacta sinistro.
N um uideor debere tuis præconia rebus

H erculis o' Rhodiæ ductor pulcherrime claſſis?
N e tamen ulterius q̃ fortia facta ſilendo
V lciſcar fratres: ſolida eſt mihi gratia tecum.
H æc poſtq̃ dulci Neleïus edidit ore:
A' ſermone ſenis repetito munere bacchi
S urrexere toris: nox eſt data cætera ſomno.
A t deus æquoreas qui cuſpide temperat undas,
I n uolucrem corpus nati phaëtontida uerſum
M ente dolet patria: ſæuumq́; peroſus Achillem
E xercet memores plus q̃ ciuiliter, iras.
I amq́; ferè tracto duo per quinquennia bello
T alibus intonſum compellat Smynthea dictis.
O mihi de fratris longe gratiſſime natis,
I rrita qui mecum poſuiſti mœnia Troiæ:
E cquid, ubi has iam iam caſuras aſpicis arces,
I ngemis? aut ecquid tot defendentia muros
M illia cæſa doles? ecquid (ne perſequar omnes)
H ectoris umbra ſubit circum ſua pergama tracti?
C um tamen ille ferox, belloq́; cruentior ipſo
V iuit adhuc operis noſtri populator Achilles.
D et mihi ſe: faxo triplici quid cuſpide poſſim
S entiat. at quoniam concurrere comminus hoſti
N on datur: occulta nec opinum perde ſagitta.
A nnuit: atq; animo pariter patruiq́;, ſuoq;,
D elius indulgens nebula uelatus in agmen
P eruenit iliacum: mediaq́; in cæde uirorum
R ara per ignotos ſpargentem cernit achiuos
T ela Parin: faſſusq́; deum, quid ſpicula perdis
S anguine plebis ait? ſiqua eſt tibi cura tuorum:
V ertere in Aeaciden: cæſosq́; ulciſcere fratres.

D ixit: & ostendens sternentem troica ferro
C orpora Peliden, arcus obuertit in illum:
C ertáq; letifera direxit spicula dextra.
Q uo Priamus gaudere senex post Hectora posset,
H oc fuit: ille igitur tantorum uictor Achille
V ictus es à timido graiæ raptore maritæ.
A t si fœmineo fuerat tibi marte cadendum:
T hermodontiaca malles cecidisse bipenni.
I am timor ille Phrygum, decus, & tutela pelasgi
N ominis Aeacides, caput insuperabile bello,
A rserat: armarat deus idem, idemq; cremarat.
I am cinis est: & de tam magno restat Achille
N escio quid, paruam quod non bene cõpleat urnã.
A t uiuit, totum quæ gloria compleat orbem.
H æc illi mensura uiro respondet: & hæc est
P ar tibi pelide: nec inania tartara sentit.
I pse etiam, ut cuius fuerit cognoscere posses:
B ella mouet clypeus: deq; armis arma feruntur.
N on ea Tydides, non audet Oïleus Aiax,
N on minor Atrides non bello maior, & æuo,
P oscere: non alij. soli Telamone creato
L aërtæq; fuit, tantæ fiducia laudis.
A se Tantalides onus, inuidiamq; remouit:
A rgolicosq; duces medijs considere castris
I ussit: & arbitrium litis traiecit in omnes.

PVB·OVI·NASONIS METAMOR PHOSEON LIBER·XIII·

Onsedere duces, & uulgi stante corona
Surgit ad hos clypei dominus septemplicis Aiax:
Vtq; erat impatiens iræ, sigeia toruo
Littora respexit classemq; in littore, uultu:
Intendensq; manus, agimus prò Iuppiter, inquit
Ante rates causam: & mecum confertur Vlysses.
At non hectoreis dubitauit cedere flammis:
Quas ego sustinui: quas hac à classe fugaui.
Tutius est igitur fictis contendere uerbis,
Quàm pugnare manu. sed nec mihi dicere promptũ,
Nec facere est isti: quantumq; ego marte feroci,
Inq; acie ualeo: tantum ualet iste loquendo.
Nec memoranda tamen uobis mea facta Pelasgi
Esse reor (uidistis enim) sua narret Vlysses:
Quæ sine teste gerit: quorum nox conscia sola est.
Præmia magna peti fateor: sed demit honorem
Aemulus Aiaci. non est tenuisse superbum
(Sit licet hoc ingens) quicquid sperauit Vlysses.
Iste tulit pretium iam nunc certaminis huius:
Quod cum uictus erit, mecum certasse feretur.
Atq; ego, si Virtus in me dubitabilis esset:
Nobilitate potens essem Telamone creatus:
Mœnia qui forti troiana sub hercule cepit:
Littoraq; intrauit pagasea colcha carina.

Aeacus huic pater est: qui iura silentibus illic
Reddit, ubi Aeolidē saxum graue Sisyphon urget.
Aeacon agnoscit summus, prolemq́; fatetur
Iuppiter esse suam sic à Ioue tertius Aiax.
Nec tamen hæc series in causam prosit Achiui:
Si mihi cum magno non est communis Achille.
Frater erat: fraterna peto. quid sanguine cretus
Sisyphio, furtisq́;, & fraude simillimus illi,
Inseris æacidis alienæ nomina gentis?
An quòd in arma prior, nulloq́; sub indice ueni,
Arma neganda mihi? potiorq́; uidebitur illis,
Vltima qui cœpit: detractauitq́; furore
Militiam ficto: donec solertior isto,
Et sibi inutilior, timidi commenta retexit
Naupliades animi: uitataq́; traxit ad arma.
Optima nunc sumat, qui sumere noluit ulla:
Nos inhonorati, & donis patruelibus orbi,
Obtulimus quia nos ad prima pericula simus.
Atq; utinam, aut uerus furor ille, aut creditus esset:
Nec comes hic phrygias unquam uenisset ad arces
Hortator scelerum. non te Pœantia proles
Expositum Lemnos nostro cum crimine haberet.
Qui nūc ut (memorant) syluestribus abditus antris,
Saxa moues gemitu: laërtiadæq; precaris
Quæ meruit: quæ (si dij sunt) non uana precaris.
Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma
(Heu pars una ducum) quo successore sagittæ
Herculis utuntur: fractus morboq́;, fameq;
Velaturq́;, aliturq́; auibus: uolucresq́; petendo
Debita troianis exercet spicula fatis.

Ille tamen uiuit: quia non comitatur Vlyssem.
Vellet & infelix Palamedes esse relictus:
Viueret: aut certe letum sine crimine haberet.
Quem, male conuicti nimium memor iste furoris,
Prodere rem danaam finxit: fictumq; probauit
Crimen: & ostendit quod iam præfoderat aurum.
Ergo aut exilio uires subduxit achiuis,
Aut nece: sic pugnat, sic est metuendus Vlysses.
Qui licet eloquio fidum quoq; Nestora uincat:
Haud tamen efficiet desertum ut Nestora crimen
Esse rear nullum: qui cum imploraret Vlyssem
Vulnere tardus equi, fessusq; senilibus annis:
Proditus à socio est non hæc mihi crimina fingi,
Scit bene Tydides: qui nomine sæpe uocatum
Corripuit: trepidoq; fugam exprobrauit amico.
Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.
En eget auxilio, qui non tulit: utq; reliquit,
Sic linquendus erat: legem sibi dixerat ipse.
Conclamat socios: adsum: uideoq; trementem
Pallentemq; metu, & trepidantem morte futura.
Opposui molem clypei: texiq; iacentem:
Seruauiq; animam (minimum est hoc laudis) inertē.
Si perstas certare: locum redeamus ad illum:
Redde hostes, uulnusq; tuum, solitumq; timorem:
Post clypeumq; late: & mecum contende sub illo.
At postq̄ eripui: cui standi uulnera uires
Non dederant, nullo tardatus uulnere fugit.
Hector adest: secumq; deos in prælia ducit:
Quaq; ruit, non tu tantum terreris Vlysse,
Sed fortes etiam: tantum trahit ille timoris.

Hunc ego sanguineæ successu cædis ouantem
Eminus ingenti resupinum pondere fudi.
Hunc ego poscentem cum quo concurreret, unus
Sustinui: sortemq́; meam uouistis Achiui:
Et uestræ ualuere preces. si quæritis huius
Fortunam pugnæ: non sum superatus ab illo.
Ecce ferunt troës ferrumq́;, ignesq́;, Iouemq;
In danaas classes: ubi tunc facundus Vlysses?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes
Spem uestri reditus. date pro tot nauibus arma.
Quod si uera licet mihi dicere: quæritur istis,
Quàm mihi maior honos: cõiűctaq; gloria nostra ẽ:
Atq; Aiax armis, non Aiaci arma petuntur.
Conferat his Ithacus Rhesum, imbellemq́; Dolona,
Priamidenq́; Helenum rapta cum Pallade captum.
Luce nihil gestum, nihil est Diomede remoto.
Si semel ista datis meritis tam uilibus arma:
Diuidite: & pars sit maior Diomedis in illis.
Quo tamen hæc Ithaco? q clàm, qui semper inermis
Rem gerit: & furtis incautum decipit hostem.
Ipse nitor galeæ claro radiantis ab auro
Insidias prodet: manifestabitq; latentem.
Sed neq; Dulichius sub Achillis casside uertex
Pondera tanta feret: nec non onerosa, grauisq;
Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis.
Nec clypeus uasti cælatus imagine mundi
Conueniet timidæ, natæq; ad furta sinistræ.
Debilitaturum quid te petis improbe munus?
Quod tibi si populi donauerit error Achiui:
Cur spolieris erit: non cur metuaris ab hoste.

E t fuga, qua sola cunctos timidissime uincis:
T arda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
A dde quod iste tuus tam raro prælia passus
I nteger est clypeus: nostro, qui tela ferendo
M ille patet plagis, nouus est successor habendus.
D eniq; quid uerbis opus est? spectemur agendo.
A rma uiri fortis medios mittantur in hostes:
I nde iubete peti: & referentem ornate relatis.
F inierat Telamone satus: uulgíq; secutum
V ltima murmur erat. donec Laërtius heros
A stitit: atq; oculos paulum tellure moratos
S ustulit ad proceres: expectatóq; resoluit
O ra sono: neq; abest facundis gratia dictis.
S i mea cum uestris ualuissent uota Pelasgi:
N on foret ambiguus tanti certaminis hæres:
T úq; tuis armis, nos te potiremur Achille.
Q uem quoniam non æqua mihi, uobísq; negarunt
F ata (manuq; simul ueluti lachrymantia tersit
L umina) quis magno melius succedet Achilli?
Q uàm per quem magnus Danais successit Achilles?
H uic modo ne prosit, quod ut est, hebes esse uidetur:
N éue mihi noceat, quod uobis semper achiui
P rofuit ingenium: meaq; hæc facundia, siqua est,
Q uæ nunc pro domino, pro uobis sæpe locuta est,
I nuidia careat: bona nec sua quisq; recuset.
N am genus, & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
V ix ea nostra uoco. sed enim quia rettulit Aiax
E sse Iouis pronepos: nostri quoq; sanguinis author
I uppiter est: totidemq; gradus distamus ab illo.
N am mihi Laërtes pater est, Arcesius illi

Iuppiter

Iuppiter huic: neq; in his quisq̃ damnatus, et exul.
Est quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: deus est in utroq; parente.
Sed neq; materno ꝙ sum generosior ortu:
Nec mihi ꝙ pater est fraterni sanguinis insons:
Proposita arma peto: meritis expendite causam,
Dummodo quod fratres Telamon, Peleusq; fuerũt,
Aiacis meritum non sit: nec sanguinis ordo,
Sed uirtutis honor spolijs quæratur in istis.
Aut si proximitas, primusq; requiritur hæres:
Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Quis locus Aiaci? Phthiam hæc Scyronue ferantur.
Nec minus est isto Teucer patruelis Achilli:
Non petit ille tamen. num si petat, auferat illa?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur:
Plura quidem feci q̃ quæ comprendere dictis
In promptu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.
Præscia uenturi genitrix Nereïa leti
Dissimulat cultu natum: et deceperat omnes,
In quibus Aiacem, sumptæ fallacia uestis.
Arma ego fæmineis animum motura uirilem
Mercibus inserui: neq; adhuc proiecerat Heros
Virgineos habitus: cum parmam, hastamq; tenenti
Nate dea dixi: tibi se peritura reseruant
Pergama: quid dubitas ingentem euertere Troiam?
Iniecique manum: fortemq; ad fortia misi.
Ergo opera illius, mea sunt: ego Telephon hasta
Pugnantem domui: uictum, orantemq; refeci.
Quod Thebæ cecidere, meum est: me credite Lesbon,
Me Tenedon, Chrysenq;, et Cillan Apollinis urbes,

E t Syron cœpisse: mea concussa putate
P rocubuisse solo Lyrnessia mœnia dextra.
V t'q; alios taceam, qui sæuum perdere posset,
H ectora nempe dedi: per me iacet inclytus Hector.
I llis hæc armis, quibus est inuentus Achilles,
A rma peto: uiuo dederam: post fata reposco.
V t dolor unius danaos peruenit ad omnes:
A ulidáq; Euboicam complerunt mille carinæ:
E xpectata diu, nulla aut contraria classi
F lamina erant: duræq; iubent Agamenona sortes
I mmeritam sæuæ natam mactare Dianæ.
D enegat hoc genitor: diuisq; irascitur ipsis:
A tq; in rege tamen, pater est. ego mite parentis
I ngenium uerbis ad publica commoda uerti.
N unc equidem fateor: fassóq; ignoscat Atrides:
D ifficilem tenui sub iniquo iudice causam.
H unc tamen utilitas populi, fraterq;, datiq;
S umma mouet sceptri: laudē ut cū sanguine pēset.
M ittor & ad matrem: quæ non hortanda, sed astu
D ecipienda fuit: quò si Telamonius isset:
O rba suis essent etiam nunc lintea uentis.
M ittor & iliacas audax orator ad arces:
V isáq; & intrata est altæ mihi curia Troiæ:
P lenáq; adhuc erat illa uiris: interritus egi
Q uam mihi mandarat communis græcia causam:
A ccusóq; Parim: prædamq;, Helenam reposco:
E t moueo Priamum: Priamóq; Antenora iunctum.
A t Paris, & fratres, et qui rapuere sub illo,
V ix tenuere manus (scis hæc Menelaë) nefandas:
P rimáq; lux nostri tecum fuit illa pericli.

L onga referre mora est, quæ consilioq; manuq;
V tiliter feci spatiosi tempore belli.
P ost acies primas, urbis se mœnibus hostes
C ontinuere diu: nec aperti copia martis
V lla fuit: decimo demum pugnauimus anno.
Q uid facis interea, qui nil nisi prælia nosti?
Q uis tuus usus erat? nam si mea facta requiris:
H ostibus insidior: fossas munimine cingo:
C onsolor socios: ut longi tædia belli
M ente ferant placida: doceo quò simus alendi,
A rmandiq; modo: mittor quò postulat usus.
E cce Iouis monitu deceptus imagine somni
R ex iubet incepti curam dimittere belli.
I lle potest authore suam defendere uocem:
N on sinat hoc Aiax: delendaq; pergama poscat:
Q uodq; potest, pugnet. cur non remoratur ituros?
C ur non arma capit? det quod uaga turba sequatur.
N on erat hoc nimium, nunq̃ nisi magna loquenti.
Q uid, q̄ & ipse fugit? uidi: puduitq; uidere:
C um tu terga dares: inhonestaq; uela parares.
N ec mora, quid facitis? quæ uos dementia, dixi,
C oncitat ò socij captam dimittere Troiam?
Q uidue domum fertis decimo nisi dedecus anno?
T alibus atq; alijs, in quæ dolor ipse disertum
F ecerat: auersos profuga de classe reduxi.
C onuocat Atrides socios terrore pauentes:
N ec Telamoniades etiam nunc hiscere quicq̃
A udet: & ausus erat reges incessere dictis
T hersites, etiam per me haud impune proteruus.
E rigor: & trepidos ciues exhortor in hostem:

Amissamq; mea uirtutem uoce reposco.
Tempore ab hoc quodcunq; potest fecisse uideri
Fortiter iste: meum est: qui dantem terga retraxi.
Deniq; de danais quis te laudat'ue petit'ue?
At sua Tydides mecum communicat acta:
Me probat: & socio semper confidit Vlysse.
Est aliquid de tot graiorum millibus, unum
A Diomede legi. nec me sors ire iubebat:
Sed tamen & spreto noctisq;, hostisq; periclo
Ausum eadem quæ nos, phrygia de gente Dolona
Interimo: non ante tamen, quàm cuncta coëgi
Prodere: & edidici quid perfida Troia pararet.
Omnia cognoram: nec quid specularer habebam:
Et iam promissa poteram cum laude reuerti:
Haud contentus eo, petij tentoria Rhesi:
Inq; suis ipsum castris, comitesq; peremi:
Atq; ita captiuo uictor, uotisq; potitus,
Ingredior curru lætos imitante triumphos.
Cuius equos pretium pro nocte poposcerat hostis:
Arma negate mihi: fueritq; benignior Aiax.
Quid Lycij referam Sarpedonis agmina ferro
Deuastata meo? cum multo sanguine fudi
Cæranon, Iphitidenq;, Alastoraq;, Chromiumq;,
Alcandrumq;, Haliumq;, Noëmonaq;, Pritanimq;,
Exitioq; dedi cum Chersidamante Thoona,
Et Charopem, fatisq; immitibus Ennomon actum,
Quiq; minus celebres nostra sub mœnibus urbis
Procubuere manu. sunt & mihi uulnera ciues
Ipso pulchra loco: nec uanis credite uerbis.
Aspicite en (uestemq; manu diduxit) & hæc sunt

Pectora semper, ait, uestris exercita rebus.
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in socios: & habet sine uulnere corpus.
Quid tamen hoc refert: si se pro classe pelasga
Arma tulisse refert contra troasq́; Iouemq́;?
Confiteorq́; tulit: neq; enim bene facta maligne
Detrectare meum est: modo ne communia solus
Occupet: atq; aliquem uobis quoq; reddat honorem.
Reppulit actorides sub imagine tutus Achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis.
Ausum etiam hectoreis solum concurrere telis
Se putat, oblitus regisq́;, ducisq́;, meiq́;,
Nonus in officio, & prælatus munere sortis.
Sed tamen euentus uestræ fortissime pugnæ
Quis fuit? Hector abit uiolatus uulnere nullo.
Me miserum quanto cogor meminisse dolore
Temporis illius: quo graium murus Achilles
Procubuit: nec me lachrymæ, luctusq́;, timorq́;,
Tardarunt: quin corpus humo sublime referrem
His humeris: his inq̃ humeris, ego corpus Achillis
Et simul arma tuli: quæ nunc quoq; ferre laboro.
Sunt mihi quæ ualeant in talia pondera uires:
Est animus certe uestros sensurus honores.
Scilicet idcirco pro nato cœrula mater
Ambitiosa suo fuit: ut cœlestia dona
Artis opus tantæ, rudis & sine pectore miles
Indueret? neq; enim clypei cælamina norit,
Oceanum, & terras, cumq́; alto sydera cœlo,
Pleïadasq́;, Hyadasq́;, immuneq́; æquoris Arcton,
Diuersasq́; urbes, nitidumq́; Orionis ensem.

Postulat, ut capiat quæ non intelligit arma.
Quid? q me duri fugientem munera belli
Arguit incepto serum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulasse uocas crimen: simulauimus ambo.
Si mora pro culpa est: ego sum maturior illo.
Me pia detinuit coniux: pia mater Achillem:
Primaq; sunt illis data tempora: cætera uobis.
Haud timeam, si iam nequeam defendere crimen
Cum tanto commune uiro. deprensus Vlyssis
Ingenio tamen ille: at non Aiacis Vlysses.
Ne'ue in me stolidæ conuitia fundere linguæ
Admiremur eum: uobis quoq; digna pudore
Obijcit. an falso Palamedem crimine turpe est
Accusasse mihi? uobis damnasse decorum?
Sed neq; Naupliades facinus defendere tantum
Tam'q; patens ualuit: nec uos audistis in illo
Crimina: uidistis: pretio'q; obiecta patebant.
Nec Pæantiaden, q habet uulcania Lemnos
Esse reus merui: factum defendite uestrum:
(Consensistis enim) nec me suasisse negabo:
Vt se subtraheret belli'q; uiæq; labori:
Tentaret'q; feros requie lenire dolores.
Paruit: & uiuit. non hæc sententia tantum
Fida, sed & felix cum sit, facit esse fidelem.
Quem quoniam uates delenda ad pergama poscunt:
Ne mandate mihi: melius Telamonius ibit:
Eloquio'q; uirum morbis, ira'q; furentem
Molliet: aut aliqua perducet callidus arte.
Ante retro Simois fluet: et sine frondibus Ide

S tabit: & auxilium promittet achaïa troiæ:
Quàm cessante meo pro uestris pectore rebus
A iacis stolidi danais solertia prosit.
S is licet infestus socijs, regiq;, mihiq;
D ure philoctete: licet execrere, meumq;
D euoueas sine fine caput: cupiasq; dolenti
M e tibi forte dari: nostrumq; haurire cruorem
V tq; tui mihi, sic fiat tibi copia nostri.
T e tamen aggrediar: mecumq; reducere nitar.
T amq; tuis potiar (faueat fortuna) sagittis:
Quàm sum dardanio, quem cepi, uate potitus.
Quàm responsa deûm, troianaq; fata retexi:
Quàm rapui phrygiæ signum penetrale Mineruæ
H ostibus è medijs: & se mihi comparat Aiax.
N empe capi Troiam prohibebant fata sine illo:
F ortis ubi est Aiax? ubi sunt ingentia magni
V erba uiri? cur hic metuit? cur audet Vlysses
I re per excubias? & se committere nocti?
P erq; feros enses, non tantum mœnia Troiæ,
V erum etiam summas arces intrare? suaq;
E ripere æde deam? raptamq; afferre per hostes?
Quæ nisi fecissem: frustra Telamone creatus
G estasset læua taurorum tergora septem.
I lla nocte mihi Troiæ uictoria parta est:
P ergama tunc uici: cum uinci posse coëgi.
D esine Tydiden uultuq;, & murmure nobis
O stentare meum: pars est sua laudis in illo.
N ec tu, cum socia clypeum pro classe tenebas:
S olus eras: tibi turba comes, mihi contigit unus.
Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem

Esse:nec indomitæ deberi præmia dextræ:
Ipse quoq; hæc peteret:peteret moderatior Aiax,
Eurypylusq́; ferox,claroq́; Andremone natus:
Nec minus Idomeneus,patriaq́; creatus eadem
Meriones:peteret maioris frater Atridæ.
Quippe manu fortes,nec sunt tibi marte secundi:
Consilijs cessere meis.tibi dextera bello
Vtilis:ingenium est,quod eget moderamine nostro.
Tu uires sine mente geris:mihi cura futuri est.
Tu pugnare potes:pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides.tu tantum corpore prodes:
Nos animo:q̃toq́; ratem qui temperat,anteit
Remigis officium:q̃to dux milite maior:
Tantum ego te supero.nec non in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu:uigor omnis in illis.
At uos ô proceres uigili date præmia uestro:
Proq́; tot annorum curis, quas anxius egi,
Hunc titulum meritis pensandum reddite nostris.
Iam labor in fine est:obstantia fata remoui:
Altaq́; posse capi faciendo pergama cepi.
Per spes nunc socias,casuraq́; mœnia troum,
Perq́; deos oro,quos hosti nuper ademi:
Per siquid superest, quod sit sapienter agendum:
Siquid adhuc audax,ex præcipitiq́; petendum est:
Si Troiæ fatis aliquid restare putatis:
Este mei memores:aut si mihi non datis arma:
Huic date:& ostendit signum fatale Mineruæ.
Mota manus procerum est:et quid facundia posset,
Re patuit:fortisq́; uiri tulit arma disertus.
Hectora qui solus,qui ferrum,ignesq́;,Iouemq́;

S ustinuit toties: unam non sustinet iram:
I nuictumq́; uirum uicit dolor·arripit ensem:
E t meus hic certe est: an et hunc sibi poscit Vlysses?
H oc ait utendum est in me mihi: quiq́; cruore
S æpe Phrygum maduit: domini nūc cæde madebit:
N e quisq̄ Aiacem possit superare, nisi Aiax.
D ixit: & in pectus tum demum uulnera passum
Q ua patuit ferro, letalem condidit ensem.
N ec ualuere manus infixum educere telum:
E xpulit ipse cruor: rubefactaq́; sanguine tellus
P urpureum uiridi genuit de cæspite florem:
Q ui prius Oebalio fuerat de uulnere natus.
L ittera communis medijs pueroq́;, uiroq;
I nscripta est folijs, hæc nominis, illa querelæ.
V ictor ad Hypsipyles patriam, clariq́; Thoantis
E t ueterum terras infames cæde uirorum,
V ela dat: ut referat Tirynthia tela sagittas.
Q uæ postq̄ ad graios domino comitante reuexit:
I mpositaeq́; fero tandem manus ultima bello:
T roia simul, Priamusq́; cadunt· Primeïa coniux
P erdidit infelix hominis post omnia formam:
E xternasq́; nouo latratu terruit auras.
L ongus in angustum qua clauditur hellespontus:
I lion ardebat: neq; adhuc consederat ignis:
E xiguumq; senis Priami Iouis ara cruorem
C ombiberat: tractisq́; comis antistita Phœbi
N on profecturas tendebat ad æthera palmas.
D ardanidas matres patriorum signa deorum
D um licet amplexas, succensaq́; templa tenentes
I nuidiosa trahunt uictores præmia Graij.

Mittitur Astyanax illis de turribus: unde
Pugnantem pro se, proauitaq; regna tuentem
Sæpe uidere patrem monstratum à matre solebat.
Iamq; uiam suadet boreas flatuq; secundo
Carbasa mota sonant: iubet uti nauita uentis.
Troia uale, rapimur, clamant: dant oscula terræ
Troades: & patriæ fumantia tecta relinquunt.
Vltima conscendit classem (miserabile uisu)
In medijs Hecube natorum inuenta sepulchris.
Prensantem tumulos, atq; ossibus oscula dantem
Dulichiæ traxere manus: tamen unius hausit,
Inq; sinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
Hectoris in tumulo canum de uertice crinem
Inferias inopes, crinem, lachrymasq; reliquit.
Est, ubi Troia fuit, phrygiæ contraria tellus
Bistonijs habitata uiris. Polymestoris illic
Regia diues erat: cui te commisit alendum
Clàm Polydore pater: phrygijsq; remouit ab armis.
Consilium sapiens: sceleris nisi præmia, magnas
Adiecisset opes, animi irritamen auari.
Vt cecidit fortuna Phrygum: capit impius ensem
Rex thracum: iuguloq; sui demisit alumni:
Et tanq̃ tolli cum corpore crimina possent:
Exanimem scopulo subiectas misit in undas.
Littore threicio classem religarat Atrides:
Dum mare pacatum, dum uentus amicior esset.
Hic subito, q̃tus cum uiueret, esse solebat
Exit humo late rupta: similisq; minanti
Temporis illius uultum referebat Achilles:
Quo ferus iniusto petijt Agamemnona ferro.

Immemoresq; mei disceditis inquit Achiui?
Obrutaq; est mecum uirtutis gratia nostræ?
Ne facite: utq; meum nõ sit sine honore sepulchrũ:
Placet Achilleos mactata Polyxena manes.
Dixit: & immitti socijs parentibus umbræ
Rapta sinu matris, quam iam prope sola fouebat:
Fortis, & infelix, & plusq̃ fœmina uirgo
Ducitur ad tumulum: diroq; fit hostia busto.
Quæ memor ipsa sui, postq̃ crudelibus aris
Admota est: sensitq; sibi fera sacra parari:
Utq; Neoptolemum stantem, ferrumq; tenentem,
Utq; suo uidit figentem lumina uultu:
Utere iandudum generoso sanguine dixit:
Nulla mora est: aut tu iugulo, uel pectore telum
Conde meo: iugulumq;, simul, pectusq; retexit.
Scilicet haud ulli seruire Polyxena uellem.
Haud per tale sacrum numen placabitis ullum.
Mors tantum uellem matrem mea fallere posset:
Mater obest: minuitq; necis mihi gaudia: quamuis
Non mea mors illi, uerum sua uita gemenda est.
Uos modo, ne stygios adeam non libera manes:
Este procul: si iusta peto: tactuq; uiriles
Uirgineo remouete manus. acceptior illi,
Quisquis is est, quem cæde mea placare paratis:
Liber erit sanguis. siquos tamen ultima nostri
Uerba mouent oris: Priami uos filia regis
Nunc captiua rogat, genitrici corpus inemptum
Reddite: neue auro redimat ius triste sepulcri:
Sed lachrymis. tunc cũ poterat redimebat & auro.
Dixerat: at populus lachrymas, quas illa tenebat,

Non tenet:ipse etiam flens,inuitusq; sacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata nouissima uultus.
Tunc quoq; cura fuit partes uelare tegendas:
Cum caderet:castiq; decus seruare pudoris.
Troades excipiunt:deploratosq; recensent
Priamidas:& quid dederit domus una cruoris.
Teq; gemunt uirgo,teq; ò modo regia coniux,
Regia dicta parens,asiæ florentis imago,
Nunc etiam prædæ mala sors:quam uictor Vlysses
Esse suam nollet:nisi q tamen Hectora partu
Ediderat:dominum matri uix repperit Hector.
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane,
Quas toties patriæ dederat natisq;,uiroq;,
Huic quoq; dat lachrymas:lachrymas i uulnere fun
Osculaq; ore tegit: cõsuetaq; pectora plãgit: (dit:
Canitiemq; suam concreto in sanguine uerrens,
Plura quidem,sed & hæc laniato pectore dixit.
Nata tuæ(quid enim superest?)dolor ultime matris
Nata iaces:uideoq; meum tua uulnera pectus.
Et ne perdiderim quenq̃ sine cæde meorum:
Tu quoq; uulnus habes:at te quia fœmina,rebar
À ferro tutam:cecidisti & fœmina ferro.
Totq; tuos idem fratres:te perdidit idem
Exitium Troiæ,nostriq; orbator Achilles.
At postq̃ cecidit Paridis,Phœbiq; sagittis:
Nunc certe dixi,non est metuendus Achilles.
Nunc quoq; mi metuendus erat:cinis ipse sepulti
In genus hoc sæuit:tumulo quoq; sensimus hostem.

A eacide fœcunda fuit. iacet Ilion ingens:
E uentuq; graui finita est publica clades.
S ed finita tamen, soli mihi pergama restant:
I n cursuq; meus dolor est. modo maxima rerum
T ot generis, natisq; potens, nuribusq;, uiroq;,
N unc trahor exul, inops, tumulis auulsa meorum,
P enelopæ munus. quæ me data pensa trahentem
M atribus ostendens Ithacis, hæc Hectoris illa est
C lara parens, hæc est dicet Priameïa coniux.
P ostq; tot amissos tu nunc, quæ sola leuabas
M aternos luctus, hostilia busta piasti.
I nferias hosti peperi. quo ferrea resto?
Q uid'ue moror? quo me seruas annosa senectus?
Q uo dij crudeles, nisi uti noua funera cernam,
V iuacem differtis anum? quis posse putaret
F elicem Priamum post diruta pergama dici?
F elix morte sua est: nec te mea nata peremptam
A spicit: & uitam pariter, regnumq; reliquit.
A t puto funeribus dotabere regia uirgo:
C ondeturq; tuum monimentis corpus auitis.
N on hæc est fortuna domus: tibi munera matris
C ontingent fletus, peregrinæq; haustus arenæ.
O mnia perdidimus: superest cur uiuere tempus
I n breue sustineam, proles gratissima matri
N unc solus, quondam minimus de stirpe uirili
H as datus Ismario regi Polydorus in oras.
Q uid moror interea crudelia uulnera lymphis
A bluere? & sparsos immitti sanguine uultus?
D ixit: & ad littus passu procedit anili
A lbentes lacerata comas. date Troades urnam

D ixerat infelix: liquidas hauriret ut undas.
A spicit eiectum Polydori in littore corpus:
F actáq; threicijs ingentia uulnera telis.
T roades exclamant: obmutuit illa dolore:
E t pariter uocem, lachrymasq; introrsus obortas
D euorat ipse dolor: duróq; simillima saxo
T orpet: & aduersa figit modo lumina terra:
I nterdum toruos sustollit ad æthera uultus:
N unc positi spectat uultum, nunc uulnera nati,
V ulnera præcipue: séq; armat, et instruit ira.
Q ua simul exarsit: tanq̃ regina maneret:
V lcisci statuit: pœnæq; in imagine tota est.
V tq; furit catulo lactente orbata Leæna:
S ignáq; nacta pedum sequtur, quẽ non uidet, hostem.
S ic Hecube, postq̃ cum luctu miscuit iram:
N on oblita animorum, annorum oblita suorum,
V adit ad artificem diræ Polymestora cædis:
C olloquiumq; petit: nam se monstrare relictum
V elle latens illi quod nato redderet aurum.
C redidit Odrysius: prædæq; assuetus amore,
I n secreta uenit: tum blando callidus ore
T olle moras Hecube dixit: da munera nato:
O mne fore illius quod das, quod & ante dedisti
P er superos iuro. spectat truculenta loquentem,
F alsáq; iurantem: tumidáq; exæstuat ira.
A tq; ita correpto, captiuarum agmina matrum
I nuocat: & digitos in perfida lumina condit:
E xpellitq; genis oculos: facit ira ualentem.
I mmergitq; manus: fœdatáq; sanguine sonti
N on lumen (neq; enim superest) loca luminis haurit.

C lade sui thracum gens irritata tyranni
T roada telorum, lapidumq́; incessere iactu
C œpit: at hæc missum rauco cum murmure saxum
M orsibus insequitur: rictuq́; in uerba parato
L atrauit conata loqui. locus extat: & ex re
N omen habet: ueterumq́; diu memor illa malorum,
T um quoq; Sithonios ululauit mœsta per agros.
I llius Troasq́; suos, hostesq́; pelasgos,
I llius fortuna deos quoq; mouerat omnes:
S ic omnes, ut & ipsa Iouis coniuxq́; sororq;,
E uentus Hecubam meruisse negauerit illos.
N on uacat Auroræ, quãquã ijsdem fauerat armis:
C ladibus, & casu Troiæq́;, Hecubæq́; moueri.
C ura deam propior, luctusq́; domesticus angit,
M emnonis amissi: phrygijs quem luthea campis,
V idit Achillea pereuntem cuspide mater.
V idit: & ille color, quo matutina rubescunt
T empora: palluerat: latuitq́; in nubibus æther.
A t non impositos supremis ignibus artus
S ustinuit spectare parens: sed crine soluto,
S icut erat, magni genibus procumbere non est
D edignata Iouis: lachrymisq́; has addere uoces.
O mnibus inferior, quas sustinet aureus æther,
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem)
D iua tamen, ueni: non ut delubra, diesq;
D es mihi sacrificos, caliturasq́; ignibus aras:
S i tamen aspicias quantum tibi fœmina præstem:
T um cum luce noua noctis confinia seruo:
P ræmia danda putes. sed non ea cura: neq; hic est
N unc status Auroræ: meritos ut poscat honores.

Memnonis orba mei, uenio: qui fortia frustra
Pro patruo tulit arma suo: primisq́; sub annis
Occidit à forti (sic dij uoluistis) Achille.
Da precor huic aliquem solatia mortis honorem
Summe deûm rector: maternaq́; uulnera leni.
Iuppiter annuerat: cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogus: nigriq́; uolumina fumi
Infecere diem: ueluti cum flumina natas
Exhalant nebulas: nec Sol admittitur infra.
Atra fauilla uolat: glomerataq́; corpus in unum
Densatur: faciemq́; capit: sumitq́; colorem,
Atq; animum ex igni: leuitas sua præbuit alas.
Et primo similis uolucri, mox uera uolucris
Insonuit pennis: pariter sonuere sorores
Innumeræ: quibus est eadem natalis origo.
Terq́; rogum lustrant: & consonus exit in auras
Ter plangor: quarto seducunt castra uolatu.
Tunc duo diuersa populi de parte feroces
Bella gerunt: rostrisq́; & aduncis unguibus iras
Exercent: alasq́;, aduersaq́; pectora lassant:
Inferiæq́; cadunt cineri cognata sepulto
Corpora: seq́; uiro forti meminere creatas.
Præpetibus subitis nomen facit author: ab illo
Memnonides dictæ cum Sol duodena peregit
Signa: parentali moriture morte rebellant.
Ergo alijs latrasse Dymantida flebile uisum est:
Luctibus est Aurora suis intenta: piasq;
Nunc quoq; dat lachrymas: & toto rorat in orbe.
Non tamen euersam Troiæ cum mœnibus esse
Spē quoq; fata sinunt. sacra, et sacra altera patrem

Fert

Fert humeris uenerabile onus cythereïus Heros:
De tantis opibus prædam pius eligit illam,
Ascaniumq́; suum: profugaq́; per æquora classe
Fertur ab Antandro: scelerataq́; littora Thracum
Et Polydoreo manantem sanguine terram
Linquit: & utilibus uentis, æstuq́; secundo
Intrat Apollineam socijs comitantibus urbem.
Hunc Anius, quo rege homines, antistite Phœbus
Rite colebatur: temploq́;, domoq;, recepit:
Vrbemq́; ostendit, delubraq́; nota, duasq;
Latona quondam stirpes pariente retentas.
Thure dato flammis, uinoq́; in thura profuso,
Cæsarumq́; boum fibris de more crematis,
Regia tecta petunt: positisq́; tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt cerealia baccho.
Tunc pius Anchises, ó Phœbi lecte sacerdos
Fallor? an et natum, cum primũ hæc mœnia uidi:
Bisq́; duas natas, quantum reminiscor, habebas?
Huic Anius niueis circundata tempora uittis
Concutiens, & tristis, ait. non falleris Heros
Maxime: uidisti natorum quinq; parentem:
Quem nunc (tanta homines rerũ inconstantia uersat)
Penè uides orbum: quod enim mihi filius absens
Auxilium? quem dicta suo de nomine tellus
Andros habet, pro patre locumq; et regna tenentẽ.
Delius augurium dedit huic: dedit altera Liber
Fœmineæ stirpi uoto maiora, fideq;
Munera: nam tactu natarum cuncta mearum
In segetem, laticemq́; meri, baccamq́; Mineruæ
Transformabantur: diuesq́; erat usus in illis.

Hoc ubi cognouit troiæ populator Atrides:
(Ne non ex aliqua uestram sensisse procellam
Nos quoq; parte putes) armorum uiribus usus
Abstrahit inuitas gremio genitoris: alantq;,
Imperat argolicam cœlesti munere gentem.
Effugiunt quò quæq; potest: Eubœa duabus,
Et totidem natis Andros fraterna petita est.
Miles adest: & ni dedantur, bella minatur.
Victa metu pietas consortia corpora pœnæ
Dedidit: & timido posses ignoscere fratri:
Non hic Aeneas, non qui defenderet Andron
Hector erat: per quos decimum durastis in annum.
Iamq; parabantur captiuis uincla lacertis:
Illæ tollentes etiamnum libera cœlo
Brachia, Bacche pater fer opem dixere: tulitq;
Muneris author opem (si miro perdere more
Ferre uocatur opem) nec qua ratione figuram
Perdiderint, potui scire, aut nunc dicere possum.
Summa mali nota est. pennas sumpsere: tuæq;
Coniugis in uolucres niueas abiere columbas.
Talibus, atq; alijs postquam conuiuia dictis
Impleruntt: mensa somnum petiere remota:
Cumq; die surgunt: adeuntq; oracula Phœbi.
Qui petere antiquam matrem: cognataq; iussit
Littora. prosequitur rex: & dat munus ituris:
Anchisæ sceptrum, chlamydē, pharetramq; nepoti,
Craterem Aeneæ, quem quondam miserat illi
Hospes ab aonijs Therses Ismenius oris.
Miserat hunc illi Therses: fabricauerat Alcon
Myleus: et longo cælauerat argumento.

V rbs erat: & septem posses ostendere portas:
H æ pro nomine erant: & quæ foret illa docebant.
A nte urbem exequiæ tumuliq́;, ignesq́;, rogiq;,
E ffusæq́; comas, & apertæ pectora matres
S ignificant luctum: Nymphæ quoq; flere uidentur:
S iccatosq́; queri fontes. sine frondibus arbor
N uda riget: lambunt arentia saxa capellæ.
E cce facit medijs natas ab Orione Thebis,
H anc non fœmineum iugulo dare pectus aperto:
I llam demisso per fortia pectora telo
P ro populo cecidisse suo: pulchrisq́; per urbem
F uneribus ferri: celebriq́; in parte cremari.
T um de uirginea geminos exire fauilla,
N e genus intereat, iuuenes: quos fama Coronas
N ominat: & cineri materno ducere pompam.
H actenus antiquo signis fulgentibus ære
S ummus inaurato crater erat asper achanto.
N ec leuiora datis Troiani dona remittunt:
D antq́; sacerdoti custodem thuris acerram:
D ant pateram, claramq́; auro, gemmisq́; coronam.
I nde recordati Teucros à sanguine Teucri
D ucere principium, Cretam tenuere: lociq;
F erre diu nequiere luem: centumq́; relictis
V rbibus, ausonios optant contingere portus.
S æuit hyems: iactatq́; uiros: Strophadumq́; receptos
P ortubus infidis exterruit ales Aëllo.
E t iam Dulichios portus, Ithacamq́;, Samumq;,
N eritiasq́; domos regnum fallacis Vlyssei,
P rætereunt uecti: certatam lite deorum
A mbraciam, uersiq́; uident sub imagine saxum

I udicis, actiaco quæ nunc ab Apolline nota est.
V ocalemq; sua terram Dodonida quercu,
C haoniosq; sinus: ubi nati rege Molosso
I mpia subiectis fugêre incendia pennis.
P roxima Phæacum felicibus obsita pomis
R ura petunt: Epiros ab his, regnataq; uati
B utrothos phrygio, simulataq; Troia tenetur.
I nde futurorum certi, quæ cuncta fideli
P riamides Helenus monitu prædixerat, intrant
S iciniam. tribus hæc excurrit in æquora linguis.
E' quibus imbriferos est uersa Pachynos ad austros:
M ollibus expositum Zephyris Lilybæon: ad Arctos
A equoris expertes, spectat boreamq; Peloros.
H anc subeunt Teucri: & remis, æstuq; secundo
S ub noctem potitur Zanclæa classis arena.
S cylla latus dextrũ, læuum irrequieta Charybdis
I nfestat: uorat hæc raptas, reuomitq; carinas:
I lla feris atram canibus succingitur aluum
V irginis ora gerens. et (si non omnia uates
F icta reliquerunt) aliquo quoq; tempore uirgo.
H anc multi petiere proci: quibus illa repulsis
A d pelagi Nymphas, pelagi gratissima Nymphis:
I bat: & elusos iuuenum narrabat amores.
C ui dum pectendos præbet Galatea capillos:
T alibus alloquitur referens suspiria dictis.
T e tamen ó uirgo genus haud immite uirorum
E xpetit: utq; facis, potes his impune negare.
A t mihi, cui pater est Nereus: quam cærula Doris
E nixa est: quæ sum turba quoq; tuta sororum:
N on nisi per luctus licuit Cyclopis amorem

Effugere: & lachrymæ uocem impediere loquentis.
Quas ubi marmoreo detersit pollice uirgo:
Et solata deam est: refer ó carissima dixit:
Ne'ue tui causam tege, sum tibi fida, doloris.
Nereis his contra resecuta Crateide natam est.
Acis erat Fauno, Nymphaq́; Simethide cretus,
Magna quidem patrisq́; sui, matrisq́; uoluptas,
Nostra tamen maior. nam me sibi iunxerat uni
Pulcher, & octonis iterum natalibus actis
Signarat teneras dubia lanugine malas.
Hunc ego me Cyclops nullo cum fine petebat.
Nec si quæsieris odium Cyclopis, amor ue
Acidis in nobis fuerit præstantior: edam.
Par utrunq; fuit. pro quanta potentia regni
Est Venus alma tui. nempe ille immitis, & ipsis
Horrendus syluis, & uisus ab hospite nullo
Impune, & magni cum dijs contemptor Olympi,
Quid sit amor sentit: nostriq́; cupidine captus
Vritur oblitus pecorum, antrorumq́; suorum.
Iamq́; tibi formæ, iamq́; est tibi cura placendi:
Iam rigidos pectis rastris Polypheme capillos:
Iam libet hirsutam tibi falce recidere barbam:
Et spectare feros in aqua, & componere uultus.
Cædis amor, feritasq́; sitisq; immensa cruoris
Cessant: & tutæ ueniunt, abeuntq́; carinæ.
Telemus interea siculum delatus in æquor
Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales:
Terribilem polyphemon adit: lumenq́;, quod unum
Fronte geris media, rapiet tibi dixit Vlysses.
Risit: & ó uatum stolidissime falleris inquit:

Altera iam rapuit. sic frustra uera monentem
Spernit: & aut gradiens ingenti littora passu
Degrauat: aut fessus sub opaca reuertitur antra,
Prominet in pontum cuneatus acumine longo
Collis: utrunq; latus circunfluit æquoris unda.
Huc ferus ascendit Cyclops: mediusq; resedit.
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
Cui postq̃ pinus baculi quæ præbuit usum:
Ante pedes posita est antemnis apta ferendis:
Sumptaq; arundinibus compacta est fistula centũ:
Senserunt toti pastoria sibila montes:
Senserunt undæ. latitans ego rupe, meiq;
Acidis in gremio residens procul auribus hausi,
Talia dicta meis, auditaq; uerba notaui.
Candidior folio niuei Galatea ligustri,
Floridior prato, longa procerior alno,
Splendidior uitro, tenero lasciuior hœdo,
Leuior assiduo detritis æquore conchis,
Solibus hybernis, æstiua gratior umbra,
Nobilior pomis, platano conspectior alta,
Lucidior glacie, matura dulcior uua,
Mollior & cygni plumis, et lacte coacto,
Et si non fugias, riguo formosior horto.
Sæuior indomitis eadem Galatea iuuencis
Durior annosa quercu, fallacior undis,
Lentior & salicis uirgis, et uitibus albis,
His immobilior scopulis, uiolentior amne,
Laudato pauone superbior, acrior igni,
Asperior tribulis, fœta truculentior ursa,
Surdior æquoribus, calcato immitior hydro,

Et quod præcipue (si possem) demere uellem.
Non tantum ceruo claris latrantibus acto,
Verum etiam uentis, uolucriq; fugacior aura.
At bene si noris, pigeat fugisse: morasq;
Ipsa tuas damnes: & me retinere labores.
Sunt mihi pars montis uiuo pendentia saxo
Antra: quibus nec sol medio sentitur in æstu:
Nec sentitur hyems: sunt poma grauantia ramos:
Sunt auro similes longis in uitibus uuæ:
Sunt & purpureæ: tibi & has seruamus, & illas.
Ipsa tuis manibus syluestri nata sub umbra
Mollia fraga leges: ipsa autumnalia corna,
Prunáq; non solum nigro liuentia succo,
Verum etiam generosa, nouasq; imitantia ceras.
Nec tibi castaneæ me coniuge, nec tibi deerunt
Arbutei fœtus. omnis tibi seruiet arbos.
Hoc pecus omne meũ ẽ: multæ quoq; uallibus errant:
Multas sylua tegit: multæ stabulantur in antris.
Nec (si forte roges) possem tibi dicere quot sint:
Pauperis est numerare pecus. de laudibus harum
Nil mihi credideris: præsens potes ipsa uidere:
Vt uix circumeant distentum cruribus uber.
Sunt fœtura minor tepidis in ouilibus agni:
Sunt quoq; par ætas alijs in ouilibus hœdi.
Lac mihi semper adest niueum: pars inde bibenda
Seruatur: partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi delitiæ faciles, uulgatáq; tantum
Munera contingent, Damæ, leporésq;, capræq;,
Paŕue columbarum, demptus'ue cacumine nidus:
Inueni geminos, qui tecum ludere possint:

Inter se similes, uix ut dignoscere possis,
Villosæ catulos in summis montibus ursæ:
Inueni: & dixi dominæ seruabimus istos.
Iam modo cæruleo nitidum caput exere ponto:
Iam Galatea ueni: nec munera despice nostra.
Certe ego me noui: liquidæq; in imagine uidi
Nuper aquæ: placuitq; mihi mea forma uidenti.
Aspice sim quantus: non est hoc corpore maior
Iuppiter in cælo (nam uos narrare soletis
Nescio quem regnare Iouem) coma plurima toruos
Prominet in uultus: humerosq; ut lucus obumbrat.
Nec mea ꝙ rigidis horrent densissima setis
Corpora; turpe puta: turpis sine frondibus arbor:
Turpis equus: nisi colla iubæ flauentia uelent.
Pluma tegit uolucres: ouibus sua lana decori est:
Barba uiros: hirtæq; decent in corpore setæ.
Vnum est in media lumen mihi fronte: sed instar
Ingentis clypei: quid? non hæc omnia magno
Sol uidet è cælo? Solis tamen unicus orbis.
Adde, ꝙ in uestro genitor meus æquore regnat:
Hunc tibi do socerum: tantum miserere, precesq;
Supplicis exaudi: tibi enim succumbimus uni:
Quiq; Iouem, et cælū sperno, et penetrabile fulmen,
Nerei te ueneror: tua fulmine sæuior ira est.
Atq; ego contemptus essem patientior huius:
Si fugeres omnes. sed cur cyclope repulso
Acin amas? præfersq; meis amplexibus Acin?
Ille tamen placeatq; sibi, placeatq; licebit
Quod nollem, Galatea tibi: modo copia detur:
Sentiet esse mihi tanto pro corpore uires.

V iscera uiua traham: diuulsáq; membra per agros,
P erq; tuas spargam, si se tibi misceat, undas.
V ror enim: læsusq; exæstuat acrius ignis:
C umq; suis uideor translatam uiribus Aetnam
P ectore ferre meo: nec tu Galatea moueris.
T alia nequicq̃ questus (nam cuncta uidebam)
S urgit: & ut taurus uacca furibundus adempta
S tare nequit: syluáq;, & notis saltibus errat.
C um ferus ignaros, nec quicq̃ tale timentes
M e uidet, atq; Acim: uideóq; exclamat: & ista
V ltima sit faciam ueneris concordia uestræ.
T antáq; uox, quantam Cyclops iratus habere
D ebuit: illa fuit. clamore perhorruit Aetna.
A st ego uicino pauefacta sub æquore mergor.
T erga fugæ dederat conuersa Simethius Heros:
E t fer opem Galatea precor mihi, ferte parentes,
D ixerat: & uestris periturum admittite regnis.
I nsequitur Cyclops: partemq; è monte reuulsam
M ittit: & extremus q̃uis peruenit ad illum
A ngulus è saxo: totum tamen obruit Acim.
A t nos, quod fieri solum per fata licebat:
F ecimus: ut uires assumeret Acis auitas.
P uniceus de mole cruor manabat: & intra
T emporis exiguum rubor euanescere cœpit:
F itq; color primo turbati fluminis imbre:
P urgaturq; mora. tum moles tacta dehiscit:
V iuáq; per rimas, proceráq; surgit arundo:
O sq; cauum saxi sonat exultantibus undis:
M iráq; res, subito media tenus extitit aluo
I nanctus iuuenis flexis noua cornua cannis.

Qui,nisi q maior:q toto cœrulus ore est:
A cis erat:& sic quoq; erat tamen Acis in amnem
V ersus:et antiquum tenuerunt flumina nomen.
D esierat Galatea loqui:cœtu'q; soluto
D iscedunt:placidis'q; natant Nereids undis.
S cylla redit:neq; enim medio se credere ponto
A udet:& aut bibula sine uestibus errat arena:
A ut,ubi lassata est:seductos nacta recessus
G urgitis inclusa sua membra refrigerat unda.
E cce fretum scindens alti nouus incola ponti
N uper in Euboica uersis Anthedone membris
G laucus adest:uisæ'q; cupidine uirginis ardet:
E t quæcunq; putat fugientem posse morari,
V erba refert:fugit illa tamen:uelox'q; timore
P eruenit in summum positi propè littora montis.
A nte fretum est ingens apicem collectus in unum
L onga sub arboribus conuexus in æquora uertex.
C onstitit hic:& tuta loco monstrum'ne deus'ne
I lle sit ignorans,admiratur'q; colorem,
C æsariem'q; humeros,subiecta'q; terga tegentem,
V ltima'q; excipiat quod tortilis inguina piscis.
S ensit:& innitens,quæ stabat proxima,moli
N on ego prodigium,nec sum fera bellua uirgo,
S ed deus,inqt,aquæ:nec maius in æquore Proteus
I us habet,& Triton,Athamantiades'q; Palæmon.
A nte tamen mortalis eram:sed scilicet altis
D editus æquoribus,tantum exercebar in illis.
N am modo ducebam ducentia retia pisces:
N unc in mole sedens moderabar arundine linum.
S unt uiridi prato confinia littora,quorum

Altera pars undis, pars altera cingitur herbis.
Quas neq; cornigeræ morsu læsere iuuencæ:
Nec placidæ carpsistis oues, hirtæ'ue capellæ.
Non apis inde tulit collectos sedula flores:
Non data sunt capiti genialia serta: nec unq̃
Falciferæ secuere manus. ego primus in illo
Cespite consedi: dum lina madentia sicco.
Vtq; recenserem captiuos ordine pisces:
Insuper exposui, quos aut in retia casus,
Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
Res similis fictæ: sed quid mihi fingere prodest?
Gramine contacto cœpit mea præda moueri:
Et motare latus: terraq; ut in æquore niti.
Dumq; moror: miror'q; simul: fugit omnis in undas
Turba suas: dominumq; nouũ. littusq; relinquũt.
Obstupui, dubiusq; diu quæ causa requiro:
Num Deus hæc aliquis, num succus fecerit herbæ.
Quæ tamen has inq̃ uires habet herba? manuq;
Pabula decerpsi: decerptaq; dente momordi.
Vix bene combiberant ignotos guttura succos:
Cum subito trepidare intus præcordia sensi:
Alteriusq; rapi naturæ pectus amore:
Nec potui restare diu: repetendaq; nunq̃
Terra uale dixi: corpusq; sub æquore mersi.
Di maris exceptum socio dignantur honore:
Vtq; mihi quæcunq; feram mortalia demant,
Oceanum, Tethynq; rogant. ego lustror ab illis:
Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto,
Pectora fluminibus iubeor supponere centum.
Nec mora: diuersis lapsi de partibus amnes,

Totáq; uertuntur ſupra caput æquora noſtrum.
Hactenus acta tibi poſſum memoranda referre:
Hactenus & memini: nec mens mea cætera ſenſit.
Quæ poſtquã rediјt: alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente, recepi.
Hanc ego tum primum uiridi ferrugine barbam,
Cæſariemq; meam, quam longa per æquora uerro:
Ingentesq; humeros, & cœrula brachia uidi,
Cruráq; pinnigero curuata nouiſſima piſce.
Quid tamen hæc ſpecies? quid dijs placuiſſe marinis?
Quid iuuat eſſe deum? ſi tu non tangeris iſtis?
Talia dicentem, dicturum plura, reliquit
Scylla deum. fit ille, irritatusq; repulſa
Prodigioſa petit Titanidos atria Circes.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEON LIBER. XIIII.

i Amq; giganteis iniectam fauci-
bus Aetnam,
Aruáq; Cyclopum, quid raſtra,
quid uſus aratri
Neſcia, nec quicq̃ iunctis deben-
tia bobus,
Liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum:
Liquerat & Zanclen, aduerſáq; mœnia Rhegi,
Nauifragumq; fretum, gemino quod littore preſſum
Auſoniæ, ſiculæq; tenet confinia terræ.
Inde manu magna tyrrhena per æquora uectus,

Herbiferos adijt colles, atq; atria Glaucus
Sole satæ Circes uariarum plena ferarum.
Quam simul aspexit: dicta acceptaq; salute
Diua dei miserere precor: nam sola leuare
Tu potes hunc dixit (uidear modo dignus) amorem.
Quanta sit herbarum Titani potentia nulli
Quàm mihi cognitius: qui sum mutatus ab illis.
Néue mei non nota tibi sit causa furoris:
Littore in italico Messenia mœnia contra
Scylla mihi uisa est. pudor est promissa, precesq;
Blanditiasq; meas, contemptaq; uerba referre.
At tu, siue aliquod regnum est in carmine: carmen
Ore moue sacro: siue expugnantior herba est:
Vtere tentatis operosæ uiribus herbæ.
Nec medeare mihi, sanesq; hæc uulnera mando:
Fineq; nil opus est. partem ferat illa caloris.
At Circe (neq; enim flammis habet aptius ulla
Talibus ingenium: seu causa est huius in ipsa:
Seu Venus indicio facit hoc offensa paterno)
Talia uerba refert. melius sequerere uolentem,
Optantemq; eadem, pariliq; cupidine captam.
Dignus eras: ultro poteras certeq; rogari:
Et si spem dederis (mihi crede) rogaberis ultro.
Ne dubites: adsitq; tuæ fiducia formæ.
En ego cum dea sim: nitidi cum filia Solis:
Carmine cum tantum, tantū quoq; gramine possim:
Vt tua sim, uoueo: spernentem sperne: sequenti
Redde uices: unoq; duas ulciscere facto.
Talia tentanti, prius inquit in æquore frondes,
Glaucus, & in summis nascentur montibus algæ:

Sospite quàm Scylla nostri mutentur amores.
Indignata dea est: & lædere quatenus ipsum
Non poterat, nec uellet, amans: irascitur illi,
Quæ sibi prælata est: Venerisq́; offensa repulsa,
Protinus horrendis infamia pabula succis
Conterit: & tritis hecateïa carmina miscet.
Cærulaq́; induitur uelamina: perq́; ferarum
Agmen adulantum media procedit ab aula:
Oppositumq́; petens contra Zancleïa saxa
Rhegion ingreditur, feruentesq́; æstibus undas:
In quibus, ut solida ponit uestigia terra:
Summaq́; decurrit pedibus super æquora siccis.
Paruus erat gurges curuos sinuatus in arcus,
Grata quies Scyllæ: quò se referebat ab æstu
Et maris, & cœli: medio cum plurimus orbe
Sol erat: & minimas à uertice fecerat umbras.
Hunc dea præuitiat: portentificisq́; uenenis
Inquinat: hic fusos latices radice nocenti
Spargit: & obscurum uerborum ambage nouorũ
Ter nouies carmen magico demurmurat ore.
Scylla uenit: mediaq́; tenus descenderat aluo:
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit: ac primo credens non corporis illas
Esse sui partes, refugitq́;, abigitq́;, timetq́;,
Ora proterua canum. sed quos fugit, attrahit unà.
Et corpus quærens femorum, crurumq́;, pedumq́;,
Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis.
Statq́; canum rabies: subiectaq́; terga ferarum
Inguinibus truncis, uteroq́; extante coërcet.
Fleuit amans Glaucus: nimiumq́; hostiliter usæ

Viribus herbarum fugit connubia Circes.
Scylla loco mansit: cumq́; est data copia primum
In Circes odium, socijs spoliauit Vlyssem.
Mox eadem Teucras fuerat mersura carinas:
Ni prius in scopulum, qui nunc quoq; saxeus extat:
Transformata foret: scopulum quoq; nauita uitat.
Hunc ubi Troianæ remis, auidamq́; charybdim
Euicere rates: cum iam propè littus adessent
Ausonium: libycas uento referuntur ad oras.
Excipit Aenean illic animoq́;, domoq;,
Non bene dissidium phrygij latura mariti
Sidonis: inq; pyra sacri sub imagine facta
Incubuit ferro: deceptaq́; decipit omnes.
Rursus arenosæ fugiens noua mœnia terræ
Ad sedes Erycis, fidumq́; relatus Acesten,
Sacrificat: tumulumq́; sui genitoris honorat.
Quasq; rates Iris Iunonia penè cremarat,
Soluit: & Hippotadæ regnum, terrasq́; calenti
Sulfure fumantes, Acheloidumq́; relinquit
Sirenum scopulos: orbataq́; præside pinus
Inarimen, Prochytenq́; legit, sterilíq; locatas
Colle Pythecusas habitantum nomine dictas.
Quippe deûm genitor fraudem, et periuria quondã
Cercopum exosus, gentisq́; admissa dolosæ
In deforme uiros animal mutauit: ut ijdem
Dissimiles homini possent, similesq́; uideri.
Membraq́; contraxit: naresq́; à fronte remissas
Contudit: & rugis perarauit anilibus ora:
Totaq; uelatos flauenti corpora uillo
Misit in has sedes: nec non prius abstulit usum

Verborum, & natæ dira in periuria linguæ.
Posse queri tantum rauco stridore reliquit.
Has ubi præterijt: & parthenopeïa dextra
Mœnia deseruit: læua de parte canori
Aeolidæ tumulum, & loca fœta palustribus undis
Littora Cumarum, uiuacisq́; antra Sibyllæ
Intrat: & ut manes adeat per auerna paternos
Orat. at illa diu uultum tellure moratum
Erexit: tandemq́; deo furibunda recepto,
Magna petis dixit, uir factis maxime, cuius
Dextera per ferrum, pietas spectata per ignes.
Pone tamen Troiane metum: potiere petitis:
Elysiasq́; domos, & regna nouissima mundi
Me duce cognosces, simulachraq́; cara parentis.
Inuia uirtuti nulla est uia. dixit: & auro
Fulgentem ramum sylua Iunonis auernæ
Monstrauit: iussitq́; suo diuellere trunco.
Paruit Aeneas: & formidabilis orci
Vidit opes, atauosq́; suos, umbramq́; senilem
Magnanimi Anchisæ: didicit quoq; iura locorum:
Quæq; nouis essent adeunda pericula bellis.
Inde ferens lassos aduerso tramite passus
Cum duce cumæa fallit sermone laborem.
Dumq́; iter horrendū per opaca crepuscula carpit:
Seu dea tu præsens, seu dijs gratissima, dixit
Numinis instar eris semper mihi: meq́; fatebor
Muneris esse tui: quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me uisæ uoluisti euadere mortis.
Pro quibus aërias meritis euectus ad auras,
Templa tibi statuam: tribuam tibi thuris honores.

Respicit

R espicit hunc uates: & suspiratibus haustis,
N ec dea sum dixit: nec sacri thuris honore
H umanum dignare caput. ne nescius erres,
L ux æterna mihi, carituráq; fine dabatur:
S i mea uirginitas Phœbo patuisset amanti.
D um tamen hanc sperat: dũ præcorrumpere donis
M e cupit: elige ait uirgo cumæa, quid optes:
O ptatis potiere tuis. ego pulueris hausti
O stendens cumulum, quot haberet corpora puluis,
T ot mihi natales contingere uana rogaui.
E xcidit ut peterem iuuenes quoq; protinus annos.
H os tamen ille mihi dabat, æternamq; iuuentam,
S i uenerem paterer. contempto munere Phœbi
I nnuba permaneo: sed iam felicior ætas
T erga dedit: tremuloq; gradu uenit ægra senectus.
Q uæ patienda diu est: nam iam mihi sæcula septem
A cta uides: superest, numeros ut pulueris æquem:
T ercentum messes, tercentum musta uidere.
T empus erit, cum de tanto me corpore paruam
L onga dies faciet: consumptáq; membra senecta,
A d minimum redigentur onus. nec amata uidebor,
N ec placuisse deo: Phœbus quoq; forsitan ipse
V el non agnoscet: uel dilexisse negabit.
V sque adeo mutata ferar: nulliq; uidenda,
V oce tamen noscar: uocem mihi fata relinquent.
T alia conuexum per iter memorante Sibylla,
S edibus Euboicam stygijs emergit in urbem
T roïus Aeneas: sacrisq; ex more litatis,
L ittora adit non dum nutricis habentia nomen.
H ic quoq; substiterat post tædia longa laborum

Neritius Macareus comes experientis Vlysses:
Desertum quondam medijs in rupibus Aetnæ
Noscit Achemeniden: improuiso'q; repertum
Viuere miratus, quis te casus'ue, deus'ue
Seruat Achemenide? cur inquit barbara graium
Prora uehit? petitur uestra quæ terra carina?
Talia quærenti iam non hirsutus amictu,
Iam suus, & spinis conserto tegmine nullis
Fatur Achemenides. iterum Polyphemon, & illos
Aspiciam fluidos humano sanguine rictus:
Hac mihi si potior domus est, Ithacæq; carina:
Si minus Aeneam ueneror genitore: nec unquam
Esse satis potero (præstem licet omnia) gratus.
Quod loquor: & spiro: cœlum'q; & lumina solis
Respicio. (possum'ne ingratus & immemor esse?)
Ille dedit: quod non anima hæc Cyclopis in ora
Venit: & ut lumen iam nunc uitale relinquam:
Aut tumulo, aut certe non illa condar in aluo.
Quid mihi tunc animi, nisi si timor abstulit omnem
Sensum, animū'q; fuit? cum uos petere alta relictus
Aequora conspexi. uolui inclamare: sed hosti
Prodere me timui: uestræ quoq; clamor Vlyssis
Penè rati nocuit. uidi cum monte reuulsum
Immanem scopulum medias permisit in undas.
Vidi iterum ueluti tormenti uiribus acta
Vasta giganteo iaculantem saxa lacerto.
Et ne deprimeret fluctus'ue lapis'ue carinam
Pertimui, iam me non esse oblitus in illa.
Vt uero fuga uos ab acerba morte reduxit:
Ille q̄dem totam gemebundus obambulat Aetnam,

Prætentatq́; manu ſyluas: & luminis orbus
Rupibus incurſat: fœdataq́; brachia tabo
In mare protendens gentem execratur achiuam.
Atq; ait, ó ſiquis referat mihi caſus Vlyſſem,
Aut aliquem ex ſocijs, in quem mea ſæuiat ira:
Viſcera cuius edam: cuius uiuentia dextra
Membra mea laniem: cuius mihi ſanguis inundet
Guttur: & eliſi trepident ſub dentibus artus:
Quàm nullũ, aut leue ſit damnũ mihi lucis adêptæ?
Hæc, & plura ferox: me luridus occupat horror
Spectantem uultus etiamnum cæde madentes,
Crudelesq́; manus, & inanem luminis orbem,
Membraq́;, et humano concretam ſanguine barbã.
Mors erat ante oculos, minimum tamen ipſa doloris:
Et iam prenſurum, iam nunc mea uiſcera rebar
In ſua merſurum: mentiq́; hærebat imago
Temporis illius: quo uidi bina meorum
Ter quater affligi ſociorum corpora terræ.
Cum ſuper ipſe iacens hirſuti more leonis
Viſceraq́;, & carnes, cumq́; albis oſſa medullis,
Semianimesq́; artus auidam condebat in aluum:
Me tremor inuaſit: ſtabam ſine ſanguine mœſtus,
Mandentemq́; uidens, eiectantemq́; cruentas
Ore dapes, & fruſta mero glomerata uomentem.
Talia fingebam miſero mihi fata parari:
Perq́; dies multos latitans, omnemq́; tremiſcens
Ad ſtrepitum, mortemq́; timens, cupidusq́; meriri,
Glande famem pellens, & miſta frondibus herba,
Solus, inops, expes, leto pœnæq́; relictus,
Hanc procul aſpexi longo poſt tempore nauem:

O rauiq́; fugam gestu: ad litusq́; cucurri:
E t moui: graiumq́; ratis troiana recepit.
T u quoq; pande tuos comitum gratissime casus
E t ducis, & turbæ; quæ tecum est credita ponto.
A eolon ille refert tusco regnare profundo:
A eolon Hippotaden cohibentem carcere uentos:
Q uos bouis inclusos tergo (memorabile munus)
D ulichium sumpsisse ducem: flatuq́; secundo
L ucibus isse nouem: & terram aspexisse petitam.
P roxima post nonam cum se se aurora moueret:
I nuidia socios, prædæq́; cupidine uictos
E sse ratos aurum, dempsisse ligamina uentis.
C um quibus isse retro, per quas mō uenerat undas:
A eoliíq; ratem portus repetisse tyranni.
I nde Lami ueterem læstrygonis inquit in urbem
V enimus: Antiphates terra regnabat in illa.
M issus ad hunc ego sum numero comitante duorum:
V ixq́; fuga quæsita salus, comitiq́;, mihiq;.
T ertius è nobis Læstrygonis impia tinxit
O ra cruore suo: fugientibus instat: & agmen
C oncitat Antiphates: coëunt: & saxa trabesq;
C oijciunt: merguntq́; uiros: merguntq́; carinas.
V na tamen, quæ nos, ipsumq́; uehebat Vlyssem
E ffugit: amissa sociorum parte, dolentes
M ultaq́; conquesti terris allabimur illis:
Q uas procul hinc cernis. procul hinc (mihi crede) ui
I nsula uisa mihi: tuq́; ó iustissime Troiū (dēda est,
N ate dea (neq; enim finito marte uocandus
H ostis es Aenea) moneo fuge littora Circes.
N os quoq; Circæo religata in littore pinu

Antiphatæ memores, immansuetiq; Cyclopis
Ire negabamus: uel tecta ignota subire.
Sorte sumus lecti: sors me, fidumq; Polyten
Eurylochumq; simul, nimijq; Elpenora uini,
Bisq; nouem socios circæa ad mœnia misit.
Quæ simul attigimus: stetimusq; in limine tecti:
Mille lupi, mistiq; lupis ursiq;, leæq;
Occursu fecere metum: sed nulla timenda,
Nullaq; erat nostro factura in corpore uulnus.
Quin etiam blandas mouere per aëra caudas:
Nostraq; adulantes comitant uestigia: donec
Excipiunt famulæ: perq; atria marmore tecta
Ad dominam ducunt. pulchro sedet illa recessu
Sublimi solio: pallamq; induta nitentem
Insuper aurato circumuelatur amictu.
Nereides, Nymphæq; simul, quæ uellera motis
Nulla trahunt digitis: nec fila sequentia ducunt:
Gramina disponunt: sparsosq; sine ordine flores
Secernunt calathis, uarijsq; coloribus herbas.
Ipsa quod hæ faciunt opus exigit: ipsa quis usus
Quoq; sit in folio, quæ sit concordia mistis
Nouit: & aduertens pensas examinat herbas.
Hæc ubi nos uidit: dicta, acceptaq; salute,
Diffudit uultus: & reddidit omnia uotis.
Nec mora: misceri tosti iubet ordea grani,
Mellaq;, uimq; meri cum lacte coagula passo.
Quiq; sub hac lateant furtim dulcedine, succos
Adijcit: accipimus sacra data pocula dextra.
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore:
Et tetigit summos uirga dea dira capillos:

Et pudet, et referam: setis horrescere cœpi:
Nec iam posse queri: pro uerbis edere raucum
Murmur: & in terram toto procumbere uultu:
Osq́; meum sensi pando occalescere rostro:
Colla tumere toris: & qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant: illa uestigia feci.
Cumq́; eadem passis (tantum medicamina possunt)
Claudor in antra. Suis solum caruisse figura
Vidimus Eurylochum: solus data pocula fugit.
Quæ nisi uitasset pecoris pars una maneret,
Nunc quoq; setigeri, nec tantæ cladis ab illo
Certior, ad Circen ultor uenisset Vlysses.
Pacifer huic dederat florem Cyllenius album:
Moly uocant superi: nigra radice tenetur.
Tutus eo, monitisq́; simul cœlestibus intrat
Ille domum Circes: & ad insidiosa uocatus
Pocula, conantem uirga mulcere capillos
Reppulit: & stricto pauidam deterruit ense.
Inde fides, dextræq́; datæ: thalamoq́; receptus
Coniugij dotem sociorum corpora poscit.
Spargimur ignotæ succis melioribus herbæ:
Percutimurq́; caput conuersæ uerbere uirgæ:
Verbaq́; dicuntur dictis contraria uerbis.
Quo magis illa canit: magis hoc tellure leuati
Erigimur: setæq́; cadunt: bifidosq́; relinquit
Rima pedes: redeunt humeri: & subiecta lacertis
Brachia sunt. flentem flentes amplectimur illum:
Hæremusq́; ducis collo: nec uerba locuti
Vlla priora sumus, q̄ nos testantia gratos.
Annua nos illic tenuit mora: multaq́; præsens

T empore tam longo uidi: multa auribus hausi.
H oc quoq; cum multis, quod clàm mihi rettulit unã
Q uattuor è famulis ad talia sacra paratis.
C um duce nanq; meo Circe dum sola moratur:
I lla mihi niueo factum de marmore signum
O stendit iuuenile, gerens in uertice Picum
A ede sacra positum, multis'q; insigne coronis.
Q uis foret, & quare sacra coleretur in æde,
C ur hanc ferret auem, quærenti, & scire uolenti
A ccipe ait Macareu: dominæ'q; potentia quæ sit
H inc quoq; disce meæ: tu dictis adijce mentem.
P icus in ausonijs proles Saturnia terris
R ex fuit utilium bello studiosus equorum.
F orma uiro, quam cernis, erat: licet ipse decorem
A spicias: fictá'q; probes ab imagine ueram.
P ar animus formæ: nec adhuc spectasse tot annos
Q uinquennem poterat graia quater edere pugna.
I lle suos Dryadas latijs in montibus ortas
V erterat in uultus: illum fontana petebant
N umina Naïades, quas Albula, quas'q; Numici
Q uas Anienis aquæ, cursu'q; breuissimus Almo,
N ar'ue tulit præceps, & opacæ Pharfarus undæ,
Q uæ'q; colunt scythicæ stagnum nemorale Dianæ,
F initimos'q; lacus. spretis tamen omnibus unam
I lle colit Nympham: quã quondam in colle Palati
D icitur ancipiti peperisse Venilia Iano.
H æc ubi nubilibus primum maturuit annis:
P ræposito cunctis laurenti tradita Pico est,
R ara quidem facie, sed rarior arte canendi,
V nde Canens dicta est: syluas & saxa mouere,

E t mulcere feras, & flumina longa morari
O re, suo, uolucresq; uagas retinere solebat.
Q uæ dum fœminea modulatur carmina uoce:
E xierat tecto laurentes Picus in agros
I ndigenas fixurus apros: tergumq; premebat
A cris equi: læuaq; hastilia bina ferebat
P hœniceam fuluo chlamydē comprensus ab auro.
V enerat in syluas & filia Solis easdem:
V tq; nouas legeret fœcundis collibus herbas:
N omine dicta suo Cyrcæa reliquerat arua.
Q uæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit:
O bstupuit: cecidere manu, quas legerat, herbæ:
F lammaq; per totas uisa est errare medullas.
V t primum ualido mentem collegit ab æstu:
Q uid cuperet fassura fuit: ne posset adire
C ursus equi fecit, circunfususq; satelles.
N on tamen effugies: uento rapiare licebit:
S i modo me noui: si non euanuit omnis
H erbarum uirtus: & me mea carmina fallunt.
D ixit: & effigiem nullo cum corpore falsi
F inxit apri: præterq; oculos transcurrere regis
I ussit: & in densum trabibus nemus ire uideri:
P lurima quà sylua est: & equo loca peruia nō sunt.
H aud mora: continuo prædæ petit inscius umbram
P icus: equiq; celer spumantia terga reliquit:
S pemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta.
C oncipit illa preces: & uerba precantia dicit:
I gnotosq; deos ignoto carmine adorat:
Q uo solet & niueæ uultum confundere Lunæ.
E t patrio capiti bibulas subtexere nubes.

T unc quoq; cantato densatur carmine cœlum:
E t nebulas exhalat humus: cæcisq; uagantur
L imitibus comites: & abest custodia regi.
N acta locum, tempusq;, per o tua lumina, dixit,
Q uæ mea ceperunt, perq; hãc pulcherrime formã,
Q uæ facit ut supplex tibi sim dea, consule nostris
I gnibus: & socerum, qui præuidet omnia, Solem,
A ccipe: nec durus Titanida despice Circen.
D ixerat: ille ferox ipsamq;, precesq; repellit:
E t quæcunq; es ait, non sum tuus: altera captum
M e tenet: & teneat per longum comprecor æuum.
N ec uenere externa socialia fœdera lædam:
D um mihi Ianigenam seruabunt fata Canentem.
S æpe retentatis precibus titania frustra,
N on impune feres: neq; ait reddêre Canenti:
L æsaq; quid faciat, quid amãs, quid fœmina disces
R ebus ait: sed amans, & læsa, et fœmina, Circe est.
T um bis ad occasus, bis se conuertit ad ortus:
T er iuuenem baculo tetigit: tria carmina dixit:
I lle fugit: sed se solito uelocius ipse
C urrere miratus, pennas in corpore uidit:
S eq; nouam subito latijs accedere syluis
I ndignatus auem, duro fera robora rostro
F igit: & iratus longis dat uulnera ramis.
P urpureum chlamydis pennæ traxere colorem:
F ibula quod fuerat, uestemq; momorderat aurum:
P luma fit: & fuluo ceruix præcingitur auro.
N ec quicq̃ antiquum Pico, nisi nomina restãt.
I nterea comites clamato sæpe per agros
N equicq̃ Pico, nullaq; in parte reperto,

Inueniunt Circen: nam iam tenuauerat auras:
Passáq; erat nebulas uentis, ac sole resolui:
Criminibúsq; premunt ueris: regémq; reposcunt:
Vímq; ferunt: sæuísq; parant incessere telis.
Illa nocens spargit uirus, succósq; ueneni:
Et noctem, noctísq; deos Erebónq;, Chaonq;
Conuocat: & longis Hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco (dictu mirabile) syluæ:
Ingemuítq; solum: uicináq; palluit arbor:
Sparsáq; sanguineis rubuerunt pabula guttis:
Et lapides uisi mugitus edere raucos:
Et latrare canes: & humus serpentibus atris
Squalêre: & tenues animæ uolitare uidentur.
Attonitum monstris uulgus pauet: illa pauentum
Ora uenenata tetigit mirantia uirga.
Cuius ab attactu uariarum monstra ferarum
In iuuenes ueniunt: nulli sua mansit imago.
Presserat occiduus tarthesia littora Phœbus:
Et frustra coniux oculis, animóq; Canentis
Expectatus erat. famuli, populúsq; per omnes
Discurrunt syluas: atq; obuia lumina portant.
Nec satis est Nymphæ flere: & lacerare capillos:
Et dare plangorem: facit hæc tamen omnia: séq;
Proripit: ac latos errat uesana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia solis
Lumina uiderunt inopem somníq;, cibiq;
Per iuga, per ualles, quà fors ducebat, euntem.
Vltimus aspexit fessam luctúq;, uiáq;
Tybris, & in gelida ponentem corpora ripa.
Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores

V erba sono tenui mœrens fundebat: ut olim
C armina iam moriens canit exequialia cygnus.
L uctibus extremum tenues liquefacta medullas
T abuit: inq; leues paulatim euanuit auras.
F ama tamen signata loco est: quem rite Canentem
N omine de Nymphæ ueteres dixere coloni.
T alia multa mihi longum narrata per annum,
V isáq; sunt. resides, & desuetudine tardi
R ursus inire fretum, rursus dare uela iubemur:
A ncipitesq; uias, & iter Titania uastum
D ixerat, & sæui restare pericula ponti.
P ertimui (fateor) nactusq; hoc littus, adhæsi.
F inierat Macareus: urnáq; Aeneïa nutrix
C ondita, marmoreo tumulo breue carmen habebat.
H ic me Caietam notæ pietatis alumnus
E reptam argolico, quo debuit igne, cremauit.
S oluitur herboso religatus ab aggere funis:
E t procul insidias, infamatæq; relinquunt
T ecta deæ: lucosq; petunt: ubi nubilus umbra
I n mare cum fulua prorumpit Tybris arena.
F aunigenæq; domo potitur, natáq; latini:
N on sine marte tamen. bellum cum gente feroci
S uscipitur: pactáq; furit pro coniuge Turnus.
C oncurrit Latio Tyrrhenia tota: diuq;
A rdua sollicitis uictoria quæritur armis.
A uget uterq; suas externo robore uires:
E t multi Rutulos, multi troiana tuentur
C astra: neq; Aeneas Euandri ad mœnia frustra
A t Venulus frustra profugi Diomedis ad urbem
V enerat. ille quidem sub Iapyge maxima Dauno

Mœnia condiderat:dotaliáq; arua tenebat.
Sed Venulus Turni postq̃ mandata peregit:
Auxilium petijt:uires Aetolius heros
Excusat:nec se aut soceri committere pugnæ
Velle sui populos:aut quos è gente suorum
Armet,habere ullos:néue hæc commenta putetis.
(Admonitu quanq̃ luctus renouentur amari)
Perpetiar memorare tamen.postq̃ alta cremata est
Ilion:& danaas pauerunt pergama flammas:
Naritiusq́; heros à uirgine,uirgine rapta
Quam meruit pœnam,solus digessit in omnes:
Spargimur:& uentis inimicis per æquora rapti
Fulmina,noctem,imbres,iram cœliq́;,marisq́;,
Perpetimur Danai,cumulumq́; Capharea cladis.
Néue morer referens tristes ex ordine casus:
Græcia tum potuit Priamo quoq; flenda uideri.
Me tamen armiferæ seruatum cura Mineruæ
Fluctibus eripuit:patrijs sed rursus ab agris
Pellor:& antiquo memores de uulnere pœnas
Exigit alma Venus:tantosq́; per alta labores
Aequora sustinui:tantos terrestribus armis:
Vt mihi felices sint illi sæpe uocati:
Quos communis hyems,importunusq́; Caphareus
Mersit aquis:uellemq́; horum pars una fuisse.
Vltima iam passi comites,belloq́;,fretoq;,
Deficiunt:finemq́; rogant erroris.at Agmon
Feruidus ingenio,tum uero,& cladibus asper,
Quid superest,quod iam patientia nostra recuset,
Ferre uiri dixit?quid habet Cytherea,quod ultra
Velle puta faciat?nam dum peiora timentur

E st locus in uoto. sors autem ubi pessima rerum est:
S ub pedibus timor est: securáq; summa malorum.
A udiat ipsa, licet: et, quod facit, oderit omnes
S ub Diomede uiros: odium tamen illius omnes
S pernimus: & magno stat magna potentia nobis.
T alibus iratam Venerem, Pleuronius Agmon
I nstimulat uerbis: ueteremq; resuscitat iram.
D icta placent paucis: numeri maioris amici
A gmona corripimus. cui respondere uolenti
V ox pariter, uocisq; uia est tenuata: comæq;
I n plumas abeunt: plumis quoq; colla teguntur,
P ectoráq;, & tergum: maiores brachia pennas
A ccipiunt: cubitiq; leues sinuantur in alas.
M agna pedis digitos, pars occupat: oráq; cornu
I ndurata rigent: finemq; in acumine ponunt.
H unc Lycus, hūc Idas, et cum Rethenore, Nycteus
H unc miratur Abas: & dum mirantur: eandem
A ccipiunt faciem: numerusq; ex agmine maior
S ubuolat: et remos plausis circumuolat alis.
S i uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris:
V t non cygnorum, sic albis proxima cygnis.
V ix equidem has sedes, & Iapygis arida Dauni
A rua gener teneo minima cum parte meorum.
H actenus Oenides. Venulus calydonia regna,
P eucetiosq; sinus, Messapiáq; arua reliquit.
I n quibus antra uidet: quæ multa nubila sylua,
E t leuibus guttis manantia, semicaper Pan
N unc tenet: at quodā tenuerunt tempore Nymphæ:
A ppulus has illa pastor regione fugatas
T erruit: & primo subita formidine mouit.

Mox ubi mens rediit: & contempsere sequentem:
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor: saltúq; imitatus agresti
Addidit obscœnis conuitia rustica dictis:
Nec prius obticuit: quàm guttura condidit arbor:
Arbor enim est: succóq; licet cognoscere mores.
Quippe notam linguæ bacis Oleaster amaris
Exhibet: asperitas uerborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma ætola sibi: Rutuli sine uiribus illis
Bella infausta gerunt: multúmq; ab utraq; cruoris
Parte datur. fert ecce auidas in pinea Turnus
Tecta faces: ignésq; timent, quibus unda pepercit.
Iámq; picem, et ceras, alimentáq; cætera flammæ
Mulciber urebat: pérq; altum ad carbasa malum
Ibat: & incuruæ fumabant transtra carinæ.
Cum memor has pinus idæo uertice cæsas,
Sancta deûm genitrix tinnitibus æthera pulsi
Aeris, & inflati compleuit murmure buxi:
Pérq; leues domitis inuecta leonibus auras,
Irrita sacrilega iactas incendia dextra
Turne ait: eripiam: nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
Intonuit dicente dea: tonitrúmq; secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi.
Aëráq;, & tumidum subitis concursibus æquor
Astræi turbant, & eunt in prælia fratres.
È quibus alma parens unius uiribus usa,
Stuppea prærupit phrygiæ retinacula classis:
Fértq; rates pronas: medióq; sub æquore mergit.

Robore mollito, lignoq; in corpora verso,
In capitum facies puppes mutantur aduncae.
In digitos abeunt, & crura natantia remi:
Quodq; sinus fuerat, latus est: medijsq; carina
Subdita nauigijs, spinae mutantur in usum.
Lina comae molles, antemnae brachia fiunt.
Caerulus ut fuerat, color est: quasq; ante timebant,
Illas uirgineis exercent lusibus undas
Naiades aequoreae: durisq; in montibus ortae,
Molle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
Non tamen oblitae quàm multa pericula saeuo
Pertulerint pelago, iactatis saepe carinis
Supposuere manus: nisi siqua uehebat Achiuos.
Cladis adhuc phrygiae memores, odere Pelasgos:
Neritiaeq; ratis uiderunt fragmina laetis
Vultibus: & laetis uidere rigescere puppem
Vultibus Alcinoi: saxumq; increscere ligno.
Spes erat in Nymphas animata classe marinas
Posse metu monstri Rutulum desistere bello:
Perstat: habetq; deos pars utraq;: quodq; deorũ est
Instar, habent animos. nec iam dotalia regna,
Nec sceptrum soceri, nec te Lauinia uirgo,
Sed uicisse petunt: deponendiq; pudore
Bella gerunt: tandemq; Venus uictricia nati
Arma uidet: Turnusq; cadit: cadit Ardea Turno
Sospite dicta potens. quam postq̃ barbarus ensis
Abstulit: & tepida patuerunt tecta fauilla:
Congerie è media tum primum cognita praepes
Subuolat: & cineres plausis euerberat alis.
Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam

Quæ deceant urbem, nomen quoq; mansit in illa
Vrbis: & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.
Iamq́; deos omnes, ipsamq́; Aeneia uirtus
Iunonem ueteres finire coëgerat iras:
Cum bene fundatis opibus crescentis Iuli
Tempestiuus erat cœlo Cythereïus Heros:
Ambieratq́; Venus superos: colloq́; parentis
Circunfusa sui, nunq̃ mihi dixerat ullo
Tempore dure pater, nunc sis mitissimus opto:
Aeneæq́; meo, qui te de sanguine nostro
Fecit auum: q̃uis paruum, des optime numen,
Dum modo des aliquid. satis est inamabile regnum
Aspexisse semel: stygios semel isse per amnes.
Assensere dei: nec coniux regia uultus
Immotos tenuit: placatoq́; annuit ore.
Tum pater est is ait cœlesti numine dignus:
Quæq́; petis, pro quoq́; petis, cape nata quod optas.
Fatus erat: gaudet: gratesq́; agit illa parenti:
Perq́; leues auras iunctis inuecta columbis
Littus adit laurens: ubi tectus arundine serpit
In freta flumineis uicina Numicius undis.
Hunc iubet Aeneæ quæcunq; obnoxia morti,
Abluere: & tacito deferre sub æquora cursu.
Corniger exequitur Veneris mandata: suisq;
Quicquid in Aenea fuerat mortale repurgat:
Et respersit aquis. pars optima restitit illi.
Lustratum genitrix diuino corpus odore
Vnxit: & ambrosia dulci cum nectare mista
Contigit os: fecitq́; deum: quem turba quirini
Nuncupat indigetem: temploq́;, arisq́; recepit.

Inde

Inde sub Ascanij ditione binominis, Alba
Resq; latina fuit: successit Syluius illi.
Quo satus, antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum sceptro: clarus subit Alba Latino:
Epitus ex illo: post hunc Capetusq;, Capysq;,
Sed Capys ante fuit: regnum Tyberinus ab illis
Cepit: & in thusci demersus fluminis undis
Nomina fecit aquæ: de quo Remulusq;, feroxq;
Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
Fulmineo perijt imitator fulminis ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Auentino: qui quo regnarat, eodem
Monte iacet positus: tribuitq; uocabula monti.
Iamq; palatinæ summam Proca gentis habebat.
Rege sub hoc Pomona fuit: qua nulla latinas
Inter Hamadryadas coluit solertius hortos:
Nec fuit arborei studiosior altera fœtus:
Vnde tenet nomen. non syluas illa, nec amnes,
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes:
Nec iaculo grauis est, sed adunca dextera falce:
Qua modo luxuriem premit: & spatiantia passim
Brachia compescit: fisso modo cortice, lignum
Inserit: & succos alieno præstat alumno:
Nec sentire sitim patitur: bibulæq; recuruas
Radicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc studiũ: Veneris quoq; nulla cupido ẽ:
Vim tamen agrestum metuens pomaria claudit
Intus: & accessus prohibet, refugitq; uiriles.
Quid non & Satyri saltatibus apta iuuentus

F ecere? & pinu præcincti cornua Panes?
S ilenus'q; suis semper iuuenilior annis?
Q ui'q; deus fures uel falce, uel inguine terret?
V t potirentur ea. sed enim superabat amando
H os quoq; Vertumnus: neq; erat felicior illis.
O quoties habitu duri messoris aristas
C orbe tulit: ueri'q; fuit messoris imago.
T empora sæpe gerens fæno religata recenti
D esectum poterat gramen uersare uideri.
S æpe manu stimulos rigida portabat: ut illum
I urasses fessos modo disiunxisse iuuencos.
F alce data, frondator erat, uitis'q; putator.
I nduerat scalas: lecturum poma putares.
M iles erat gladio, piscator arundine sumpta.
D eniq; per multas aditum sibi sæpe figuras
R epperit: ut caperet spectatæ gaudia formæ.
I lle etiam picta redimitus tempora mitra
I nnitens baculo, positis per tempora canis
A ssimulauit anum: cultos'q; intrauit in hortos:
P oma'q; mirata est: tanto'q; potentior inquit:
P auca'q; laudatæ dedit oscula: qualia nunquam
V era dedisset anus: gleba'q; incurua resedit
S uspiciens pandos autumni pondere ramos.
V lmus erat contra speciosa nitentibus uuis:
Q uam socia postq̃ pariter cum uite probauit:
A t si staret ait cælebs sine palmite truncus:
N il præter frondes, quare peteretur, haberet.
H æc quoq; quæ iuncta uitis requiescit in ulmo:
S i non iuncta foret: terræ acclinata iaceret.

Tu tamen exemplo non tangeris arboris huius:
Concubitusq́; fugis: nec te coniungere curas.
Atq; utinam uelles. Helene non pluribus esset
Sollicitata procis: nec quæ lapitheïa mouit
Prælia: nec coniux timidi atq; audacis Vlyssei.
Nunc quoq; cum fugias: auerserisq́; petentes:
Mille uiri cupiunt, & semideiq́;, Deiq́;,
Et quæcunq; tenent albanos numina montes.
Sed tu si sapies: si te bene iungere: anumq;
Hanc audire uoles: quæ te plus omnibus illis,
Plus quàm credis, amo: uulgares reijce tedas:
Vertumnumq́; tori socium tibi delige: pro quo
Me quoq; pignus habe. neq; enim sibi notior ille est:
Quàm mihi: nec toto passim uagus errat in orbe:
Hæc loca magna colit: nec uti pars magna procorũ,
Quam modo uidit, amat: tu primus, & ultimus illi
Ardor eris: soliq́; suos tibi deuouet annos.
Adde ꝙ est iuuenis: quod naturale decoris
Munus habet: formasq́; apte fingetur in omnes:
Et quod erit iussus (iubeas licet omnia) fiet.
Quid, ꝙ amatis idem? quod quæ tibi poma coluntur,
Primus habet? lætaq́; tenet tua munera dextra?
Sed neq; iam fœtus desyderat arbore demptos:
Nec quas hortus alit cum succis mitibus herbas:
Nec quicq̃ nisi te. miserere ardentis: & ipsum
Quod petit, ore meo præsentem crede precari.
Vltoresq́; deos, & pectora dura perosam
Idaliam, memoremq́; time Rhamnusidis iram.
Quoq́; magis timeas (etenim mihi multa uetustas
Scire dedit) referam tota notissima Cypro

Facta: quibus flecti facile, & mitescere possis.
Viderat a' ueteris generosam sanguine Teucri
Iphis Anaxareten humili de stirpe creatus:
Viderat: & totis perceperat ossibus ignes:
Luctatusq́; diu, postq̃ ratione furorem
Vincere non potuit: supplex ad limina uenit:
Et modo nutrici miserum confessus amorem,
Ne sibi dura foret, per spes orauit alumnæ:
Et modo de multis alicui blanditus amicis
Sollicita petijt propensum uoce fauorem.
Sæpe ferenda dedit blandis sua uerba tabellis:
Interdum madidas lachrymarum rore coronas
Postibus intendit: posuitq́; in limine duro
Molle latus: tristisq́; seræ conuitia fecit.
Sæuior illa freto surgente cadentibus hœdis,
Durior & ferro, quod Noricus excoquit ignis:
Et saxo, quod adhuc uiuum radice tenetur:
Spernit: & irridet: factisq́; immitibus addit
Verba sup̃ba ferox: et spe quoq; fraudat amantem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis: & ante fores hæc uerba nouissima dixit.
Vincis Anaxarete: neq; erunt tibi tædia tandem
Vlla ferenda mei: lætos molire triumphos:
Et pæana uoca: nitidaq́; incingere lauro:
Vincis ait: moriorq́; libens. age ferrea gaude.
Certe aliquid laudare mei cogêris: eritq;
Quo tibi sim gratus: meritumq́; fatebere nostrum.
Non tamen ante mihi curam excessisse memento,
Quàm uitam: geminaq́; simul mihi luce carendũ est.
Nec tibi fama mei uentura est nuntia leti:

Ipse ego, ne dubites, adero: præsensq; uidebor:
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen ó superi mortalia facta uidetis:
Este mei memores: nihil ultra lingua precari
Sustinet: & longo facite ut narremur in æuo:
Et quæ dempsistis uitæ, date tempora famæ.
Dixit: & ad postes ornatos sæpe coronis
Humentes oculos, & pallida brachia tollens,
Cum foribus laquei religaret uincula summis:
Hæc tibi serta placent crudelis, & impia dixit:
Inseruitq; caput: sed tum quoq; uersus ad illam est:
Atq; onus infelix elisa fauce pependit.
Icta pedum motu, trepidantem, et multa gementē
Visa dedisse sonum est, adapertaq; ianua factum
Prodidit. exclamant famuli: frustraq; leuatum
(Nam pater occiderat) referunt ad limina matris.
Accipit illa sinu: complexaq; frigida nati
Membra sui, postq̃ miserarum uerba parentum
Edidit: & matrum miserarum facta peregit:
Funera ducebat mediam lachrymosa per urbem:
Luridaq; arsuro portabat membra pheretro.
Forte uiæ uicina domus, qua flebilis ibat
Pompa, fuit: duræq; sonus plangoris ad aures
Venit Anaxaretes: quam iam deus ultor agebat.
Mota tamen uideamus ait miserabile funus:
Et patulis iniјt tectum sublime fenestris.
Vixq; bene impositum lecto prospexerat Iphim:
Diriguere oculi: calidusq; è corpore sanguis
Inducto pallore fugit: conataq; retro
Ferre pedes, hæsit: conata auertere uultus,

Hoc quoq; non potuit: paulatimq; occupat artus
Quod fuit in duro iampridem corpore saxum.
Néue ea ficta putes: dominæ sub imagine signum
Seruat adhuc Salamis: Veneris quoq; noïe templũ
Prospicientis habet. quorum memor ó mea, lentos
Pone (precor) fastus: & amanti iungere Nymphe.
Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
Poma: nec excutiant rapidi florentia uenti.
Hæc ubi necquicq̃ formas deus aptus in omnes,
Edidit: in iuuenem rediit: & anilia demit
Instrumenta sibi: talisq; apparuit illi:
Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
Euicit nubes: nullaq; obstante reluxit:
Vimq; parat: sed ui non est opus: inq; figura
Capta dei Nymphe est: & mutua uulnera sensit.
Proximus ausonias iniusti miles Amuli
Rexit opes: Numitorq; senex amissa nepotum
Munere regna capit: festisq; Parilibus urbis
Mœnia conduntur: Tatius, patresq; Sabini
Bella gerunt: arcisq; uia Tarpeia reclusa
Dignam animam pœna congestis exuit armis.
Inde sati Curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces: & corpora uicta sopore
Inuadunt: portasq; petunt: quas obiice firmo
Clauserat Iliades. unam tamen ipsa reclusit,
Nec strepitum uerso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit:
Et clausura fuit: nisi q̃ rescindere nunq̃
Dis licet acta deûm. Iano loca iuncta tenebant
Naiades ausoniæ gelido rorantia fonte:

Has rogat auxilium: nec Nymphæ iusta petentem
Sustinuere deam: uenasq́;, & flumina fontis
Elicuere sui. non dum tamen inuia Iani
Ora patentis erant: nec iter præcluserat unda.
Lurida supponunt fœcundo sulfura fonti:
Incenduntq́; cauas fumante bitumine uenas.
Viribus his, alijsq́; uapor penetrauit ad ima
Fontis: & alpino modo quæ certare rigori
Audebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis.
Flammifera gemini fumant aspergine postes:
Portaq́; nequicq̃ rigidis promissa Sabinis
Fonte fuit præstructa nouo: dum martius arma
Indueret miles: quæ postq̃ Romulus ultro
Obtulit: & strata est tellus romana Sabinis
Corporibus, strata estq́; suis: generiq́; cruorem
Sanguine cum soceri permiscuit impius ensis:
Pace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
Decertare placet: Tatiumq́; accedere regno.
Occiderat Tatius: populisq́; æquata duobus
Romule iura dabas: posita cum casside Mauors
Talibus affatur, diuûmq;, hominumq́; parentem.
Tempus adest genitor (quoniam fundamine magno
Res romana ualet: & præside pendet ab uno)
Præmia iam promissa mihi, dignoq́; nepoti
Soluere: & ablatum terris imponere cœlo.
Tu mihi concilio quondam præsente deorum
(Nam memoro, memoriq́; animo pia uerba notaui)
Vnus erit, quem tu tolles in sydera cœli:
Dixisti. rata sit uerborum summa tuorum.
Annuit omnipotens: & nubibus aëra cæcis

O cculuit: tonitruq́; & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ:
Innixusq́; hastæ pressis temone cruento
Impauidus conscendit equos Gradiuus: & ictus
Verberis increpuit: pronumq́; per aëra lapsus
Constitit in summo nemorosi colle Palati:
Reddentemq́; suo non regia iura quiriti
Abstulit Iliaden. corpus mortale per auras
Dilapsum tenues: ut lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere cœlo.
Pulchra subit facies: & puluinaribus altis
Dignior est: qualis trabeati forma Quirini.
Flebat ut amissum coniux: cum regia Iuno
Irin ad Hersiliam descendere limite curuo
Imperat: & uacuæ sua sic mandata referre.
O et de latio, ó et de gente sabina
Præcipuum matrona decus, dignissima tanti
Ante fuisse uiri, coniux nunc esse Quirini:
Siste tuos fletus: & si tibi cura uidendi
Coniugis est: duce me lucum pete, colle Quirino
Qui uiret: & templum romani regis obumbrat.
Paret: & in terram pictos delapsa per arcus,
Hersiliam iussis compellat uocibus Iris.
Illa uerecundo uix tollens lumina uultu
O dea (nanq; mihi, nec quæ sis dicere promptum est:
Et liquet esse deam) duc ó, duc inquit: & offer
Coniugis ora mihi: quem si modo posse uidere
Fata semel dederint: cælum accepisse uidebor.
Nec mora, romuleos cum uirgine Thaumantæa
Ingreditur colles. ibi sydus ab æthere lapsum

D ecidit in terras: à cuius lumine flagrans
H ersiliæ crinis cum sydere cessit in auras.
H anc manibus notis romanæ conditor urbis
E xcipit: & priscum pariter cum corpore nomen
M utat: orā'q; uocat: quæ nūc dea iuncta Quirino ē.

PVB. OVI. NASONIS ME-
TAMORPHOSEON
LIBER. XV.

Q Væritur interea quis tantæ pondera molis
Sustineat: tanto'q; queat succedere regi.
Destinat imperio clarum prænuntia ueri
F ama Numam. non ille satis cognosse sabinæ
G entis habet ritus: animo maiora capaci
C oncipit: & quæ sit rerum natura requirit.
H uius amor curæ, patria, curibus'q; relictis
F ecit, ut herculei penetraret ad hospitis urbem.
G raia quis italicas author posuisset in oris
M œnia quærenti, sic è senioribus unus
R ettulit indigenis, ueteris non inscius æui.
D iues ab oceano bobus Ioue natus Iberis
L ittora felici tenuisse Lacinia cursu
F ertur: & armento teneras errante per herbas
I pse domum magni, nec inhospita tecta Crotonis
I ntrasse: & requie longum releuasse laborem:
A tq; ita discedens æuo dixisse nepotum

Hic locus urbis erit: promissáq; uera fuerunt.
Nam fuit, argolico generatus Alemone quidam
Mycelus, illius dijs acceptissimus æui.
Hunc super incumbens pressum grauitate soporis
Clauiger alloquitur, patrias age desere sedes:
Et pete diuersi lapidosas Aesaris undas:
Et nisi paruerit multa, ac metuenda minatur,
Post ea discedunt pariter, somnus'q;, deusq;.
Surgit Alemonides: tacitáq; recentia mente
Visa refert: pugnat'q; diu sententia secum:
Numen abire iubet: prohibent discedere leges:
Pœnáq; mors posita est patriam mutare uolenti.
Candidus oceano nitidum caput abdiderat sol:
Et caput extulerat densissima sydereum nox:
Visus adesse idem Deus est: eadem'q; monere:
Et nisi paruerit plura, & grauiora minari.
Pertimuit: patrium'q; simul transferre parabat
In sedes penetrale nouas. fit murmur in urbe:
Spretarum'q; agitur legum reus: ut'q; peracta est
Causa prior: crimen'q; patens sine teste probatum:
Squalidus ad superos tollens reus ora, manusq;,
O cuius cœlum bis sex fecere labores,
Fer precor inquit opē: nā tu mihi criminis author.
Mos erat antiquus niueis, atris'q; lapillis
His damnare reos, illis absoluere culpa.
Tunc quoq; sic lata est sententia tristis: et omnis
Calculus immitem dimittitur ater in urnam.
Quæ simul effudit numerandos uersa lapillos:
Omnibus è nigro color est mutatus in album:
Candidáq; herculeo sententia numine facta

S oluit Alemonidem. grates agit ille parenti
A mphitryoniadæ: uentis'q; fauentibus æquor
N auigat Ionium: lacedæmonium'q; Tarentum
P ræterit, & Sybarim, Salentinum'q; Neæthum,
T hurinos'q; sinus, Temesen'q;, & Iapygis arua.
V ix'q; pererratis quæ spectant littora terris,
I nuenit Aeserei fatalia fluminis ora:
N ec procul hinc tumulū, sub quo sacrata Crotonis
O ssa tegebat humus: iussa'q; ibi mœnia terra
C ondidit: & nomen tumulati traxit in urbem.
T alia constabat certa primordia fama
E sse loci, positæ'q; italis in finibus urbis.
V ir fuit hic ortu Samius: sed fugerat unà
E t Samon, & dominos: odio'q; tyrannidis exul
S ponte erat: is'q; licet cœli regione remotus,
M ente deos adijt: & quæ natura negabat
V isibus humanis: oculis ea pectoris hausit.
C um'q; animo, & uigili perspexerat omnia cura:
I n medium discenda dabat: cœtus'q; silentum,
D icta'q; mirantum, magni primordia mundi,
E t rerum causas, & quid natura, docebat:
Q uid deus, unde niues, quæ fulminis esset origo:
I uppiter, an uenti discussa nube tonarent:
Q uid quateret terras: qua sydera lege mearent:
E t quod cunq; latet. primus'q; animalia mensis
A rguit imponi: primus quoq; talibus ora
D octa quidem soluit, sed non et credita uerbis.
P arcite mortales dapibus temerare nefandis
C orpora: sunt fruges: sunt deducentia ramos
P ondere poma suo, tumidæ'q; in uitibus uuæ:

Sunt herbæ dulces: sunt quæ mitescere flammis,
Molliriq; queant: nec uobis lacteus humor
Eripitur: nec mella thymi redolentia flore.
Prodiga diuitias, alimentaq; mitia tellus
Suggerit: atq; epulas sine cæde, et sanguine præbet.
Carne feræ sedant ieiunia: nec tamen omnes:
Quippe equus, et pecudes, armẽtaq; gramine uiuũt:
At quibus ingenium est immansuetumq;, ferumq;,
Armeniæ tigres, iracundiq; leones,
Cumq; lupis, ursi dapibus cum sanguine gaudẽt.
Heu quantum scelus est in uiscere uiscera condi:
Congestoq; auidum pinguescere corpore corpus:
Alteriusq; animantem animantis uiuere leto.
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra creat: nil te nisi tristia mandere sæuo
Vulnera dente iuuat? ritusq; referre Cyclopum?
Nec nisi perdideris alium, placare uoraces
Et male morati poteris ieiunia uentris?
At uetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen:
Fœtibus arboreis, & quas humus educat, herbis,
Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.
Tunc & aues tutæ mouere per aëra pennas:
Et lepus impauidus medijs errauit in aruis:
Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
Cuncta sine insidijs, nullamq; timentia fraudem,
Plenaq; pacis erant. postq̃ non utilis author
Victibus inuidit (quisquis fuit ille deorum)
Corporeasq; dapes auidam demersit in aluum:
Fecit iter sceleri: primoq; è cæde ferarum
Incaluisse potest maculatum sanguine ferrum.

Idq; satis fuerat: nostrumq; petentia letum
Corpora missa neci salua pietate fatemur:
Sed quàm danda neci, tam non epulanda fuerunt.
Longius inde nefas abijt: & prima putatur
Hostia sus meruisse mori: quia semina pando
Eruerit rostro: spemq; interceperit anni.
Vite Caper morsa Bacchi mactatus ad aras
Dicitur ultoris. nocuit sua culpa duobus.
Quid meruistis oues placidum pecus, inq; tuendos
Natum homines? pleno quæ fertis in ubere nectar:
Mollia quæ nobis uestras uelamina lanas
Præbetis: uitaq; magis, quàm morte iuuatis.
Quid meruere boues, animal sine fraude, dolisq;,
Innocuum, simplex, natum tolerare labores?
Immemor est demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit curui dempto modo pondere aratri
Ruricolam mactare suum: qui trita labore
Illa, quibus toties durum renouauerat aruum:
Tot dederat messes: percussit colla securi.
Nec satis est, ꝙ tale nefas committitur: ipsos
Inscripsere deos sceleri: numenq; supernum
Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenci.
Victima labe carens, & præstantissima forma,
(Nam placuisse nocet) uittis insignis, & auro,
Sistitur ante aras: auditq; ignara precantem:
Imponiq; suæ uidet inter cornua fronti,
Quas coluit fruges: percussaq; sanguine cultros
Inficit in liquida præuisos forsitan unda.
Protinus ereptas uiuenti pectore fibras
Inspiciunt: mentesq; deûm scrutantur in illis.

V nde fames homini uetitorum tanta ciborum est?
A udetis uesci genus ó mortale? quod oro
N e facite: et monitis animos aduertite nostris:
C umq́; boum dabitis cæsorum membra palato:
M andere uos uestros scite, & sentite colonos.
E t quoniam deus ora mouet: sequar ora mouentem
R ite deum, delphosq́; meos: ipsumq́; recludam
A ethera: & augustæ reserabo oracula mentis.
M agna, nec ingenijs inuestigata priorum,
Q uæq́; diu latuere, canam: iuuat ire per alta
A stra: iuuat terris, & inerti sede relicta,
N ube uehi: ualidiq́; humeris insistere Atlantis:
P alantesq́; homines passim rationis egentes
D espectare procul: trepidosq́;, obitumq́; timentes
S ic exhortari: seriemq́; euoluere fati.
O genus attonitum gelidæ formidine mortis,
Q uid Styga, quid tenebras, et nomina uana timetis,
M ateriem uatum, falsiq́; pericula mundi?
C orpora siue rogus flamma, seu tabe uetustas
A bstulerit: mala posse pati non ulla putetis.
M orte carent animæ: semperq́; priore relicta
S ede nouis domibus uiuunt: habitantq́; receptæ.
I pse ego (nam memini) troiani tempore belli
P anthoides Euphorbus eram: cui pectore quondã
H æsit in aduerso grauis hasta minoris Atridæ.
C ognoui clypeum leuæ gestamina nostræ
N uper Abanteis templo Iunonis in argis.
O mnia mutantur: nihil interit: errat, & illinc
H uc uenit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus,
S piritus: eq́; feris humana in corpora transit:

I nq; feras noster: nec tempore deperit ullo.
V tq; nouis facilis signatur cera figuris:
N ec manet, ut fuerat: nec formam seruat eandem:
S ed tamen ipsa eadem est: animam sic semꝑ eandē
E sse: sed in uarias doceo migrare figuras.
E rgo ne pietas sit uicta cupidine uentris:
P arcite uaticinor cognatas cæde nefanda
E xturbare animas: nec sanguine sanguis alatur.
E t quoniam magno feror æquore: plenáq; uentis
V ela dedi: nihil est toto quod perstet in orbe.
C uncta fluunt: omnisq; uagans formatur imago.
I psa quoq; assiduo labuntur tempora motu,
N on secus, ac flumen: neq; enim consistere flumen,
N ec leuis hora potest: sed ut unda, impellitur unda:
V rgeturq; prior ueniente, urgetq; priorem:
T empora sic fugiunt pariter: pariterq; sequuntur:
E t noua sunt semꝑ: nam quod fuit ante, relictū est:
F itq; quod haud fuerat: momētaq; cuncta nouátur.
C ernis & emensas in lucem tendere noctes:
E t iubar hoc nitidum, nigræ succedere nocti.
N ec color est idem cœli, cum lassa quiete
C uncta iacent media: cumq; albo Lucifer exit
C larus equo: rursusq; alius, cum præuia lucis
T radendum phœbo Palantias inficit orbem.
I pse dei clypeus, terra cum tollitur ima:
M ane rubet: terraq; rubet, cum conditur ima.
C andidus in summo est: melior natura quod illic
A etheris est: terræq; procul contagia fugit.
N ec par, aut eadem nocturnæ forma Dianæ
E sse potest unquam: semperq; hodierna sequente

Si crescit, minor est: maior, si contrahit orbem.
Quid non in species secedere quattuor annum
Aspicis, aetatis peragentem imitamina nostrae?
Nam tener, & lactens, puerique similimus aeuo
Vere nouo est: tunc herba recens, et roboris expers
Turget: & insolida est: et spe delectat agrestes:
Omnia tum florent: florumque coloribus almus
Ludit ager: neque adhuc uirtus in frondibus ulla est.
Transit in aestatem post uer, robustior annus:
Fitque ualens iuuenis: neque enim robustior aetas
Ulla, nec uberior: nec quae magis ardeat ulla est.
Excipit autumnus posito feruore iuuentae
Maturus, mitisque, inter iuuenemque, senemque
Temperie medius, sparsus quoque tempora canis.
Inde senilis hyems tremulo uenit horrida passu,
Aut spoliata suos, aut quos habet, alba capillos.
Nostra quoque ipsorum semper, requieque sine ulla
Corpora uertuntur: nec quod fuimusue, sumusue,
Cras erimus: fuit illa dies: qua semina tantum,
Spesque hominum primae, matrisque habitauimus aluo.
Artifices natura manus admouit: & angi
Corpora uisceribus distentae condita matris
Noluit: eque domo uacuas emisit in auras.
Editus in lucem iacuit sine uiribus infans:
Mox quadrupes, rituque tulit sua membra ferarum:
Paulatimque tremens, & non dum poplite firmo
Constitit, adiutisque aliquo conamine neruis:
Inde ualens, uelóxque fuit: spatiumque iuuentae
Transit: et emeritis medij quoque temporis annis
Labitur occiduae per iter decliue senectae.

Subruit

Subruit hæc æui demoliturq́; prioris
Robora: fletq́; Milon senior: cum spectat inanes
Illos, qui fuerant solidarum morte ferarum
Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.
Flet quoq;, ut in speculo rugas aspexit aniles
Tyndaris: & secum, cur sit bis rapta, requirit.
Tempus edax rerum, tuq́; inuidiosa uetustas
Omnia destruitis: uitiataq́; dentibus æui
Paulatim lenta consumitis omnia morte.
Hæc quoq; non perstant, quæ nos elementa uocamus:
Quasq́; uices peragant (animos adhibete) docebo.
Quattuor æternus genitalia corpora mundus
Continet: ex illis duo sunt onerosa: suoq;
Pondere in inferius tellus, atq; unda feruntur:
Et totidem grauitate carent: nulloq́; premente
Alta petunt aër, atq; aëre purior ignis.
Quæ quanq̃ spatio distant: tamen omnia fiunt
Ex ipsis: & in ipsa cadunt: resolutaq́; tellus
In liquidas rarescit aquas: tenuatur in auras:
Aëraq́; humor habet: dempto quoq; pondere rursus
In superos aër tenuissimus emicat ignes.
Inde retro redeunt: idemq́; retexitur ordo:
Ignis enim densum spissatus in aëra transit:
Hinc in aquas: tellus glomerata cogitur unda:
Nec species sua cuiq; manet: rerumq́; nouatrix
Ex alijs alias reparat natura figuras:
Nec perit in tanto quicq̃ (mihi credite) mundo:
Sed uariat: faciemq́; nouat: nasciq́; uocatur
Incipere esse aliud, quàm quod fuit ante: moriq;
Desinere illud idem. cum sint huc forsitan illa,

Haec translata illuc: summa tamen omnia constant,
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim: sic ad ferrum uenistis ab auro
Saecula: sic toties uersa est fortuna locorum.
Vidi ego quod fuerat quondam solidissima tellus:
Esse fretum: uidi factas ex aequore terras:
Et procul à pelago conchae iacuere marinae:
Et uetus inuenta est in montibus anchora summis:
Quodq; fuit campus, uallem decursus aquarum
Fecit: et eluuie mons est deductus in aequor:
Eq; paludosa siccis humus aret arenis:
Quaeq; sitim tulerant, stagnata paludibus hument.
Hic fontes natura nouos emisit: et illic
Clausit: & antiquis tam multa tremoribus orbis
Flumina prosiliunt: aut excaecata residunt.
Sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu:
Existit procul hinc: alioq; renascitur orbe.
Sic modo combibitur: tecto modo gurgite lapsus
Redditur argolicis ingens Erasinus in agris.
Et Mysum, capitisq; sui, ripaeq; prioris,
Poenituisse ferunt: alia nunc ire Caicum.
Nec non sicanias uoluens Amasenus arenas
Nunc fluit: interdum suppressis fontibus aret.
Ante bibebatur: nunc quas contingere nolis
Fundit Anigrus aquas: postq̃ (nisi uatibus omnis
Eripienda fides) illic lauere bimembres
Vulnera, clauigeri quae fecerat Herculis arcus.
Quid non & scythicis Hypanis de montibus ortus
Qui fuerat dulcis, salibus uitiatur amaris?
Fluctibus ambitae fuerant Antissa, Pharosq;,

Et phœnissa Tyros: quarum nunc insula nulla est.
Leucada continuam ueteres habuere coloni:
Nunc freta circumeunt Zancle quoq; iuncta fuisse
Dicitur Italiæ: donec confinia pontus
Abstulit: & media tellurem reppulit unda.
Si quæris Helicen, & Buran Achæidas urbes:
Inuenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.
Est prope' pittheam tumulus Trœzena sine ullis
Arduus arboribus, quondam planissima campi
Area, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
Vis fera uentorum, cæcis inclusa cauernis
Expirare aliquà cupiens, luctataq; frustra
Liberiore frui cœlo, cum carcere rima
Nulla foret toto: nec peruia flatibus esset:
Extentam tumefecit humum: ceu spiritus oris
Tendere uesicam solet, aut direptæ bicornis
Terga capri. tumor ille loci permansit: & alti
Collis habet speciem: longoq; indurauit æuo.
Plurima cum subeant audita, aut cognita nobis:
Pauca super referã. quid? non & lympha figuras
Datq;, capitq; nouas? medio tua corniger Hammon
Vnda die gelida est: ortuq;, obituq;, calescit.
Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cum luna recessit in orbes.
Flumen habent Cicones: quod potum saxea reddit
Viscera: quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & hinc Sybaris uestris conterminus oris
Electro similes faciunt, auroq; capillos.
Quodq; magis mirum, sunt qui nõ corpora tantum,

Verum animos etiam ualeant mutare liquores.
Cui non audita est obscœnæ Salmacis unda?
Aethiopasq; lacus? quos siquis faucibus hausit:
Aut furit: aut patitur mirum grauitate soporem.
Clitorio quicunq; sitim de fonte leuarit:
Vina fugit: gaudetq; meris abstemius undis.
Seu uis est in aqua calido contraria uino:
Siue, quod Indigenæ memorant, Amithaone natus,
Prœtidas attonitas postq̃ per carmen, & herbas
Eripuit furijs: purgamina mentis in illas
Misit aquas: odiumq; meri permansit in undis.
Huic fluit effectu dispar Lyncestius amnis:
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit:
Haud aliter titubat: quàm si mera uina bibisset.
Est lacus Arcadiæ, pheneum dixere priores:
Ambiguis suspectus aquis: quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ: sine noxa luce bibuntur.
Sic alias, aliasq;, lacus, & flumina uires
Concipiunt: tempusq; fuit, quo nauit in undis:
Nunc sedet Ortygie. timuit concursibus Argo
Vndarum sparsas symplegadas elisarum:
Quæ nunc immotæ perstant: uentisq; resistunt.
Nec quæ sulfureis ardet fornacibus Aetna:
Ignea semper erit: neq; enim fuit ignea semper.
Nam siue est animal tellus: & uiuit: habetq;
Spiramenta locis flammam exhalantia multis:
Spirandi mutare uias, quotiesq; mouetur,
Has finire potest, illas aperire cauernas.
Siue leues imis uenti cohibentur in antris:
Saxaq; cum saxis, & habentem semina flammæ

M ateriam iactant: ea concipit ictibus ignem:
A ntra relinquentur sedatis frigida uentis.
S iue bitumineæ rapiunt incendia uires:
L uteáue exiguis ardescunt sulfura fumis:
N empe ubi terra cibos, alimētaq; pinguia flammæ
N on dabit, absumptis per longum uiribus æuum:
N aturæq; suum nutrimen deerit edaci:
N on feret illa famem: desertaq; deseret ignes.
E sse uiros fama est in hyperborea Pallene:
Q ueis soleant leuibus uelari corpora plumis:
C um tritoniacam nouies subiere paludem.
H aud equidem credo: sparsæ quoq; membra ueneno
E xercere artes scythides memorantur easdem.
S i qua fides rebus tamen est addenda probatis:
N on'ne uides quæcunq; mora, fluidóq; calore
C orpora tabescunt, in parua animalia uerti?
I quoq; delectos mactatos obrue tauros:
(Cognita res usu) de putri uiscere passim
F lorilegæ nascuntur apes: quæ more parentum
R ura colunt: operiq; fauent: in spem'q; laborant.
P ressus humo bellator equus crabronis origo est.
C oncaua littoreo si demas brachia cancro:
C ætera supponas terræ: de parte sepulta
S corpius exibit: caudáq; minabitur unca.
Q uæq; solent canis frondes intexere filis
A grestes tineæ, res obseruata colonis,
F erali mutant cum papilione figuram.
S emina limus habet uirides generantia ranas:
E t generat truncas pedibus: mox apta natando
C rura dat: utq; eadem sint longis saltibus apta

P osterior superat partes mensura priores.
N ec catulus partu quem reddidit ursa recenti,
S ed male uiua caro est: lambendo mater in artus
F ingit: & in formam, quantam capit ipsa, reducit.
N on ne uides, quos cera tegit sexangula foetus
M elliferarum apium sine membris corpora nasci:
E t serosq; pedes, serasq; assumere pennas?
I unonis uolucrem, quae cauda sydera portat:
A rmigerumq; Iouis, cythereidasq; columbas,
E t genus omne auium medijs è partibus oui
N i sciret fieri, quis nasci posse putaret?
S unt qui cum clauso putrefacta est spina sepulchro:
M utari credant humanas angue medullas.
H aec tamen ex alijs generis primordia ducunt:
V na est: quae reparet, seq; ipsa reseminet ales.
A ssyrij phoenica uocant: nec fruge nec herbis,
S ed thuris lachrymis, & succo uiuit amomi.
H aec ubi quinq; suae compleuit saecula uitae:
I licis in ramis, tremulaeq; cacumine palmae,
V nguibus, & duro nidum sibi construit ore.
Q uo simulac casias, & nardi lenis aristas,
Q uassaq; cum fulua substrauit cinnama myrrha:
S e super imponit: finitq; in odoribus aeuum.
I nde ferunt, totidem qui uiuere debeat annos:
C orpore de patrio paruum phoenica renasci.
C um dedit huic aetas uires: oneriq; ferendo est:
P onderibus nidi ramos leuat arboris altae:
F ertq; pius cunasq; suas, patriumq; sepulchrum:
P erq; leues auras Hyperionis urbe potitus
A nte fores sacras hyperionis aede reponit.

S i tamen est aliquid miræ nouitatis in istis:
A lternare uices, & quæ modo fœmina tergo
P assa marem est, nunc esse marē miremur Hyænā.
I d quoq;, quod uentis animal nutritur, & aura,
P rotinus assimilat tetigit quoscunq; colores.
V icta racemifero lyncas dedit india baccho:
E quibus, ut memorant, quicquid uesica remisit,
V ertitur in lapides: & congelat aëre tacto.
S ic & coralium quo primum contigit auras
T empore, durescit: mollis fuit herba sub undis.
D eseret ante dies: & in alto phœbus anhelos
A equore tinget equos: q̄ consequar omnia dictis,
I n species translata nouas: sic tempora uerti
C ernimus: atq; alias assumere robora gentes:
C oncidere has. sic magna fuit censúq;, uirisq;:
P erq; decem potuit tantum dare sanguinis annos:
N unc humilis ueteres tantummodo Troia ruinas,
E t pro diuitijs tumulos ostendit auorum.
C lara fuit Sparte: magnæ uiguere Mycenæ:
N ec non & Cecropis, nec non Amphionis arces:
V ile solum Sparte est: altæ cecidere Mycenæ:
O edipodioniæ quid sunt nisi nomina Thebæ?
Q uid pandioniæ restant nisi nomen Athenæ?
N unc quoq; dardaniam fama est consurgere Romā:
A ppenninigenæ quæ proxima Tybridis undis
M ole sub ingenti rerum fundamina ponit.
H æc igitur formam crescendo mutat: & olim
I mmensi caput orbis erit: sic dicere uates,
F aticanasq; ferunt sortes: quantumq; recordor
D ixerat Aeneæ, cum res troiana labaret

P riamides Helenus flenti, dubioq́; salutis,
N ate dea, si nota satis præsagia nostræ
M entis habes: non tota cadet te sospite troia.
F lamma tibi, ferrumq́; dabunt iter: ibis: & una
P ergama rapta feres: donec troiæq́;, tibiq;
E xternum patrio contingat amicius aruum.
V rbem etiam cerno phrygios debere nepotes:
Q uanta nec est, nec erit: nec uisa prioribus annis.
H anc alij proceres per sæcula longa potentem,
S ed dominam rerum de sanguine natus Iuli
E fficiet: quo cum tellus erit usa: fruentur
A etheriæ sedes: cœlumq́; erit exitus illi.
H æc Helenum cecinisse penatigero Aeneæ
M ente memor refero: cognataq́; mœnia lætor
C rescere: & utiliter Phrygibus uicisse Pelasgos:
N e tamen oblitis ad metam tendere longe
E xpatiemur equis: cœlum, et quodcunq; sub illo est,
I mmutat formas, tellusq́;, et quicquid in illa est.
N os quoq; pars mundi (quoniam non corpora solum
V erum etiam uolucres animæ sumus: inq́; ferinas
P ossumus ire domos: pecudumq́; in pectora condi)
C orpora quæ possunt animas habuisse parentum,
A ut fratrum, aut aliquo iunctorum fœdere nobis,
A ut hominum certe, tuta esse & honesta sinamus:
N e'ue thyestæis cumulemus uiscera mensis.
Q uàm male consuescit: quàm se parat ille cruori
I mpius humano: uituli qui guttura cultro
R umpit: & immotas præbet mugitibus aures.
A ut qui uagitus similes puerilibus hœdum
E dentem iugulare potest: aut alite uesci,

Cui dedit ipse cibos. q̃tum est quod desit in istis
Ad plenum facinus? quàm transitus inde paratus?
Bos aret: aut mortem senioribus imputet annis:
Horriferum contra Borean ouis arma ministret:
Vbera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
Retia cum pedicis, laqueosq́; artesq́; dolosas
Tollite: nec uolucres uiscata fallite uirga:
Nec formidatis ceruos includite pennis:
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite, siqua nocent: uerũ hæc quoq; perdite tantũ:
Ora uacent epulis: alimentaq́; congrua carpant.
Talibus atq; alijs instructo pectore dictis
In patriam remeasse ferunt: ultroq́; petitum
Accepisse Numam populi latialis habenas.
Coniuge qui felix Nympha, ducibusq́; Camœnis
Sacrificos docuit ritus: gentemq́; feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui postq̃ senior regnumq́;, æuumq́; peregit:
Extinctum latiæq́; nurus, populusq́;, patresq;
Defleuere Numam: nã coniux urbe relicta
Vallis aricinæ densis latet abdita syluis:
Sacraq́; oresteæ gemitu, questuq́; Dianæ
Impedit. ah quoties Nymphæ nemorisq́;, lacusq;
Ne faceret, monuere: & consolantia uerba
Dixerunt: quoties flenti Theseïus heros
Siste modum dixit: nec enim fortuna querenda
Sola tua est: similes aliorum respice casus:
Mitius ista feres: utinamq́; exempla dolentem,
Non mea te possent releuare: sed & mea possunt.
Fãdo, aliquẽ Hippolytũ uestras quoq; contigit aures

Credulitate patris, sceleratæ fraude nouercæ
Occubuisse neci: mirabere: uix'q; probabo:
Sed tamen ille ego sum: me pasiphaëia quondam
Tentatum frustra patrium temerare cubile
Quod uoluit, finxit uoluisse: & crimine uerso
Indicij'ne metu magis, offensáue repulsæ,
Arguit. immeritum'q; pater proiecit ab urbe:
Hostilíq; caput prece detestatur euntis.
Pittheïam profugo curru Trœzena petebam:
Iam'q; corinthiaci carpebam littora ponti:
Cum mare surrexit: cumulus'q; immanis aquarum
In montis speciem curuari, & crescere uisus:
Et dare mugitus: summo'q; cacumine findi.
Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis:
Pectoribus'q; tenus molles erectus in auras,
Naribus, & patulo partem maris euomit ore.
Corda pauent comitum: mihi mens interrita mansit
Exilijs contenta suis. tum colla feroces
Ad freta conuertunt: erectis'q; auribus horrent
Quadrupedes: monstri'q; metu turbantur: & altis
Præcipitant currum scopulis: ego ducere uana
Frena manu, spumis albentibus oblita, luctor:
Et retro lentas tendo resupinus habenas.
Nec uires tamen has, rabies superasset equorum:
Ni rota, perpetuum, quæ circumuertitur axem:
Stipitis occursu fracta, ac disiecta fuisset.
Excutior curru: loris'q; tenentibus artus
Viscera uiua trahi: neruos in stirpe teneri:
Membra rapi partim: partim reprensa relinqui:
Ossa grauem dare fracta sonum: fessam'q; uideres

E xhalare animam: nullasq; in corpore partes
N oscere quas posses: unumq; erat omnia uulnus.
N um potes, aut audes cladi componere nostræ
N ympha tuam? uidi quoq; luce carentia regna:
E t lacerum foui phlegethontide corpus in unda:
N ec, nisi apollineæ ualido medicamine prolis,
R eddita uita foret. quam postq̃ fortibus herbis,
A tq; ope pæonia Dite indignante recepi:
T um mihi, ne præsens augerem muneris huius
I nuidiam: densas obiecit Cynthia nubes:
V tq; forem tutus: possemq; impune uideri:
A ddidit ætatem: nec cognoscenda reliquit
O ra mihi: Cretenq; diu dubitauit habendam
T raderet, an Delon: Delo, Cretaq; relictis
H ic posuit nomenq; simul, quod possit equorum
A dmonuisse iubet deponere: quiq; fuisti
H ippolytus dixit nunc idem Virbius esto.
H oc nemus inde colo: de disq; minoribus unus
N umine sub dominæ lateo: atq; assentior illi.
N on tamen Aegeriæ luctus aliena leuare
D amna ualent: montisq; iacens radicibus imis
L iquitur in lachrymas: donec pietate dolentis
M ota soror Phœbi gelidum de corpore fontem
F ecit: & æternas artus tenuauit in undas.
A t Nymphas tetigit noua res: & amazone natus
H aud aliter stupuit: quàm cum tyrrhenus arator
F atalem glebam motis aspexit in aruis,
S ponte sua primum, nulloq; agitante moueri:
S umere mox hominis, terræq; amittere formam:
O raq; uenturis aperire recentia fatis:

Indigenæ dixere Tagen: qui primus hetruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros.
Vtq; palatinis hærentem collibus olim,
Cum subito uidit frondescere Romulus hastam:
Quæ radice noua, non ferro stabat adacto:
Et iam non telum, sed lenti uiminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras.
Aut sua fluminea cum uidit Cippus in unda
Cornua: uidit enim: falsamq́; in imagine credens
Esse fidem: digitis ad frontem sæpe relatis
Quæ uidit, tetigit: nec iam sua lumina damnans
Restitit, ut uictor domito ueniebat ab hoste:
Ad cælumq́; oculos, & eodem cornua tollens,
Quicquid ait superi monstro portenditur isto.
Seu lætum est, aliquid patriæ populoq́; Quirini,
Siue minax, mihi sit: uiridiq́; è cæspite factas
Placat odoratis: herbosas ignibus aras:
Vinaq́; dat pateris: mactatarumq́; bidentum
Quid sibi significent trepidantia consulit exta.
Quæ simul aspexit tyrrhenæ gentis aruspex:
Magna quidem rerum molimina uidit in illis:
Non manifesta tamen. cum uero sustulit acre
À pecudis fibris, ad Cippi cornua lumen:
Rex aitò salue: tibi enim tibi Cippe, tuisq;
Hic locus, & latiæ parebunt cornibus arces:
Tu modo rumpe moras: portasq; intrare patentes
Adpropera: sic fata iubent: nanq; urbe receptus
Rex eris: & sceptro tutus potiere perenni.
Retulit ille pedem: toruamq́; à mœnibus urbis
Auertens faciem, procul ó procul omnia dixit

T alia dij pellant: multoq; ego iustius æuum
E xul agam: q̃ me uideant capitolia regem.
D ixit: & extemplo populumq;, grauemq; senatum
C onuocat: ante tamen capitis noua cornua fronde
V elat: & aggeribus factis à milite forti
I nsistit: priscosq; deos de more precatus,
E st ait hic unus, quem uos nisi pellitis urbe,
R ex erit: is qui sit, signo, non nomine dicam.
C ornua fronte gerit: quem uobis indicat augur,
S i Romam intrarit, famularia iura daturum.
I lle quidem potuit portas irrumpere apertas:
S ed nos obstitimus: q̃uis coniunctior illo
N emo mihi est: uos urbe uirum prohibete quirites.
V el si dignus erit, grauibus uincite cathenis.
A ut finite metum fatalis morte tyranni.
Q ualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus:
M urmura pinetis fiunt: aut qualia fluctus
A equorei faciunt, siquis procul audiat illos:
T ale sonat populus: sed per confusa frementis
V erba tamen uulgi uox eminet una, quis ille est:
E t spectant frontes: prædictaq; cornua quærunt.
R ursus ad hos Cippus, quem poscitis inquit habetis:
E t dempta capiti populo prohibente corona
E xhibuit gemino præsignia tempora cornu.
D emisere oculos omnes: gemitumq; dedere:
A tq; illud meritis clarum (quis credere possit?)
I nuiti uidere caput: nec honore carere
V lterius passi, festam imposuere coronam.
A t proceres, quoniam muros intrare uetaris:
R uris honorati tantum tibi Cippe dedere:

Quantum depresso subiectis bubus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu:
Cornuaq́; auratis miram referentia formam
Postibus insculpunt, longum mansura per æuum.
Pandite nunc musæ præsentia numina uatum
(Scitis enim: nec uos fallit spatiosa uetustas)
Vnde Coronidem circunflua Tybridis alti
Insula romuleæ sacris adiecerit urbis.
Dira lues quondam latias uitiauerat auras:
Pallidaq́; exangui squalebant corpora morbo.
Funeribus fessi postq̃ mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum:
Auxilium cœleste petunt: mediamq́; tenentis
Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi:
Vtq́; salutifera miseris succurrere rebus
Sorte uelit, tantæq́; urbis mala finiat, orant.
Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras,
Intremuere simul: cortinaq́; reddidit imo
Hanc adyto uocem: pauefactaq́; corpora mouit.
Quod petis hinc, propiore loco romane petisses:
Et pete nunc propiore loco: nec Apolline uobis,
Qui minuat luctus, opus est: sed Apolline nato.
Ite bonis auibus: prolemq́; accersite nostram.
Iussa dei prudens postq̃ accepere senatus:
Quam colat explorat iuuenis Phœbeïus urbem:
Quiq́; petant uentis epidauria littora mittunt.
Quæ simul incurua missi tetigere carina:
Consilium, graiosq́; patres adiere: darentq́;
Orauere deum: qui præsens funera gentis
Finiat ausoniæ. certas ita dicere sortes.

D issidet, & uariat sententia: pars'q; negandum
N on putat auxilium: multi retinere, suamq;
N on emittere opem, nec numina tradere suadent.
D um dubitant: seram pepulere crepuscula lucem:
V mbra'q; telluris tenebras induxerat orbi.
C um deus in somnis opifer consistere uisus
A nte tuum romane torum, sed qualis in æde
E sse solet: baculum'q; tenens agreste sinistra.
C æsariem longæ dextra deducere barbæ:
E t placido tales emittere pectore uoces.
P one metum, ueniã: simulachra'q; nostra relinquã:
H unc modo serpentem, baculũ qui nexibus ambit:
P erspice: et usq; nota: ui sum ut cognoscere possis.
V ertar in hunc: sed maior ero: tantus'q; uidebor:
I n quantum uerti cœlestia corpora debent.
E xtemplo cum uoce deus, cum uoce, Deoq;
S omnus abit: somni'q; fugam lux alma secuta est.
P ostera sydereos aurora fugauerat ignes:
I ncerti quid agant proceres ad templa petiti
P erueniunt operosa dei: qua'q; ipse morari
S ede uelit, signis cœlestibus indicet, orant.
V ix bene desierant: cum cristis aureus altis
I n serpente Deus prænuntia sibila mouit:
A duentu'q; suo signum'q;, aras'q;, fores'q;,
M armoreum'q; solum, fastigia'q; aurea mouit:
P ectoribus'q; tenus media sublimis in æde
C onstitit: atq; oculos circumtulit igne micantes.
T erritã turba pauet: cognouit numina castus
E uinctus uitta crines albente sacerdos:
E t deus est: deus est: animis, linguis'q; fauete,

Q uisquis adest dixit: sis ó pulcherrime uisus
V tiliter: populosq; iuues tua sacra colentes.
Q uisquis adest, uisum ueneratur numen: & omnes
V erba sacerdotis referunt geminata, piumq;
A eneadæ præstant & uoce, & mente fauorem.
A nnuit his: motisq; Deus rata pignora cristis,
E t repetita dedit uibrata sibila lingua.
T um gradibus nitidis elabitur: oraq; retro
F lectit: & antiquas abiturus respicit aras:
A ssuetasq; domos, habitataq; templa salutat.
I nde per iniectis adopertam floribus ingens
S erpit humum: flectitq; sinus: mediamq; per urbē
T endit, ad incuruo munitos aggere portus.
R estitit hic: agmenq; suum, turbæq; sequentis
O fficium, placido uisus dimittere uultu,
C orpus in ausonia posuit rate. numinis illa
S ensit onus: pressaq; dei grauitate carina
A eneadæ gaudent: cæsoq; in littore tauro
T orta coronatæ soluunt retinacula nauis.
I mpulerat leuis aura ratem: Deus eminet alte:
I mpositaq; premens puppim ceruice recuruam
C æruleas despectat aquas: modicasq; per æquor
I onium Zephyris sextæ pallantidos ortu
I taliam tenuit: præterq; lacinia templa
N obilitata dea, scyllæaq; littora fertur.
L inquit iapygiam, læuisq; Amphrysia remis
S axa fugit, dextra prærupta Ceraunia parte.
R omechiumq; legit. Caulonaq;, Naritiamq;
E uincitq; fretum, siculiq; angusta Pelori,
H ippotadæq; domos regis, themesesq; metalla,
L eucosiamq;

L eucosiamq́; petit, tepidiq́; rosaria Pesti:
I nde legit Capreas, promontoriumq́; Mineruæ,
E t Surrentino generosos palmite colles,
H erculeamq́; urbem, Stabiasq́;, & in otia natam
P arthenopen, & ab hac Cumææ templa Sibyllæ.
H inc calidi fontes, lentisciferumq́; tenetur
L internum, multamq́; trahens sub gurgite arenam
V ulturnus, niueisq́; frequens Sinuessa colubris,
M inturnæq́; graues, & quam tumulauit alumnus,
A ntiphatæq́; domus, Trachasq́; obsessa palude,
E t tellus Circæa, & spissi littoris Antium.
H uc ubi ueliferam nautæ aduertêre carinam:
(Asper enim iam pontus erat) Deus explicat orbes:
P erq́; sinus crebros, & magna uolumina labens,
T empla parentis init, flauum tangentia littus.
A equore placato patrias Epidaurius aras
L inquit: & hospitio iuncti sibi numinis usus
L ittoream tractu squamæ crepitantis Arenam
S ulcat: & innixus moderamine nauis, in alta
P uppe caput posuit: donec Castrumq́;, sacrasq;
L auini sedes, tyberinaq́; ad hostia uenit.
H uc omnes populi passim, matrumq́;, patrumq;
O buia turba ruit, quæq́; ignes Troica seruat
V esta tuos: lætoq́; deum clamore salutant.
Q uaq́; per aduersas nauis cita ducitur undas,
T hura super ripas, aris ex ordine factis,
P arte ab utraq; sonant: & odorant äëra fumis:
I ctaq́; coniectos incalfacit hostia cultros.
I amq́; caput rerum, Romanam intrauerat urbem:
E rigitur serpens: summoq́; accliuia malo

C olla mouet: sedesq́; sibi circunspicit aptas.
S cinditur in geminas partes circunfluus amnis
I nsula nomen habet: laterumq́; à parte duorum
P orrigit æquales media tellure lacertos.
H uc se de latia pinu Phœbeïus anguis
C ontulit: & finem, specie cœleste resumpta,
L uctibus imposuit: uenitq́; salutifer urbi.
H ic tamen accessit delubris aduena nostris:
C æsar in urbe sua deus est: quem marte, togaq́;
P ræcipuum, non bella magis finita triumphis,
R esq́; domi gestæ, properataq́; gloria rerum,
I n sydus uertêre nouum, stellamq́; comantem:
Q uàm sua progenies. nec enim de Cæsaris actis
V llum maius opus: quàm quod pater extitit huius.
S cilicet æquoreos plus est domuisse Britannos:
P erq́; papyriferi septemflua flumina Nili
V ictrices egisse rates: Numidasq́; rebelles,
C yniphiumq́; Iubam, Mithridateisq́; tumentem
N ominibus Pontum, populo adiecisse Quirini:
E t multos meruisse, aliquos egisse triumphos:
Q uàm tantum genuisse uirum: quo præside rerum
H umano generi superi fauistis abunde.
N e foret hic igitur mortali semine cretus:
I lle deus faciendus erat: quod ut aurea uidit
A eneæ genitrix: uidit quoq; triste parari
P ontifici letum: & coniurata arma moueri:
P alluit: & cunctis, ut cuiq; erat obuia, diuis
A spice dicebat, quanta mihi mole parentur
I nsidiæ: quantaq́; caput cum fraude petatur,
Q uod de dardanio solum mihi restat Iulo.

S olá ne semper ero iustis exercita curis?
Q uam modo tydidæ calydonia uulneret hasta:
N unc male defensæ confundant mœnia Troiæ:
Q uæ uideam natum longis erroribus actum
I actariq; freto: sedesq; intrare silentum:
B ellaq; cum Turno gerere: aut, si uera fatemur:
C um Iunone magis. quid nunc antiqua recordor
D amna mei generis? timor hic meminisse priorum
N on sinit: in me acui sceleratos cernitis enses:
Q uos prohibete precor: facinusq; repellite: ne'ue
C æde sacerdotis flammas extinguite Vestæ.
T alia nequicquam toto Venus anxia cœlo
V erba iacit: superosq; mouet: qui rumpere quanquam
F errea non possunt ueterum decreta sororum:
S igna tamen luctus dant haud incerta futuri.
A rma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
T erribilesq; tubas, auditaq; cornua cœlo
P ræmonuisse nefas: Solisq; quoq; tristis imago
L urida sollicitis præbebat lumina terris.
S æpe faces uisæ medijs ardere sub astris:
S æpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
C œrulus, & uultum ferrugine lucifer atra
S parsus erat: sparsi lunares sanguine currus.
T ristia mille locis stygius dedit omina bubo:
M ille locis lachrymauit ebur: cantusq; feruntur
A uditi, sanctis & uerba minantia lucis.
V ictima nulla litat: magnosq; instare tumultus
F ibra monet: cæsumq; caput reperitur in extis:
I nq; foro, circumq; domos, & templa deorum
N octurnos ululasse canes: umbrasq; silentum

Erraui∬e ferunt: motamq; tremoribus urbem.
Non tamen insidias, uenturaq; uincere fata
Præmonitus potuere deûm: strictiq; feruntur
In templum gladij: nec enim locus ullus in urbe
Ad facinus, diramq; placet nisi Curia cædem.
Tum uero Cytherea manu percussit utraq;
Pectus: & ætheria molitur condere nube:
Qua prius infesto Paris est ereptus Atridæ:
Et Diomedeos Aeneas fugerat enses.
Talibus hanc genitor: sola insuperabile fatum
Nata mouere paras? intres licet ipsa sororum
Tecta trium: cernes illic molimine uasto
Ex ære, & solido rerum tabularia ferro:
Quæ neq; concussum cœli, neq; fulminis iram,
Nec metuunt ullas tuta atq; æterna ruinas.
Inuenies illic incisa adamante perenni
Fata tui generis: legi ipse: animoq; notaui:
Et referam: ne sis etiamnum ignara futuri.
Hic sua compleuit pro quo Cytherea laboras
Tempora, perfectis, quos terræ debuit, annis:
Ut Deus accedat cælo: templisq; colatur:
Tu facies, natusq; suus: qui nominis hæres
Impositum feret unus onus: cæsiq; parentis
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
Illius auspicijs obsessæ mœnia pacem
Uicta petent Mutinæ: pharsalia sentiet illum:
Emathijq; iterum madefient cæde Philippi:
Et magnum siculis nomen superabitur undis:
Romaniq; ducis coniux ægyptia tedæ
Non bene fisa cadet: frustraq; erit illa minata

S eruitura suo Capitolia nostra Canopo.
Q uid tibi barbariam gentesq; ab utroq; iacentes
O ceano numerem? quodcunq; habitabile tellus
S ustinet: huius erit: pontus quoq; seruiet illi.
P ace data terris, animum ad ciuilia uertet
I ura suum: legesq; feret iustissimus author:
E xemploq; suo mores reget: inq; futuri
T emporis ætatem, uenturorumq; nepotum
P rospiciens, prolem sancta de coniuge natam
F erre simul nomenq; suum, curasq; iubebit.
N ec, nisi cum senior similes æquauerit annos:
A etherias sedes, cognataq; sydera tanget.
H anc animam interea cæso de corpore raptam
F ac iubar: ut semper capitolia nostra, forumq;
D iuus ab excelsa prospectet Iulius æde.
V ix ea fatus erat: media cum sede senatus
C onstitit alma Venus nulli cernenda: suiq;
C æsaris eripuit membris, nec in aëra solui
P assa recentem animam, cœlestibus intulit astris.
D umq; tulit: lucem capere, atq; ignescere sensit:
E misitq; simul: simul euolat altius illa:
F lammiferumq; trahens spacioso limite crinem
S tella micat: natiq; uidens benefacta fatetur
E sse suis maiora: & uinci gaudet ab illo.
H ic sua præferri quanquam uetat acta paternis:
L ibera fama tamen, nullisq; obnoxia iussis
I nuitum præfert: unaq; in parte repugnat.
S ic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus:
A egea sic Theseus, sic Pelea uincit Achilles.
D eniq; ut exemplis ipsos æquantibus utar:

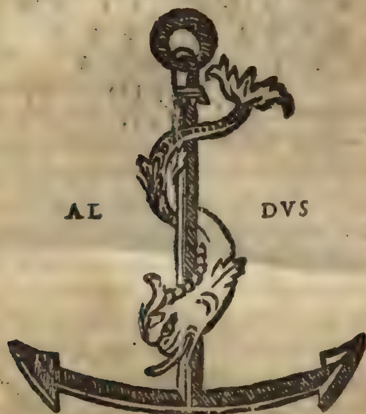
S ic & Saturnus minor ast Ioue. Iuppiter arces
T emperat ætherias, & mundi regna triformis:
T erra sub Augusto est. pater est, & rector uterq;.
D i precor Aeneæ comites, quibus ensis, et ignis
C esserunt, diq; indigetes, genitorq; Quirine
V rbis, & inuicti genitor Gradiue Quirini,
V estaq; cæsareos inter sacrata penates,
E t cum cæsarea tu Phœbe domestice Vesta,
Q uiq; tenes altus tarpeias Iuppiter arces,
Q uosq; alios uati fas appellare piumq; est,
T arda sit illa dies, & nostro serior æuo:
Q ua caput augustum, quem temperat, orbe relicto
A ccedat cœlo: faueatq; precantibus absens.

Amq; opus exegi: quod nec Iouis ira, nec ignes,
i Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas.
C um uolet, illa dies, quæ nil nisi corporis huius
I us habet: incerti spatium mihi finiat æui:
P arte tamen meliore mei super alta perennis
A stra ferar: nomenq; erit indelebile nostrum:
Q uaq; pater domitis Romana potentia terris:
O re legar populi: perq; omnia sæcula fama,
S iquid habent ueri uatum præsagia: uiuam.

a b c d e f g h i K l m n o p q r s t
u x y z A B C

Omnes ſunt quaterniones præter
C, qui eſt duernio.

VENETIIS IN AEDI
BVS ALDI, ET AN
DREAE SOCE
RI MENSE
FEBRVARIO
M. D. XVI.



Francisci Bencenti Pratensis



